కాశీక్షేత్ర మాహాత్మ్యం

కాశీ మాహాత్మ్యము

అచ్యుతుని బాలకృష్ణమూర్తి

ప్రథమ ముద్రణ — 1981.

ప్రతులు — 1000

వెల — 15

ప్రతులకు :
A. S. Krishna Moorthy
PAPARAJU THOTA
CHIRALA

ముద్రణ :
శ్రీ సిరీష ఆర్ట్ ప్రింటర్స్
చీరాల

కృతజ్ఞత

ఈ పుస్తకము తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము
వారి ఆర్థిక సహాయముతో ముద్రించబడినది.
వారికి మా కృతజ్ఞతాభి వందనములు.

విషయ సూచిక

నమశ్శివాయైచ నమశ్శివాయ

జగత్పితరులగు అన్నపూర్ణా విశ్వేశ్వరులయు వారి కాపురి యగు కాశీక్షేత్రముయొక్కయు మహిమాతిశయముతో నిండిన యీ కాశీ మాహాత్మ్యము - శ్రీనాథుని 'కాశీఖండ'మను పద్య కావ్యమునకు వచన రూపమగు పరివర్తనము. రచయిత శ్రీ అచ్యుతుని బాలకృష్ణమూర్తి, M. A., B. Ed., గారు. ఇతరాన్యులగు వర్తమానాంధ్ర వ్యక్తియుఁ జదివి గ్రహింప వలెననియే కావచ్చును, గ్రంథము సాంతము వ్యవహారి కాంధ్రమున వ్రాసినారు. అంతియేకాదు. అడుగుజ్ఞాపికలలో (Foot-Note) ఆంగ్ల విజ్ఞాన శాస్త్రాంతర్గతములగు పేలాది విషయములు. పెద్దలకు నచ్చునట్లు, చారిత్రక దృష్టితో, వైజ్ఞానిక దృష్టితోఁ గొన్ని యమూల్యములగు సిద్ధాంత మొనర్చుట రమ్యముగా ఉన్నది.

మూలమునందున్న భక్తి, జ్ఞాన వైరాగ్యములను తేటతెల్ల మొన ర్చుట యోగ విద్యా ప్రసంగమును - F. N. లోని వారి వివరణము వారి యోగవిద్యానుభవమునకు దృష్టాంతముగ నున్నది. అట్టి పవిత్ర చిత్తులు కావుననే, శివసాయుజ్యము గల్గి యీ వర్ణాశ్రమ ధర్మములం కన్నిటికిని కరదీపిక యనఁదగు నిట్టి గ్రంథమును వ్రాయఁ గలిగినారు. వ్రాయుటలో సుగమమగు పద్ధతి నాంధ్రులో కోపకారకముగ వ్రాసిన యీ రచయిత ధన్యజీవులు. ఈ గ్రంథ రచనలో నిమగ్నులై శివసా యుజ్యమునొంద తలంచిన వీరు, రచన పరిసమాప్తి చేసినంతనే తనువుగా శివైక్యము చెందినారు. ఇది లౌకికముగా మనకు దుఃఖకరమైనది పార మార్థికముగా ఆయన ధన్యుడు. ఆంధ్రులెల్లరు చదివి పార్వతీపరమేశ్వర భక్తి భావితులగుదురుగాక.

కాకినాడ
రామారావుపేట }

వెంపరాల సూర్యనారాయణశాస్త్రి
శ్రీ విశ్వనాథ సాహిత్య పీఠాధిపతి

కాశీ ఖండము - కాశీ మాహాత్మ్యము

శ్రీనాథుని పుణ్యాన తెలుగువారికి కాశీ ఖండం దక్కింది. వ్యాస ప్రణీతములైన అష్టాదశ పురాణములలో స్కాందపురాణం అతి విస్తృత మైనది. అందలి చతుర్థ ఖండం కాశీ ఖండం.

"కాశీ ఖండమయః పిండ" మన్నది జగత్ప్రసిద్ధమైన సామెత. ఆ ఇనుప ముద్దను కరగించి కవి సార్వభౌముడు శ్రీనాథుడు కాశీక్షేత్రాన్ని తెలుగువారి కన్నులకు కట్టించి తన కవితా గంగా ప్రవాహంలో మునకలు వేయించాడు. అగాధమైన ఆ మహాగంగా ప్రవాహాన్ని తనివితీర అవగాహన చేసికోవటం అంతంత మాత్రాన అందరికీ సాధ్యమైన పనికాదు.

సత్యలోకంనుండి రసాతలం దాకా సమస్త లోకాలలోని అశేష విశేషాలనూ తరంగింపచేసే ఆ మహాప్రవాహం పౌరపునా రేవులు తీర్చి మెట్లు కట్టి నేటి తెలుగువారి అవగాహనకు అందుబాటులో ఉండే రీతిగా అందించిన పుణ్యం దక్కించుకొన్నవారు శ్రీ అమ్ముతుని బాలకృష్ణ మూర్తిగారు.

శ్రీనాథుడు కాశీఖండాన్ని పద్యాల్లో వ్రాసిన తర్వాత మరెవ్వరూ దాన్ని వచనాల్లో వ్రాయటానికి సాహసించలేదు. అలాగే శ్రీ బాలకృష్ణ మూర్తిగారి ధారాళమైన మందార మకరంద మధురమైన శైలిలో వ్రాసిన ఈ కాశీమహాత్మ్యముకూడా వ్యావహారిక వచనంలో పరిణతమైన రచన.

ఇందులో వర్ణింపబడినది కాశీ మాహాత్మ్యమే. అయినా పాతంజల యోగశాస్త్ర, వేద వేదాంగతత్త్వాస్త, సాముద్రికాది ఖగోళ, భగోళ, భూగోళాది విజ్ఞాన విషయ రహస్యాలు ఎన్నింటితోనో ముడిపడియున్న గ్రంథ మిది. అంతంతమాత్రాన కొరుకుడు పడేదికాదు. అటువంటి గ్రంథాన్ని

అరటిపండు ఒలిచి చేతిలో పెట్టినట్లు అవసరమైన విషయాన్ని వదలకుండా అనవసరములను స్పృశించకుండా, స్పష్టతకు భంగం లేకుండా, సమగ్రత చెడకుండా, కావ్య గౌరవం ఇనుమడింపజేస్తూ, అందరికీ అందుబాటులో ఉండేటట్లుగా, కవితా చమత్కృతి విశేషంలో శ్రీనాథుని సరసనగా పెట్టుకొని, ఆధునికమైన నవలలకు మోజుపడేవారికికూడా గుండెలో హత్తుకుపోయేటట్లుగా శ్రీ బాలకృష్ణమూర్తిగారు ఈ కాశీ మాహాత్మ్యాన్ని రచించారు.

అయితే అది కాశీ ఇంత ప్రభావమో లేక శివానుగ్రహమో కాని కాశీఖండంతోనే శ్రీనాథుని జీవిత చరమ ఖండం సమాప్తమైంది శ్రీ బాల కృష్ణమూర్తిగారి జీవితచరమాధ్యాయంకూడా కాశీమాహాత్మ్యంసమాప్తితోనే సమాప్తమైంది.

"శివః కాశీ శివః కాశీ శివః కాశీ శివశ్శివః
శివః కాశీ శివః కాశీ కాశీకాశీ శివశ్శివః"— అని పెద్దలు చెప్పింది జపించే శివస్వరూపమైన కాశీ, కాశీ స్వరూపమైన శివుడు చింతిస్తూ ఈ గ్రంథ రచనాకాలమున శ్రీ బాలకృష్ణమూర్తి ప్రాణమయ మనోమయ కోశములందు సూక్ష్మాతిసూక్ష్మమైన రూపంలో ఆవేశించియుండి యుండును అనడం శాస్త్ర ప్రమాణ సిద్ధమేకాని వట్టి అభిమాన ప్రశంసా పరమైన అతిశయోక్తి కాదు.

శ్రీ మద్భాగవతమున ఏకాదశ స్కంధములో సర్వ వాఙ్మయము భగవత్స్వరూపమే అన్న విషయాన్ని వివరిస్తూ వ్యాస భగవానుడన్న మాటలు సర్వదా ప్రమాణభూతములు. "స ఏష జీవః పరమాత్మ స్వస్థితః ప్రాణేన ఘోషేణ గుహాం ప్రవిష్టః మనోమయం సూక్ష్మముపేత్యరూపం మాత్రా స్వరోవర్ణ ఇతి స్థవిష్ఠః" పరమాత్మ స్వరూపమైన శివుడు

నాదరూపమైన ప్రాణముతో గుహను ప్రవేశించి సూక్ష్మమైన మనోమయ రూపమును పొంది మాత్రా స్వర వర్ణాత్మకమైన అక్షరరూపం పొందుతున్నారు. అందుకే "వేదో నారాయణః" అని చెప్పబడింది. శబ్ద బ్రహ్మ తత్త్వావిష్కారమునకు జరిగిన మనోగతమైన మనన వ్యాపారమే వైఖరీ వాక్కునందు వాఙ్మయ రూపాన్ని ధరిస్తుంది. మలిన సత్త్వ పరిమితమైన వ్యష్టిచైతన్యము, ఇతర సత్త్వ ప్రధానమైన సమష్టి చైతన్యమునందు లీనం కావడము వాఙ్మయమైన తపస్సుయొక్క పరమార్థము. ఆ విధంగా మనస్సు శివునియందు కాశీయందు లగ్నమైయుండగా శ్రీ బాలకృష్ణమూర్తి "కాశీ మాహాత్మ్యము"ను మనకు వదలి తాను కాశీలో శివునిలో లీనమైనారు. విధి ప్రచోదన ఎంత చిత్రమో చూడండి। గ్రంథం ముగింపు చేస్తూ ఆయన వ్రాసిన వాక్యం—

"మహర్షీ! ఇది స్కాందమనే పర్వతంలో జనించిన కాశీ మాహాత్మ్య పవిత్రధార. దీని యందు మునిగినవారి పాతకములుహరించి విశ్వనాథుడు ముక్తి నిస్తాడు. కాశీ విశాలాక్షి ఇహలోనే సౌఖ్యములతో బాటు ఆముష్మిక సంసిద్ధి కలుగజేస్తుంది."

విధి బలవత్తరమైనది. దానిని తప్పించుకోలేము.

కాని ఆయన జీవితం ముగింపు లోకోత్తరమైన పుణ్యకార్య సాధనతో జరిగింది. తెలుగు సారస్వత లోకానికి తాను అందించిన ఈ గ్రంథం ఆయనకు అనంతమైన కీర్తిని ప్రసాదించడానికి సమర్థమైనది, "జయంతి తే సుకృతినో రససిద్ధాః కవీశ్వరాః."

ఈ రచనను ప్రకాశింపజేసిన శ్రీ ఒడయారుగారు ధన్యులు. శివ సాయుజ్యాన్ని పొందిన ఒక సారస్వత తపస్వి రచనను లోకానికి అందించటం వారి లోకోత్తర పుణ్య విశేషం.

శ్రీ విశ్వనాథ సాహిత్య పీఠము
కాకినాడ

పేరాల భరతశర్మ
పిఠాపురాధీశ ప్రభుత్వ కళాశాల
సంస్కృత శాఖాధ్యక్షుడు, కాకినాడ.

ఇంతకన్నా

గ్రంథకర్త నాకు బంధువు. బాల్యమిత్రుడు. పది, పన్నెండు సంవత్సరాలు పరస్పరం చేరువగా ఉన్నాం. ఇప్పుడతడులేడు. ఎప్పటికీ కలవక పోవచ్చు. బాల్యస్మృతులు మరచిపోలేం. బాల్యస్నేహం వదలిపోదు స్నేహం విడవకపోయినా స్నేహితుడు విడిచివెళ్ళాడు. పోతూ పోతూ 'కర్మణ్యే వాధికారస్తే మాఫలేషు కదాచన' అనేది మరోవిధంగా రుజువు చేస్తూ కాశీమహాత్మ్యం రచించి ప్రచురించాడు. కాశీస్మరణ మాత్రాన అన్న రాహిత్యం కలిగితే ఇక మేమెప్పటికీ కలుసుకోం ఉహూఁ సాధ్యంకాదు.

స్కాంద పురాణాంతర్గతమైన కాశీఖండాన్ని శ్రీనాథుడు అనువదించాడు 'కాశీఖండ మయఃపిండ'మనే ఆర్యోక్తికి అనువాదమే, దాని కాఠిన్యమే, కారణమని నమ్మేవాళ్ళలో నేనొకణ్ని. తెలుగులో పురాణరచన భక్తిజ్ఞానాల కోసం ఉద్దిష్టం. ఆ ఉద్దేశం నెరవేరాలంటే భిన్నకాలాల్లో భిన్నభాషావస్థల్లో ఆయా గ్రంథాలు వెలువడాలి. పూర్వంసంగతి తెలియదు గాని ఇప్పటి రామరాజ్యంలో మాటికి ఎవరైవుంది నిరక్షరాస్యులు. అక్షరాస్యులకు అర్థం పంతకం పెద్దగంగలం - గుడ్డిగానైనా సరే. అందువల్ల ఈ కొద్ది మందికే అర్థంకావాలన్నా ఇప్పటిభాషలో ఇప్పటి పాఠకుల నుద్దేశించి వ్రాయటం సమంజసం, పవిత్రం పరిగ్గా ఆ భావంతోనే చదువుకుంటారు. బాలకృష్ణుడు ఈ గ్రంథం రచించాడు. నాయుడు గ్రంథం రాయించి గ్రంథకర్తను హరించాడు. గ్రంథంద్వారా శివభక్తి ప్రచారం జరుగుతుంది, పండితపామరు లందరికీ విందుగా.

బాలకృష్ణుడికి ప్రాచీనత మీద భక్తిపోలేదు. నవీనతమీద రక్తి పోలేదు. జీవితాంతం ఈ రెంటిని సమన్వయించాలనే సంకల్పం ఉండేది. అది రచనా పద్ధతిలో కూడా ప్రతిఫలించింది. శ్రీనాథ పద్యాం కారాంగాన్ని

సాధ్యమైనంత సరళభాషలో చెప్పాలని ప్రయత్నించారు. వ్యుత్పత్తిధర్మంగా

ప్రాచీనభాష పట్టుపడింది. ప్రవృత్తి ధర్మంగా నవ్య భాష నడిచింది. పాతకొత్తల కలయికలో కృత్రిమత్వం తప్పదు. అవ్యాప్తి అతివ్యాప్తులు తప్పవు. ఫలితం ఈ గ్రంథంలోని భాష. విషయం పురాతనం. వివరీకరణ ఆధునాతనం. అందువల్ల ప్రాచీనతా ప్రాధాన్యం వదల్లేదు. నవ్యత తల ఎత్తకపోలేదు.

భాషావిషయంలో లాగానే విషయ వివరణలో కూడా బాలకృష్ణమూర్తి కొన్నికొత్తపుంతలు తొక్కారు. అర్వాముత్తులయిన ధారణపద్ధతులను (పే 107-8) పట్టికగా ఇవ్వటం నవీనత. ఇదిపాఠకసౌలభ్యంకోసం. అధ్యాయసూచికల్లో అంతముఖ్యంగాని విషయాలను వివరించటం ఇప్పటిపద్ధతి. సాష్టాంగ నమస్కారాన్ని (పే 181-2), క్షేత్రమహాత్మ్యాల పరస్పర వైరుధ్యాన్ని (పే 54) సమన్వయించి చెప్పటానికి గ్రంథకర్త ఈ మార్గం అవలంబించారు. భారతీయ సమాజంలో స్త్రీలకేనా నియమ నిబంధనలనే ప్రశ్న వేసేవాని పురుషుల కర్తవ్యాలను అలాగే వివరించారు (పే.21,26)

ప్రాచీన గ్రంథాల్లో కులవర్ణవ్యవస్థలను ప్రస్తావించే ప్రసంగాలనేకం ఈ కాలంలో వాటిని ప్రశ్నించేవాళ్ళ సంఖ్య అపారం. అందుకే ప్రాచీనా ధునాతన దృక్పథాలను సమన్వయించే ప్రయత్నంచేశారు. గ్రంథ కర్త (పే 10-17) ప్రధానగ్రంథ గ్రంథాంశాను పాదసూచికలో వివరిస్తూ, యోగ విద్యావిషయాలు చర్చిస్తూ ఇప్పటి విజ్ఞానశాస్త్రదృష్టిని, భౌతిక దృక్పథాన్ని అప్పటి ఆధ్యాత్మిక చింతనలతో సమన్వయించాలని ప్రయత్నించారు. (పే.148-156) సమాజ ధర్మాలు మారినా శాశ్వతధర్మాలు కొన్ని నిలిచి జగన్మంగళం నిర్వహిస్తాయని అతని విశ్వాసం. ఆ విశ్వాసంతో, విశ్వేశ్వర భక్తితో ఈ గ్రంథం రచించి కమ్మనూరాను.

లౌకికకాయంలో బాలకృష్ణుడు మరి కనిపించడు. గ్రంథరూపంలో కాలాంతరయుగాంతాల వరకూ జీవిస్తాడు. కాశీమాహాత్మ్యం ఆస్తికలోకానికి శాశ్వతానందం కలిగిస్తుందని ఆకాంక్షిస్తాను. గ్రంథకర్త అకాలమరణం పొందినా గ్రంథం సార్వకాలికంగా ఉండాలని ఆశిస్తాను.

అంతకన్నా ఏమి వ్రాయాలో తోచటంలేదు.

బూదరాజు రాధాకృష్ణ,
డిప్యూటీ డైరెక్టర్ : తెలుగు అకాడమీ,
హైదరాబాదు.

మణిదీపం

పురాణానువాదమూ, పురాణ ఖండానువాదమూ ప్రాచీనాంధ్రసాహిత్య యుగాలలో ప్రత్యేక కావ్య ప్రక్రియలుగా కవులచే నిర్వహింపబడి సహృదయుల మన్ననలకు పాత్రాలయినవి. అందులోనూ పురాణ ఖండాను వాదం శ్రీనాథాది మహాకవుల ప్రయోగాల్లో ప్రౌఢ విస్ఫూర్తిని వెలార్చింది పురాణ ఖండానువాదాల్లో క్షేత్ర మాహాత్మ్యాలకు ప్రముఖస్థానం లభించింది. క్షేత్ర, తీర్థ, పర్వ, దైవ మాహాత్మ్య వర్ణనం ఆ కావ్యవస్తువులలో ముఖ్యమైన అంశం. చతుర్విధ పురుషార్థ సాధనాత్మకమైన మానవ జీవిత ప్రస్థానంలో క్షేత్రసందర్శనం, తీర్థావగాహనం, పర్వవ్రత నిర్వహణం, దైవారాధనం అనేవి కర్మ భక్తి మార్గాలకు సంగమ తీర్థాలుగా సంభావింపబడటం సర్వజన హృదయామోదకాలు కావడం సంప్రదాయంగా భారతీయ జీవనంలో వస్తున్నది. క్షేత్రాలలో కాశీ క్షేత్రం కల్యాణ కల్పద్రుమం.

'కాశ్యాం ధర్మ స్త చ్చతుష్పాద రూపః
కాశ్యా మర్థః సో౽ ప్యనేకప్రకారః
కాశ్యాం కామః సర్వ సౌఖ్యైకభూమిః
కాశ్యాం శ్రేయ స్తత్ర కిం నాయత్ర యచ్చ"

అని స్కాంద పురాణం ప్రశంసించింది. స్కాందం క్షేత్ర మాహాత్మ్య గాథా ప్రతిపాదనానికి పుట్టినిల్లు. అందులో కాశీ ఖండం కాశీక్షేత్రమాహాత్మ్యం. కీ. శే. అచ్యుతుని బాలకృష్ణమూర్తిగారు దానిని మధురమైన వచన రచనంలో తెలుగువారి కందించి ప్రశంసాపాత్రులైనారు.

అచ్యుతుని బాలకృష్ణమూర్తిగారు కాశీఖండాన్ని కాశీమాహాత్మ్యంగా తెలుగు చేశారు. వారికృతిని వచనంలో నిర్వహించటం ఆధునిక యుగ

లక్షణం. పురాణాలను కావ్య రచనానుభూతితో చంపువులుగా సంతరించటం ప్రాచీన కవుల మార్గం. ఆధునిక యుగంలో కొందరు పురాణాలను పద్యాలలో రచించినా కావ్య గుణ ప్రకాశనం కంటె శాస్త్ర ప్రతిపాదనానికే ప్రాధాన్యాన్ని కల్పించి వివరించారు. మరికొందరు పద్యరచనలు కాకుండా వచన రచనలు వెలయించారు. అందులో మా గ్రాంథికభాషలో వ్రాసినవారు కొందరు, శిష్ట వ్యావహారికంలో వ్రాసినవారు కొందరు. భారతీయ సంస్కృతి చైతన్యాన్ని సామాన్య మానవులకు అందించటంలో నేడు వ్యావహారికాంధ్రభాష ఎంతో శక్తిమంతమైన సాధనంగా నిలిచి వస్తోంది. దీనిని గుర్తించి శ్రీ అచ్యుతుని బాలకృష్ణమూర్తిగారు సరళ శిష్ట వ్యావహారిక రచనలో దీనిని వివరించటం సమకాలీన సాహిత్య మర్యాదను మన్నించి, సామాన్యులకు తమ రచనా తాత్పర్యాన్ని సూటిగా అందించటానికి చేసిన విశిష్ట ప్రయత్నమని భావించటానికి వీలుగా వుంది.

శ్రీ అచ్యుతుని బాలకృష్ణమూర్తి గారు వస్తుతః కవితాత్మ కలవారు అందువల్ల వచనం రచించినా లయాత్మకమైన మధుర పాత్రప్రవృత్తిని రచనలో రంగరించి రాణింపచేశారు. మూలాన్ని అనుసరించి అనువాదాన్ని సాగించినా స్వతంత్ర రచనగా భాసించేటట్లు నిర్వహించారు. చదివే వారికి చవులూరించే వచనశైలి ఈ రచనకు అయస్కాంతం. మొదలు పెడితే ఎవరికైనా ఆసక్తి దాయకంగా నడకచేత గ్రంథాన్ని చదివింప చేస్తుంది వీరి రచన. ఈ లక్షణం లేకపోతే ఎంతటి మహాగ్రంథమైనా ప్రాచుర్యం పొందటం అసాధ్యం. రచయితగారి ఈ కృతి కల్పిత కథ కాదు నిజం. !

శ్రీ అచ్యుతుని వారికి ఆధునిక నవతయొక్క సంస్కార విశేషాలు తెలుసు. ఆధునికయుగం హేతువాదాన్ని బలంగా ఆశ్రయించి నడుస్తోంది

తర్కసహమైన వాదనానికి హేతువాదం పట్టంకడుతుంది. చారిత్రక పరిణా మగతిని సమాదరిస్తుంది. దీనిని గుర్తించి రచయిత ఆయా సందర్భాలలో వివరణలను అధస్సూచికల్లో పొందుపరచి రచించటం జరిగింది. మరికొన్ని చోట్ల గ్రంథంలోనే బ్రాకెట్లలో వివరణలను సాగించటం చూడవచ్చు. ఈ పద్ధతి సమకాలీన సామాజిక పరివృత్తికి అనుగుణమైనది. రచయిత ఉచితజ్ఞతకు చక్కని తార్కాణం.

ఆధునిక జీవితంలో ఆధ్యాత్మిక జీవన ప్రవృత్తికి క్రమంగా ప్రాముఖ్యం తగ్గుతుంది. అయినా కర్మమార్గం సమాదరింప బడుతోంది. సమాజశ్రేయస్సు నుపలక్షించి చేసేకర్మ సర్వకాలాలలో గౌరవింపదగిందే సమాజ శ్రేయస్సు జాతియొక్క ఆర్థిక, లౌకిక, పారమార్థిక ప్రవృత్తులను ఆలంబనంగా చేసికొని ప్రవర్తిల్లుతుంది. మానవ జీవితం ఆర్థికంగా అభ్యుదయం సాధించినా, లౌకిక వ్యవస్థను నాగరికంగా నిర్మించుకొన్నా, ఆధ్యాత్మిక దర్శనంతో ముందంజ వేయకపోతే స్వయంసమగ్రం కాదు. సమాజంలో జ్ఞానులున్నారు, భక్తులున్నారు, కర్మఠులున్నారు. వీరిలో అధిక సంఖ్యాకులు కర్మఠులు, కర్మ అంటే వేద విహితమైనకర్మగానేడు భావించకపోయినా, మానవ సంస్కృతిని విశ్వశ్రేయోను సంధానంగా తీర్చిదిద్దే మానవసాధన అనే భావంతో సామాజికులు ముందుకు నడుస్తున్నారు. విశ్వమానవ సమానత్వం, విశ్వమానవ సౌభ్రాతృత్వం, విజ్ఞానాత్మకమైన వివేచనత్వం, అనేవిఆధునిక మానవుని కర్మమార్గానికి లక్ష్యంగా నిలుస్తున్నాయి. వీటిని సాధించటానికి ఎన్నిమార్గాల నన్వేషించినా ఆధ్యాత్మిక చింతనాన్ని విడనాడిన ఏ పరిష్కారమైనా లక్ష్యసాధన కుపయోగిస్తుందన్న నమ్మకం సమాజంలో సన్నగిల్లుతోంది. 'ఆత్మవత్సర్వభూతాని' అన్న ఆధ్యాత్మిక భావసిద్ధి మానవుడు సాధించిననాడే మానవకర్మ మార్గం సార్థకంగానూ, సామాజిక పరంగానూ సమన్వయిస్తుంది. విశ్వశ్రేయస్సుకూ, విశ్వశాంతికే వెలుగు

లెంతో ప్రాధాన్యమున్నది. సామాజికశక్తి సన్మార్గంలో పయనించాలంటే కర్మకు శ్రద్ధ తోడుకావాలి. శ్రద్ధకు భక్తి రక్తిగా నిండాలి; భక్తి ఆధ్యాత్మిక ప్రవృత్తికి పోషకం కావాలి. ఆధ్యాత్మిక దర్శనంతో అఖిల విశ్వా పాన్ని దైవస్వరూపంగా గ్రహించాలి. దాన్నే మనవారు జ్ఞానమన్నారు. అదే మోక్షస్థితికి మూలమన్నారు. భౌతికవిజ్ఞానం విశ్లేషణ ప్రవృత్తిని అందించినంతగా మానవ నైతికాధ్యాత్మికాభ్యుదయాన్ని కలిగించదు. కర్మ నైతికమైన ఆదర్శాన్ని కాదంటే దానిలో సంక్షోభం తప్పదు. నేటి ప్రపంచం ఎదుర్కొంటున్న సంక్షోభం అదే. చిత్తశుద్ధిలేనికర్మ, శీలంలేని ప్రవర్తన ఆధునిక సమాజాన్ని పీడిస్తున్న ప్రధాన సమస్యలు. వీటికి పరిష్కారం చెప్పేది ఆధ్యాత్మిక జీవిత విధానమే. దాని నందించే సాహిత్య ప్రక్రియలెన్నో ఉన్నా, వాటిలో క్షేత్రమాహాత్మ్యం ఒక ప్రత్యేక ప్రతిపత్తిని గడించుకొన్నది.

కాశీ మాహాత్మ్యంలో ప్రధాన ప్రతిపాద్యవస్తువు విశ్వేశ్వర విభూతి మహత్త్వం. వస్తుధ్వని నాగ్రహించి, దర్శనం క్రమయంగా కావ్యార్థాల ఏక వాక్యతను తెలుస్తాయి. శివలింగం లౌకికంగా శిలామయం. అయినా శివలింగాన్ని దర్శించి, అభిషేకించి, అర్చించి, ఆరాధించిన ఏ వ్యక్తి అయినా శిలను పూజించానని భావించడు. శిలలోసైతం శివుణ్ణి చూచే సంస్కారం ప్రతీకాత్మకంగా శివార్చనలో ప్రతిష్ఠాపింపబడింది. అది పశువ్యక్తుల్లోసైతం శివత్వాన్ని దర్శించేవరకూ ప్రస్థానాన్ని సాగిస్తుంది. "మాతృదేవోభవ" "పితృ దేవోభవ" "ఆచార్య దేవోభవ" అతిథిదేవోభవ" మొదలైన సూక్తులన్నీ మనిషిలో మాధవుణ్ణి దర్శించుమని చెప్పేవే. దైవత్వం అనేది మానవుడాశించే పరిపూర్ణతకు ప్రతీక. పరిపూర్ణత ఎక్కడ భాసింపబడుతుందో అక్కడే మానవునకు మహోన్నతి. ఆ మహోన్నతిని లౌకికంగా, రసమయంగా, ఆధ్యాత్మికంగా సాధించే మార్గ

త్రియం మనసంస్కృతి నిర్దేశిస్తున్నది. దేవాలయ సంస్కృతి భౌతిక సాధనకూ, పురాణకావ్యాధ్యయన సంస్కృతి రససాధనకూ, కర్మతత్త్వజ్ఞాన మార్గ ప్రస్థాన సంస్కృతి ఆధ్యాత్మిక సాధనకు ఆలంబనంగా అనుశీలింపబడుతున్నాయి. ఈ సాధనలో భౌతికంగా దర్శించే విగ్రహం, రేఖ, లింగరూపం అంతమైన సాధనకు ప్రేరకం. దాహరమైన క్షేత్రం అంతమైన క్షేత్రంగా పరిణమింప చేసికోవడమే క్షేత్రమహాత్మ్య పఠనంవల్ల సామాజికుడు సాధించేసాధనం. ఈతత్త్వం కాశీమాహాత్మ్యంలో స్పష్టంగా ప్రతిపాదింపబడింది.

అగస్త్య మహర్షి లోకహితార్థమై కాశిని దాటి దక్షిణాపథానికి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. సంయమియైన ఆమహర్షికి కూడా కాశీమీది వ్యామోహంవల్ల వియోగదుఃఖం కలిగింది. సత్త్వగుణ సంపన్నుడైన ఆసంయమి ఎంత సహృదయుడో అంతజ్ఞాని. అతనిలోని సహృదయుడు కాశీక్షేత్ర వియోగానికి విలవిలలాడి పోయాడు. అతనిలోని జ్ఞాని కాశిని తనలోనే దర్శించాడు. వ్యామోహజనితమైన విషాదానికి విజ్ఞానం విరుగుడు. ఆయన చింతనం ఆయనకే కాదు ఆయన చరిత్రన్ని చదివే సహృదయుడికికూడా సాధన మార్గోపదేశం. అగస్త్యునికి వితర్కం చూడండి.— "తీర్థాలు బాహ్యతీర్థాలనీ- అంతర తీర్థాలనీ రెండురకాలు. కాశి, ప్రయాగ, మొదలైనవి బాహ్యతీర్థాలు. అంతరతీర్థాలు మానవుని శరీరంలోనే ఉన్నాయి భ్రుకుటి అవిముక్త స్థానము, శీర్షం శ్రీశైల మల్లికార్జునస్వామికి ఉనికి పట్టు. ఫాలభాగము కేదారేశ్వరం స్తనముల మొదలయందు కురుజాంగల క్షేత్రం నిలిచిఉంది. ఈ తీర్థరాజములన్నీ మహాదేవునికి విహార స్థానాలు. ఈ మాటలు క్షేత్రతీర్థమాహాత్మ్యాలు ప్రతిపాదించే పరమార్థబోధలు. ఆమహర్షి ఈమహార్థాలను తనభార్యయైన లోపాముద్రకు బోధిస్తుంటాడు. సహధర్మ చారిణితోకలిసి కర్మమార్గాన్ని నిర్వహించే ఆదర్శ గృహస్థుడు

అగస్త్యుడు ప్రతీక. లోపాముద్ర జ్ఞానము చిహ్నం, అగస్త్యుడు అను ష్ఠాన చింతనకు చిహ్నం. దాంపత్యం జీవనంలో సహవాసమయుయుండి సాగించ వలసిన జ్ఞానమార్గానికి, సాధించవలసిన తత్త్వ దర్శనానికీ వారి జీవితం ఉపనిషత్తుల్యం. అది లోకానికి ఉపాదేయం. తత్త్వ దృష్టిలేని జీవితం తాపత్రయంగానే మిగిలిపోతుంది. శివలింగాన్ని అర్చించి 'శివోఽహం' అన్న ఆధ్యాత్మికానుభవం పొందకపోతే తీర్థ దర్శనం పాదయాత్రగానే మిగిలిపోతుంది. అందువల్ల కాశీమాహాత్మ్యాన్ని అగస్త్యుని నాశ్రయించి అనుశీలించాలి. పరమాత్మని బహిర్విభూతిని దర్శించి అంతర్విభూతిగా అనుభవించాలి. 'అహంకర్తాఽస్మి' నుండి 'అహంబ్రహ్మాఽస్మి' వరకూ పయనించాలి. అప్పుడే ఈ సాహిత్య ప్రక్రియ సార్థకమౌతుంది.

అమ్మతురి బాలకృష్ణమూర్తిగారు స్కాంద పురాణాంతర్గతమైన కాశీఖండాన్ని. శ్రీనాథుని అనువాదాన్ని కూడా తమ రచనలో సంప్రదించు కొన్నారు. అగస్త్యుడు కాశీవియోగాన్ని అభివ్యక్తీకరించిన ఘట్టంలో శ్రీనాథుడు మూలాతిశాయిమైన రచనా ప్రపంచనాన్ని చేశాడు. ప్రసిద్ధ మైన ఈ పద్యం తెలుగువారికి తెలిసిందే –

'కలహంసి ! రారాదె కదలి నాతోఁ గూడి
ఏమేం వర్తమ్ము వెమ్మి యుంది !
కదళికా కాంతార ! కదలిరా వనఁ గూడి
ఏమేం వర్తమ్ము వెమ్మి యుంది !
శ్రీ విశాలాక్షి ! విశ్వేశునాతోఁ గూడి
ఏమేం వర్తమ్ము వెమ్మి యుంది !
నాతోఁ | గూడి యంతర్గేహ ! యేతెమ్ము
ఏమేం వర్తమ్ము వెమి యుంది !

రంతు నను ; గూడి యో పరివ్రాట్టు లార !
వత్సలత ! గల్గి మీరిల వర్తురయ్య
పరమనిర్భాగ్యుడైన నావల్లఁ బట్టి
కటకటా ! పాతకంబులరాశిఁ గాశిఁ బాసి"

ఈ రచయిత శ్రీనాథుని రచనను కూడా తన రచనలో అంతర్వాహినిగా ప్రవహింప చేయడం అభినందనీయం.

ఏడాశ్వాసాల ఈ వచన కృతి ఎక్కడ చదివినా ఎదను కదిలించేట్లు సాగింది. ఉపాఖ్యానాలను నిర్వహించటంలో రచయిత రచనావాలను సందర్భోచితంగా సంతరించి ఉపజ్ఞ ప్రదర్శించారు. శివశర్మోపాఖ్యానం, దివోదాసు చరిత్రం, మొదలైనవి అపూర్వంగా గోచరించదగినవి. వివిధ తీర్థలోక దేవ వర్ణనావిశేషాల్లో కూడా రచయిత రచనలో ఆసక్తి అడుగడుగునా రక్తి కలిగింది. పతితులను తరింపచేసే ప్రక్రియలోని మర్మాలను తెలిసిన మనస్వి శ్రీ అమ్మాతుని బాలకృష్ణమూర్తి, తెలిపి తీర్చిన శిల్పం ఈ శివ ప్రబంధం !

ఈ గ్రంథంలో కథ యెంత ముఖ్యమో, గ్రంథకర్త ఎడనెడ చేసిన వివరణలూ అంతే ముఖ్యం. హేతువాద యుగంలో ఆధ్యాత్మిక జీవిత ప్రవృత్తికి గల ఆవశ్యకతనూ, దాని అవగాహనమూ ఈ గ్రంథం లోని వివరణలు విశేషించి చెప్పాయి. సూత్ర వృత్తులవంటి ఈ సూత్రాలు ఈ కృతి విభూతికి జ్ఞానతీర్థాలు, మచ్చు కొక్కటి –

"పూర్వ గ్రంథాలలో చెప్పబడినవి అద్భుత విషయాలుగా కనబడటమే గాక అవి ఋషుల పరమగరిష్ఠస్థితిలో ఆధ్యాత్మికజ్ఞాన సంపన్నులు గూడ లేరు. ఇవి హేతువాదానికి నిలువవని ప్రచారకులకానన, వారన....

వేదానికి హేతువాదానికి విరోధమేమి లేదు. అసలు మానవుని నాగరికత అభివృద్ధి హేతువాదంతో కలిగినదేకదా! ఉపనిషత్తు అష్టాదశపురాణములు, శాస్త్రములు వ్రాసిన బాదరాయణుడు బ్రహ్మ సూత్రములు ప్రారంభిస్తూ 'అథాతో బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా' అన్నారు. ఆ తరువాత, ఇందువలన బ్రహ్మ పదార్థమును గురించిన ఆలోచన చేయవలె అనిగదా అర్థం. ఇందులో 'అథ' 'అతః' అను మాటలు ఎందుకు ప్రయోగింపబడినాయి? ఇంత ఎలాగ అనడంలోనే ఫలానా కారణం వలన అని చెప్పబూనినట్లు గదా! ఆ తరువాత అథ అన్నపదం ప్రాథమిక జ్ఞానమును సంపాదించిన తరువాత బ్రహ్మపదార్థచర్చకు తగినస్థాయి పొందగలరని సూచిస్తుంది. కనుక హేతువాద ప్రాతిపదిక మీదనే ఆధ్యాత్మిక చర్చకూడ జరిగిందని తెలుస్తున్నది"

ఈ వివరణం చదివిన తరువాత ఈ రచయిత ఈ గ్రంథాన్ని విశిష్టమైన ఒక ప్రయోజనం కోసమే వ్రాశారని స్పష్టమవుతుంది. ఇది సత్యమును బట్టి క్షేత్రమహాత్మ్యమైన, విషయమును బట్టి ఆధునిక జీవితంలో ఆధ్యాత్మిక ప్రవృత్తిని గూర్చిన ఆలోచనను రేకెత్తించే అధ్యయన గ్రంథంగా రూపొందింది. అభినందనీయులు శ్రీ అద్దంకి రామకృష్ణమూర్తిగారు, వీరి వ్యాఖ్య మాహాత్మ్యానికి మణిదీపం!

ఇంత చక్కని రచన చేసిన గ్రంథకర్త తన రచన వెలుగులోకి రావడం చూడక ముందే కన్ను మూయడం విధి విలాసం. వారిగ్రంథానికి నాచేత ముందుమాట వ్రాయించాలని సంకల్పించటం నా సుకృత విశేషం. వారి ప్రతిభామూర్తికి నా జోహారులు! వారు శివసాయుజ్యంలో ఉండి అక్షరార్చన చేస్తున్నారు. మనము వారికీర్తి మూర్తికి వాఙ్మయ ప్రసూనాల అర్పించుటకంటె ఏమి చేయగలం.

నాకీ ముందుమాట వ్రాయటానికి వాత్సల్యంతో

అవకాశమిచ్చిన మిత్రులు డా॥ బూదరాజు రాధాకృష్ణగారికి

గ్రంథకర్త పుత్రులు శ్రీ అచ్యుతుని సుందర్ గారికి

కృతజ్ఞతాభివందనలు. ఇది శక్తితో వ్రాసిన మాటలుకావు. భక్తితో పలికిన పలుకులు మాత్రమే.

హైదరాబాదు }
6 9-1081 }

జి. ఎ. సుబ్రహ్మణ్యం
ప్రొఫెసర్
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం
హైదరాబాద్

మన్నవ గిరిధరరావు, ఎం.ఏ.
సంపాదకుడు "యువ భారతి"
గుంటూరు

ప్రవేశిక

దేశంలో శివుని పూజించే వారున్నారు. విష్ణువును పూజించే వారున్నారు. కానివారిలో శివుని గురించిగాని, విష్ణువుని గురించిగాని ఏమైన తెలిసినవారు తక్కువగా ఉన్నారు.

ఇందుకు కారణాలు ఉన్నాయి. అర్థం తెలుసుకోకుండా ఎన్నో చాలా పనులు చేస్తుంటాం. పెద్దవారినిచూచి చిన్నవారు చేయడం, పండుగలు వస్తాయి గనుక ఆనాడు శివునికి అభిషేకమో విష్ణువుకు సహస్ర నామమో చేయటంతప్ప ఈ పూజలు ఎందుకేర్పడ్డాయో తెలుసుకొనే జిజ్ఞాస చాలామందికి లేదు.

ఒకవేళ తెలుసుకోదలచిన వారున్నప్పటికీ, అందుకు సంబంధించిన గ్రంథాలు కొరుకుడు పడని సంస్కృతంలోనో, తెలుగు ప్రాచీన కవిత్వం లోనో పొందుపరచ బడివున్నాయి. అవి పండితులకు అర్థంకావలసిందేగాని సామాన్య చదువరులకు అందుబాటులో లేవు.

ఇకపోతే, హిందూ మతమనేది కేవలం అగ్రకులాల వారికోసం మాత్రమే ఏర్పడిన ఆరాధనా మార్గమనే అభిప్రాయం పలువురిలోవున్నది. అందుచేత ఇతర కులాలవారు హిందూమత విషయంలో అనురక్తి పెంచు కొనేటందుకు తగిన ప్రయత్నం జరగడం లేదు.

పిటిశోదాటు ఇటీవం పరలోక అపోహగూర ప్రబలు తున్నది. పవరి లౌకిక రాజ్యాంగమత మనం మతాన్ని అంటిపెట్టుకొని వుండరాదనే దురభిప్రాయం ఏర్పడుతున్నది. అందుచేత ఆవలు మతం ఎడం వైముఖ్యం పెరుగు తున్నది.

ఇట్టి కారణాలవలన హిందువులు క్రమంగా మతమునకు దూర మవుతున్నారు. ఇవన్నీ పొరపాటు అభిప్రాయాలు.

మనం అమరిమం అసంఖ్యాకమైన కోర్కెలాపాలు నిగ్రహిస్తున్నాం చేతులతో, కాళ్ళతో, నోటితో, మెదడుతో పనులు చేస్తున్నాం. అయా పన్లు చేయుటానికి శరీరానికి శక్తి ఎక్కడనుంచి వస్తున్నది? భోజనం చేయుటం వలన శక్తిప్రస్తు చమయుంటున్నాం. భోజనాన్ని జీర్ణింపచేసి శరీరంలో విద్యుత్తును నిర్మాణం చేస్తున్నదెవరు? ఒక్కొక్కసారి అకస్మాత్తుగా శరీరంలోని కోర్కెలాపాలను విరమిస్తుంది. అన్నం మింగుటపరదు కాలు కదలదు. నాకి కొట్టగోము. నిన్నటివరకు పనిచేసిన శరీరం ఎందుకు అచేతనమై రాయివలె పడివున్నది ?

దానిలో 'ఆత్మ' వున్నంత వరకు అది పనిచేసింది. ఆత్మ దాన్ని వదలిపోగానే శరీరం అచేతనమయింది. శరీర అవసరాలైన ఆహారం, దుస్తులు, నివాసం, వినోదం, విజ్ఞానముల కొరకు అహరహం తపించి నానాపాట్లు పడతాడు మానవుడు. అసలు ఈ శరీరం యొక్క ఉనికికి కారణమైన 'ఆత్మ'ను గురించిన జ్ఞానం పొందటం తప్పా? దానిని తెలుసుకోనవసరంలేదా? అట్టి ఆత్మజ్ఞానం కలిగించేదే మతం. కొందరనుకొనేట్లు మతం 'భయం' వలన ఏర్పడిందికాదు. అది మనం అంటే ఏమి అనే జిజ్ఞాసవలన ఏర్పడింది.

మతం ఒక కులస్తులకొరకో ఒక వర్గంవారికో ఏర్పరించి కాదు. మానవులందరికోసం, మరియు జీవకోటి అంతటిలోనవున్న ప్రాణశక్తిని అర్థంచేసుకోవడం కోసం ఏర్పడింది. దేవుడంటే విగ్రహంకాదు, చెట్టు కాదు, పుట్టకాదు. దేవుడంటే ప్రాణశక్తిని ఉద్దీపింపచేసుకోడానికి, ఆత్మ బలం కలిగి యుండటానికి. ఆ బలంతో మరింత స్వచ్ఛంగా, నిర్మలంగా, దోషరహితులుగా పెంపొందగలం. జీవితాన్ని మరింత ప్రేమమయంగా మలచు కోగలం.

లౌకిక రాజ్యమంటే మతాన్ని బట్టి ప్రత్యేకత్వం ఎవరిమీదనూ వివక్షత చూపదు. (No discrimination on the basis of religion) అని అర్థం. అంతేగాని ప్రజలంతా మతరహితులు కావాలని అర్థంకాదు. ప్రజలు మతాన్ని విడనాడాలి అని తప్పుఅర్థం చెప్పుకోవడం వలన మనిషిని పశుస్థాయిలోకి దిగజారకుండా కాపాడేటటువంటి, అతనిలో మానవత్వం వికసించి విలువలను పెంపొందింపేటటువంటి చక్కని సాధనాన్ని మనం విసర్జిస్తున్నాం.

హిందూమతం ఎవరో కొద్దిమంది ఉన్నత కులాలకు చెందినవారి కోసంకాదు. ఇది హిందువులందరి కోసం. మాటవరుసలో చూస్తే ఇది మానవు లందరికోసం. "మానవుడు అనగా కేవలం శరీరం మాత్రమే కాదు. కాయిక సుఖములు మాత్రమే అతనికి పరిపూర్ణ సుఖము నివ్వజాలవు. శరీరం తోపాటు మనస్సు, బుద్ధి, ఆత్మలుగూడ అతనికున్నాయి. వాటినిగూడ సంతుష్టిపరిస్తేగాని అతనికి నిజమైన సౌఖ్యం చేకూరదు", అని హిందూ మతం తెలిపిన సత్యం మానవాళికి మార్గదర్శకం.

హిందూమతాన్ని హిందువులందరికీ అందుబాటులోకి తీసుకువచ్చే అవసరం నేడు ఎంతైనా వున్నది. శ్రీ అచ్యుతుని రామకృష్ణమూర్తిగారు

ఇట్టి లక్ష్యంతో శైవ క్షేత్రమైన కాశీమహాత్మ్యం వ్యావహారిక భాషలో వ్రాశారు. శ్రీనాథుని కాశీఖండానికి అనువాదం అయిన ఈ గ్రంథంలో కాశీక్షేత్రం గురించిన అనేక పౌరాణిక కథలతోపాటు ఇతర శైవ క్షేత్రాల వర్ణనలు కూడ ఉన్నాయి. హిందూ ఆచారములు కొన్ని ఎలా ఏర్పడ్డాయో, వాటి అంతరార్థములేమిటో కూడ చెప్పారు.

“ఇక్కడ వరణ, అసి అనే రెండు నదులు ప్రవహించడం చేత ఆ రెండు పదాల కలయికతో వారణాసి అనే ఖ్యాతి కలిగింది. కాశృదీప్తి అంటే ప్రకాశించేది అని యర్థం. దానివలన కాశీ అనే నామంతో విరాజిల్లుతున్నది.

ఇష్టమున్నా లేకున్నా అగ్ని శరీరానికి అంటితే కాల్చివేయ గలదు. అదే విధంగా అయిష్టంతోనైనా గంగాస్నానం చేస్తే పాతకాలు పోతాయి.

ఆత్మ మనస్సుల సంయోగమే యోగమంటారు. మూలాధార చక్రమందలి శేషోపాస్తి (కుండలిని) వెన్నెముకలోని రంధ్రం ద్వారా ఊర్ధ్వగతం చేయడమే యోగ సాధన - ఇలా ఎన్నో గ్రహింప దగిన అంశములీ గ్రంథంలో ఉన్నాయి.

కాశీలో ఏ మహర్షులు ఏ ఏ లింగాలను ప్రతిష్ఠించారో, ద్వాదశ మూర్తులకు ఆ పేర్లు ఎలా వచ్చాయో, దేశంలోని వివిధ శివక్షేత్రాలు ఎక్కడెక్కడున్నాయో వాటిని ఎవరు ప్రతిష్ఠించారో ఇందు వర్ణింప బడింది.

అగస్త్య మహర్షి దక్షిణ భారతంలో పుణ్యక్షేత్రాలను దర్శిస్తూ, తుంగభద్రానదీ తీరంలో వెలసిన కుమారస్వామి ద్వారా వారణాసి మహాత్మ్యం వింటాడు. అదే ఇందలి ప్రధాన కథ. పాఠకులు చదివి ఆనందించ గలరని నా విశ్వాసం.

మున్నవ గిరిధరరావు

అక్షరాంజలి

1. అమ్మకు అమ్మయైన అం అమ్మకన్ కని వింధు తల్లితో
నమ్మిన నమ్మకన్ బహుజనారుణమున్న వ పెట్టితడుగ్రనై
కమ్మని కైతలల్లి సుకవి కావ్యముతో విజయశ్రీ చేపట్టో
వెన్నగరాని ఖ్యాతిగనియుంటె మహర్షికముల్ ప్రశంసియున్॥

2. నవనవము లొలుకు సుమధుర
కవితాగంధంబు లష్టగజముల దల్లన్
భువన విజయమై దనరగ
కవికులమున తేరివిరి బకవియై వెలసెన్॥

3. కాశీవిశ్వనాథు కథలను వెలిగించి
అద్భుతస్ఫూర్తుల స్వామి కిందజేసె
అరుపు వీరెనవగ లక్ష్మితులు చాలింపరా
బాలకృష్ణమూర్తి బ్రహ్మమూర్తి॥

4. అన్నయను పాడు నాకొక
డున్నాడని మున్నెపుడ సుహృన్మంగిలనే
తన్నాయని తిరుపమనా
కన్నుల బాపంగ నేడు కవి రాజకళా॥

5. అన్న యనిన నాకు నవితాలిమానందు
అన్న నేడు మాట బాధలేదు
కన్నవారితో త్రి కలహంబు వారింప
పిన్నపెంచ వంచె పెరదముగను

అచ్యుతుని సత్యనారాయణ మూర్తి

కృతజ్ఞత

మిత్రులు శ్రీ కుమార్ ఒడయార్ వారు ఇటీవల కొలది కాలం క్రిందనే పరిచయమైనారు. నేను ఆస్తికుడను. వారు దైవచింతనా పరులు. కనుకనే కాబోలు మా ఇరువురిమధ్య సాన్నిహిత్యం ఏర్పడింది

శ్రీ కుమార ఒడయార్ గుంటూరు జిల్లా రేపల్లె వాస్తవ్యులు పండిత శ్రీ చుక్కా లవపయ్య కోటమ్మల పుత్రులు, పంచవర్ష ప్రాయులయిన శ్రీ కుమార ఒడయార్‌కు పితృవియోగం సంభవించుటచేత సోదరులు శ్రీ చుక్కా వీరనాగయ్యగారి పెంపకంలో ఇంతవారయ్యారు చిన్న వయస్సులోనే రెవిన్యూ శాఖలో ఉద్యోగిగాచేరి నేటికి అదేశాఖలో తహసీల్‌దారుగా పనిచేస్తున్నారు.

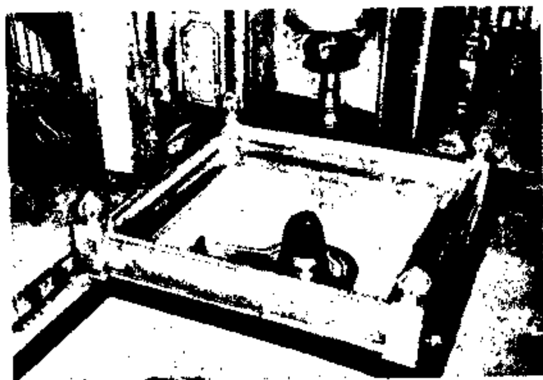
కనగాల వాస్తవ్యులు శ్రీ రాచంశెట్టి పెదమల్లయ్యగారి తృతీయ పుత్రిక లక్ష్మీరాంబ వీరి ధర్మపత్ని — ఈ దంపతులకు వసుమతి, శివకామేశ్వరి-ఇద్దరు పుత్రికలు - మల్లికార్జునరావు, అమరనాథ్, శ్రీనివాస చక్రవర్తి ముగ్గురు పుత్రులు.

నేను పత్రికా విలేఖరి కావటం ఉద్యోగరీత్యా మా పరిచయానికి దారి తీసింది. ప్రస్తావవశంగా నా కాశీమహాత్మ్య రచన విషయం చెప్పటం ఆయన అన్నివిధాల ప్రోత్సాహం యివ్వటం రెండూ పరమేశ్వరసంకల్పం

అనే భావిస్తాను. సహృదయులైన శ్రీ కుమార ఒడయార్‌కు చిరాయు రారోగ్య ఐశ్వర్యాలు శివంకరుడైన శంకరుడు ప్రసాదించాలని నా ఆకాంక్ష.

నాయీ రచనపై తమ అమూల్యాభిప్రాయములను నొసంగి ప్రోత్సహించిన పెద్దలకు కృతజ్ఞతాభివందనములు.

అచ్యుతుని బాలకృష్ణమూర్తి

శ్రీ విశ్వేశ్వరస్వామి

కాశీ మాహాత్మ్యము

ప్రథమాశ్వాసం

అది నైమిశారణ్యం. దాని కాపేరు కల్గటానికి ఒక పురాణ కథ ఉంది. ఒకప్పుడు మహర్షులు బ్రహ్మదేవుని వద్ద కేగినారు. ఆయనకు నమస్కరించి ప్రశాంతంగా తపము చేసుకొనటానికి తమకొక పవిత్ర ప్రదేశం చూపవలసిందని ప్రార్థించారు. చతుర్ముఖుడు ఆలోచించి మనోమయమైన ఒక చక్రాన్ని సృష్టించి దొర్లించాడు. చక్రం సత్యలోకం నుంచి క్రిందికి దొర్లుకుంటూ వచ్చింది. భూలోకానికి వస్తూ పర్వతాలపై నుంచి దొర్లింది. ఎత్తుపల్లములలో పడినందువల్ల దాని కమ్ము (నేమి) పగిలిపోయింది. చివర కొకచోట పడిపోయింది. నేమి పూర్తిగా పగిలి పడిపోయిన ప్రదేశమే నైమిశమని పిలువబడింది.

దీనిని గురించి మరొక కథకూడ ప్రచారములో ఉంది. పూర్వం ఈ ప్రాంతాన్ని నిమి అనే చక్రవర్తి పాలించాడు. ఇతడు సీతాదేవి తండ్రియైన సీరధ్వజుని (జనకుని) పూర్వీకుడు. నిమి పాలించిన దేశంలో కొంత భాగం నైమిశ మయింది. కాలక్రమేణా ఆ ప్రాంతం దట్టమైన అరణ్యంగా మారిపోయింది.

ఈ దేశంలోని ప్రదేశాలకు గల పేర్లతో ఇలాంటి పురాణకథలు ముడిపెట్టబడినాయి. సంస్కృతపు పేర్ల కన్నిటికి వ్యుత్పత్తులు చెప్పవచ్చు. వీటన్నిటికి చారిత్రక ఆధారాలు లభించవు. అంతమాత్రంచేత ఈ గాథలను కాదంటామా ?

నైమిశారణ్యం చల్లని నీడనిచ్చే చెట్లతోను, మధురములయిన ఫలాల నొసగే వృక్షాలతోను నిండిఉంది. అక్కడక్కడ చెరకు పానకం వంటి నీటితో నిండిన సెలయేరు లున్నాయి. అది విధాత చూపిన ప్రదేశం. నివాసానికి ఎంతో యోగ్యమయిన చోటు. మునీశ్వరు లెందరో అక్కడే ఆవాసం ఏర్పరచుకొన్నారు. శౌనకుడక్కడ కులపతి. అతడు పన్నెండు సంవత్సరాలు బ్రహ్మసత్రయాగం చేశాడు. ఆ యజ్ఞానికి దేవతలే స్వయంగా వచ్చేవారు. ఎక్కడెక్కడి ఋషీశ్వరులు ఆ యాగంలో పాల్గొన్నవారే. హవిస్సులర్పణ చేసినతర్వాత విరామ సమయాలలో భగవత్కథలను విని ఆనందపడేవారు. పురాణ ఇతిహాస కథలన్నీ వాళ్ళకు సూతమహర్షి చెప్పేవాడు. మునీశ్వరులతోబాటు నైమిశారణ్యంలో గల మృగాలు పక్షులుగూడ ఆ పురాణకథలు విని పవిత్రము లయ్యాయి.

వ్యాసునకు రోమహర్షుడు అనే శిష్యు డున్నాడు. రోమహర్షుని పుత్రుడే సూతుడు. ఇతని మొదటిపేరు ఉగ్రశ్రవసుడు. పురాణకథలు చెప్పటంలో ఇతడు దిట్ట.

సత్రయాగానికి వచ్చిన మునులు సూతుని పురాణకథలు వివరించ మన్నారు. అతడు స్కాంద పురాణంలోని వృత్తాంతాలు వివరిస్తుంటే కొందరు సూతమహర్షి! మాకు కాశీ ప్రాశస్త్యాన్ని చెప్పవలసిందని ప్రార్థించారు. సరేనని సూతుడు కాశీఖండం ప్రారంభించాడు. ఋషీశ్వరులు ఎంతో శ్రద్ధగా వింటున్నారు.

వింధ్యగర్వాపహరణం

ఒకప్పుడు బ్రహ్మమానస పుత్రుడయిన నారదుడు తీర్థయాత్రలు చేయనారంభించాడు. ఆయనవెంట ఒక గంధర్వకన్యగూడ ఉంది. ఆమె

ముఖమంతా ధూళితో నిండిఉంది. ప్రయాణపు శ్రమచేత కోమల దేహం వసివాడింది. ముఖంమీది చెమట బిందువులు ముత్యాలవలె ప్రకాశిస్తున్నవి. ఆమెను చూడగానే అందగత్తె అనిపిస్తుంది. ఫాలభాగం పైబడిన ముంగురులు పద్మంమీద వ్రాలిన తుమ్మెదలా అన్నట్లున్నాయి. ఆమె దేవర్షి యొద్ద గాంధర్వ విద్య నేర్చుకొంటున్నది. నారదుని వీణ మహతి ఆమె చేతిలో ఉంది. గురుశిష్యులు తీర్థయాత్రలు సేవించుకొంటూ దండకారణ్యం ప్రవేశించారు. అరణ్యం మద్ది, వెగిస, నేరేడు మొదలయిన వృక్షాలతో నిండిఉంది. మామిడివంటి ఫలవృక్షాలు ముదురుపండిన పండ్లతో వంగి నాయి. జాజిమొల్ల మల్లెవంటి పూలతీగలు మహా వృక్షాలను ఆలింగనం చేసుకొని ఆకాశంపైపు మోరలెత్తుకొని యున్నాయి. విరబూచిన పూల పిల్లగాలి వాసన పంపగానే దారులుతీరి తుమ్మెదలు ఝుమ్మని కేరింత లిడుతూ పరుగులెత్తి వస్తున్నవి. కీటి ఝుంకార వినాదం శుకపికగీతాలను శ్రుతిపరిచింది. సింహ శరభ శార్దూలాలాయాది జంతు సంతానం గర్జనంతో అరణ్యం భయంకరంగా ఉంది. ఇసుక చల్లితే రాలనంత దట్టంగా తీగలల్లు కొన్నాయి. ఆ అటవీశోభను చూస్తూ గురుశిష్యులు ముందుకు సాగుతున్నారు.

అల్లంత దూరంలో పర్వతపంక్తి కనిపించింది. అది వింధ్యము. ఎత్తైన పర్వత శిఖరాలనుండి క్రిందనున్న గండశిలలమీదికి దుముకుతూ నర్మద నృత్యంచేస్తూ నేలను తాకుతున్నది. నదియొడ్డునకు చేరిన నారదుడందులో స్నానమొనర్చాడు. అంగములన్నిట భస్మమలదినాడు. రుద్రాక్షమాలను ధరించి ఓంకార రూపుడయిన పరమేశ్వరుని స్తోత్రము చేశాడు. పంచాక్షరి మంత్రాన్ని జపిస్తూ ముందునకు అడుగులు వేస్తున్నాడు.

వింధ్యుడు దూరంనుంచే నారదమహర్షిని చూచాడు. మనుష్య రూపంతో ఆయన కెదురేగినాడు. ఇదొక దేవరహస్యం. పర్వతాలకు నదులకు స్థావరరూపమని, జంగమరూపమని రెండు రూపాలున్నాయి. పర్వతాకృతిలో ఉండటం స్థావర రూపము. రెండవది జంగమరూపం. వింధ్యుడు జంగమ రూపంతో బయలుదేరినాడన్నమాట. అభ్యాగతుడు సాక్షాత్తు విష్ణురూపమో, శివునిరూపమో అని శాస్త్రము. అభ్యాగతుడంటే ఆహ్వానము లేకుండానే మన యింటికి వచ్చినవాడు. అతిథి అభ్యాగతుల నాదరించటం గృహస్థ ధర్మం. ముక్కుమొగం తెలియనివారు వచ్చినా ఆతిథ్యం ఇచ్చి అర్చించట మనేది భారతీయ ధర్మం. అలాంటప్పుడు బ్రహ్మ మానసపుత్రుడంతటివాడు అభ్యాగతు డయితే వింధ్యుడు ఊర కుంటాడా ! భక్తిభావంతో ఎదురేగినాడు. సాష్టాంగ నమస్కారము చేశాడు. తన గృహానికి ఆహ్వానించాడు. ఇంటికి వచ్చిన దేవర్షిని దధిమధుపుష్పాలతో అర్ఘ్యమిచ్చి పూజించినాడు. మార్గాయాసము పోవటానికి సేవలు సపర్యలు చేయించినాడు. విశ్రాంతిగ ఉన్నపుడు మేఘగంభీరభాషణములతో ఇలా విన్నవించాడు.

మహాత్మా ! మీరాకచేత నా గృహం పావనమయింది. మీ దయాదృష్టి సోకటంతో నా పాపాలు పటాపంచ లయినాయి. పురాకృతసుకృతం వల్లగాని తమవంటివారిని సేవించేభాగ్యం కల్గదు. నేను ధన్యుడనయినాను. తమ దయవలన నాకే కొరతలేదు. కాని నా దొక విన్నపం. అవధరించండి. భూమండలంలో తాము చూడని పర్వతాలు లేవు. ఈ కొండలెన్ని ఉంటేమాత్రం ఏమి ప్రయోజనం ? దిగ్గజాలకు సహాయకారిని, ఆదికూర్మానికి స్నేహితుడను శ్వేతవరాహానికి సమానుడను నేను. నాతో సరితూగగల మహీధరము ఎక్కడయినా ఉందా ? ఉదయ పర్వతము అభ్యుదయ కరమైనది. అస్తాద్రి అస్తవ్యస్తం గదా ! నీలాద్రి

నలుపు. గంధమాదనము నిరుపేద. మహేంద్ర క్రౌంచ పర్వతములు దారిద్ర్య పీడితాలు. త్రికూట మలయ పర్వతాలు ఒకపాటివి. హేమకూటము నాతో సరితూగదు. ఇన్నెందుకు? నాతో సమానమైనోడని అనుకోవటానికైనా అర్హతగలది ఒక్క మేరు పర్వతమే. మేరువుమీద దేవతలు విహరిస్తారు. దానిపైనగూడ అరణ్యా లున్నాయి. సూర్యాది గ్రహాలు తనను చుట్టి వస్తున్నాయని మేరువుకు గర్వం. ఈ మధ్యకాలంలో మా యిద్దరిమధ్య స్పర్ధ పెరిగింది. మీరు సర్వజ్ఞులు. మా యిద్దరి అంతరం బాగా తెలిసినవారు. పక్షపాతం లేకుండా మాలో ఎవ్వరధికులో సెలవీయండి అన్నాడు.

ఆ మాటంతు నారదుడు ఎంతో బాధపడినాడు. వింధ్యాద్రి గర్వము చూస్తే ఆయనకెంతో ఏవగింపు కలిగింది. కొంతతడవు ఊరకున్నాడు. నిజానికి తాను కలహప్రియుడు. ఇద్దరిమధ్య యుద్ధము రేగితే తనకు కడుపునిండా మృష్టాన్నము లభించినట్లే. అయినా అది లోకవినాశనానికి దారితీస్తుందని విచారించాడు. మెత్తగా చీవాట్లు పెట్టవలె ననుకొన్నాడు.

వింధ్యాద్రీ! ఇప్పుడు నీవడిగినట్లుగానే ఒకప్పుడు మేరువుగూడ నన్ను ప్రశ్నించాడు. తన బలాధిక్యతను నాచేత ఒప్పించడానికి యత్నించాడు. నీ బలం నీ కెరుక. మేరువు సత్వం అతని కెరుక. మీ యిద్దరి బలాబలాలు నిగ్గు తేల్చడానికి నాకు ఎంతటివాడు? శ్రీశైలం, వేంకటాచలం, అహోబిలం, కేదారాద్రి, సాలగ్రామ పర్వతాలు మాహాత్మ్యంలో మీకంటె అధికులు. మీ గర్వాన్ని చూసి ఏమనాలి? ఇంకిది కూర్చొనలేక మీ కెందుకీర్ష్య? అయినా తీర్థయాత్రలు సేవించుకొంటూ భగవన్నామం జపిస్తూ తిరిగే సాత్వికులను మా బోంట్లకి వివాదమెందుకు? నే నిక్కడ నిల్వకూడదు వెళ్ళుతున్నాను అని చెప్పి నారదుడు తమ్మురాలితో సహా వెడలినాడు.

దేవముని మాటలు విన్నతరువాత గూడ వింధ్య పర్వతానికి జ్ఞానోదయము కాలేదు. మనసులో ఎంతో ఆవేదన, ఆవేశము కలిగాయి. ఈర్ష్యాద్వేషాలు బుసలుగొట్టాయి. మనోరుజ ఏర్పడింది. హృదయములో ఎప్పుడూ ఇదే చింత. గురువు సన్నిధిని అధ్యయనంచేసి జ్ఞానము సంపాదించాలి. సాహసంతో ప్రతిజ్ఞలు నెరవేర్చుకోవాలి. జ్ఞాతులను జయించాలి. అని చేయని జనుడు జనుడేనా ! తనతో సమానుడయిన శత్రువున్నాడని తెలిస్తే ఎవరికయినా కంటిమీద కునుకు వస్తుందా! ఆహారం రుచిస్తుందా! దాంపత్య సంభోగసుఖం సయితము సుఖముగా ఉంటుందా ! ఇతర వైభవాలు మనస్సున కానందం కల్గించగలుగుతయ్యా ! ఎవరితోనైనా కలహానికి కాలుదువ్వనేరాదు. దువ్విన తరువాత నలుగురు నవ్వకుండ చూసుకోవాలి. ఈ విధంగా ఆలోచిస్తుంటే అతనిలోని ఈర్ష్యాగ్ని దావాగ్నిగా మారి దహించసాగింది. ఏ జ్వరానికైనా మందున్నదిగాని చింతాజ్వరానికి ఔషధమే లేదుగదా ! లంఘనముతో కొన్ని రోగముల ఏపు నశిస్తుంది. కాని చింతాజ్వరం దానికి లొంగదు. ఉత్సాహమును తగ్గిస్తుంది. బుద్ధి మాంద్యం కలిగిస్తుంది. నిద్ర రానీయదు. ఆకలిని చంపుతుంది. బలాన్ని నశింపజేస్తుంది. దినములు గడిచినకొద్దీ చింతారుజకు బలం పెరుగుతుంది. వింధ్యాద్రి స్థితి ఇలాగే ఉంది. నానాటికి దిగజారుతున్నది. మేరువును జయించడం ఎట్లా అన్నదే అతని విషమసమస్య. తనలోతానే ఏమో అనుకొంటుండేవాడు. మా కులంలో ఎవరో అహంకరించి యేమో అన్నారని దేవేంద్రుడు మా కందరికి రెక్కలు తెగనరికినాడు. కాని ఆనాటి పక్షములే ఉంటే ఒక్క ఊపునవెళ్ళి ఆ మేరువుగారి శిఖరాలు విరగదన్ని వారి గర్వాన్ని రూపుమాపిరానా! నా ఆధిక్యతను చాటుకోనా ! దేవతలు కూడ ఆ పాపిష్ఠివాడినే అభిమానిస్తున్నారు. నానాటికి వారి పలుకుబడి పెరుగుతున్నది. ఇదంతా కళ్ళారాచూస్తూ నావంటి పరాక్రమశాలి, బల

వంతుడు, అతిమూరి తీరకుండదటయా! నలుగురిలో అవమానము పొందు తానా? కాదు నా శరీరాన్ని పెంచి ఆకాశంవరకు పెరుగుతాను. సూర్యుడు, చంద్రుడు మొదలయిన గ్రహాల మార్గాన్ని నిరోధిస్తాను. అని ఆలోచించి వింధ్యుడు అహంకారంతో కన్నుమిన్ను కానలేక శరీరాన్ని పెంచాడు. ఒకప్పుడు లింగాకృతితో పరమేశ్వరుడు, బలిచక్రవర్తిని పాతాళమునకు పంపడానికి త్రివిక్రముడు అది అంతంలేని రూపాలను ధరించినట్లు పెరిగి పోయినాడు. దేవతలు తన ఆకారాన్నిచూచి తన గొప్పతనం అర్థంచేసు కొని మేరువుకంటె నీవే అధికుడవు అని పొగడవలెనని వింధ్యుని కోరిక.

సూర్యోదయమైంది భానుడు బంగారు కాంతులతో లోకానికి ఆహ్లాదం కలిగిస్తూ పొడుపు కొండమీద పొడచూపినాడు. నిబిడాంధకారం పటాపంచలయింది. కమలములు మందస్మిత వదనంతో కర్మసాక్షికి స్వాగతం ఇస్తున్నాయి. పశుపక్షి మృగాదులు మానవులు దినారంభ సమయంలో తమతమ పనులకు సమధికోత్సాహంతో వెళ్ళుతున్నారు.

అది దక్షిణాయనం. (అందరికి దక్షిణాయనం కాదు. కొందరికి ఉత్తరాయణం. ఒక దీవికి ఒక కొండ ఉదయాద్రి అయితే అదే ఇంకొక దీవికి అస్తాద్రి కాగలదు. ఒకచోట పగలుకాగా అదే సమయంలో మరొక చోట నక్షత్రములు, చంద్రికతో వెలిగేరాత్రి అవుతుంది. సౌరగమనంలో ఈ మార్పులు కలుగుతున్నాయి. సూర్యుడు కదులుతున్నాడనడానికి వీలు లేదు. ఇతర గ్రహాలు గోళాలు కదిలి సూర్యుడే చలించినట్లు కనబడు తుంది. అయితే ఇలాటి సూర్యగోళములు కోట్లకొలది ఉన్నాయి. అవి మనకు చిన్న నక్షత్రములవలె కనపిస్తాయి. నిజానికి అవి మనసూర్యునికన్న చాలపెద్దవి. ఈ అనంత విశ్వాన్ని చూస్తుంటే ఆశ్చర్యంతో పాటు భయముకూడ కలుగుతుంది సుమా! గ్రహాల పరిభ్రమణంలో కద లకపోయినా సూర్యుడు కదిలినట్లుంటుంది. కాని ఒక్కొక్క సూర్యగోళం

దానికి సంబంధించిన ఉపగ్రహాలు మొత్తంగా కదులుతుంటాయి. అవి మేరువును కేంద్రంగా చేసుకొంటాయని మనపూర్వుల సిద్ధాంతం. ఇది ఖగోళశాస్త్రము. ఆలంకారికంగా సూర్యుడే కదులుతున్నట్లు పౌరాణిక గాథలలో వర్ణింపబడి ఉంటుంది).

సూర్యుడు తన మార్గంలో పయనిస్తున్నాడు. ఒక్కసారిగా ఆయన రథం ఆగిపోయింది. సప్తాశ్వాలు ముందుకు అడుగిడటానికి వింధ్యుని శిఖరాలు అవరోధంగా నిలిచాయి. సూర్యుని చలనం ఆగిపోవటంతో కాలగమనమే ఆగిపోయింది. కొందరికి సూర్యోదయమే ఆగిపోయింది. కొందరికి మిట్టమధ్యాహ్నమే నిలబడింది. కొన్ని ప్రాంతాలలో అంధకారం అలుముకొని రాత్రిగనే ఉండిపోయింది. అగ్నిహోత్రవిధులాగిపోయినాయి. చిత్రగుప్తాదులు కాలగణనం చేయలేక దిక్కులు చూస్తున్నారు. ఋతువులు లేవు. వర్షములు లేవు. పంటలు శూన్యమయినాయి. కొన్ని దేశములు వడిపేనవలో నిలిచి మాడుతున్నాయి. కొన్ని శీతోపేతములు. లోకము లాకులమైనాయి. ప్రజలకేకాదు దేవతలకు కూడ ఈ ఉత్పాతములుచూస్తే భీతిగలిగింది. వింధ్యుని విజృంభణం ప్రపంచానికష్ట దుస్థితి కలిగించింది.

ద్వితీయాఖ్యానం

తదనంతర కథను సూతుడు మునులకు వివరిస్తున్నాడు. (దిక్కు తెలియని దేవతలు సత్యలోకాని కేగినారు. అది చతుర్ముఖుడుండే స్థలం. అతడు ముగ్గురు మూర్తులలో ఒకడు. దేవతల కతడు పెద్ద. అతని నివాసం సత్యలోకం. దేవతలు కాందిశీకులవలె పోయి ప్రణమిల్లి వరుసను స్తోత్రము చేసినారు.

హిరణ్యగర్భా! అనాదినిధనా! నీకు నమస్కారం. మనోబుద్ధ్యహంకార రూపుడవు నీవే ; సర్వశక్తి సమన్వితుడవు. నీ నిశ్వాసాన వేదత్రయం జన్మించింది. మమ్ములను కాపాడవలసింది. నిన్ను శరణు జొచ్చినాము.

ఆ మాటలు విని బ్రహ్మ దేవతలను చూచి, గీర్వాణులారా ! ఇది సత్యలోకం. ఇక్కడి ఉన్నవాళ్ళకు క్రోధమదమాత్సర్యాదులు లేవు. కాబట్టి బాధలు కలుగవు. మీ రిక్కడకు వచ్చి ఎందుకు విచారంగా ఉన్నారు. ఈ లోకంలోని మహనీయులను చూడండి. ఎంత ఆనందముగ ఉన్నారో. ఇదిగో ఈ ప్రక్కనఉన్న వాళ్ళు తల్లిదండ్రులకు శుశ్రూషచేసిన అకల్మషమతులు. ధర్మసేవాపరాయణులయి జీవితం ధన్యమొనర్చుకొన్న వాళ్ళు వీళ్ళు. ప్రతిఫలం కోరకుండానే ఇతరులకు ఉపకారంచేసిన స్తవనీయులు వీళ్ళు. వాళ్ళు యజ్ఞయాగాది సత్కర్మ లాచరించిన వాళ్ళు. వీరంతా బ్రహ్మవిద్యావిదులై శాశ్వతానందాన్ని అనుభవిస్తున్నారు. ఈ ఉన్నతాసనములపై వెలుగుతున్నవాళ్ళు శ్వేతములు అయిన గోవులను దానమిచ్చిన ధర్మపరులు. (అప్పు డుమాపతు

ముందుగా దూడతల, ముందరికాళ్ళు ముందు వెలికివస్తాయి. గోవు కపుడు వెనుక వైపుగూడ ముఖం కనబడుతుంటుంది. ఆ సమయంలో గోవును దానమిస్తే పుణ్యం లభిస్తుందని పెద్దలంటారు. అలాంటి గోవు ద్విముఖ మైన గోవు అంటారు).

ఇలా చెబుతూ బ్రహ్మదేవుడు ప్రస్తావవశంగా గోబ్రాహ్మణుల మాహాత్మ్యం వివరించాలను కొన్నాడు.

'నాకు విష్ణువుకు సంతృప్తి కలిగించేవి రెండు. ఒక్కకులమే రెండుగా అయింది. బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నులయిన వాళ్ళు జంగమతీర్థాలు. వీళ్ళయందు స్నానమొనర్చిన వాళ్ళకు జన్మజన్మల బంధాలు, మహాపాత కాలు నశించి పోగలవు. పరమేశ్వరుని జటాకలాపంలోనటించే పావన

---

* కుల వ్యవస్థను గురించి నేడనేక విమర్శలు వినబడుతున్నాయి. ఒకనా డొక భావనతో ఏర్పరచబడిన ఆచారాలు కాలపరిణామంలో సమాజములో వచ్చిన మార్పు ననుసరించి వేరు అనుచితాలుగా తోచవచ్చు. వాటిని సమాజం వదిలివేయవచ్చు. అలాంటి వాటిపై చర్చలుచేసి పరస్పరనిందారోపణలు దూషణలు చేసుకోవటం వ్యర్థమేగాక నేటి సమాజములో వర్గవైషమ్యాలు ఏర్పడే అవకాశం ఉంది.

ఒకనాడు సమాజంలో నేడు కనిపిస్తున్న వర్ణవ్యవస్థ లేదు. జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే కులంవేరు వర్ణంవేరుగా గోచరిస్తుంది. నిర్వర్తించే పనిబట్టి వర్ణవ్యవస్థను నాడు సమాజం ఏర్పరచింది. బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నులంతా బ్రాహ్మణులనే పిలువబడినారు. విమర్శనా దృష్టితో చూచినట్లయితే మనకీ విషయం గోచరిస్తుంది. వర్ణవ్యవస్థ ఏర్పడిన విధం పెద్దలిలా వివరిస్తారు.

గంగాజలం కంటె గోవుల గిట్టలంటే లేచిన ధూళి పవిత్రమైంది సుమా! గోవుల శరీరములో సమస్త తీర్థాలున్నాయి. శృంగముల మధ్యప్రదేశంలో శంకరుడు పార్వతి సమేతుడై నివసించి ఉండగలడు. గోదానం చేస్తే పితృదేవతలు సంతోషిస్తారు. మునీశ్వరులకు, గురువులకు ఆనందం కలుగుతుంది. గోమయం యమునానది, గోమూత్రం నర్మదా, గోక్షీరము గంగానది. ఇంతకన్న పవిత్రమైన దేది?

"గవామంగేషు తిష్ఠన్తి భువనాని చతుర్దశ
యస్మాత్తస్మాత్ శివం మేస్యాదిహ లోకేపరత్ర చ"

ఈ మంత్రాన్ని జపిస్తూ గోదానం చేసిన వాళ్ళను లోకం మన్నిస్తుంది. గోప్రదక్షిణం చేస్తే సమస్త భూమికి ప్రదక్షిణం చేసిన పుణ్యం లభిస్తుంది. గోవులకి భక్తితో హారతి ఇచ్చినవాళ్ళ పాపాలు నశించి ఎల్లప్పుడు సుఖంతో ఉంటారు.

పూర్వకాలంలో మానవులు నదీతీరాలలోను, లోయలలోను నివాసాలు ఏర్పరచుకొన్నారు. పచ్చిమాంసము తిన్నరోజులనుండి పంటలు పండించి, గృహాలు నిర్మించుకొనే నాగరికత కలిగిన తర్వాత సారవంతమైన ప్రదేశాలు వెదకికొని గుంపులు గుంపులుగా నివసించసాగినారు. ఒక గుంపుమీద మరియొక గుంపు దాడిచేసి దోచుకుంటుండే వాళ్ళుకూడ. దాడులు జరిగే విపత్కర సమయాలలో తమ్ము తాము రక్షించుకొనటానికి ప్రజలంతా ఆయత్తపడేవాళ్ళు. అయితే కొట్లాటలలో అరితేరినవాళ్ళు క్రమశిక్షణతో ఉన్నవాళ్ళదే పైచేయిగా ఉండేది. ఆ కారణంచేత తమ రక్షణకొరకు యుద్ధవిద్యలు నేర్చుకొనటం, ఒక నాయకుని క్రింద క్రమశిక్షణతో మెలగటం ఎంతో అవసరమైంది. నాయకులుగా ఉన్నవాళ్ళు వ్యవసాయాది పనులు చేయటానికి సమయం చిక్కేదికాదు. నిరంతరం బలిష్ఠులయిన యువకులను చేర్చటం, వాళ్ళకు ఆయుధాలు ఉపయోగించ

గోవులు, విప్రులు, వేదములు, పతివ్రతలు, లోభరహితులు, దాన శీలురు సత్యమూర్తులు ఈ యేడుగురు ప్రపంచాన్ని ఏ భయంలేకుండా భరిస్తారు. సత్యలోకానికి పై భాగంలో వైకుంఠముంది. దానిపైన గుహావిలోకం ఉంది. గుహావి లోకమునకుపైన గోలోకముంది. అది సకలసంపత్సమృద్ధికరమైంది. సుశీల మొదలయిన గోమాతృకలు అక్కడ నివసిస్తూవుంటారు. అదలా ఉంచండి. ఈ లోకంలోవున్న వీరంతా పుణ్యమూర్తులు. సరస్వతీతీర్థంలో మృతిచెందిన వాళ్ళు, మకరసంక్రమణ పుణ్యకాలాన ప్రయాగలో స్నానమొనర్చిన వాళ్ళు కాశీక్షేత్రంలోని పంచనద తీర్థంలో కార్తికమాసంలో స్నానమొనర్చిన వాళ్ళు. మీరునువిచారించ వలసిన పనిలేదు. మీ వచ్చిన పని నే నెఱుగుదును. వింధ్యుని విజృంభణంతో ఏర్పడిన అకాల ప్రళయాన్ని చూచి భయపడివచ్చారు. ఈ విలయనివారణకు

టంలో శిక్షణ ఇవ్వటం సరిపోయేది. వాళ్ళు సమాజానికి ఉపయుక్తమైన పనిలో నిపుణులు కావటంచేత తక్కినవారి శ్రమఫలితంలో వాళ్ళకు పంచి ఇవ్వవలసివచ్చింది. దానికి సమాజం అంగీకరించింది. అంతే కాదు. రక్షణభారం వహిస్తున్న వారి నాయకత్వంలో అందరూ ఒక్క త్రాటిపై నడువవలసిన అవసరం ఏర్పడింది. ఆ నాయకుడు చెప్పినట్లు నడవటానికి అందరూ ఒప్పుకొన్నారు. ఒప్పుకోవటమేగాదు. అంతర్గతంగా కూడా ఏర్పడిన దుష్టశక్తులు చెలరేగినప్పుడు కల్లోలం నివారించటానికి తగిన అధికారాలుకూడ దత్తతచేసింది సమాజం. అలా నాయకులుగా ఎన్నుకోబడినవారు, వారి కొడుకులు - వారి సంతతి అదే నిర్వర్తిస్తూ రావటం వాళ్ళకా అధికారం వంశపారంపర్యం వచ్చినట్లయింది. వాళ్ళే రాజులయ్యారు.

నాగరికత పెరిగినకొద్దీ మానవుని అవసరాలు పెరిగినాయి. సుఖకరమైన జీవితాన్ని సాధించుకోవటమే నాటికి, నేటికి ధ్యేయం. సుఖప్రద

మార్గం తెలుపుతాను. వినండి. వారణాసీ క్షేత్రంలో అవిముక్తపీఠంలో పరమ మాహేశ్వరుడయిన అగస్త్యుడు నివసిస్తున్నాడు. మోక్షదాయకుడైన విశ్వేశ్వరుని సేవలో నిమగ్నుడయి యున్నాడు. మీ రక్కడికేగి ఆ మహాత్ముని అర్థించండి. అతడు సామాన్యుడుగాడు. ప్రజాకంటకు లయిన వాతాపి ఇల్వలులను ఇద్దరు రాక్షసులను నిమిషమాత్రంలో హరించి లోకానికి మేలుకూర్చినవాడు. వింధ్యునికి అగస్త్యుడు గురువుకూడ. కనుక వింధ్యుని అదోపాల్ని అణచటానికి అతడొక్కడే సమర్థుడు సుమా!

పితామహుని మాటలువిన్న దేవతలు ఎంతో సంతోషపడినారు. నిబిడాంధకారంలో దారితెన్ను తెలియనివారికి వెలుతురు చూపినంత ధైర్యం కలిగింది. బృహస్పతిని ముందిడుకొని దేవతలంతా ఆ క్షేత్రానికి పయనమయినారు.

మైన జీవితానికి కావలసిన వస్తువులు ఒకచోటనే లభ్యంకాలేదు. అందుచేత ఆ వస్తువులు దొరికే ప్రదేశానికి వెళ్ళటం, అక్కడ వస్తువుల నిక్కడికి తీసుకురావటం, వానికి బదులుగా యిక్కడ అధికంగా లభించేవాటిని అక్కడికి చేరవేయటం జరిగేది. వస్తుమార్పిడితో అనవసర వస్తువుల సంపద నిర్వహించిన వాళ్ళు వైశ్యులనబడినారు.

తక్కినవాళ్ళు వ్యవసాయ కార్యక్రమ బాధ్యతను చేపట్టినారు. ఇక్కడ మరల ఒక సమస్య తలయెత్తింది. కృషిసాధనకు కావలసిన వివిధ రకములయిన సాధనాలు, విభిన్నరీతులలో సహకారం అవసరమయినాయి. దాంతో మళ్ళీ వర్గాలువర్గాలుగా చీలిపోయింది సమాజం. నాటి మానవుని అవసరాలలో తిండి, బట్ట, గృహవసతి ప్రధానాలు. ఆహార సంపాదన ప్రతియింటా ముఖ్యం. ఇంటిలోని పెద్ద చిన్న అందరూ పనిచేస్తేనే తప్ప జీవనం గడువదు. ఆ కారణంతో యింటికి కొరతను నిర్మూలింప

దేవతలు కాశీకి వచ్చుట

మర్త్యలోకం పైకి ఉత్సాహంతో వస్తున్న దేవతలు హిమవత్పర్వత సానువులు సమీపించారు. హిమశైలకన్యక పరమేశ్వరునిగూర్చి తపము చేసినచోటు, ఓషధీప్రస్థానం, నగరమున్నమనువు భగీరథుడు గంగకై తపస్సుచేసిన పవిత్ర ప్రదేశములను దర్శించారు. దేవతలను చూచిన శైలేశుడు వారికి ఆతిథ్యం ఒసంగినాడు. నాటికట విశ్రమించారు దేవతలు. మరునాడు వారణాసీ సందర్శనోత్సుకులై కదలివస్తూ ఈగిరీంద్రుని ఆతిథ్య వివరములు, ఆదిదంపతుల కళ్యాణ విశేషములు కథలుకథలుగా చెప్పుకొంటూ, ఆనందంతో కాశీపట్టణ ప్రాంతప్రదేశాలకు చేరినారు.

కొనేటప్పుడు తమతమ వర్గాలకే ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. మరొక వర్గం నుంచి వచ్చిన స్త్రీకి ఈ వర్గపు పని అలవాటుండదు అని ఆలోచించి తమ పనిచేసే వర్గాలనుంచి మాత్రమే కోడళ్ళను తెచ్చుకొనేవాళ్ళు. ఈ పద్ధతి మొదట అవసరానికై ఏర్పడి, కొన్నాళ్ళకు సంప్రదాయంగా మారి చివరకు మరొక వర్గంలోని పిల్లను కోడలుగా తెచ్చుకొనటం, ఇవ్వటం దోషం అనే స్థాయికి వచ్చారు. ఇతరులతో సంబంధబంధాలు త్రెంచుకొన్నారు. అవే కులాలుగా రూపొందినాయి.

వంశపారంపర్య నాయకత్వాన్ని అధికారాన్ని వహిస్తున్న వారిలో అధికారవాంఛ పెరగటం జరిగింది. ఇది నాటికి నేటికి సత్యంగా మనకు గోచరిస్తూనే ఉన్నది. అధికారం దుష్టభావనకు దారితీయటం క్రొత్తేమీ కాదు రాజు అనబడే వారిలో ఇదే జరిగింది. వీరిని అదుపులో ఉంచే మార్గం వెదకింది సమాజం. నాటివారి మేధస్సు, ఆలోచనా సరళి మనకు

పట్టణానికి పంచక్రోశముల దూరంనుండి కైలాసనివాసంయొక్క మహిమాన్విత దృశ్యాలకు పై తవారికి అచ్చెరువునందినారు.

ఏ దిక్కున చూచినా పంచాక్షరీ మంత్రజపపూతదేహాలే. త్రిపుండ్రాంకములను ధరించినవాళ్ళే. ఎల్లెడా విప్పంగులే. ప్రాపంచికము విరాగులే. ఎక్కడచూచినా లింగాకృతి ధరించిన పరమశివు నారాధించే వాళ్ళే. అది పరమేశ్వర జటాకలాప వినిర్గతమైన పవిత్రతోయధార గంగ. భాగీరథీ ప్రవంతిని దర్శించగానే దేవతలకు ఒడలు పులకరించింది. పరమ పావనమైన మణికర్ణికా ఘట్టంలో దేవతలు మునకలు స్నానమొనర్చారు. వివిధ పూజాద్రవ్యములు తీసుకొని మోక్షప్రదుడగు విశ్వేశ్వరుని దర్శనానికి వెళ్ళారు. విరూపాక్షుని విహారానికి ప్రదక్షిణాలుచేశారు. యోగ పీఠ సమాధారయయిన విశాలాక్షీదేవిని స్వర్ణపద్మాలతో అర్చించారు. అక్కడ

రించి యజ్ఞయాగాదులు నిర్వర్తింపచేయటం, ఆధ్యాత్మిక చింతనలో ఉన్న వాళ్ళను, ఈ రాజుల అధికారపు ఆజ్ఞలకు కళ్ళెములుగా పిల్చెడివారు. పై మూడు వర్గములలో ఆధ్యాత్మిక చింతగలవారు, బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నులు బ్రాహ్మణు లనబడినారు. కాలక్రమంలో పాతబడిన బ్రాహ్మణ శబ్దానికి నేడు కులాన్ని సూచించే బ్రాహ్మణ శబ్దానికి సంబంధం లేనట్లుగా తోస్తుంది.

ఈ బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నులయిన ఋషులు వచ్చినపుడు రాజులు సింహాసనమునుండి లేచి తగినట్లుగా గౌరవమర్యాదలు చేయవలెనని సమాజం శాసించింది. తప్పుచేసినపుడు రాజునుగూడ విమర్శించే అధికారం ఈ జ్ఞానసంపన్నుల కిచ్చారు. అయితే వీళ్ళకు ఏ దేవృత్తి లేకుండా చేసి వాళ్ళు ఎల్లప్పుడు సమాజంపైన ఆధారపడేటట్లు చేశారు. రాజులను శిక్షను దండించే అధికారంకూడ పరిమితం చేశారు. అంతే

గం గణపతికి దుంఠివిఘ్నేశ్వరుడని నామం. ఆయనను సేవించి అర్ఘ్యా అపూపాలు సమర్పించారు. ఆస్థాన మంటపమున జరుగుతున్న సత్పు రాణ పఠనం శ్రవణానందకరముగ ఉంది. కొంతసేపు పర్వాన్ని మరచి శివపురాణ దివ్యగాథలను విన్నారు. మరియొక ప్రదేశంలో కాశీకాపురి మాహాత్మ్యము వివరింపబడుతున్నది. దేవతలు అచటి కేగినారు.

'మృత్యుముఖంలో పొరలేటి జంతునివహాలవద్ద జేరి నీలకంఠుడు' తారకబ్రహ్మోపదేశం చేస్తుంటే ఆ మంత్రమహిమ నెరిగిన తుమ్మెదలు ఆనందపారవశ్యంలో మందరస్వరాలతో ఝంకారము చేస్తున్నాయి. పగలు ఉపవాసమున్న నక్తభోజనవ్రతస్థులతోకూడి చకోరాలు చంద్రికతో పొట్టనింపుకొంటున్నాయి. దేవతలు ఈ వింతలుచూచి ఆశ్చర్యచకితులై తమలోతాము ఇట్లనుకొంటున్నారు.

రాజువలన ప్రజలకు చెడుజరగకుండా ఉండటానికి ఈ విధానం ఏర్పరచబడింది. అందువలననే "రాజారాష్ట్రకృతంపాపం రాజపాపంపురోహితః" అన్నసూక్తి కలిగింది. కట్టుదిట్టంగా పరిపాలన చేయవలసినవాడు కావున రాజ్యంలో ఏదయినా అకృత్యం జరిగితే ఆ పాపంలో రాజుకు ఎక్కువ పాలు చెందుతుంది. రాజు చేసే దుర్మార్గాలకు ఫలితం పురోహితుడు అనుభవించాలి. ఇవన్నీ దృష్టిలో ఉంచుకొనే సమాజం క్షేమంగా ఉందా అని అడగటానికి 'బ్రాహ్మణాస్సంతు నిర్భయాః' అని అడిగేవారు. అంటే అధికార రోగపూరితులను నిర్భయంగా అడిగే స్థితిలో ఈ వర్గం ఉందా? అలాఉంటే అధికారం వెర్రితలలు వెయ్యదని సంఘం క్షేమంగా ఉంటుందని నాటి అభిప్రాయం.

అంతేకాక ఆయాకాలాల్లో స్వార్థపరులు లేకుండా పోలేదు. ఈనాటి గూడ అదేస్థితి గదా! స్వార్థపరాయణ గజ్జెకట్టి కొందరు ఆడించటం లేదా

ఏ నాటికీ నాశనం లేదు సరికదా శేషంకూడా కీడులేని ఈ మహా పుణ్యప్రదేశంలో ఉన్న జంతువులకు స్వర్గమెందుకు? స్వర్గసౌఖ్యములు కాలపరిమితితో కూడినవి గదా! పుణ్యసంచయం పూర్తికాగానే స్వర్గ నివాసయోగం పోతుంది. అటువంటి స్వర్గ మెవరు కోరుకుంటారు? పునర్జన్మ లేకుండాచేసి శాశ్వతైక నివాససౌఖ్యం ఇచ్చే పవిత్రప్రదేశం ఇది. ఇచ్చటగల క్రిమికీటకాదుల స్థితి మనకన్న ఉన్నతంగా ఉంది. కాశిలో నివసించే ఎవ్వరితోనైనా ఇంద్రుడు సయితం సమానుడుకాడు. ఈ ఆనందవనంలో భోజనంలేకుండా ఉన్నా స్వర్గంలో ఉన్నదానికన్న మిన్న. ఎంతటి దుష్టుడయినా అవిముక్తదేశంలో కొన్నాళ్ళుంటే అశ్వ మేధయాగంచేసిన ఫలాన్ని పొందుతాడు. వారణాసిలోని మశకం ఐరా వతముకంటె గొప్పది. ఇచ్చటనున్న వారెవరైన అనుగ్రహం కలిగినపుడు ధ్రువునివంటి వారే! ముక్తిసామ్రాజ్యం పంచి ఇవ్వగలరు. ఎంత మంది ఇంద్రులు గతించినా, ఎన్ని మన్వంతరములు సాగిపోయినా ఎన్ని కల్పములు గడచినా కాశీపట్టణం నశించదు. నిర్మలమైన మనస్సుతో గంగాప్రవాహంలో స్నానమాడి భక్తితో విశ్వేశ్వరుని అర్చించి స్తోత్రాలు చేసినవాళ్ళు ముక్తికాముకులు సర్వసౌఖ్యాలు సమకూరుస్తారు. కాశిలో ధర్మం ఎల్లప్పుడు నాలుగుపాదాల నడుస్తుంది. నిత్యకళ్యాణం పచ్చ తోరణమై సకల సంపత్సమృద్ధిని కలిగిఉంటుంది. వారణాసిలో నివసించే వాళ్ళకు తీరని కోరికలులేవు. అక్కడివారికి మోక్షం కరతలామలకము.

అంతమాత్రాన ఆజాతిమొత్తాన్ని నిందిస్తామా? అది అయోగ్యవ్యక్తులకు మాత్రమే పరిమితంచేయవలసి ఉంటుంది. పై కారణాలవల్ల పురాణ ఇతిహాసాలలో బ్రాహ్మణాధిక్యత కనిపిస్తుంటుంది. అది వేద బ్రాహ్మణ కులస్థులకు సంబంధించిందికాదు.

3)

చతుర్విధపురుషార్థాల సిద్ధింపజేసేనెలవు. కళ్యాణముల కొకరం. అణిమాది

అష్టసిద్ధుల కిది ఆటపట్టు. విలయంగా కాశీ ఈ లోక లోని వాళ్ళకు కల్ప
వల్లి. ప్రళయకాలంలో కులపర్వతాలు తుత్రూతలూగేటట్లు గాలివీస్తుంది.
ఆదిత్యుడు ద్వాదశమూర్తులై లోకాలను దహించివేస్తాడు. పుష్కలావర్త
మేఘాలు కుంభవోతగా వర్షించి సప్తసముద్రాలను ఏకంచేస్తాయి.
భూతకోటి నశిస్తుంది. ఆ సమయంలో సైతం కాశికి పదుక్రోసుల దూరం
మేరకు ఏ ఉపద్రవం కలగదు. శాశ్వతంగా ఉండగల్గింది కాశీ ఒక్కటే.
చంద్రకళలు దినదినం ప్రవర్ధమానం అవుతున్నట్లు వారణాసిలో ధర్మార్థ
కామమోక్షాలు అతిశయిల్లుతూఉంటాయి.

కాశీలో మృతిచెందే వాడిభాగ్యం ఏమని చెప్పవచ్చు. తొండం
నిండ నీరునింపుకొని వచ్చి విఘ్నేశ్వరుడు ఆ నీటితో కడిగి పావనం
చేస్తాడు. గంగాభవాని స్త్రీరూపం ధరించి తన మృదుపైన హస్తాలతో
శరీరం నిమురుతుంది. ఏ భయంలేకుండా చేయటానికి భృంగీశ్వరుడు
ఒడలంతా భస్మం అలదుతాడు. పరమేశ్వరుడు స్వయంగా తారక
మంత్రోపదేశం చేస్తాడు. ఇంతకంటె ఇంకేం అదృష్టం కావాలి అని
చెప్పుకుంటూ కాశీలోని విశేషాలుచూస్తూ దేవతలు ముందుకు పోతున్నారు.
కైలాసంలో ఉన్నదానికంటె ఎంతో అహ్లాదం కల్గిస్తున్నది కాశీ వాళ్ళకు.
సంతోషంతో పరమ మాహేశ్వరుడయిన అగస్త్యుడి కుటీరం వెదకుతూ
పోతున్నారు. అగస్త్యుని ఆశ్రమప్రాంతం చేరగానే అక్కడి దృశ్యాలు
దేవతలను మరింత చకితులను కావించాయి.

ఒక సింగపుపిల్ల ఏనుగుపెక్కిళ్ళ కందూతిపోవటానికి గోకు
తున్నది. పెద్దపులి ముంగటికాళ్ళతో లేడి మూతిఎత్తి ముద్దుపెట్టుకొంటు
న్నది. తోడేలు స్నేహంతో పిందోతు కొదమను కౌగలించుకొని ఱజ్జ

గిస్తున్నది. పొదరింట్లో ఒక ఆడపిల్ల ఎవరితో ఆడుకొంటున్నది. ఒక ముంగిసకు ఎండతగులకుండ సర్పమొకటి పడగలెత్తింది. కొంత గ్రాత్రి కోతితో స్నేహంచేస్తున్నది.

చాలెంతయిన ప్రియురాలికి మగలేడి ఒకటి నివ్వరిసనం పుక్కిట పట్టి మెల్లగా త్రాగిస్తున్నది. ఈ ప్రకృతిపై దివ్య దృశ్యాలు చూచి దేవతలు నివ్వెరపోయారు. మనోహరంగా ఉన్న ఆకృతి వృక్షలతా ప్రకృతిని చూసి దేవతలు ఒక్కక్షణం మైమరచారు. శాంభవా ! నీలకంఠా ! మహేశ్వరా ! అంటూ స్తుతిస్తున్న అగస్త్యుడి కంఠధ్వనితో వాళ్ళకు స్మృతి కలిగింది. గంగానది ఒడ్డునగం మారేడు చెట్లక్రింద పద్మాసనస్థుడయి కూర్చున్న అగస్త్యుని మునులు తిలకించారు. ఆయన కుడిపార్శ్వంలో లోపాముద్రాదేవి కూర్చొనివుంది. దేవతలా దంపతులను దర్శించారు.

దేవతల అగస్త్యాశ్రమ సందర్శనం

ఆంతర్దృష్టి వదలి అగస్త్యుడు బాహ్యానికి దృష్టిమరల్చాడు. రుద్రాక్షమాల మెడపై వుండగా జటాజూటానికట్టి పద్మాసనంవదిలించాడు యోగముద్ర చాలించి, పంచాక్షరీ మంత్రపరిపూతుడైన ఆయన అగస్త్యుని చూడగానే దేవతలు మనస్సులో మతించడమేగాదు. పైకి అయిదు ద్వారాలు చేశారు. భక్తితో నమస్కరించారు. అగస్త్యుడు ప్రతినమస్కారం చేసి వాళ్ళందరినీ కూర్చుండబెట్టాడు. కుశలాదికంతోపాటు వాళ్ళరాకకు గల కారణం ప్రశ్నించాడు. దేవతలంతా అంగీరసుని ముఖంచూశారు. తాము వచ్చినపని నేర్పుగా చెప్పవలసిందని ఆ చూపుల భావం. బృహస్పతి దేవ గురువు. వారి భావాన్ని గ్రహించాడు. తాను వివరించటమే సమంజసంగా ఉంటుందని భావించాడు. అగస్త్యునితో ఇలా అన్నాడు.

మైత్రావరుణీ, పరమేశ్వరు సన్నిధానంలో ఉంటున్న నీవు ధన్యుడివి. లోకానికంతటికీ గౌరవింపతగినవాడివి. పైగా నీవు ఎల్లప్పుడు ప్రపంచయొక్క మేలుకోరేవాడవు కదా! పృథ్విలో ఎన్ని అరణ్యాలు లేవు! ఎన్ని ఆశ్రమాలు లేవు! ఎంతమంది నియమనిష్ఠలతో తపస్సులు చేయటంలేదు! నీ ఔదార్యం ప్రాభవం తేజస్సు మరెక్కడా కన్పించవు. నీ హస్తమే ఓంకారంతోకూడిన పంచాక్షరీ బ్రహ్మవిద్యోపనిషత్తు. ఇట్టి మహాత్ముడివయిన నిన్ను ఒకవరం యాచింపవలసిందని బ్రహ్మ మమ్మిక్కడకు పంపించినారు. ప్రపంచ మిప్పుడు సంక్షోభానికి గురయింది. ఈ ఉపద్రవంనుంచి నీవే కాపాడాలి సుమా! అని వాక్చాతుర్యంతో మాట్లాడి బృహస్పతి సతీమణియైన లోపాముద్రనుచూచి ఆమెను పల్కరించాడు అమ్మా! లోపాముద్రా! పూర్వజన్మపుణ్యఫలంవలె అవినాభావసంబంధంతో విరాజిల్లుతున్న వారు మీ దంపతులు. అరుంధతి, సావిత్రి, అనసూయ, ముగ్గురుమూర్తుల భార్యలు, స్వాహాదేవి మొదలయిన సతీమతల్లులతోటి కలిపి చెప్పవలసిన పతివ్రతవు నీవు. మీ దంపతులకు, శిష్యులకు క్షేమమా! సమస్తము నిర్విఘ్నంగా జరుగుతున్నదా! సాధ్వీ నీకు నీకు తెలియని పతిధర్మాలులేవు. అయినా పతివ్రతా ధర్మాలు చెప్పవలెనని నాకెంతో ఉత్సాహంగాఉంది.

(పురాణ ఇతిహాసాలలో అవకాశం లభించిన చోట్లలో ధర్మాలు, నీతులు చెప్పబడినాయి. అవన్నీ కథలోని పాత్రలకంటె మనకోసమనే కాపాడా[illegible]తోగానీ ఆ పాత్రలను ప్రాధాన్యపరచటానికి కాదు. ధర్మ ప్రబోధమే శాస్త్ర[illegible]హాసముల రచనా లక్ష్యం).

బృహస్పతి చెప్పిన పతివ్రతా ధర్మాలు

భర్త భుజించకముందు భార్య భుజించరాదు. మగనికన్న ముందు మేల్కొనాలి. భర్తమాటకు ఎదురు చెప్పరాదు. చెరగుమాసిన మూడు రోజులు భర్తకు కనిపించరాదు. నాల్గవరోజు స్నానమాడి ప్రథమంగా భర్తను చూసింతర్వాతగాని మరో పురుషుని చూడగూడదు. పసుపు, కుంకుమ, కాటుక, పమ్మెర, తాంబూల సేవనం కేశములు ముడిచి పూలు ధరించటం, చెవియాకులు, (వేరు కమ్మలు) ధరిస్తే భర్తకు శుభం కలుగుతుంది.

రజస్వలయైన స్త్రీ, నింద్యజీవనముగల వనిత, శ్రామణిక సన్యాసిని, విధవరాలు, పతిత, రంకులాడు వీరితో మైత్రియుండవు ఏపరిస్థితులలోను తగవు పెట్టుకోరాదు. భర్త అంగీకారం లేనిదే ఎంతదగ్గర చుట్టమునకైనా ఏమియు ఇయరాదు. అనుష్ఠానముకొరకు తప్ప ఒంటిగా నిద్రిస్తున్న భర్తను మేల్కొల్పకూడదు. ఒంటరిగ ఎక్కడికి పోరాదు. వస్త్రమును ధరించక స్నానమాడుట దోషము. కడపమీద సన్నికల్లుమీద తిరుగలిమీద కూర్చొనరాదు. ఏకాంత సమయమునతప్ప పతియెదుట బాలతనం, వాచాలత్వం చూపగూడదు.

నియమాలు, ధర్మాలు, కట్టుబాట్లు, స్త్రీలకు మాత్రమేనా ? పురుషుడేమి చేసినా దోషం లేదా అన్న సందేహం కలుగుతుంది. శాస్త్రంలో ఇంతకన్న కఠోర నియమాలు పురుషులకుకూడ చెప్పబడినవి. భార్య నెప్పుడును కొట్టరాదు. తల్లికిచ్చినంత గౌరవం ఇయ్యవలె. ఎంత ఘోరమైన కష్టాంలోను త్యజించరాదు: పరస్త్రీని గురించి ... కేవలం మానసికంగా పరస్త్రీని స్మరించినావారే ...రవరకం పొం... కాగలరు. స్త్రీ ఎదుట అసభ్య సంభాషణ చేయ...

ఆనంద దుఃఖములను భర్తతో పాలుపంచుకొనవలె. కొందరు కులటలు భర్త హీనస్థితిని పొందినపుడు లేక రోగగ్రస్తుడయినపుడు వదలి వేస్తారు. దారిద్ర్యంలో ఉన్నపుడు కొందరు దుర్మార్గులు మత్సరం వహించి ఏమేమో తీసుకురమ్మని వేధించి భర్త లజ్జపడేటట్లు చేస్తారు. కొందరు పతితలు భర్త ఎంత యిచ్చినా సంతృప్తిపడక తగవులాడుతారు. కొందరు చెడిపోయి మగని మోసగించి పోరానిచోట్లకు పోవటం కద్దు. కొందరు భర్త యెదుట అశ్లీలంగా మాట్లాడుతారు. దుశ్శీల లయిన సతులు తాము నరకంలో పడటమే గాక భర్తను, ఆ వంశీకులనుకూడ నరకంలోకి తోస్తారు.

భర్తను మోసగించి పరపురుషునికూడిన నారి గుడ్లగూబయై చెట్టు తొర్రలో నివసిస్తుంది. ఇతరులను కామదృష్టితోచూచిన స్త్రీకి మెల్లకన్ను కలుగుతుంది. కోపావేశంలో భర్తను కొట్టిన యింతి ఆడపులిగా జన్మిస్తుంది. భర్తను నిందించే స్త్రీ మూగగా జనిస్తుంది. రహస్యంగా ఆరగించే యామె పందిగా జన్మ మెత్తుతుంది.

ఎండలో అలసివచ్చిన భర్తను వాకిటిలోనే ఎదురేగి తెచ్చి స్నానం భోజనాదులయిన తరువాత పాదసేవ చేయటం భార్య ధర్మం. స్త్రీకి న్యాయ సమ్మతమైన ఏకొద్ది ధనమో తండ్రి యిస్తాడు. అంతకంటె తక్కువ యిస్తారు సోదరులు, పుత్రులు. అడిగిన ధనమంతా యిచ్చేవాడు భర్త ఒకడే సుమా! ఎందరు బంధువు లయినా, చివరకు కుమారుడయినా భర్తతో సమానం కారు.

లోకంలో స్త్రీకి పతియున్న స్థానం గొప్పది. ఉపవసించి తిథి, ఉపవాసాలున్నా, భర్తతో దేవతార్చన చేసినా, పుణ్యతీర్థాలు ఎన్నింటిలో ముని

గినా విధవరాలు ఐదువతో సమానం గాదు. నిద్రలేచి సువాసిని చూడక ముందు విధవముఖం చూడరాదు. విధవలయినా తల్లి, వదిన, అత్తను మాత్రము చూసినా దోషం లేదు. ఎంతటి ప్రేమాభిమానములు గలవారైనా ఉదయాననే విధవరాలి దీవెన పొందరాదు. అది విషంతో సమానం.

పెళ్ళినాడు పురోహితులు వెన్నెల చంద్రులవలె ఎల్లప్పుడు కలిసి ఉండవలసిందని దీవిస్తూ అమ్మా! ఎప్పుడు భర్తను అనుసరించవలసిందని కోరుస్తారు. పతివ్రతయైన స్త్రీ వస్త్రమును తొలగించటానికి వాయువుకు కూడ భయమే. సాధ్వికి అసాధ్యం లేదు ప్రపంచంలో. తల్లివంశాన తండ్రి వంశాన, భర్త వంశాన ఏడు తరాలవారిని యిల్లాలు ఉద్ధరిస్తుంది.

ఇలా కొన్ని ధర్మాలు చెప్పి బృహస్పతి తల్లీ! లోపాముద్రా! నీవంటి పుణ్యవతులు ఉండటం వలననే వసుంధర స్థిరంగా ఉండగల్గింది. నీకు నమస్కారము. మేము వచ్చిన ఈ కార్యమునకు నీ భర్త అనుకూలుడగునట్లుగా చేయవలసింది అనిపలికి అగస్త్యునితో ఇలా అన్నాడు.

ఇల్వలారీ! నీవు ప్రణవ స్వరూపం. ఈమె వేదవిద్య. నీవు తపస్సువు. ఈమె సాధ్వి. ఈమె సత్క్రియ నీవు ఫలం. నీవు సూర్యుడవు. ఈతల్లి చైతన్యం. మీ యిద్దరి తేజస్సులు విశ్వకళ్యాణానికి కారణాలు. ఇతడు ఇంద్రుడు. ప్రక్కనున్నవాడు అగ్ని. నీలవర్ణుడు యముడు. అతడు నిరృతి. ఆ వెనుకనున్న తేజస్వి జలాధిరాజు వరుణుడు. వరుణుని కవతల ఉన్నవాడు గంధవహుడు. ఈ పింగళ నేత్రుడు కుబేరుడు. వారెల్లరు సమర్థులు. మేము కార్యార్థులమై ఏతెంచాము.

వింధ్యుడు మేరువుతో మత్సరించి శరీరాన్ని పెంచి సూర్యుని మార్గాని కడ్డుగా నిలిచినాడు. దినమాసాది గణనం లేకుండా పోయింది. సంధ్యా తర్పణాదులు లేవు. సూర్యోదయ అస్తమయాలు లేకుండా పోయినాయి. అకాండ ప్రళయం కలిగింది. మేమంతా విరించివద్దకు

ధనంచేత, వస్త్రములచేత, ప్రేమచే, నమ్మకంతో మధురమైన మాటలచే భార్యను సంతుష్టపరచవలెను. తల్లి, తండ్రి, బిడ్డలు భార్య, పేదలకు పెట్టవలెనే పాత్రం ఆపత్ సమయములోనైనా సరే భుజించరాదు.

మహా నిర్వాణ తంత్రము – అష్టమోల్లాసము

" న భార్యాం తాడయేత్ క్వాపి మాతృవత్ పాలయే సదా
న త్యజేత్ ఘోర కష్టేపి ....
స్థితేషు స్వీయదారేషు స్త్రియ మన్యాం న సంస్పృశేత్
దుష్టేనచేతసా విద్వాన్ అన్యథా నారకీభవేత్ ॥
" ధనేన వాససా ప్రేమ్ణా శ్రద్ధయామృత భాషణైః
సతతం తోషయేత్ దారాం నా ప్రియం క్వచిదాచరేత్ ॥
మా తరం పితరం పుత్రీం దారా నతిధి సోదరాన్
హిత్వాగృహీ నభుంజీయాత్ ప్రాణైః కంఠగ తైరపి.
సమిర్యాభాషణం కుర్యాత్ సదకార్యం సమాచరేత్॥

అయితే పురుషుడు ఆర్థికాధిపత్యం వహించి యుండుటంవల్ల, లౌకిక ప్రతిష్ఠత కల్గినవాడు కావటంచేత స్త్రీపై పురుషుడు అధికారం చలాయిస్తూవచ్చాడు. కాని భార్యలేనివాడు ఏ పుణ్యవ్రతాలకు, శుభకార్యాలకు పనికిరాడనే సిద్ధాంతం. (గ్రంథవిస్తరణ భీతితో. ఈ భాగం సంక్షిప్తం చేయబడింది.)

వెళ్ళి ప్రార్థించాము. ఆ మహనీయుడు మాతో ఈ కార్యం నివారించటానికి మహేశ్వర తుల్యుడగు అగస్త్యమహర్షికి తప్ప మరెవ్వరికీ సాధ్యం గాదు. మీరు వెళ్ళి ఆయనను అర్థించండి అని అనతిచ్చారు. హుంకారమాత్రంచేతనే ఇంద్రపీఠమెక్కిన నహుషుని మహేంద్రపీఠం నుంచి క్రిందికి త్రోసి శపించి కాపాడిన ప్రభావం కలవారు నువ్వు. లోకకంటకులయిన వాతాపి ఇల్వలులను యమలోకానికంపి లోకాల పీడ తొలగించిన తేజోమూర్తివి. నేడీ వింధ్యుడి గర్వం అణచటానికి సమర్థుడవు నీవే! మా విన్నపం ఆలించి ఈ ఆపదనుండి కాపాడవలసిందని భక్తితో ప్రార్థించాము.

అగస్త్యునకు పరిస్థితి అవగతమైంది. మనస్సున ఏమాలోచించుకొన్నాడో ఏమో! గంభీర భాషణాలతో ఇలా అన్నాడు. దేవగురూ! దేవతలారా! ఈర్ష్యకు దాసుడై, కలుషహృదయంతో సంచరిస్తూ గర్విష్ఠుడై ఉంటే వాడి ఐశ్వర్యం నిలవదు. మీ బాధలు నివృత్తిచేస్తే లోకానికి గూడ క్షేమం కలుగుతుంది. ఈ కార్యభారం నేను వహిస్తాను. విచారాన్ని వదలి మీ మీ స్థావరాలకు వెళ్ళండి. సమస్త కల్యాణ కారకుడయిన కాశీ విశ్వనాథుడు మన పాలిట కల్పతరువై ఉన్నాడు గదా!

ఆ మాటలు దేవతలకు అమృత వర్షం కురిసినట్లయింది. అప్పటికప్పుడే తమ బాధలన్నీ పోయినట్లుగా సంతసించారు. ఆ పుణ్య దంపతులకు మ్రొక్కి వారి అనుమతిని తీసుకొని తమ లోకాలకు ప్రయాణమయ్యారు. వికసిత ముఖ పద్మాలతో దేవతలను సాగనంపినాపిమ్మట ఆ యిద్దరు సంతృప్తి చెందారు.

వారణాసిని విడచిపోవటానికి అగస్త్యుని నిర్వేదం

అనంతరం అగస్త్యుడు వింధ్యుని విజృంభణం ఎలా తగ్గించవలెనా అని ఆలోచించాడు. దేవతల విచార వదనాలు చూచి ద్రవించిన హృదయంతో వెనుక ముందులు చూడకుండ ఈ కార్యమునకు అంగీకరించాడు. ఇప్పుడు దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తుంటే తాను కాశిని వదలి వెళ్ళవలసి వచ్చినట్లు అవగతమవుతున్నది. ఆ తలంపు రాగానే ఆయన గుండె ఝల్లుమన్నది. ఒడలు కంపించింది. నోటివెంట మాటకూడా పెగలటంలేదు. మనస్సులో ఏవో ఊహలు రేగినాయి. వదనంలో ఉన్న ఉత్సాహం తగ్గింది. విచారం అలుము కొంది. అస్పష్టంగా 'ఎంత అనాలోచితంగా సరేనన్నాను' అని అన్నాడు. భర్త ముఖ కవళికలు చూచి లోపాముద్ర ఆందోళన చెందింది. భర్తకు పరిచర్య చేయసాగింది. కొంతసేపటికి కొంచెం కలత తీరిన మనస్సుతో అగస్త్యుడు గద్గదస్వరంతో ఇలా అన్నాడు,

లోపాముద్రా ! చూచావా ! మనుజుడొక విధంగా ఊహిస్తే పరమేశ్వరుడు మరొక విధంగా నిర్ణయిస్తాడు. కాశిలోనే ఉండి జీవితమంతా విశ్వేశ్వరారాధనలో గడుపుదామనుకొన్నాను. కాని యింతలోనే కాశిని వీడి వెళ్ళవలసిన దుర్భర పరిస్థితులు కల్గినాయి. ఏదో అసమయాన అంగీకరించాను గాని నిర్లిప్తులయి ముక్కుమూసుకొని తపస్సుచేసుకొనే ఋషులు ఇంతటి పనులు చేయగల్గుతారా ! మదించిన ఆబోతులు రెండు క్రుమ్ములాడుతుంటే నడుమ చిక్కిన లేగదూడ వలె అయింది నా స్థితి.

ఆలోచించిన కొలది కొన్ని చాల ఆశ్చర్యంగా కనిపిస్తాయి. సుమా ! వజ్రంతో పర్వతాల రెక్కలు ఛేదించి గోత్రారి అని పేరుపొందిన ఇంద్రుడికి వింధ్య పర్వత మొక లెక్కా ! ప్రళయకాలంలో పర్వతాలతో

కూడిన ప్రపంచాన్నే ఉద్ధారించగలిగే ప్రభంజనుడు ఈ చిన్నకాంత యొక్క గర్వాన్ని అణచలేకపోయినాడా? సమస్త ప్రాణికోటిని కాపిస్తాడు, అంత్యంలో ప్రాణాలను హరిస్తాడు గదా ఈ యముడు. ఏమి యిందాతని పరాక్రమం. సప్తజిహ్వుంతో లోకాలను భస్మీపటలం చెయ్యగల సమర్థుడు గాదా దహనుడు. ఆ సర్వ భక్షకుడికి ఏంద్యుడు అసాధ్యులయినారా? ఆదిత్యులు రుద్రులు మరుద్గణాలు తక్కిన దేవతలేమి సామాన్యులా? ఇంక మూడవ గర్వాపహారక్రియ ఎవ్వరికి చేత గాలేదా?

కామధేనువు కల్పవృక్షం మొదలయిన సర్వ అభీష్టప్రదాలు కల ఇంద్రుడంతటి వాడు నన్ను యాచిస్తే ఎట్లా కాదంటాను? కార్యభారం వహిస్తానని దేవతలకు మాట యిచ్చి యిప్పుడు వెనుదిరిగితే లోకం నన్ను హేళన చేయదూ? అడిన మాటను తప్పిన వాడికి సద్గతులు కల్గుతాయా? ఎవరినైనా భరిస్తాను గాని అసత్యాలు పల్కేవారిని మోయలేనని భూదేవి ఒకప్పుడు బ్రహ్మదేవునితో మొరపెట్టుకొన లేదా? అంత యెందుకు లోక కంటకులయిన మధుకైటభులు, హరికి యిచ్చినమాట నిలుపుకొనటానికే గదా ఆయన చేతిలో మరణించింది. మొగమాటంవల్ల గదా గరుత్మంతుడు విష్ణువుకు వాహన మయినాడు. వాగ్దత్తం చేసిన తర్వాత వెనుదీయటానికి ఇష్టపడక, కులగురువైన శుక్రుని హితబోధను కూడ త్రోసిపైచి బలిచక్రవర్తి తన వినాశమునకు అంగీకరించాడు. సత్యంమీది విశ్వాసం చేతనే వృత్రాసురుడు ఇంద్రుని చేతిలో హతుడయినాడు. ఉపకారమొనర్చిన వారికెప్పటికైనా మేలు కలుగుతుంది. మనస్సులోనయినా ఇతరులకు కీడు తలిస్తే తనకే కీడు సంప్రాప్తిస్తుంది. ఎన్నటికయినా మానవునికి తన ధర్మమే రక్షిస్తుంది.

దేవి: మరొక విషయం ఉన్నది. సుకృతం ఉంటేగాని కాశీలో స్థిరనివాసం లభించదు. వారణాసిలో చిరకాలం ఉండటానికి వీలుకాకుండా ఎన్నో అంతరాయాలు కల్గుతాయని పురాణాలలో వింటున్నమాటలు యథార్థమైనాయి. ఇంతటి విశ్వేశ్వరునికే నామీద దయ తప్పింది కాబోలు. లేకుంటే నాకు కాశీవియోగం ఎలా సంభవిస్తుంది. చేతిలోని ఆహారపు ముద్దను విసరికొట్టి పారేసి నాకే వెర్రి వెంగళప్పగాని భోగమోక్షాలకు నిలయమైన కాశిని వదలిపోరు. దూరాలోచన చేయక దేవగురుని మాటలకు అంగీకరించాను. వారణాసిని వదలవలసి వస్తుందని అనుకోలేదు. అయ్యయ్యో! మోక్షలక్ష్మిని ప్రసాదించే కాశీ వియోగం ఎలా భరిస్తాను.

రాజపుత్రి: హిమశైల సానువుల నుంచి క్రిందికి దిగుతూ గైరికాది ధాతువులతో కలిసి పవిత్రమైన అలఘుగల గంగకెలా దూరం కాగలము! మందార మధుర మధు రసాస్వాద విఘూర్ణిత నేత్రులైన వటుకనాథుని మరువగలమా! విఘ్నాంధకారానికి సూర్యునివంటివాడయిన ఢుంఢిగణపతిని వదలిపోగలమా! మధ్యాహ్న కాలాన, నిరతాన్నదాత ఆ విశాలాక్షి మహాదేవి చేతిభిక్ష ఎవరు మానుకుంటారు? పంచక్రోశ పవిత్రమైన కాశీక్షేత్రం మోక్షప్రదాయిని అని శ్రుతులు పల్కుతుంటే దానిని వదలి దూరంగా పోయే నిర్భాగ్యులుంటారా?

ఈవిధంగా పరిపరి విధాల విచారించాడు మైత్రావరుణి. ఇంతలో ఆయన హృదయంలో ఒక్క భావన తళుక్కుమంది. కాశీవియోగ వేదనను ఉపశమింప చేసే యోచన కలిగింది. భార్యతో కలవకండే, వారణాసిని వదలితే ఏమిటి. నేను అంతరవిముక్త క్షేత్రాన్ని ఆశ్రయిస్తాను. ఇదొక రహస్యమైన విషయం. ఇతరు లెవ్వరికి తెలియదు

నీకు వివరిస్తాను విను. తీర్థాలు బాహ్య తీర్థాలని అంతర తీర్థాలని రెండు రకాలు. కాశి, ప్రయాగ మొదలయినవి బాహ్యతీర్థాలు. అంతర తీర్థాలు మానవుని శరీరంలోనే ఉన్నాయి. భ్రుకుటి అవిముక్తస్థానము. శీర్షం శ్రీశైల మల్లికార్జునస్వామికి ఉనికిపట్టు. ఫాలభాగము కేదారేశ్వరం. స్తనముల మొనలయందు కురుజాంగలక్షేత్రం విలసిల్లుతుంటుంది. ఈతీర్థాలను అన్నీ మహాదేవునికి విహారస్థానాలు. ఇవన్నీ వేదవిశ్రుతాలే సుమా. అయితే అన్నివిధములయిన క్షేత్రాలలో మనము నివసిస్తున్న అవిముక్తమే శ్రేష్ఠమైనది. ఇలాటిస్థానంలో ఉండి నిష్కళంక నిర్వికార పరబ్రహ్మరూపుడు అద్వితీయుడు అయిన పరమేశ్వరుని ఆరాధించటానికి అవకాశం లేకుండా పోతున్నది. ఈసంసారం సముద్రంవంటిది. దీన్ని తరించడానికి మార్గాలు కనుక యివన్నీ తీర్థాలయినాయి. అవిముక్తం త్రిమూర్తులకు స్థానమయి నప్పటికీ ఈశ్వరునికి ప్రధానమైన స్థానంగా చెప్పబడుతుంది అని మనస్సు సంతృప్తి పడుకొంటూ మాట్లాడినారు.

లోపాముద్ర ఆమాటలకు నాథా! చిరకాలంనుంచి మిమ్మొక ప్రశ్న అడుగ దలచాను. దయచేసి నాకు వివరంగా చెప్పండి. ఆత్మను తెలుసుకొనే విధానం ఏది? అన్నది.

దాని కగస్త్యుడు ఇలా వివరించాడు. దేవీ! పూర్వం అత్రి మహాముని యిదేవిధంగా యాజ్ఞవల్క్యుని ప్రశ్నించాడు. దాని కతడు తెల్పిన సమాధానం విను.

అవిముక్తము వరణయందు అసియందు ఉంటుంది. వరణ సంసార దోషాలను నివారిస్తుంది. అసి ఇంద్రియ దోషాలను హరిస్తుంది. అవి ఉండే స్థలం భ్రూమధ్య స్థానం, అభ్యంతర అవిముక్త క్షేత్రం. బ్రహ్మ నాడి వాయు జయంతోగాని సిద్ధించదు. సిద్ధించినప్పుడు యీ ఆత్మ తత్వం తెలుస్తుంది.

సర్పాకృతిగ ఉన్న ప్రకృతి రూపిణి కుండలినికి మహత్తు మొదలయినవి ఏడు మెలికలు. కుండలిని ముఖం విప్పుకొని సుషుమ్న మూల రంధ్రమును మూసిపైని పంకాస్థి సంబంధంతో పైకి సాగుతుంది. మధ్యము దానితోకూడి తోక దిగువభాగంలో బ్రహ్మ రంధ్రాన్ని కప్పివేస్తుంటుంది. ఆ సమయంలో ఇడా పింగళనాడులలో గాలి పీల్చబడి విడువబడుతుంది. ఈ రెండు (ఇడా-పింగళ) రంధ్రాలను మూసివేసి మధ్య రంధ్రాన్ని తెరవటం అభ్యాసం చేయాలి. అప్పుడుగాని సాధకుడికి పవన విజయం లభించదు.

లోపాముద్ర కోరికమీద నాడీత్రయము వాటి విశేషాలు వివరించాడు అగస్త్యుడు. దేవీ! ఇడ ఎడమవైపునుండు నాడి, పింగళ కుడివైపున ఉండే నాడి. ఈ రెంటికి నడుమ సుషుమ్నానాడి కలదు. ఇడకు విష్ణువు, పింగళకు బ్రహ్మ, సుషుమ్నకు పరమేశ్వరుడు అధిదైవతాలు.

సుషుమ్నానాడి మూలముననే బ్రహ్మలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. అందువల్లనే దానికి బ్రహ్మనాడి అని పేరు. తొంపై ఆరు అంగుళాల విడివిగల ఈ దేహం నట్టనడుమ ముక్కోణాకారంలో కోడిగ్రుడ్డువలె ఉండే ప్రదేశాన్ని కందస్థానం అంటారు. ఇది నాభి. ఈ నాభి కందం క్రిందిభాగమే కుండలినీ శక్తి ఉండే ప్రదేశం. అది సర్పాకారంలో ఉంటుంది. దీనినే ప్రధమరమణి అంటారు. అదే మూల ప్రకృతి. మహత్తు, అహంకారం మొదలయిన వికారాలు ఏడు దాని శరీరంలోని మెలికలు. అది సుషుమ్నానాడితో పెనవేసుకొని యుంటుంది. కుండలిని ఈ మెలికలను విడిచి శిరసువరకు పైకెగ్రాకుతుంది. అయితే దాని ముఖం అధోభాగాన్ని చూస్తుంటుంది అంటారు పెద్దలు. దాని చుట్టు డెబ్బదిరెండువేల నాడులుంటాయి. వీటిలో పదునాల్గు మాత్రం ప్రధానమైనవి.

ఇడానాడియందు చంద్రుడు అధివసించి యుంటాడు. అందుచేత

దీనినుండి వాయువు రాత్రికాలంలో నిర్గతమౌతుంది. ప్రవేశించేకాలం పగలు. పింగళనాడి సూర్యుడికి అధివాస స్థానం. కనుకనే దీనియందు గాలి పగటికాలాన వెలికివస్తుంది. ప్రవేశ సమయం రాత్రి. మనుషులు తూర్పు ముఖంగా నిలచినపుడు పింగళనాడి దక్షిణదిశగా ఉంటుంది. మకర సంక్రమణం మొదలు కర్కాటక పర్యంతం సూర్యుడు ఉత్తర దిశగా పయనిస్తాడు. కనుకనే అది ఉత్తరాయణం అయింది. ఈ విధంగా పింగళయందుండే సూర్యుడు ఇడానాడియందు ప్రవేశించినప్పుడు కాలం ఉత్తరాయణం. తిరిగి పింగళయందు సంక్రమణం చేసినపుడు దక్షిణాయనం అవుతుంది. సూర్యుడు చంద్రుడు ఏకకాలంలో ప్రాణ వాయువుతోగూడి పింగళనుచేరి అస్తమించే కాలాన్ని "యము" అనే పేరుతో పిలుస్తారు.

దేవీ : కుండలిని సర్పం. చంద్రుడు ప్రాణవాయువు. ఆ పాము ఈ గాలిని భక్షించే సమయం సంపూర్ణగ్రహణం. ప్రాణమే సూర్యుడు సూర్యుడే చంద్రుడు. ఆ ప్రాణవాయువు మూలాధార ప్రవేశానంతరం జనిస్తుంది. మూర్ధప్రవేశం చేయగానే అస్తమిస్తుంది. దేవతలకు మొదటి విషువం అయిన మేషాయనంలో సూర్యుడుదయిస్తాడు. తులా యనంలో అస్తమిస్తారు. ప్రాణోదయ అస్తమయాలు రెండూ రెండు విషవత్తులంటారు.

ఇడలో ఉదయించిన శ్వాసం సుషుమ్నలో ప్రవేశిస్తుంది. తరువాత సుషుమ్నలో పుట్టిన వాయువు ఇడానాడిలో ప్రవేశిస్తుంది. ఇలా గాలులు అనేక పర్యాయాలుగా అటునుండి యిటూ, ఇటునుండి అటూ పొరలుతూ ఉంటాయి. ఆగమశాస్త్రం తెలిసినవాళ్ళు ఈ వాయుసంక్రమణ వేళనే సంక్రమణాలంటారు.

ఈ విధంగా అవిముక్త క్షేత్రాన్ని వదలి పోవలసి వచ్చిందనే విచారంతో అగస్త్యుడు అంతరంగమైన అవిముక్తక్షేత్రాన్ని గురించి భార్యకు వివరించాడు. ఎంతగా తాను మనస్సును పరిపుచ్చుకొందామని ప్రయత్నించినా కాశీవియోగం మనస్సులో మెదలగానే ఆయనకు మరల దుఃఖం ముంచుకొచ్చింది.

కాశీలో ఎంత చనవు, ఎంతటి స్నేహవచనాలు, ఎంత అనురాగ పూరిత సంభాషణలు. వారణాసీ! నిన్ను వదలి ఎలాపోగలను నీకు నమస్కరిస్తాను. వేదాల సాక్షిగా, గంగాభవాని సాక్షిగా, విశ్వేశ్వరుని సాక్షిగా, పరమేశ్వరుని సాక్షిగా యథార్థాన్ని పలుకుతాను. కళ్యాణ మందిరమైన ఓకాశీ! నీతో సమానమైన పట్టణాలు, క్షేత్రాలు, తీర్థాలు ఎక్కడా లేవు. అవిముక్త క్షేత్రంలోని లింగమూర్తికి సమానమైన లింగమూర్తులు లేరు. అంటూ రెండడుగులు ముందుకు వేసినాడు. అతని స్థితి అపస్మారము కలిగినట్లున్నది. మదము ఎక్కువయితే ఏనుగకు ఒడలు తెలియనట్లు, విషం తలకెక్కుతుంటే నాగన్న పెట్టినట్లయి, తూలుతూ, తప్పురంటూ, తమ్మరిస్తూ నడవలేక పోతున్నారు అతడు. మనస్సును పట్టలేక రెండు చేతులెత్తి నమస్కరిస్తూ కాశీకి, అచటగల వారందరికిన అనుజ్ఞ తీసుకొంటున్నారు. కళ్యాణ గుణాన్వితా గంగమ తల్లీ నేను వెళ్ళవస్తాను అమ్మా! కారుణ్య కటాక్ష విరాజితా విశాలాక్షీ! నాకు సెలవుతల్లీ! షాడ్ధక్రారి గణాధిపతులారా! వటుక భైరవా! నేను కాశిని వీడిపోతున్నాను. తీర్థసంవాసులారా! పశుపతి సేవా మహాభాగ్యవంతులారా దురదృష్టం కప్పిన అగస్త్యుడు మీకందరకు దూరమవుతున్నారు.

అగస్త్యుడు కాశిని వదలిపోవుట

కలహంసమా! నాతో రారాదా! నీవెందుకు వస్తావులే. కరణా

నగరదేవతా! ఏమయినా నా గోడు వినగలవా? అన్నపూర్ణాదేవీ! నన్నెందుకు దూర మౌతావులే! విశాలాక్షీదేవీ కరుణించి నన్నెప్పటివాడు కోరుగ రాగూడదా? భవానీ! నా బుద్ధి ఎంత మందగించింది. పరమశివుని నీకు నీవు కలకాలం ఉంటావా! పరివ్రాజకులారా! మీరు నావెంట ఉండే కొంతయినా ఊరట కలుగుతుంది. వస్తారా! మీకేమి కర్మబద్ధించి రావటానికి? పుణ్యగుణ రాశియైన వారణాసిని వదలి విరాగ్యుడనైన నావెంట వస్తారా? ఈ విధంగా ఉన్మాదునివలె కేకలు వేశాడు. తన దురదృష్టానికి చింతించి చింతించి చిన్నగా అగస్త్యుడు కాశీని వదలి ప్రయాణమైనాడు. వెంట లోపాముద్ర అనుగమిస్తున్నది.

కొంత దూరం ప్రయాణం సాగింది క్రమక్రమంగా కాశీ దూరస్థు లయినారు. ఒక అరణ్యాన్ని ప్రవేశించారు. అసలే ఉత్సాహం లేని ప్రయాణము. దారికిలోడు అది కీకారణ్యం. త్రోవనిండా ముళ్ళు, మొనలు తేలిన రాళ్ళు. నడక చాలా దారుణంగా ఉంది. అడుగు సాగటం లేదు. ఇక్కడి కష్టంమీద చిన్నగా మెల్లగా అడుగులు వేస్తున్నారు ఆ దంపతులు. కొంతసేపటికి అడుగుతీసి అడుగువేసే శక్తికూడా సన్నగిల్లింది. ఒక మర్రిచెట్టు నీడలో కూలబడినారు. అగస్త్యుడు ఆర్తితో లోపాముద్రా! నీవు బుద్ధిమంతురాలవు. ఆలోచించు. కారణం లేకుండా ఏదయినా జరుగుతుందా? విధి ప్రకారంగానే మనకు కాశీవియోగం కలిగిందంటావా? పుణ్యఫలం తీరకనే సంప్రాప్తిం చదు గదా!

చూడు! శరీరంలో కుంకుమ పూవుండటం రేఖాపేక్ష. పగలు కమలాలు వికసించటం రాత్రులు కలువలు విచ్చుకోవటం కాలాపేక్ష. పుణ్యమూర్తికి సుఖం, పాపికి దుఃఖం కల్గటం అదృష్టాపేక్ష. సమస్తం

స్వామి సంకల్పం అనటం ఈశ్వరాపేక్ష. ఈశ్వరుని ప్రేరణవల్లనే కర్మము సుఖదుఃఖాలను కల్పిస్తుంది. పరమేశ్వరుడు ఎవరిని రక్షింప దలచుకున్నాడో వారిచేత పుణ్యకర్మలు చేయింపగలడు. నాశన మొనర్ప దలచుకొన్న వారిచేత పాపకార్యాలు చేయిస్తాడు. అవిద్యతోకూడి రాగ ద్వేషాది క్లేశ పంచకం వలననే కర్మాశయం కలుగుతుంది. చేసిన కర్మల ఫలాన్ని ఈ లోకంలోను పరలోకంలోను అనుభవిస్తారు. కర్మకు మూలం క్లేశ పంచకం. అది ఎంతకాలం అనువర్తిస్తుందో అంతకాలానికి పరమే శ్వరుడు త్రివిధమైన పరిపాకాన్ని సమకూరుస్తాడు. వివిధ యోనులలో జన్మించటం, ఆయుస్సు, సుఖదుఃఖాది ఫలాలు అనుభవించటం త్రివిధ పరిపాక లక్షణాలు. జన్మకు కారణభూతమైన కర్మ చరితార్థం అయితే ఆయుస్సు, భోగములకు హేతువులయిన కర్మలకు తగిన భోగాలు భగవంతుడు కల్పిస్తుంటాడు. ఇంక చెప్పవలసిన దేముంది ? కాల కంటుడే మనలను కాశీనుండి పంపివేస్తున్నాడు. మనము లొంగితే శివాజ్ఞ లొంగుతుందా ? ఉరుము భయపడితే ఉరియపెట్టు భయపడు తుందా ?

కాశీ వైభవం మరెక్కడాలేదు. వక్షస్థలంపై నాగ యజ్ఞోపవీతం జమిలిగా తాల్చి, జటలు ముడివెట్టి, వంకరగా చంద్రరేఖను అమర్చి, కస్తూరికి బదులుగా కంఠమూలాన కాలకూటం ఉంచి, మెరుపుల గొలిపే పులిచర్మం ధరించి వెంట పార్వతీదేవి వస్తుంటే నగరానికి ఐదు క్రోసుల మేరలో చచ్చిన వారికి మోక్షం ప్రసాదించటానికి ఈశ్వరుడు కాశీ పట్టణంలో విహరిస్తుంటాడు. అట్టి వారణాసిని వదలి పోవలసిన దుస్థితి ఏర్పడింది గదా. నేనెంత పాతకుడనో ! అని అనేక విధాల దుఃఖించి కలశసంభవుడు కొంతసేపటికి తేరుకొని సప్రణవంగా పాశుపత మంత్రాన్ని జపించుకొంటూ వింధ్యాద్రివైపు పయనం సాగించాడు.

అది శారదవేళ. క్రూరమృగాలతో నిండి భయం కొల్పుతున్నది. అడవిలో నడుస్తున్న మైత్రావరుణికి కాశీవిశేషాలు మనస్సునుండి తొలగిపోవటం లేదు. క్షణక్షణం జ్ఞప్తికి వస్తున్నాయి. ఐరేయలు వరుణాలు, ఘంటి, విశాలాక్షీదేవి ఎల్లరు మనస్సులో మెదులుతుంటే ఆయనకు ఒడలు గగుర్పొడుస్తున్నది. మనో నేత్రంతో కాశీలోని పుణ్య ప్రదేశాలను ముక్తిదాయిని యైన మణికర్ణికా ఘట్టాన్ని చూస్తున్నారు. దీనితో అతని క్లేశం మరం ఎక్కువయింది. హృదయ సంక్షోభ నివృత్తికోసం కఠోపనిషత్తు, ముండకోపనిషత్తు, ప్రశ్న, తలవకార శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తులలోని మంత్రాలు పఠిస్తున్నారు. అరణ్యకముల భావాన్ని సంశోధిస్తున్నారు. అథర్వ మంత్రములను స్మరిస్తున్నారు. భగవద్గీతా పారం తలపోస్తున్నారు. ఎన్ని చేసినా అగస్త్యునికి మనశ్శాంతి లభించటం లేదు. భర్త దుఃఖంచూచి లోపాముద్ర మనస్సులో కుందుతున్నది. వేదవాఙ్మయరతులైన ఆ దంపతులు వింధ్య పర్వత ప్రాంతానికి చేరినారు. వారిరాకతో ఆ అరణ్యానికే శోభ కల్గింది. చూచేవారికి వారిద్దరు ఆది దంపతులవలె ఉన్నారు. వన దేవతలు లోపాముద్రనుచూచి ఏమి ఈ పతివ్రతాను తల్లి ప్రాభవం. లక్ష్మీ సరస్వతీ గిరికన్యకలను పోలి వస్తున్నది. మహారాజ పుత్రియైన ఈమె ఐశ్వర్యాలు కోరుకొనక భర్త వెంట దుర్గమారణ్యాలకు వచ్చింది. కంటక ప్రాయమైన ఈ అడవిలో నడుస్తూ భావంలోగూడ విసుగు వదలంలేదే। ఏమీ యీ పాతివ్రత్య పతి భక్తి అంటూ ఏలకోళ్ళు సమర్పించారు.

కాశీ దూరమవుతున్న కొద్దీ అగస్త్యుని ఆవేదన హెచ్చవుతున్నది. శోకంతో అక్కడక్కడ ఆగి హరా। పురహరా। కాశీపుర విశ్వేశ్వరా। శంకరా ! దుష్టమదాసురేంద్రనాశంకరా ! శంకరా! అని కేకలు వేస్తున్నారు. కాశీ వియోగబాధ అతని అడుగు ముందుకు వేయనివ్వటం లేదు.

ఉత్సాహం తగ్గింది. నైరాశ్య భావం పరితాపాన్ని పెంచింది. అవయవాలు స్వాధీనం తప్పి మాగన్నుపైరి మూర్ఛిల్లినాడు. తిరిగి పరిచర్యతో మరల స్మృతి వస్తున్నది. ఇలా ఎన్ని మారులో! తనలోతానే ఏమో పల్కు-తాడు.

క్రిందటి జన్మలో ఎన్ని మహా పాపాలు చేసినానో! కాశీలో ఉండగా మోక్షలక్ష్మిని ఎల్లరు కొల్లగొంటుంటే నేను దూరం వెళ్ళిపోవలసిన దురవస్థ ఎందుకు కలిగింది? రాజకుమారీ! నన్ను పెండ్లాడిన నేరానికి నీకుకూడ వారణాసీ వియోగం ప్రాప్తించింది. హిమముతో కూడిన అగ్నికికూడ చెమ్మటపెట్టు తప్పదుగదా!

నా గర్వమే నన్నింత చేసింది. వాతాపిని ఎందుకు గర్వంతో శిక్షించుకొన్నాను? ఇల్వలుడు చనిపోయేటట్లు ఎందుకు చేశాను? నహుషుని సర్పరూపునిగా స్వర్గం నుంచి ఎందుకు కూల్చాను? నా ప్రతాప ప్రదర్శనమే నన్నీ దుస్థితికి తెచ్చుకొని వచ్చింది. మరల నా జీవితంలో ఎన్నటికయినా కైవల్య పదాన్ని కాశిని చూడగల్గుతానా? జగదేకపావని గంగాభవానిని దర్శించే అదృష్టం కల్గుతుందా? నన్ను లోకాధీశ్వరుడు విశ్వనాథుని సేవించే భాగ్యానికి నోచుకుంటానా? డుంఠి విఘ్నేశ్వరుడు దుర్గ, కాలభైరవుడు, గుహుడు మరల నా కన్నులను పావనం చేస్తారా? సరే!

ఈవిధంగా పరిపరివిధాల శోకావిష్టుడవుతున్న మనస్సుతో అగస్త్యుడు వెంట లోపాముద్ర నడుస్తుంటే వింధ్య పర్వత సమీపానికి చేరాడు. ఉన్నత శిఖరి మండితుడయిన వింధ్యుడు అల్లంత దూరంలోనే అగస్త్య దంపతులను చూశాడు. మహామహిమాన్వితుడు పరమేశ్వర అంతరంగవాసియైన కుంభసంభవుని చూడగానే అతని ఒడలు ఝుంకారించింది. భక్తి పెల్లుబి

కింది. ఔన్నత్యాన్ని తగ్గించాడు. వినమ్రుడు అయినాడు. అగస్త్యునకు ఆతిథ్యం ఇవ్వటానికి ఎదురుగా వెళ్ళినాడు.

విహాయసపథంలో వింధ్యుని అవరోధం తొలగింది. సూర్యుని రథం ముందుకు సాగింది. వాయువుస్తంభనం వదలి యథావిధి సంచరింప సాగింది. బృహస్పతి, శుక్రుడు, శనైశ్చర బుధాది గ్రహాలు తమతమ కక్ష్యంలో మరల పయనిస్తున్నారు. లోకంలో సాధారణస్థితి ప్రవర్తిల్లింది. మరల కాలగతి యథాతథంగా సాగింది.

వింధ్యుడు మనస్సులో కలకాలపు ప్రాభవాన్ని భావించాడు. ఏమి ఈ మహామునివుని తేజస్సు. ప్రణవసహిత పంచాక్షరీ మంత్ర మాహాత్మ్యం సమగ్రంగా తెలిసినవాడు. ఇంద్రపీఠం అదిరిపించిన నహుషుని శతాశ్వమేధ ఫలపరాక్రముని అధోలోకానికి త్రోసిన దిట్ట. శ్రీ గుణాతీతుడని ఫాలంమీది భస్మత్రిపుండ్రాంక రేఖలు తెల్పుతున్నవి. ఇతని శరీర స్పర్శచేతనే రుద్రాక్షమాలికకు పావిత్ర్యం సంతరించింది. అగ్ని దేవుని వెంటనుండు స్వాహాదేవివలె ప్రకాశిస్తున్న యీతల్లి లోపాముద్రా దేవి కాబోలు. వీరి దర్శనం చేతనే నా పాతకాలన్నీ నశించి పోగలవు సుమా! అనుకొంటూ ముందుకువచ్చి సాష్టాంగ నమస్కారం చేశాడు. కుంభసంభవుడు వింధ్యుని ఆదరంతో లేవనెత్తి కుశల ప్రశ్నలు వేశాడు. వింధ్యుడు ఆ దంపతులను శాస్త్రవిహితంగా పూజించి అతిథి సత్కారాలు చేశాడు. పరమ మాహేశ్వరా! మీరాకచేత పవిత్రుడ నయినాను. నా జన్మ తరించింది. ఏమియాజ్ఞ? నెరవేర్చటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను అన్నాడు.

అతని వినయానికి సంతోషించి అగస్త్యుడు వింధ్యాచలేంద్రా! దక్షిణ దేశమందలి తీర్థయాత్రలు చేసి పుణ్యక్షేత్రాలు దర్శించాలని కోరి

కలిగింది. వయసు మళ్ళిన వాళ్ళము. నీ సానువులంత అధిరోహించ లేము. నీ స్వరూపాన్ని ఇంకా క్రిందికి దించు. మేము తీర్థయాత్రలు సేవించి తిరిగి వచ్చేవరకు అలాగే ఉండవలసిందని ఆజ్ఞాపించారు. దానికి వింధ్యుడు స్వామీ ! మహా ప్రసాదము. నీ యానతి కాదనువారు ముల్లోకాలలో లేరు. మీరు మరలి వచ్చే పర్యంతం శరీరాన్ని పెంచను. అని మాటయిచ్చి శరీరాన్ని మరీ కుంచించాడు. అగస్త్య దంపతులు అనాయసంగా వింధ్యమదాటి దక్షిణదిక్కుగా పయనించారు. వింధ్యుడు కుంభసంభవుని రాకకై ప్రతీక్షిస్తూ ఉన్నారు. మునివేషధారి యెవరైనా ఆ ప్రక్కకు వస్తే అగస్త్యుడేనని చూస్తుంటారు.

గర్వాంధకారాన కన్నుమిన్ను గానక పెరిగి పెరిగి చివరకు మొదటి స్థితికూడ తగ్గించుకోవలసి వచ్చింది వింధ్యునికి. దుష్టులగతి యింతే. ఇతరుల వృద్ధికి ఓర్చుకోలేనివానికి సద్గతి ఎలా కలుగుతుంది? ఈర్ష్యాగ్నిచే దహింపబడతారు. సుఖాలు కలుగవు. ఇది లోకంలో సహజం. ఇలాంటి గాథలు వినికూడ లోకం అసూయాగ్రస్త మవుతుంటుంది.

తృతీయాశ్వాసం

అగస్త్యుని తీర్థయాత్ర

ఆకాశం నిర్మలంగా ఉంది. గ్రహాలన్నీ యథాతథంగా తమతమ కక్ష్యలలో పరిభ్రమిస్తున్నవి. దివాకరుని రథం అప్రతిహతంగా ముందుకు సాగుతున్నది. సప్తాశ్వాలు మహా వేగంగా ముందుకురుకుతున్నాయి. స్ఫటిక స్థలాలలో కనిపించే ప్రతిబింబాలు చూసి వేరు అశ్వాలనే భావనతో హేషలు చేస్తున్నవి. పద్మరాగాల కాంతి వెదజల్లినప్పుడు సంధ్యాసమయమని భ్రమిస్తున్నవి. మరకతమణి శిలల మధ్యలో దృశ్యాదృశ్యాలయి సారథిని తికమక పెట్టుతున్నవి. వైడూర్య కాంతులు గరిక పోచలు వేసిన భ్రాంతితో తలలు వంచుతున్నవి. కిన్నెర కన్యలమనుకొని కామవికారంతో చుంబిస్తున్నవి. ప్రకృతి అంతా చాలా ఆహ్లాదకరంగా ఉంది.

భువనోపద్రవం నివారించిన అగస్త్యుడు దక్షిణదిశగా ప్రయాణం చేస్తూ, దక్షిణకాశియని ప్రసిద్ధి చెందిన దాక్షారామ సందర్శనంతోగాని కాశీ వియోగ వేదన విస్మృతి కాదని తలచాడు. సతీ సమేతుడై సప్త గోదావరీ పరీవాహ ప్రాంతాన్ని ఏతెంచాడు.

ప్రస్రవణ పర్వతాగ్రాలనుండి దుముకుతూ నాట్యం చేస్తున్నట్లుగా విలాసాన్ని ఒలకబోస్తున్న గోదావరీ ప్రవాహం మీదనుండి చల్లని గాలులు వీస్తున్నాయి. అవి శరీరానికి సోకగానే కొంచెం హాయి అనిపించింది అగస్త్యునికి. ప్రయాణశ్రమను ఆ వాయువులు కొంత పోగొట్టాయి. కాని అంతర్గతంగా కాశీవియోగవిరహోష్ణాధిక్యం ఆ సౌఖ్యాన్ని ఎంతోకాలం నిల్వనీయలేదు. హృదయ తాపం శీతల వాయువులను వడగాలులుగా మార్చింది.

ముని దంపతులు వస్తూ త్రోవలోని క్షేత్రాలను దర్శిస్తున్నారు. పట్టిసంచేరి అక్కడి వీరభద్రస్వామిని సేవించారు. సోమనాథునికి అర్చనలు చేశారు. అక్కడనుండి కదలి అనంతభోగేశ్వరస్వామిని, పార్వతిని సందర్శించారు. పద్మ పర్వతంపైనున్న రుద్రుని అభిషేకించారు. మార్కండేయ ప్రతిష్ఠిత మని ప్రసిద్ధిగాంచిన మహేశ్వర లింగమూర్తికి నమస్కరించారు. అటనుండి కదలి కోటిపల్లికి వచ్చారు. ఆ తీర్థంలో స్నాన మాచరించారు. ఆ ప్రదేశానగల ఛాయాపాకనామాంచితుడగు ఈశునికి కేల్మోడ్చినారు. కౌశికాంతేయాన వృద్ధగంగలో మునిగినారు. అనంతరం సప్త గోదావరిలో ఆ దంపతులు క్రుంకులిడి పవిత్ర శరీరు లయినారు. భీమేశ్వరస్వామిని దర్శించగానే వారికి ఎంతో ఆనందం కల్గింది.

ఆ క్షేత్రంలో ఉండినన్ని రోజులు లోపాముద్ర సూర్యోదయము నకు ముందే నిద్రలేచి భర్తృపాదములకు నమస్కరించి గోదావరిలో స్నాన మాచరించి భక్తితో జ్యోతిర్లింగ రూపుడయిన భీమేశ్వరునకు అర్చనలు చేసి సంతస పడేది.

అగస్త్యుడు చతుష్షష్టి కళల పారం తెలిసినవారు. భీమేశ్వర స్వామి సన్నిధిలో గల వారోత్సవ సమయంలో గంధర్వులు, అప్సరసలు వచ్చి నృత్యం చేస్తారు. వారికళా వైదగ్ధ్యం చూచి ఆ మునిదంపతులు ఎంతో ఆనందించారు.

కుంభసంభవుడు దక్షిణ ప్రాంతానికి వచ్చాడన్నవార్త తెలుసు కొన్నదేమో శరత్కాలం భీమనాథుని సేవించటానికి వచ్చింది. నాల్గు నెలలనుండి పాల సముద్రంలో ఉన్న శ్రీ మహావిష్ణువు మెల్లగా కన్నులు విప్పి చూచాడు. తెరవగానే ప్రసరించిన కౌస్తుభమణి దీప్తి

లకు వెరిగిపోయింది. ఒకరు నిదురకొని ఆవులించినంతలో పరమాత్మ దర్శనం కొరకు వేచియున్న దేవతలు చిటికెలు వేశారు. సంవత్సరాది భృగుడు మొదలయినవారు స్వామి మెలుంగా నిద్రించారా యని ప్రశ్నించి ముకుళిత హస్తులయినారు. శంఖ చక్రాది ఆయుధాలు సచేతనాలయి జయజయ ధ్వానాలు చేశాయి. కలువ రేకులవలె నున్న అరికేపుని కులుకుల వెరలు శరీరమునకు అంటుకొని ప్రకాశిస్తున్నాయి. జగన్నాటక సూత్రధారి నిద్ర మేల్కొంచి చూస్తున్నారు.

శరత్కాలంలో ఆకాశంలోని తెల్లని మబ్బులు ఎంతో అందంగా ఉన్నాయి. పాలవెల్లి వచ్చి పగిలిన దూదిగుట్టలాగ్యం నుంచి విడివిడి గాలికి అటూ ఇటూ పోతున్న దూదిపింజలవలె మబ్బుతునకలు ఆకసంలో విస్తరించి ముక్కలు ముక్కలుగా విడిపోయినాయి. వాటి మధ్యలో నుంచి ఇంద్రధనుష రాగాలు కనిపిస్తున్నాయి. పరిగండ్ల దవ్వులు మద్దెల ధ్వనులవలె ఉండే మెరపులతోగ వాద్యం ప్రారంభించింది. రాత్రి అనే కాంత ధరించిన హారంలోని ముత్యాలలాగా ఆకాశంలో చుక్కలు ప్రకాశించాయి. దాశరాముంలో విహరించే అప్సరస స్త్రీల ముఖాంతులలో అమ్మల్లు వెన్నెలలు విరాజిల్లినాయి. కలువలు వకవక నవ్వినాయి. దోస, కాసర మొదలయినవి పిరగ కాచాయి. వంగ, గనగనలు చేవుతిరినాయి. దవనపు గుమాయింపుతో పరవశించిన వాయువు అటునిటు పరువెత్తుతున్నాడు. కలహంసల కేరింతల కోలాహలం ఎక్కువయింది. శీతకాలం రానున్నదని అనిపిస్తున్నది. లోకమంతా ఆనందమయంగా ఉంది.

ఆ కార్తిక మాసంలో పాపాలు నశింప చేసే అలయం నుంచున్న

విశ్వరతోరణం క్రిందినుంచి నశింపచేస్తుంది. అగస్త్యుడు దూరివాడు. దాక్షారామం చేరినప్పటినుంచి అగస్త్యమునికి కాశిలో ఉన్నంత ఆహ్లాదంకలిగింది.

పరోపకారి అయినవాడికి సంపదలు మిక్కిలిగా కలుగుతాయి. తీర్థస్నానము, జపము, తపము, హోమము, దేవతార్చన ఏవీకూడ పరోప కారంతో సమానంగావు. ప్రపంచానికి ఇంతటిమేలు చేకూర్చిన కలశ జాతికి ఎల్ల ప్రయోజనాలు కలుగకుంటాయా! ఆ కార్యకర్తలు తృప్తి తీరేటంత కాలం దాక్షారామంలోనే సుఖంగా వున్నారు.

తరువాత కొన్నాళ్ళకు ఇల్వలారికి చుట్టుపక్కల గల క్షేత్రాలు సంద ర్శించాలనే కోరిక గలిగింది. ముఖ్యంగా కొల్లాపురంలో వెలసిన శ్రీ మహాలక్ష్మిని చూడవలెనని అయన కోరిక. భార్యతో ప్రయాణంచేసి వీరభద్ర పర్వతం దగ్గరకు వచ్చారు. ఈ పర్వతం మిక్కిలి ప్రశస్తి చెందింది. దీని ప్రక్కనే తుల్యభాగా నది జనించింది. కొంత అడుగు భాగాన కల్లేటిలో వృద్ధగంగ జనించి ప్రవహించింది. దీనికి ఉత్తర దిక్కున పాతాళమే ఉదరంగాగల సప్తగోదావరి పుట్టింది. లవణ సంద్ర ప్రేయసియైన తల్య యిక్కడనే జన్మించింది. మేరువు కీపర్వ తం తోబుట్టువు. ఇదే పంచలింగ క్షేత్రం. వీరభద్ర శైలం చేరిన అగస్త్యుడు భార్యతో ఇలా అన్నాడు. కువలయాక్షి! వీరభద్రుడు యజ్ఞాన్ని ధ్వంసం చేసి దేవతల సందరిని తరిమికొట్టి, అందినవారిని పరిశిప్తైచి గౌతమి ప్రవాహంలో అర్ఘ్యాన్ని కరిగాడు. పద్మ పర్వతం వీరభద్ర శిఖరి ఆంధ్ర భూరమణికి కుచద్వయం వంటిది సుమా! గౌతమి ప్రవాహం మెడలోని ముత్యాలమాల వంటిది. ఈ పర్వతంమీదనే వీర భద్రుడు భద్ర కాళితోకూడి ఉంటాడు. ఇక్కడ అడుగు పెట్టగానే వీర భద్రుని విక్రమం జ్ఞప్తికి వస్తుంది. ఏమి ఆ విన్యాసము. ఎడమ

చేతి గోటితో సరస్వతి ముక్కుగిల్లి వేశాడు. సూర్యుడి పళ్ళు రాలదన్ని వాటిని మొలమూరికి గ్రుచ్చి ధరించాడు. కాలి బొటనవ్రేలితో చంద్రుని తొక్కి పెట్టాడు. అగ్ని ఏడు నాలుకలు అంటబట్టి కత్తితో కోసివేశాడు. ముప్పదిమూడు కోట్ల దేవతలు కుయ్యోమొర్రో అని కేకలు పెడుతూ పరుగెత్తుతుంటే తరిమి తరిమి మోదినాడు. ఆ మహాత్ముడు నివసించిన ఈ కొండ గోదావరి వడ్డాణానికి నాయక రత్నం వంటిది.

అగస్త్యుడు కొల్లాపురి సందర్శించుట

ఇలా పురాణగాథలు, క్షేత్రముల మాహాత్మ్యములు భార్యకు వినిపించేవాడు అగస్త్యుడు. కొంత రోజులకు వారు క్షీరారామం (పాలకొల్లు) చేరుకున్నారు. అక్కడ ఉన్న స్వామిని వారు ఆరాధించి మెల్లగా బయలుదేరి సహ్యగిరి కన్యకా ప్రవాహంలో స్నానంచేసి పశ్చిమంగా పయనించారు. పడమటి సముద్రతీరాన ఉన్న సౌరాష్ట్రంలోని సోమనాథేశ్వరుని శిరస్సుపైనున్న చంద్రరేఖా కాంతులతో విరాజిల్లుతున్న కొల్లాపురానికి చేరుకున్నారు. పదునెన్మిది యోగపీఠాలలో ఇది మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినది.

ఇక్కడి దేవి శ్రీ మహాలక్ష్మి. ఆ దేవి యిక్కడ నివసించటానికి ఒక పురాణ కథ చెప్పుకొంటారు. శ్వేతవరాహకల్పంలో శ్రీ మహావిష్ణువు సూకరరూపం ధరించాడు. తన కోరలపైన భూమిని నిల్పి ఉద్ధరించాడు. భూదేవి ఆయనను కాంక్షించింది. ఆమె కోరిక తీర్చటానికి విష్ణువు ఆమెను భార్యగా స్వీకరించాడు. దానితో మహాలక్ష్మికి ఆగ్రహం కల్గింది. వైకుంఠాన్ని వదలి కొల్లాపురానికివచ్చి నివసించింది.

భద్రకాళీ రూపం ధరించి భయంకర నఖధారాలతో కోలాసురుడైన దైత్యునిసంహరించిన జగజ్జనని ఆమె. ఆ తల్లిని చూడగానే ఆ

దంపతులంత పులకాంకురాలు కలిగినాయి. హ్రూళ్లీం మంత్రోపనిషత్తు అనే శిరసుకు పూవువంటిదగు ఆ లోకేశ్వరిని దంపతులు భక్తితో స్తోత్రం చేశారు.

పాలసంద్రపు గారాలపట్టీ! కమలా! కమలనేత్రీ! నిఖిల లోకేశ్వరీ! నాల్గువేదాలు నిన్ను నుతిస్తున్నాయి. కరుణాయుత దరహాస విరాజితా! సర్వదేవతావందిత శ్రీ పాదపద్మ పీఠోపకంఠవిలసితా! అనాదిశక్తివి. లోకమాతవు. ఇందిరా! హరిమనోమందిరా! ఆశ్రిత కల్పవల్లీ! నీకు నమస్సులు. నిన్ను సేవించే సమస్తభూతములు జీవిస్తున్నాయి. చంద్రునిలోని చంద్రికవు నీవే! దినకరునియందు కాంతిపుంజం నీవే! అగ్నియందలి దహనశక్తివి నీవే! నీ ప్రభావం చేతనే బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు సృష్టిస్థితిలయ కారకులుగ ఉన్నారు. నీకృపలేశం ఉంటేచాలు. వాడే పండితుడు. వాడే ప్రాభవం కల వాడు. వాడే మేధావంతుడని కీర్తింపబడతాడు. నీ దయాదృష్టి సోకిన వాడే శూరుడవుతాడు. కులీను డవుతాడు. కళారహస్యవేది యౌతాడు. మహాదాత, ధన్యుడని లోకంచేత కీర్తింపబడగలడు. పురుషుల యందుండే భాగ్యం, స్త్రీల యందలి విలాసరేఖ నీవేసుమా! పశువులు పక్షులు పాములు కీటకాలయందు నీ అంశద్యోతక మవుతు ది.

మహాదేవీ! నీవెవ్వరిని అభిమానిస్తావో వారిని స్త్రీలు మన్మథునిగా చూస్తారు. ప్రజలు రాజుగా గౌరవిస్తారు. ఆశ్రితులు కల్పవృక్షంగా పొగడుతారు. శత్రువులు అర్జునుడుగా ఎంచి భీతిచెందుతారు. కవులు కర్ణుడుగా వర్ణిస్తారు. అదిగర్వైశ్వర్యశీ! నీవున్నచోటు నరవను, నీవులేని చోటు భీకరం. ఇన్ని యెందుకు తల్లీ! నీవుకలవాడే కలవాడు. నీవులేని వాడు లేనివాడే!

పరతత్త్వ విచారణ చేయటానికి వీలా! శక్తివంతుడయిన ఈశ్వరునకు శక్తికి ఏమీ భేదంలేదు. కనుక ఈశ్వరునికి గల సృష్టిస్థితి, సంహారములు తిరోభావ, అనుగ్రహ రూపములయిన అయిదు కృత్యములు చేస్తున్నదీమే. అగ్నికి దహనశక్తి, సూర్యునకు కాంతి ఈశ్వరుడికి ఈమె సహజశాశ్వతశక్తులు. జన్మజన్మాంతరాలలో విహితమైన వ్రతాలు దానాలు చేసి సంచితాన్ని పోగొట్టుకొని రజోగుణం తమోగుణం నశింపగా శుద్ధ సత్త్వగుణ విరాజితులయినవారు ఈ స్వరూపాన్ని తత్త్వాన్ని విచారణచేస్తారు. ఇహపర సౌఖ్యములనొసగే ఫలితాన్ని భూతములకు ఇచ్చేటప్పుడు పరమేశ్వరుడు ఈమెను ముందిడుకొని గాని ఈయలేడు.

శబ్దబ్రహ్మం తానే కారణబిందువై, ఆ బిందువు ప్రవిస్తారించటం వల్లనూ, పురుష ప్రయత్నంచేతనూ, మూలాధారంలోని వాయువు వహించటంచేత అభివ్యక్తిపొంది పరావాక్కు అనేపేరు పొందింది. ఆ బ్రహ్మమే నాభివరకుసాగి, విమృశాత్మకమైన మనస్సుతోకూడి సామాన్య బిందుతత్త్వంతాఎ ఈశ్వరుడు అధిదేవతగా చెప్పబడే పశ్యంతీవాక్కు అని పిలువబడింది. ఆ బ్రహ్మమే వాయువుచేతనే హృదయంవరకు వెళ్ళి నిశ్చయాత్మక బుద్ధితోకూడి విశేష స్పందరూపందాల్చి నాదబిందుమయమైన మూర్తితో హిరణ్యగర్భుడు అధిదైవతంగా గల మధ్యమవాక్కుగా ప్రసిద్ధి చెందింది. ఆ శబ్దబ్రహ్మమే వాయువుచేత కంఠము, నోరువరకు సాగి ఆయాస్థానాలలో అభివ్యంజనం పొందుతూ అకారాది వర్ణమాలరూపమై చెవులకు వినబడుతూ వైఖరీవాక్కు అని పేరుచెందింది. ఈ నాలుగు విధములయిన సూక్ష్మమాతృకా స్వరూపము నైన మహాలక్ష్మి। నీకు ప్రణతులు అంటూ విశ్వంపైన శక్తితో అగస్త్యుడు స్తోత్రంచేశాడు.

అగస్త్యుని స్తోత్రానికి మిక్కిలిగా సంతసించిన మహాలక్ష్మి ప్రత్య

నపై అతనితో కుమారా! నీవు కోరిన వరమునిస్తాను కొడుకా - మరొక్క

విశేషం వెల్లడిస్తాను విను.

రాబోయే అరవై తొమ్మిదవ ద్వాపరయుగంలో నీవు వ్యాసుడివై జన్మిస్తావు. వారణాసీపురంలో వేదపురాణ సంహితలు ధర్మశాస్త్రాలు చెప్ప గలవు. నీకొక హితోపదేశం చేస్తాను. తుంగభద్రానది ఒడ్డున కిష్కింధా వన ప్రాంతంలో స్వామిమల అనే పర్వతం వసంతున్నాయి. అక్కడ కుమారస్వామి వెలసివున్నారు. నీవు అక్కడికి వెళ్ళి అతనివలన వారణాసీ మాహాత్మ్యం విను.

ఈవిధంగా చెప్పి ఆ కమలాలయ లోపాముద్రను వాత్సల్యంతో పలకరించి ఆమెకు కడియములు, హారాలు ముద్రిక మొదలయిన ఎన్నో బంగారు ఆభరణాలు కానుకగా ఇచ్చింది. లోపాముద్ర అగస్త్యుడు ఆ జగజ్జనని దయాసాంద్రతకు సంతోషించారు. తిరిగి నమస్కారములు సమర్పించి ఆతల్లి అనుమతితో అప్పుడే సామిమలకు పయనమైనారు.

అగస్త్యుడు శ్రీశైలమున కేతెంచుట

అగస్త్య దంపతులు స్వామిమల పైకి వార్ని ఊహించుకొంటూ పోతున్నారు. త్రోవలో ఒక భయంకరమైన అరణ్యంలోకి ప్రవేశించారు. అది చీమలు దూరటానికికూడ సందులేనంత దట్టంగా వృక్షాలు లతలతో నిండివుంది. ఒకవైపున సింహాల గర్జనలు, మృగేంద్రుని గోళ్ళచే వ్రచ్చిన కుంభస్థలముతో ఏనుగులు చేస్తున్న ఘీంకారాలు, వేటకై భయ ర్వెరలి తెరచిన వదన గహ్వరాలతో ప్రతిధ్వనులు వచ్చేటట్లు అరుస్తున్న వ్యాఘ్రాలు, ఘోరం వాతబడిన మృగముల మరణకాల ఆర్తారవములు, నానావిధ పక్షి సంతానాల ధ్వనులతో నిండిన ఆ వనంలో ఒంటరిగా ప్రయాణించటానికి ఎవ్వరూ సాహసించరు. ఆ అరణ్యం ప్రక్కనే

భ్రమరాంబా సహితుడైన మల్లికార్జునస్వామితో ఒప్పారుతూ శ్రీశైలం ఉన్నది.

ముని దంపతులు అరణ్యం దాటిరాగానే చల్లనిగాలి వీచింది. పాతాళగంగా ప్రవాహం మీదినుంచి రావటంతో మంచుతుంపరలు కొట్టి పట్టింది. పరమేశ్వరుని జటాజూటంమీది కుసుమపరాగ సుగంధ వాసనలు గుబాళిస్తున్నాయి. ఆ గాలి ఎంతో పవిత్రమైనదని అంటారు పెద్దలు. విష్ణుకేశ్వరుని అండదండలుగానున్న సర్పములచేత పీతపరిముక్తమైనది గదా మరి!

బ్రహ్మ తేజస్సుతో ప్రసన్న వదనంతో ఆ దారివెంట వెళుతున్న అగస్త్యునివారిని ఆటవిక స్త్రీపురుషులు రెప్పవేయకుండా చూస్తున్నారు. పార్వతీ పరమేశ్వరులే వస్తున్నారనుకొని కొందరు దూరంనుంచే నమస్కరిస్తున్నారు.

శ్రీశైలంచేరిన ఆ దంపతులు అఘమర్షణ సూక్తాలు చదువుతూ స్నానంచేశారు. హాటకేశ్వరుని వివిధ పుష్పాలతో అర్చించారు. వైకుంఠ తీర్థంలో నెలకొన్న గణపతిని పూజించారు. ఏకాంత రామేశ్వరుని దర్శించారు. అనంతరం భ్రమరాంబా మల్లికార్జునులను షోడశోపచార పూజలతో అలరించారు. అక్కడ గల సహస్రలింగములలోని అమృత లింగమూర్తులను అభిషేకించారు. మండూకకుండంలో స్నానాలుచేశారు. పంచధారాది సమస్త తీర్థాలలో అవగాహనంచేసి సంతృప్తిపడినారు. పీనత్రుని సేవించారు. ఘంటాపశేశ్వరుని అర్చించి మంత్రసిద్ధి పొందినారు. ఇష్టకామేశ్వరుని సంతుష్టి పరచినారు. అక్కడ వెలసిన సమస్త దేవతామూర్తులను భక్తిశ్రద్ధలతో పూజించి ధన్యులయినారు.

కుంభజుడు శ్రీపర్వత మాహాత్మ్యం వివరించుట

పిమ్మట ఆ దంపతులు ఒక విజనప్రదేశంలో కూర్చున్నారు. మైత్రావరుణి లోపాముద్రకు శ్రీపర్వతంమహిమ వివరించాలనుకొన్నారు. కమలనయనా! ఇదే శ్రీపర్వతం. పరమేశ్వరుడు మల్లికార్జునస్వామి పేరుతో ఇక్కడ ఎల్లప్పుడు అధివసించియుంటాడు. ఈ శ్రీశైలం మహిమను వర్ణించడానికి బ్రహ్మకుకూడ తరంగాదు. ఇచ్చటి గండశిలలన్నీ పరమేశ్వరుని రూపాలే. సిద్ధులైన మునీశ్వరులిక్కడ చెంచులరూపంతో తిరుగుతుంటారు. చచ్చిన అనంతరంగాని కాశీ ముక్తినియ్యదు. శ్రీపర్వతం అలాకాదు. శిఖరదర్శనమాత్రం చేతనే మోక్షం ఇస్తుంది అన్నాడు. ఆ మాటలు విన్న లోపాముద్ర అప్రయత్నంగానే చేతులు ముకుళించి పర్వత శిఖరానికి నమస్కరించింది. కాని ఆమెముఖంలో ఏదో సందేహాన్ని అడుగ దలచినట్లు కనబడుతున్నది. ఏమోఅడగబోయి మరల ఊరుకుంది. కలశజుడది గమనించాడు. అతి రహస్యమైన విషయమేదో ఆమె ప్రశ్నించాలనుకున్నదని గ్రహించాడు. ఆమెతో, దేవీ! నీ వదనంచూస్తే ఏదోసందేహం నివృత్తిచేసుకొనదలచినట్లు కనబడుతున్నది. మాటలేరానిదానివలె కూర్చున్నావేమిటి? ఏకాంతసమయంలోకూడ అరమరలు లేకుండా భర్తతో మాట్లాడటానికి సంకోచిస్తే ఎలా? పరాయి వారెవ్వరున్నారని ఇంత సిగ్గుపడుతున్నావు. అనగానే లోపాముద్ర మౌనముద్రవీడి భర్తతో ఇలా అన్నది.

స్వామీ! ఎనుబదినాలుగు యోజనాల పొడవు ముప్పది యోజనాల వెడల్పుగలిగి ఎనుబదియెనిమిదివేలమంది మునీశ్వరులకు నివాసస్థలమయి, ముక్కోటి తీర్థసంవాసమంతే దర్శింపబడుతూ, మహామహిమగలిగిన శ్రీ

పర్వతం శిఖరదర్శన మాత్రం చేతనే మోక్షాన్ని ప్రసాదిస్తున్నది గదా! దీనిని వదలి కొందరు చచ్చిన తర్వాతగాని, మోక్షాన్నియ్యని కాశీకి ఎందుకు వెళ్ళవలెనని సంకల్పిస్తారు!

అదీగాక కొందరు విజ్ఞానాన్ని ప్రసాదిస్తారు. కొంతమంది విజ్ఞాన సముచితమైన కర్మలను అపేక్షిస్తారు. కొందరు దానములు చేయటమే ఉత్తమం అని పల్కుతారు. కొందరు తపస్సు శ్రేష్ఠమంటారు. కొందరు బ్రహ్మచర్యాన్ని మతిస్తారు. కొందరు గృహస్థజీవితాన్ని అభినందిస్తారు. మరికొంతమంది వానప్రస్థం మంచిదంటారు. సన్యాసమే అన్నిటికంటె ఉత్కృష్టమని కొందరు వాదిస్తారు. కొందరు స్వాధ్యాయనం మేలుకలిగిస్తుందంటుంటే మరికొంతమంది పుణ్యక్షేత్రదర్శనం పుణ్యప్రదం అని వివరిస్తారు. ఇన్నింటిలో మేల్తరమైనదేది? ముక్తిని ప్రసాదించేదేమి? ఇన్ని ముక్తికి సాధనాలేనా? అనే సంశయానికి అగస్త్యుడు మనస్సులోనే నవ్వుకొన్నారు. రాజకుమారీ! అడుగవలసినదానినే అడిగావు. దీనికి ఇది ఎల్లరకు విడదీయరాని చిక్కుసమస్యగా మనస్సులలోనే ఉంది. శ్రద్ధగా విను.

శ్రీశైలం మొదలయిన క్షేత్రాలను ముక్తి కారణాలని వివరింపబడుతున్నాయి. వీలంగా వాటికంతటి శక్తి ఉన్నమాట యథార్థమే. కైవల్యాన్ని కాశీ ప్రసాదిస్తుందన్నదాంట్లో విప్రతిపత్తిలేదు. ప్రయాగ, నైమిశం, కురుక్షేత్రం, అవంతి, అయోధ్య, మథుర, ద్వారక,సరస్వతీనది, బ్రహ్మావర్తం, గంగాసాగరసంగమం, కాంచి, త్ర్యంబకారణ్యం, సప్తగోదావరి, కాలంజరం, ప్రభాసం, బదరికాశ్రమం, మహాలయం, ఓంకారం, పురుషోత్తమం, గోకర్ణం, భృగుతీర్థం, పుష్కరం శ్రీశైలం,ఇవి మోక్షకారణములైన తీర్థాలు, క్షేత్రాలు.

పరమేశ్వరుని కరుణలేకుంటే తీర్థయాత్రలకు పోవలెనే మనస్సే

కల్గదు. తీర్థయాత్రలకేగకుంటే పాపం నశించదు. పాపరాహిత్యం కాకపోతే కాశీ వెళ్ళవలెననే భావం కల్గదు. వారణాసిలో నివసించనిదే విజ్ఞానం కల్గదు. జ్ఞానం లభించకపోతే మోక్షం సిద్ధించదు. ఆధ్యాత్మికమైన జ్ఞానమే సుజ్ఞానం అంటారు. అదిలేకుంటే అజ్ఞానం ఆవరిస్తుంది. ధారాతీర్థమని పేరుగల చోటొకటుంది. ఆ ఖడ్గధారలో మృతిచెందినవాడు ముక్తి వైభవం పొందగల్గుతాడు. ఇవన్నీ బాహ్యతీర్థాలు. అంతరతీర్థాలు వీటికంటె శ్రేష్ఠమైనవి. మానవుడు అంతరతీర్థాలను వదలి బాహ్యతీర్థాలకు పరువెత్తినా నిష్ఫలమే అవుతుంది.

తీర్థాలంటె ఎక్కడో లేవు. సత్యం, ఇంద్రియనిగ్రహం, అనసూయత, దానం, సంతోషం, దయ, బ్రహ్మచర్యం, ధైర్యం, యశం, సమత, పుణ్యం ఇవన్నీ మనస్సులోని తీర్థాలు.

దేవతలు, పితలు, మునులు, రాజులు మొదలయిన వీరలంతువులు బాహ్యతీర్థాలలో ఉన్న మాత్రంచేత వీటికి తీర్థయాత్రాఫలం లభిస్తుందా? అంతరతీర్థాలను తిరస్కరించి బాహ్యతీర్థాలను ప్రాకులాడితే ఏ ప్రయోజనం ఉండదు సుమా! అంతశ్శుద్ధిలేనిదే ఏఫలం సిద్ధించదు. కల్లుకుండను బయట వేయిసార్లు కడిగినా శుద్ధియౌతుందా?

మానసతీర్థం రాగద్వేషములాన్ని పోగొడుతుంది. ధూళి, బురద మొదలయినవాటిని కడిగి శుద్ధిచేస్తాయి బాహ్యతీర్థాలు.

స్నానమాత్రంచేత మానవులకుండాలు తొలగించి, మనస్సుకు స్వచ్ఛత చేకూర్చి, కల్మషరహితమై దుర్గంధంలేని నీటితో ఉండే, పుణ్యక్షేత్రంగాని పుణ్యప్రదమైన పర్వతంగాని, పవిత్రమైన నదీతీరంగాని కలిగియుండేవాలు, వ్రతనియమాదులు గలిగి సత్పురుషసాంగత్యం కలిగినవి తీర్థాలుగాని తక్కినవి తీర్థాలుకావు.

లోపాముద్రా, తీర్థాంగాలు వివరిస్తానువిను. దానం పుచ్చుకోకుండా ఉండటం, కోపం వదలివేయటం, అహంకారం లేకుండా ఉండటం, విధులవల్ల కోపురితనం లేకపోవటం, సత్యంచెప్పటం, మనస్సును అదుపులో ఉంచుకోవటం, ధర్మంవల్ల శ్రద్ధకలిగిఉండటం, హోమనిష్ఠ, క్షేత్రోపవాసం, పితృతర్పణం, పితృశ్రాద్ధం, పిండప్రదానం, బ్రాహ్మణభోజనం, శివో పూజనం తీర్థాంగాలు. ఇవి సంపూర్ణంగా ఫలాన్ని ఈయగల్గుతాయి. ఇక తీర్థాలతారతమ్యం వివరిస్తాను. శ్రీపర్వతంపైనున్న మల్లేశ్వరశిఖరాన్ని చూస్తేనే ముక్తిగల్గుతుంది. శ్రీశైలంకంటె కేదారేశ్వరం త్వరితంగా ముక్తినీయటానికి సమర్థవంతం. దానికన్న వేగంగా ప్రయాగమోక్షమిస్తుంది. ప్రయాగకంటె వేగంగా కాశీముక్తినిస్తుంది. ముక్తితీర్థాలు అనంతమైన ప్రాప్తిని కలిగించేవే. కాశీవిధిని ఎన్ని తీర్థాలలో మునిగినా మోక్షం లభ్యంకాదు. ఈ విషయాన్ని తెలిపేదే పురాణకథను చెబుతాను. సావధానంగా విను. అంటూ కుంభసంభవుడు ఎంతో ఉత్సాహంగా కాశీ వైశ యాలు వివరిస్తున్నారు.

శివశర్మోపాఖ్యానం

మధురా పట్టణంలో శివశర్మ అనే బ్రాహ్మణుడున్నాడు. అతడు వాగ్దేవాలు అధ్యయనం చేశాడు. సర్వశాస్త్ర పారంగతుడు. పురాణములను అవగాహన చేసుకొన్నాడు. తర్కం మీమాంస మొదలైన శాస్త్రాలతో దిట్ట. ధనుర్వేదం, ఆయుర్వేదం, నాట్యవేదం అర్థశాస్త్రం మొద ముట్టచేశాడు. మంత్రశాస్త్రాలు కూలంకషంగా తెలిసిన [illegible]. శివశర్మ విద్యాభ్యాసం పూర్తయిన తర్వాత ఒక గు[illegible] కొన్నాడు. ఆమె యందు సంతానం పొంది సత్యా[illegible]ంచి విముక్తి

తయినారు. కొన్నాళ్ళకు ముదిమి సంప్రాప్తించింది. ఇహం అందరికీ అది సహజమే గదా ! వృద్ధు డౌతున్నకొద్దీ అతని మనస్సు కల్లోలపడ సాగింది. ఇలా వితర్కించుకొన్నాడు.

శాస్త్రాధ్యయనానికి, ధనం సంపాదించటానికి, గార్హస్థ్య సుఖాలు అనుభవించటానికి సంతాన లబ్ధికి కాలంగడిచిపోయింది. కాని పరమాత్మను గూర్చి ఒక నిముషమైనా వెచ్చించలేకపోతిని. విశ్వేశ్వరుని అర్చించలేక పోయాను. గోపికావల్లభుని సేవించలేదు. ఏయితరవేల్పును స్మరింప లేకపోయాను. దివసాల కర్మసాక్షి అయిన సూర్యునకు నమస్కారం అయినా చేయలేకపోతిని. హవ్యవాహనుని అర్చించి హోమవిధి నెరవేర్ప లేకపోయాను. పోసిదాన ధర్మాలుచేసితినా అదిగూడ లేదే ! ఒక సత్రం అయినా నిర్మించలేదే ! శ్రీసూక్తంగాని పురుషసూక్తంగాని పఠింపలేక పోతిని. పంచాక్షరీ మంత్రమైన జపింపకపోతిని.

ఈ ఐశ్వర్యం మేడలు, మిద్దెలు, బంగారం మరణ సమయాన నా వెంటవస్తాయా ! వెంటవచ్చే ఒక్క పుణ్యకార్యమైనా చేయలేకపోయాను గదా ! ఈ దేహం అస్థిరమైనది. శరీర అవయవాల స్వాధీనం తప్పక ముందే, దృష్టి చెడకముందే, చెవుడు మొదలయిన లక్షణాలు కల్గకముందే శరీరం శిథిలావస్థకు చేరకముందే తీర్థయాత్రలు చేయాలి. పుణ్యతీర్థాల్లో స్నానంచేయాలి. విచారంలేని వాడనై కాలమంతా వృథాపుచ్చాను. పరలోక పాథేయాన్ని గురించి అప్పుడైనా ప్రయత్నం చేయాలి అని ఆలోచించాడు. కావలసిన ధనం తీసుకొని తీర్థయాత్రలకు వెళ్ళాడు. కొంతదూరం ప్రయాణించేసి అలసట తీరటానికి ఒక వటవృక్షం క్రింద కూర్చున్నాడు. అతని మనస్సులో ఎన్నో ఆలోచనలు తరంగాలవలె [illegible]. ఆయుస్సు క్షణక్షణం కరిగిపోతుంది. యౌవనం పూర్తి

వేగంతో సమానమైంది. మృత్యువు ఏ సమయాన నైనా కబళించవచ్చు. అన్ని తీర్థాలు సేవించి వచ్చేవరకు చావురాదని నియమం ఎక్కడైనా ఉందా! కనుక ముందు అతి ముఖ్యమైనవి మిక్కిలి పుణ్యప్రదమైన క్షేత్రాలు చూసివస్తాను. ఉజ్జయిని, కాశీ, మాయ, అయోధ్య, కాంచి, మధుర, ద్వారక ఈ యేడు కైవల్యం లభింపచేసే పట్టణాలు అని పెద్ద లంటారు గదా! అని ఆలోచించి మొట్టమొదటగా అయోధ్యకు వెళ్ళా లనుకొన్నారు. వెళ్ళారు.

శివశర్మ సరయూనదిలో స్నానంచేసి అయోధ్యను దర్శించాడు. అక్కడనుంచి ప్రయాగ దర్శించాడు. అక్కడ మూడునదులు కలసి ప్రవహిస్తున్నాయి. ఎర్రని నీటితో గంగ, నల్లని నీటితో యమున, ప్రవహిస్తుంటే అంతర్వాహినిగా సరస్వతీ నది ప్రవహిస్తుంటుంది. ఎంతో పుణ్యప్రదమైన ఆ త్రివేణీ సంగమంలో స్నానంచేశాడు.

ప్రయాగ ఎంతటి పుణ్యక్షేత్రం. మకరసంక్రమణ పుణ్యకాలంలో వైకుంఠంనుంచి లక్ష్మీసమేతుడై నారాయణుడువచ్చి తీర్థమాడేప్రదేశం అది. కాశీపట్టణం పరమేశ్వరుడుగౌరితో కూడి ఇక్కడ స్నానంచేస్తాడు. గోలోకంనుంచి గోమాతృకలు, దిక్కులనుంచి దిక్పాలురు, యక్షులు, కిన్నరులు కింపురుషాది దేవగణాలు ఆ సమయంలో ప్రయాగలో తీర్థమాడి పవిత్రులమయినామని సంతోషిస్తారు.

ప్రయాగ ప్రజాపతిక్షేత్రం. అన్నియాగాలకంటె ప్రకృష్టమైనది కావటంచేత దానికాపేరుకల్గింది. అంతపవిత్రమైనది కావటంచేత శివశర్మ మకరసంక్రమణ కాలంలో ప్రయాగలో స్నానంచేశాడు. కృతార్థుడయినట్లు భావించాడు. అనంతరం తిరిగి కాశీకేగినాడు. కాశీలో కొన్నాళ్ళుండి మరల ప్రయాగకు, అటకొంతకాలంఉండి కాశీకి వచ్చేవాడు.

శివశర్మకు కాశీయందలి మణికర్ణికయన్న ఎంతో భక్తి. అక్కడ జీవులు మరణించే సమయంలో శివుడు వారిచెవికడచేరి తారకమంత్రోప దేశంచేసి మోక్షంప్రసాదిస్తాడు కనుకనే అది మణికర్ణిక అనిపిలువబడింది. ఆతీర్థంలో చచ్చినకీటకాలు, జంతువులు, పక్షులు నీటిలోనుండగానే అత్యాశ్చర్యకరంగా పరమశివుని ఆకారంధరిస్తాయి. కాశిలో చనిపోయే ప్రాణులకైతే శివుడు ఓంకారమంత్రం ఉపదేశిస్తుంటే దేవతలు తమ జీవితాలు వ్యర్థమైనవని సిగ్గుపడతారు.

పాపమా శివశర్మ శాస్త్రఅధ్యయనం చేసినవాడుకావటంవల్ల మనస్సు స్థిరంగా ఉంచుకొనలేక మహాక్షేత్రానికి పోయిరావాలని సంకల్పించాడు. శాస్త్రములో ఆయాక్షేత్రాలను గురించి విశేషంగా వ్రాయబడి ఉందిగదా! *

మనస్సున స్థిరత్వంలేని ఆ విప్రుడు కాశిని వీడి మరోక్షేత్రానికి వెళ్ళుతున్నాడు. ఆనందకానన ప్రభావం తెలియదా! దేవలోక నివాస స్థిత గంగానది కల్గియుందని ఎరుగవా! మణికర్ణికా మాహాత్మ్యం తెలి

---

* ఇక్కడ సందేహం కలుగుతుంటుంది. ఆయాక్షేత్రాల చరిత్ర మాహాత్మ్యం వర్ణించేటప్పుడు ఆక్షేత్రమే మోక్షాన్ని ప్రసాదిస్తుందని అని చెప్పబడిఉంటుంది. అలాగే వ్రతాలనుగురించి చెప్పేటప్పుడు ఆ వ్రతమే ఉత్తమమైనదని వ్రాయబడి ఉంటుంది ఇంతకూ ఏక్షేత్రంగొప్పది? ఏ వ్రతం ఉత్తమమైనదని సందేహాలు కలుగుతాయి. అన్నీ పుణ్యప్రదాలే. ఇందొకటి అధికం మరొకటి న్యూనంలేదు. కనుక కావలసినది శ్రద్ధాభక్తులు 'బహుధావి ప్రణిత ముక్తి విషయముల్ పాశైవ శాస్త్రోక్తముల్' అని శ్రీనాథుడే శివశర్మ కథలో అంటాడు. స్థిరంగా ఒకదానిని సేవించటమే మానవుడు చెయ్యవలసినది. అందరికీ అందుబాటులో ఉండటానికి అన్నితీర్థాల మాహాత్మ్యాలు వివరించబడ్డాయి.

యదా ! పురాణ ఇతిహాసాలలో కాశీ గొప్పతనం వినలేదా ! నీరు ఎత్తుప పల్లాలేక పల్లానికి ప్రవహించినట్లు శాస్త్రములలోని అర్థరహస్యము నెరుగని శివశర్మ వారణాసిని వదలి ఉజ్జయిని చేరినాడు.

ఉజ్జయిని మహిమాన్వితమయిన పట్టణాలలో ఒకటి. అచట ఉద్యానవనంలో నీలకంఠుడు నివసించి యుంటాడు. పురమంతా ఎక్కడ చూసినా కోట్ల సంఖ్యలో శివలింగా లుంటాయి. కల్పాంత సమయంలో లోకాలను ముంచివేసే సముద్రజలం ఈ పురాన్ని తాకదు. అచ్చటి స్వామి పేరు మహాకాళుడు.

శివశర్మ అచ్చటికి వెళ్ళి హాటకేశ్వరుని దర్శించి హాటయోగంతో కొన్ని దినాలు నివసించాడు. ఆ పట్టణంలో ఎదురుచేసి భూమిపైనుంచి చనిపోయిన జంతు కళేబరాలు ఎన్నాళ్ళకైనా దుర్గంధంకొట్టవు. పాడిపోవు. జీవం శరీరం రంగుకూడా మారదు. ఇది ఎంత ఆశ్చర్యకరమైన విషయం. అచ్చటి జనులు మహాకాల, మహాకాల అని జపంచేసి ముక్తి పొందుతారు. శివశర్మ కాశీ మహాకాళేశ్వరులను సేవించి కంచికి ప్రయాణమైనాడు.

విష్ణుకంచిలోని ఏకామ్రనాథుని సేవించాడు. అనంతరం బాల శశాంక మౌళీశ్వరుని అర్చించి తన పాపాలు నశింపచేసుకొన్నాడు.

కాంచి ఒక గొప్పపట్నం. అక్కడి వారెక్కువమంది అరవలు. అరవ స్త్రీలు అందగత్తెలు. పసుపుపైన వంగటట్లు బొట్లు తీర్చి దిద్దుతారు. ఆభరణాలను వేషలయందు ధరిస్తారు. చిన్నపూసవరకు ఉంటే మోకాళ్ళకి క్రిందికి చీర ధరిస్తారు. పదహారువన్నె బంగారుపు జరీ రాళ్ళపై పట్టుచీరలను సింగారిస్తారు. ఒంటికి మంచిగంధం అద్దుతారు. పాపిట్లు ఒరగా కనిపించేటట్లు వయ్యారంగా చేస్తారు. వారు నడుస్తుంటే

మన్మథుని పూలబాణములా అన్న సందేహం కలిగే ట్లుంటుంది. ఇరు వింత రత్నకాంతులతో విరాజిల్లటంచేత ఈ పట్టణాన్నికాంతి అని గూడ పిలుస్తారు. శివశర్మ కంచిలో ఏడుదినాలున్నారు. అక్కడినుంచి అతడు ప్రభాసతీర్థం మీదుగా ద్వారవతి చేరాడు. అచ్చట గల భాగవతులతో హరి నారాయణ పుణ్యకథా శ్రవణంతో సంతృప్త హృదయులైనారు. లోపాముద్రా : ద్వారవతిలో చనిపోయిన వారి అస్థులు పరిశీలించిచూస్తే శంఖచక్ర చిహ్నాలు కనిపిస్తాయి.

ఆ పట్టణంలోని భాగవతోత్తములు సంపంగి, మొగలిపూల గర్భదళములలో చేర్చబడిన అగరువాసనలతో కూడిన గోపీచందనం శరీరానికి రాసుకుంటారు. పాపములనే మూకలతోకూడిన లతలను తెగగొట్టుఖడ్గ ధారలవలె ప్రకాశిస్తున్న ఊర్ధ్వపుండ్రరేఖలను ఫాలభాగాన తీర్చిదిద్దుతారు.

ఆ ద్వారవతిలోని భాగవతులను చూచితీరాలి. నిత్యం గోపీ చందనం, ఊర్ధ్వపుండ్రాలు ధరిస్తారు. కుడి చెవులందు తులసిపూలు ధరిస్తారు. అనకుండా ఎల్లప్పుడు పుండరీకాక్ష నామం స్మరిస్తుంటారు. పరతత్వజ్ఞానం అవగతం చేసుకొని ముక్తికాంతా విహారమంటపంలో విహరిస్తుంటారు. ప్రతి యుగాంతంలో ద్వారకాపట్టణాన్ని ముంచి అందలి రత్నరాసులను తనలోకి చేరవేసుకొన్నారు గనుకనే సముద్రుడికి రత్నా కరుడనే పేరు గల్గింది.

ద్వారవతియందు చనిపోయిన కీటకములు మృగములు సయితం విష్ణువుతో సాయుజ్యం పొందుతాయి. మృతిచెందిన అనంతరం వాటికి కటిభాగంలో పట్టువస్త్రం అమరుతుంది. వక్షస్థలంలో కౌస్తుభం, మెడలో వనమాల విరాజిల్లుతుంటాయి. కేశములలో శిఖిపింఛమమరుతుంది. కమ్మ కస్తూరిశరీరాన అలదినట్లవుతుంది.అంతటి మహత్తరపుణ్యప్రదేశంద్వారవతి

ఆ పవిత్రప్రదేశంలో అయిదుదినాలుండి పర్వాలు సేవించి శివశర్మ అక్కడనుండి మాయానగరానికి పయనమైనాడు. ఆ పట్టణానికి హరి ద్వారమనే మరో పేరుంది. హిమవత్పర్వతసానువులనుంచి గంగ అక్కడనే భూమికి దిగుతుంది. అందువలననే దీనిని గంగాద్వారమని, మోక్షద్వారమని పిలుస్తారు. మహేశ్వర జటాజూటం నిర్గతగంగా బిందువులు నృత్యంచేస్తూ పృథివికిదిగి అక్కడనుంచి సమతలప్రదేశంమీద ప్రయాణం సాగిస్తాయి.

శివశర్మ మాయానగరంలో ఉండి పోగ రమున్నాడు. ఉషఃకాలాన భాగీరథిలో స్నానంచేసి పవిత్రుడయినాడు. యథాశక్తితో పితృదేవతలకు పిండప్రదానంచేశాడు. అగ్నికార్యంతీర్చాడు. శ్రీహరిని ధ్యానించాడు. మోదుగాకులతో విస్తరి రచించాడు. రాగిహండీలో వండినవంటకం భుజిద్దామని అనుకొంటున్నాడు. ఆసమయంలో శివశర్మకు శిరోవేదన కలిగింది. చలిముంచుకొనివచ్చి వణకసాగినాడు. శరీరమాద్యంతం నొప్పులుకలిగాయి. అంతులేనిదాహం కల్గింది. దుర్భరంగా ఉన్న తనస్థితిని చూచి శివశర్మ వాపోయినాడు.

ఇంటివద్ద కొంతపనులు ఎవరుచూస్తారు? పశువులను ఎవ్వరు పరిరక్షిస్తుంటారు. ఇంత పెద్దసంసారం నా భార్య ఒక్కతె నిర్వహించుకొనగలదా? ధనం సంపాదించటానికి కుమారులు ఎంతగా పోట్లాడుతుంటారో? సమస్త శాస్త్రపురాణాది గ్రంథాలను సేకరించాను. వాటినెవరు కాపాడుతారు? అయ్యో ఇల్లువదలి ఇంతదూరంవచ్చాను. అక్కడనే దిక్కుమాలినచావు చావవలసిన యోగంఉంది కాబోలు. ఈ రోగంతీరు చూస్తే నయమయ్యేటట్లు కనిపించదు. ఇక బ్రతకటంకల్ల. అయినా నాకెందుకింత చింత? ఇహలోకసుఖాలు అనుభవించాను. ఇన్ని పుణ్యతీర్థాలలో క్రుంకులిడినాను. ఇన్ని పుణ్యక్షేత్రాలు దర్శించాను. మృత్యువు దగ్గరపడిందన్న

సంతానం ఎందుకు ? మహాదేవుని స్మరిస్తాను. కేశవుని మదిలో నిల్పుకొంటాను. అని వితర్కించుకొంటూ ఉండగానే జ్వరంతీవ్రత హెచ్చింది. నాలుక పిడచకట్టుకొని పోసాగింది. శరీరం అంతా వణుకు సంప్రాప్తించింది. కొల్లకొండి తేళ్ళుకుట్టి, ఆ విషం శరీరమంతా వ్యాపించినంత తీవ్ర వేదన కలిగింది. ఒడలు తెలియలేదు. ప్రాపంచిక స్మృతిలేక, నా అనే దిక్కులేక కొన్నిరోజులు అలాగే పడిఉన్నాడు. కొలదిరోజులకు ఆయువుపూర్తి అయిందికాబోలు మాయాపురంలో గంగానదిఒడ్డున శివశర్మ కాలధర్మం చెందాడు

శివశర్మను తీసుకొనివెళ్ళటానికి ఇద్దరువిష్ణుకింకరులువచ్చారు. వారిద్దరూ చతుర్భుజులు. ఆజానుబాహులు. పీతవస్త్రులు. పుణ్యశీలుడు సుశీలుడు వారి పేర్లు. శివశర్మకు విష్ణుసాయుజ్యం లభించింది. విష్ణు సారూప్యంకల్గింది. తెల్లతామరలవంటి కండ్లు, పింఛమిచ్చాయి, కౌస్తుభరత్న విరాజితమైన వక్షస్థలం వనమాలికమ్ముల పట్టువస్త్రం. శ్రీనివాసంతో కూడిన శివశర్మ సాక్షాత్తు నారాయణునివలె ఉన్నాడు. కింకరులు తమవెంటతెచ్చిన బంగారుకాంతులు వెదజల్లుతున్న రథంమీద శివశర్మను ఎక్కించారు. శివశర్మకు ఎంతో ఆశ్చర్యంగాఉంది. కింకరులను ఇలా ప్రశ్నించాడు.

పురాణ ఇతిహాసాలలో పుణ్యశీలుడు, సుశీలుడు అని ఇద్దరు పరమాత్మ సాన్నిధ్యంలో ఎప్పుడూఉంటారని విష్ణుభక్తులుచెప్పగా విన్నాను మీ ఇద్దరి ఆకారాలు వాళ్ళువర్ణించినట్లే ఉన్నాయి. వారేకదా మీరు?

ఆమాటలకు వారు విప్రోత్తమా! నీవంటివాళ్ళకు తెలియని విషయాలుంటాయా! మీరువిన్న పుణ్యశీల సుశీలురం మేమే. ఎన్నో లోకాలదాటి గాని వైకుంఠానికి పోవటానికి వీలుకాదు. మార్గమధ్యంలో ఆయాలోకాల విశేషాలు వివరిస్తాం. మీరుకూడ మీకు తెలియనివనుకొన్న విషయాలు

అడగండి అని చెప్పారు. శివశర్మ అధిరోహించిన దివ్యవిమానం ముందుకుసాగుతున్నది.

కురుచలయిన జానెడు వాళ్లు గబ్బిలాయలవంటి కనుగ్రుడ్లు, గోగ్గమర్లు వికృతమైనముఖం, గూని, అసాధారణమైన పొంకంగా పెరిగిన శరీరాలు, కర్ణకఠోరంగా గాడిద అరచినట్లుగా మాట్లాడుకుంటూ కొందరు కనబడినారు. వాళ్ళనుచూసి ఆశ్చర్యంతోపాటు జుగుప్సకలిగిన శివశర్మ దూతలతో వాళ్ళెవరని ప్రశ్నించాడు.

దూతలు శివశర్మతో పుణ్యపురుషా! ఇది పిశాచలోకం. ఆబూడి రంగుతో వికృతంగా ఉన్నవాళ్ళు పిశాచరాజులు. ప్రస్తావవశంగా పర మేశ్వరుని కొనియాడారు. అందువలననే పిశాచలోకంలో ఉన్నారు. ఎవరైనా తాము చేసినకర్మకు అనుగుణ్యమైన ఫలాన్నే అనుభవిస్తారు అని వివరిస్తున్నారు. విమానం మరింతపైకి వెళ్ళింది. అయాలోకాలు దాటు తున్నది. ఆ లోకాలలోని దివ్యపురుషులను చూస్తూ శివశర్మ తనఅదృష్టాన్ని తానే అభినందించుకొంటున్నాడు. గుహ్యకలోకం, గంధర్వలోకం, విద్యాధరలోకాన్ని దాటి విమానం అప్సరసలలోకాన్ని సమీపించింది.

ఆ సమయంలో ఎదురుగా ఒక బంగారురథం వస్తున్నది. ప్రక్కన వందమందికిపైగా కింకరులున్నారు. ముందు మంగళవాద్యనాదాలు మ్రోగు తున్నాయి. రథంమీద ఎవరో మహాపురుషుడు ఆసీనుడై యున్నాడు. విమానందగ్గరకురాగానే అతడు రథం దిగి సౌమ్యమైన మందస్మితవదనంతో మేఘగంభీరభాషణాలతో శివశర్మతో ఇలా అన్నాడు. మహాత్మా! నీవు ధన్యుడివి. షడంగములతో వేదాల్ని అభ్యసించావు. గురువులకు పరిచర్య చేసిన పుణ్యాత్ముడవు. నానావిధ పురాణ ఇతిహాస శాస్త్రాదులను చదివి వాటి సారాన్ని గ్రహించావు, భేదబుద్ధిలేక ఈశ్వరుని, నారాయణుని సమంగా

అర్చించావు. నీవెంత అదృష్టశాలివి, నీ పుణ్యగరిమ ఎంతదో చెప్పలేము. మాబోటులు సయితం నమస్కరింపతగినవాడవు అని అభినందించి ముందుకు సాగిపోయినారు.

శివశర్మకు అత డెవ్వరో తెలియలేదు. ఒక దేవతా పురుషుడని మాత్రం గ్రహించుకొన్నాడు. ఆ దివ్యపురుషుడు తనను ఆదరించి అభినందించటం అతడిని ఆశ్చర్యపరచింది. తమకంపట్టలేక అత డెవ్వరని దూతలను ప్రశ్నించాడు. అతడు యమధర్మరాజని చెప్పగానే బ్రాహ్మణుడు అయ్యా! యముడు మహాక్రూరుడని, మిక్కిలి భయంకరంగా ఉంటాడనివిన్నాను–ఇంత సౌమ్యుడుగా కనిపిస్తున్నాడేమిటి! భూలోకంలోని ప్రజలు అతడు రౌద్రమూర్తి అని గుండెలు ఝల్లుమనేటట్లుగా వర్ణిస్తారు. ఇప్పుడా రౌద్రరేఖ ఎటుపోయింది! ధర్ముని అసలు రూపం ఇదేనా! లేక మరొక రూపం ఉన్నదా! దయచేసి సందేహ నివృత్తి చేయవలసిందని అన్నారు.

దానికి కింకరులు నవ్వి ఇలా అన్నారు. అనఘా నీవంటి పుణ్యాత్ములకు సంయమను సౌమ్యుడుగా దర్శనమిస్తాడు. మహాపాపులకు అత్యంత భయంకరంగా కనిపిస్తాడు. దుష్టులను చూడగానే ఆయన రౌద్రంతో చూస్తాడు. భయంకరమైన కోరలు, ఊర్ధ్వకేశం నల్లనివర్ణం మాటిమాటికి ముడుస్తున్న భ్రుకుటితో కఠినంగా కానిపిస్తుంటాడు.

ఛాతిమీద పిడిపాదాలు పెట్టి తొక్కండి. కఠినంగా కంఠాన్ని నరకండి. శరీరాన గాట్లు పడేటట్లు కత్తులతో చెక్కండి. క్రోధంతో కట్టి వీడిని తలక్రిందులుగా వ్రేలాడదీయండి. వీడిగొంతు రంపంతో నరుకునట్లు కోసి నరకండి. వీడి మర్మావయవాలు తెగిపోయేటట్లుగా ముద్గరంతో మర్దించండి. వీడి ముక్కు రంధ్రాలలో కనగకోసిన ఇనుప

ద్రవాన్ని పోయండి. పర స్త్రీ కుచములపై నఖాంకురాలుంచారు, వీరి గోళ్ళల్లోను, కళ్ళలోను అనుపసూదులు దింపండి. ఇతరుల భార్యల ముఖాలను ముద్దుపెట్టుకొన్న వీరి ముఖాన ఉమ్మి వేయండి. మగనాలి ఇంటికేగి హీనంగా ప్రవర్తించిన ఈ దుండగులని కాళ్ళు నరకండి. పర స్త్రీల యందు కామాసక్తితో చూచిన వీరి కెంపలు వాయగొట్టి వాతలు పెట్టండి. హృదయంలో కత్తులు గ్రుచ్చండి. ఇతరులకు బాధ కలిగించేటట్లు నిష్ఠురంగా మాట్లాడినవారిని మంగలంలో పడవేసి వేయించండి. ఇతరుల యందు అసత్యదోషం ఆరోపించిన ఈ అలుడిని అభాయంతో కాలిన మాంసపంకంలో పడవేయండి. గురునింద చేసిన దుష్టుని నోట మహా ద్రావకం పోయండి. ఇలా శాసిస్తూ, పాపాలుచేసిన వాళ్ళను వాటి కను గుణంగా శిక్షలు విధిస్తుంటాడు.

రౌరవం, మహారౌరవం, కాలసూత్రం, కుంభీపాకం, అంధతా మిస్రం మొదలయిన నరకా లున్నాయి సుమా! శిశువులను చంపిన వాళ్ళను, కృతఘ్నులను గురుభార్యతో సంగమించిన వాళ్ళను, గోహత్య కావర్చిన వాళ్ళను, మిత్రులను సంహరించిన వాళ్ళను, ఇతరుల ధనమును, పొలములను, గృహాలను అపహరించే వాళ్ళను, కూటసాక్షులను, బ్రాహ్మణ హత్యలు చేసినవాళ్ళను కాల్చిన వృక్షాలు ప్రాకించి తలక్రిందులుగా ప్రేలాడదీయించి, చీకటి బావులలోకి నెట్టి, ఇనుప ముక్కులుగల కాకుల చేత పొడిపించి, అనేక విధాలుగా బాధలకు గురిచేస్తారు.

ఎవరు హరివాసు కీర్తనం చేస్తారో వారికి నరకబాధ ఉండదు. శివభక్తులను, విష్ణు సేవాపరాయణులను బాధింపరాదని ఒకప్పుడు యముడు తన కింకరులతో కఠినంగా చెప్పాడు.

గోవింద, గంగాధర, బాణాసురమర్దన, చంద్రాంకధర, వాసుదేవ

కృత్తివాస అంటూ హరిహరులను జపించేవారు పుణ్యులు. అలాంటి భక్తులు అందరికీ వందనీయులు. వాళ్ళు మీకు ప్రభువులు. ఆ మహనీయులు మాననీయులు అని శమనుడు కింకరులకు ఆదేశించాడు.

శమనుని రాజధానియైన సంయమనీ నగరాన కబంధుడు, కురు, ధర్మసేనుడు, ధృతధర్ముడు, జయద్రథుడు మొదలైన రాజులు నివసిస్తుంటారు.

ఈ విధంగా యమలోక వృత్తాంతం వివరిస్తుండగానే వారి రథం అప్సరసల లోకానికి చేరింది. రాకాసుధాకర వదనలు, దివ్యమైన అలంకారాలతో మన్మథుని విజయధ్వజాలా అన్నట్లున్న అందగత్తెలను యౌవన వతులను చూసి శివశర్మ వీరెవ్వరని ప్రశ్నించాడు. కింకరుడు సంతోషంతో ఇలా చెప్పాడు.

వీళ్ళంతా అప్సరసలు. లక్ష్మీదేవితో బాటు పాలసముద్రాన జన్మించిన ధన్యులు. ఇనుప కచ్చడాలు ధరించిన మునీశ్వరుల మనస్సుల స్థైర్యం కదిలించి మన్మథుణ్ణి సంతృప్తునిగా చేయగలిగిన మోహనాంగులు. మహేంద్రుడు వీరిని తరలి కాశీలో వెలసిన విశ్వేశ్వరస్వామికి కానుకగా ఇచ్చివేశాడు. ఊర్వశి, రంభ, మేనక, తిలోత్తమ, కాంతిమతి, లీలావతి మొదలైన వీళ్ళు మొత్తం అరవైవేల మంది.

జీవితాంతం బ్రహ్మచర్యం అవలంబించి ఒకేసారి దానిని విడనాడినవారేమి, కలకాలం కామ్యవ్రతాలు చేసి చివరకు ఒకరికి లొంగి వారినే జీవితాంతం భర్తగా స్వీకరించిన స్త్రీ, భర్త దగ్గర లేనప్పుడు ప్రమాదవశాన మోసపోయిన తర్వాత, కన్యావయసున వరునిచే మోసగింపబడి, వివాహానంతరం పాతివ్రత్యం విడిచిన మగువ వీరంతా దేవకన్యలుగా జనించి ఈ లోకంలో నివాసం పొందగల్గినారు.

విష్ణుపార్షదులు ఇలా వివరిస్తుండగానే దివ్యరథం సూర్యలోకానికి చేరువయింది.

సూర్యలోక వర్ణనం

అప్సరోలోకపు వింతలు చూసి ఆశ్చర్యపడిన శివశర్మ ముందుకు చూస్తున్నారు ఇంతలో ఒకేచక్రం,ఏడుగుర్రాలతో ఉండి, కొందరుఅప్సరసలు మునులు గంధర్వులచే అధివసింపబడిన ఒక రథం అటువైపుగావచ్చింది. శరీరంలో ఊరుభాగంలేని అనూరుడు రథం తోలుతున్నారు. దుర్నిరీక్ష తేజోరాశియైన ఆ కర్మసాక్షిని చూడటంవల్ల కనులున్న ఫలించిందనుకొని శివశర్మ రెండుహస్తాలు ముకుళించి నమస్కరించారు. కింకరులు శివ శర్మతో మహాత్మా! లోకోపకారి సూర్యభగవానుడి రథమిది. ఆ దేవుని పితృలు నిష్కల్మషమైన అర్ఘ్యతోయం, దేవతలు విధ్యుక్త ధర్మప్రకారం అర్చిస్తారు. చారణులు అతులకవిత్వధారతో స్తుతిస్తారు. కిన్నరులు గీతాలతో స్తోత్రంచేస్తారు. గరుడులు నమస్కారపరితోషం రాక్షసులు గాఢ భక్తితో సేవచేస్తారు. పాతాళవాసులంతా ఏకాగ్రతతో ఆస్వామిని ధ్యానిస్తారు.

సూర్యదేవుడెంతో స్థిరమైనవాడు కాదు లోకంకోసం సంచారపరతంత్రు డయి ఉంటాడు. తాను చైతన్యం కలుగజేసేవాడయినా లోకులందు దుఃఖహారుడుగా వెలుగుతుంటాడు. మోక్షం ఇచ్చేవాడే అయినా ముక్తి కృతులకు నిరాకారమైన సిద్ధి ప్రసాదిస్తాడు. అనంతకాలంలో వర్షాన్ని కురిపించే వారిలాగ కిరణాలతో లోకాన్ని మార్చివేస్తాడు. తూర్పున ఉదయాద్రిపర్వతమంత ఔన్నత్యంతోబాటు అధికతేజస్సు కలిగి ప్రకాశిస్తుంటాడు.

ఆ మాటలు వింటున్న శివశర్మ ఆ కర్మసాక్షికి నమస్కరించారు.

రెప్పపాటు కాలంలో ఆ మూర్తి రెండువేల అయిదువందల యోజనాలు ప్రయాణించాడు. బ్రాహ్మణుడు ఆశ్చర్యపడి మాటలతో అయ్యా! సూర్యబింబంలో ఒక మహా పురుషుడుంటాడని పండితులు అంటారు. సిద్ధులయిన వాళ్ళు ఆ పరమపురుషుని ఎలా సేవిస్తారు. అని అడిగాడు.

దానికి కింకరులు ఇలా అన్నారు. ఆకాశముమధ్యలోనున్న సూర్య బింబం లక్షయోజనాల వైశాల్యం గలది. ఆ బింబం మధ్యలో తలపైన తెల్లని కిరణాలు ప్రసరిస్తూ అద్భుతవిద్యుత్ ప్రయోగపూర్ణమైన బంగారు రూపుడు, బంగారు కేశములు గడ్డములు కలవాడు, చేతులు మొదలయిన సమస్త అవయవాలు బంగారంలాగనే ఉన్నవాడు విష్ణుదేవుడని, ఆయనకు తనకు భేదంలేదని, సూర్యోదయసమయంలో గాయత్రితోకూర్చి అర్ఘ్యమిచ్చే సమయంలో బ్రహ్మోపాసనాపరుడు నిర్మలమైన మానసంతో ధ్యానంచేయాలి. కాలక్షేపం చేయరాదు. కాలంకంటే ఎల్లరు ఎదురుచూచేది, ఆయాకాలా లలో మాత్రమే ఓషధులు ఫలిస్తాయి. నిర్ణీతమైన కాలంలో తప్పచెట్లు పూలుపూయవు. కాలం అనుకూలమయినపుడే మేఘాలు వర్షిస్తాయి. మందేహరాక్షసనాశనార్థం, త్రికాలములలో ఉపాసకులు విడిచిన, గాయత్రి మంత్రంతోకూడిన, మూడు అర్ఘ్యములను మిత్రనామకుడు కోరుతుంటాడు. కాలం తప్పకుండ ఉపాసించినవారికి ఆయురారోగ్యాలు ప్రసాదిస్తాడు.

పదునెన్మిది విద్యలలో మీమాంస మహనీయమైనది. మిక్కిలి ఉదాత్తమైంది. మీమాంస కన్న తర్కం పెద్దది. తర్క శాస్త్రంకంటె వేదములు మహత్తరమైనవి. వేదాలకంటె ఉపనిషత్తులు మేలయినవి. ఉపనిషత్తులకంటె గాయత్రి మహిమ గొప్పది. గాయత్రి అనే పాలకడలి ఓంకారమనే దూడతోకూడి నిరంతరం అమృతధారలు

ఉన్నది. మంత్రాలలో గాయత్రి, పట్టణాలలో కాశి, దేవతలలో చంద్రశేఖరుడు ఎన్నతగినవారు.

తనను గానంచేసినవాళ్ళను రక్షిస్తుంది కనుక అది గాయత్రి అయింది. ఇతర మంత్రాలకు దీనికిగల మాహాత్మ్యంలేదు. కనుకనే బ్రహ్మమీమాంసకులు ఉదయం సాయంత్రం జ్యోతిర్మూర్తి అయిన సవితృదేవుని సేవిస్తారు. గాయత్రే పరబ్రహ్మం, దానికధీశ్వరుడు సూర్యభగవానుడు.

వేదమూర్తిఅయిన కమలాప్తునికి ఎన్నోపేరులున్నాయి. హంసుడు, భానుడు, సహస్రాంశుడు, తపనుడు, తాపనుడు, రవి, వికర్తనుడు, వివస్వంతుడు, విశ్వకర్మ, విభావసుడు, విశ్వరూపుడు, విశ్వకర్త, మార్తాండుడు, మిహిరుడు, అంశుమంతుడు, ఆదిత్యుడు, ఉష్ణగుడు, సూర్యుడు, అర్యముడు, బ్రధ్నుడు, దివాకరుడు, ద్వాదశాదిత్యుడు, సప్తహయుడు, భాస్కరుడు, అహస్కరుడు, ఖగుడు, సూరుడు, ప్రభాకరుడు, శ్రీమంతుడు, లోకచక్షువు, గ్రహేశ్వరుడు, త్రిలోకేశ్వరుడు, లోకసాక్షి, తమోరి, శాశ్వతుడు, శుచి, గభస్తి, హస్తుడు, తీవ్రాంశుడు, తరణి, కిరణుడు, తార్క్ష్యవాహనుడు, దిక్పతి, పద్మినీనాయకుడు, కుశేశయకరుడు, హరి, మహావతి, ద్యుమణి, హరిదశ్వుడు, అర్కుడు, భానుమంతుడు, భయనాశకుడు, ఛందోశ్వుడు, వేదవేద్యుడు, భాస్వంతుడు, పూషుడు, వృషాకపి, ఏకచక్రరథుడు, మిత్రుడు, మందేహారి, తమిస్రహరుడు, దైత్యహరుడు, పాపహర్త, ధర్ముడు, ధర్మప్రకాశకుడు, హేళి, చిత్రభానుడు, పూర్వకర్మ. దుర్నిరీక్షుడు, అరుణుడు, కశ్యపాత్మజుడు మొదలైనపేర్లు ప్రసిద్ధమైనవి.

మోకాళ్ళు భూమిపై ఆనించాలి. రెండు చేతులయందు నీటితో నిండిన తామ్రపాత్ర ధరించాలి. ఆ నీటిలో దర్భాంకురాలు, అక్షతలు, ఎర్రచందనం, గన్నేరు మొదలయిన ఎర్రపూలు ఉంచాలి. పైనచెప్పబడిన

నామములకు ప్రతిదానికీ మొదట ఓంకారము, చివర నమః అను పదంచేర్చి, నామమును చతుర్థీ అంతంచేసి-ఓంసూర్యాయనమః, ఓంరవికిరాయనమః- ప్రతినామం ఉచ్చరించేటప్పుడు అర్ఘ్యపాత్రను పైవరకుఎత్తి, సూర్యదేవునికి అర్ఘ్యంసమర్పించాలి. సూర్యుడు సంతుష్టుడై ఆయుష్షు ఆరోగ్యం, బుద్ధి, ఐశ్వర్యం, ప్రాభవం కలుగజేస్తాడు.

అకారాది క్షకారాంతంగల ఏభై అక్షరాలు ప్రకృతిగా గలిగిన మంత్రరాజం మిక్కిలి రహస్యమైనది. అది మాతృక. ఈ మాతృక అయిదు అవయవాలతో పుట్టింది. దానిలో అకారానికి, ఓంకారానికి, మకారానికి, బిందువుకు, నాదానికి ఒక్కొక్కదానికి పదేసి అక్షరాలు లభించాయి. అట్టి ప్రణవమనే బంగారుపు గద్దెమీద, ఓంకారమనే మాణిక్య పదకం మెడలోధరించి వేదమాతయైన గాయత్రి విరాజిల్లుతుంటుంది. ఇరవై నాలుగు తత్వాలకు నివాసమైన గాయత్రీమంత్రం మన కోరికలను తీరుస్తుంది. ఆ సావిత్రీ స్వరూపం వివరిస్తాను వినవలసింది.

ఆ తల్లికి మూడువేదాలు మూడుపాదాలు. అదిపురాణసమూహం నాభి. నాలుగురిక్కులు నాల్గునేత్రములు. లోకమే శరీరం. ఆకాశం ఉదరం. ధర్మశాస్త్రం హృదయపద్మం. ఛందస్సులు స్తనాలు, సాంఖ్యశాస్త్రాలు చెవులు. అగ్నిముఖము. శిక్ష మొదలయిన వేదాంగాలు అంగుళులు. అథర్వణవేదం చేష్ట. శిఖముడి, బ్రహ్మశిరస్సు, శ్రీహరిఆత్మ, మీమాంస భావలక్షణాలు.

అగ్నిరేఖవలె ఈ గాయత్రి పాతకాలను దహింపజేస్తుంది. బ్రహ్మజ్ఞానసంపన్నుడు, గాయత్రీమంత్రాన్ని ప్రతిలోమంగా ఉచ్చరిస్తూ శత్రువును గూర్చి అభిచారహోమంచేస్తే, అది బ్రహ్మాస్త్రమై చిటికకాలంలో శత్రువుని దహింపజేస్తుంది.

గాయత్రియే విష్ణువు, గాయత్రియే శివుడు, గాయత్రియే బ్రహ్మ. త్రిమూర్త్యాత్మకమైన ఆదిత్యుడును గాయత్రియే. ఆ దేవిని స్తోత్రించేవారు ముక్తిని పొందగలరు. ఆ మహాదేవికి గాయత్రి, సావిత్రి, విశ్వజనయిత్రి, చతుర్వేదమాతా, పరాపరబ్రహ్మయుగం అనేవి నామాంతరాలు.

ఈ విధంగా విష్ణుదూతలు గాయత్రి మహిమను వర్ణిస్తుంటే శివశర్మ విని బ్రహ్మానంద భరితుడయినాడు. ఇంతలోనే వారియెదుట ఎంతో శోభాయమానంగా ఉన్న పట్టణం ఒకటి కన్పించింది. దాన్ని చూసిన విప్రుడు ఆ పురమేదో దాని వివరాలేమో తెలుసుకోందా మనుకున్నాడు.

శివశర్మ అభిప్రాయం తెలిసికొని దూతలు ఇలాచెప్పారు. మహాత్మా! ఇది స్వర్గలోకం. ఈ పట్టణమే అమరావతి. ఈ పట్టణంలోని మేడలను చూడు. బంగారుగోడలు, బంగారుతలుపులు, బంగారుగోపురాలు. హేమ వర్ణంతో ప్రకాశించే సూర్యుడు ఈ పట్టణసమీపమంటే భయపడుతుంటాడు. అమావాస్యరోజులలో సూర్యునిగర్భంలోకి చేరబోయే సమయంలో చంద్రుడు తనకాంతిని ఇక్కడ ఉంచివెళ్ళినాడా అన్నట్లుగా ఈ పురంలోని మేడలు బంగారువన్నెతోబాటు తెల్లగాకూడ ప్రకాశిస్తున్నాయి.

అదుగో ఎగురుతూ గంతులు వేస్తున్నదే ఆవు. అదే కామధేనువు బిడ్డ. కడుపార పాలు త్రాగి సంతోషంతో చెంగనాలు వేస్తూ ఎంత అందంగా ఉందో చూడు. ఆ తెల్లని ఏనుగే ఐరావతం. తన మెడలోని ఘంటారావం నాల్గు దిక్కులా ప్రతిధ్వనిస్తుంటే ఎంత ఠీవిగా రాజమార్గాన నడుస్తున్నదో చూడు. ఇదిగో ఈ ప్రక్క కనబడేదే నందనవనం. ఆ వనంలో పెద్దవిగా కనిపిస్తున్నవే అవి మందారం, కల్పం, సంతానం, పారిజాతం, చందనం అని పిలువబడే వృక్షాలు.

ఇక్కడి వారికి వార్ధక్యంతో పనిలేదు. సుధాకరుని కిరణాంత

చంద్రకాంత శిలలు కరగి వరసప్పుడుగా ఉంటాయి. కల్పవృక్షం వస్త్రాలు కూడ అందిస్తుంది. అందువలన అక్కడ పాలితో పనిలేదు. కోరిన కోరికలు తీర్చటానికి చింతామణి రత్నాలున్నాయి. వంటలు వాళ్ళతో పనిలేదు. కామధేనువే భోజ్యపదార్థాలు అన్నీ సమకూరుస్తుంది. అందుకే మానవు లంతా స్వర్గవైభవం, స్వర్గసౌఖ్యం అంటుంటారు. పాల సంద్రంలో లక్ష్మీదేవి వెంట వచ్చింది, మన్మథ మొలకలు అనదగిన అప్సరసలు అక్కడి భోగకాంతలు.

స్వర్గంలో శ్రేష్ఠమైన వనం నందనవనం. తరువులలో పారిజాతం విశిష్టమైనది. స్త్రీలలో ఊర్వశి అందగత్తె. అశ్వాలలో ఉచ్చైశ్శ్రవం, ఏనుగులలో ఐరావతం, రత్నాలలో చింతామణి శ్రేష్ఠమైనవి. అక్కడనే అగ్ని మొదలయిన దిక్పాలకులు, నారదుడు మొదలయిన దేవర్షులు, నహుషుడు, నలుడు, మాంధాత, ధుంధుమారుడు మొదలగు చక్రవర్తులు, వాజపేయాది యాగాలుచేసిన సోమయాజులు, తులాపురుషాది దానాలొనర్చిన వదాన్యులు, యుద్ధరంగంలో మరణ త్రివృక పోరాడిన వీరులు నివసిస్తుంటారు.

వీరిలా వివరిస్తుండగనే రథం ముందుకుసాగి అర్చిష్మతీపురానికి చేరుకుంది. దాన్ని చూసి విష్ణుదూతలు ఆ పురాన్ని గురించి చెప్పసాగారు.

మహాభాగా ! ఇది అర్చిష్మతీ అనే పేరుగల పట్టణం. అగ్నిలోకానికి రాజధాని. ఎనిమిది దిక్కులయందు ఇలాగే ఎనిమిది లోకాలు, పట్టణాలు ఉన్నాయి. సంయమనీ పురానికి పాలకుడు యమధర్మరాజు. నైరృతి దిక్కునగల పుణ్యవతీ నగరానికి పాలకుడు నిరృతి. వరుణుని పట్టణం అమరావతి. గంధవతి పాలకుడు వాయువు. ఉత్తరదిక్కున

ఉన్న అలకాపురానికి కుబేరుడు అధిపతి. ఈశాని నక్షత్రాన్ని ఈశానుడు ఏలుతుంటాడు.

అనఘీమణా! అగ్నిలోకం ప్రాధాన్యం మీవంటివారికి తెల్ప పనిలేదు. కర్మఠులయిన విప్రులకు నిశ్శ్రేయసం ఇస్తుంది. వారికి అగ్నే తీర్థం. మానవులకు గురువు, ప్రభువు, అంతరాత్మ, పరమేశ్వరుడు సమస్తం అగ్నిదేవుడే సుమా!

ఏ యజ్ఞంలోనైనా వివిధ దేవతాపురస్సరంగా వ్రేల్చబడిన ఏ పదార్థమయినా అగ్ని భక్షించిన తర్వాతనే బ్రహ్మాదిదేవతలు స్వీకరిస్తారు.

సప్తార్చి మాహాత్మ్యం విన్న శివశర్మ కింకరులతో సఖులారా! నా దొక మనవి. ఈ వైశ్వానరు డెవరు? అతని కింత మాహాత్మ్యం ఎలా కలిగింది? అని ప్రశ్నించాడు. దానికి వారిలా వివరించారు.

వైశ్వానర చరిత్రం

పూర్వం శాండిల్యగోత్రజు డయిన విశ్వానరుడను ఈశ్వర భక్తు డుండేవాడు. అతను నియమం తప్పకుండా బ్రహ్మచర్యాశ్రమం నెరపి అనేక శాస్త్రాలు అధ్యయనం చేశాడు. విద్యార్జన పూర్తయిం తర్వాత ఒకనాడు మనస్సులో ఇలా వితర్కించుకొన్నాడు. పెద్దలు నాలుగు ఆశ్రమాలు ఏర్పరచారు. అందులో ఏ ఆశ్రమంలో జీవితం గడిపితే ఐహిక ఆముష్మిక ఫలాలు పొందవచ్చు? ఆలోచిస్తుంటే దేనికదే మంచిదిగా కనిపిస్తుంది. ఆశ్రమ ధర్మాలు నిర్వర్తించి మానవులు కృతకృత్యులౌతారు. బ్రాహ్మణులకు బృహస్పతి యజ్ఞం, క్షత్రియులకు రాజసూయం, వైశ్యులకు వైశ్యష్టోమం, వర్ణోచితకృత్యాలు. ఆశ్రమధర్మాలు అనేక విధాలుగా ఉంటాయి. అధ్యయనం మొదలయినవి బ్రాహ్మణాది

ధర్మాలు. అగ్నికార్యం తీర్చటం గృహస్థుని ధర్మం. కామక్రోధాదులకు అతీతుడుగా సంచరించటం వానప్రస్థుడు చేయతగింది. తనన్ను నిర్వర్తించుకొంటూ అరణ్యంలో నివసించటం సన్యాస్యాశ్రమ ధర్మం. వీటిలో బ్రహ్మచర్యంకంటె, గృహస్థాశ్రమం, దానికంటె వానప్రస్థం, అన్నింటికంటె యత్యాశ్రమ స్వీకారం ఉత్కృష్టములు అని పెద్దలవలన వింటాం. మానవుడు ఏ ఆ శ్ర మం లో ఉం డ యి నా తరింపవచ్చు. కాని అన్ని ఆశ్రమములకు ఆధారభూతమైన గృహస్థ ధర్మం ముక్తిసాధనమని తోస్తున్నది.

కొందరు వర్ణాశ్రమాచారములలో ఉండేవారికి బ్రహ్మనిష్ఠ సిద్ధించదు. సమస్త వ్యాపారాలను త్యజించి కేవలం పరమాత్మ తత్వాన్ని తెలుసుకొంటూ బ్రహ్మమును తెలుసుకోవటం బ్రహ్మనిష్ఠ. కర్మానుష్ఠానం, కర్మపరిత్యాగం పరస్పర విరుద్ధాలు అంటారు. అయితే కర్మానుష్ఠాన పరుడు తనకుకల్గిన అవకాశంలోనే బ్రహ్మమును గురించి తెలుసుకోవగల్గుతాడు. కనుక కర్మపరుడు పరతత్వాన్ని తెలుసుకొనలేడు అని చెప్పకూడదు. పరుల కార్యాలయందు అనాసక్తుడుగా తనకార్యయందు ఋతుకాలంలోమాత్రం భోగం అనుభవించేవారు బ్రహ్మచారియే. రాగద్వేషాలు, అరిషడ్వర్గాలు జయించిన వారు నిజానికి వానప్రస్థులే అవుతారు. అయాచితంగా లభించిన దానితో తృప్తిపడి గృహస్థాశ్రమం నెరపేవారు అన్ని యాశ్రమాలు ఆచరించిన వారే కాగలరు. దేవయజ్ఞం, పితృయజ్ఞం, భూతయజ్ఞం, మనుష్యయజ్ఞం, బ్రహ్మయజ్ఞం అనే పంచ మహాయజ్ఞాలు నిర్వర్తించి గృహస్థుడు ముక్తి పొందుతాడు. కనుక నేనుగూడ గృహస్థాశ్రమం స్వీకరిస్తానని నిశ్చయించుకొన్నాడు.

శుచిష్మతి అనే కన్యను శాస్త్రవిధిగా విశ్వానరుడు వివాహం చేసు

కొన్నారు. ఆమె రూపవతే కాదు. గుణవతి కూడ. యౌవనవతి అయిన శుచిస్మృతి మంచిగంధపు నీటితో స్నానంచేసి, మడుగువస్త్రం ధరించేది. కొప్పు చక్కగాపెట్టి పుష్పాలు ధరించేది. కస్తూరితిలక రేఖా మధ్యలో బొట్టు దిద్దేది. నిత్యం అగ్నిహోత్రం సిద్ధంచేసేది. దేవతానివేదనకు సమస్తపదార్థాలు సిద్ధంచేసేది. అనుకూలవతి అయిన భార్య దొరికినందుకు విశ్వానరుడు మనస్సులో ఎంతో సంతోషపడుతూ యథావిధిగా గృహస్థధర్మాన్ని నిర్వర్తిస్తున్నారు. ఇలా కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచాయి.

ఎన్ని ఐశ్వర్యాలున్నా, సుఖాలున్నా శుచిస్మృతికి సంతానం లేక పోవటం ఎంతో లోటుగా కనిపించింది. ఎన్నో నోములు నోచింది. ఎన్ని వ్రతాలెన్నో ఎంతో భక్తిశ్రద్ధలతో ఆచరించింది. అయినా ఆ దంపతులకు బిడ్డలు కలుగలేదు. ఆ చింతాభారాన్ని భరించలేక శుచిస్మృతి ఒకనాడు భర్తతో ఇలా అంది.

స్వామీ! పట్టుపుట్టాలకు, బంగారు ఆభరణాలకు నాకు లోటులేదు. భృత్యులకు, అతిథులకు ఎంతో ఆదరంతో, శ్రద్ధతో ఆతిథ్యం ఇస్తున్నాము. నిరంతరం మీపాదసేవ చేస్తున్నాను. నిజానికి నావంటి అదృష్టవంతురాలు లేదు. కాని ఐశ్వర్యాలన్నీ ఒకఎత్తు. సంతానం ఒకఎత్తు. దేవునకు మనమీద ఎందుకు కటాక్షం తప్పింది. 'అపుత్రస్యగతిర్నాస్తి' అని పెద్దలంటారు. సంతానంలేని ఈ వైభవాలన్నీ నిష్ప్రయోజనం గదా! కనుక సంతానంకొరకే ఉపాయం ఆలోచించవలసింది. విశ్వానరుడు భార్యమాటలు విని, దేవీ! చింతించకు. అర్ధశశాంకధరుని కృపచేతనే మనకు సంతానం కలుగుతుంది. ఆ మహాదేవుని తపస్సుచేసి మెప్పించి వరాలు పొందుతాను. నీ కోరిక తీర్చగలనని అనునయించాడు. ఆ మాటలకే పుత్రులు కలిగినంతగా ఆమె

సంతోషించింది. భర్తకు నమస్కరించి నన్ను పుత్రవంతురాలునుగా దీవించి, పరమేశ్వరుని వరమడిగేటప్పుడు ఆయనవంటి కుమారుడు కావలెనని ప్రార్థించండి అన్నది. భార్యమాట అనురాగంతో విశ్వానరుడు సరేనన్నాడు.

మరుక్షణంలో ఆయన మనస్సులో అనేక భావతరంగాలు చెలరేగినాయి. ఏమిటీ వింత ! ఈమెకు ఇటువంటి కోరిక కలిగింది. పరమేశ్వరునితో సమానుడు మరొక దేవుడు ! అతడు సమానాధిక రహితుడే. అలాంటప్పుడు ఈమె కోర్కె ఎలా తీరుతుంది. ఈశ్వరునికి తెలియకే ఈమెకీ కోర్కె ఉదయిస్తుందా ! భవితవ్యం ఎలా ఉంటుందో ! అని పరిపరివిధాల తర్కించుకొన్నాడు. ఒక నిశ్చయమునా తాను పుత్రసంతాన అర్థియై నియమవ్రతం పూనినాడు.

తన అర్ధాంగికోరిక తీర్చటానికి పరమేశ్వరారాధనమే మార్గమని విశ్వానరుడు కాశీక్షేత్రానికి వెళ్ళినాడు. అక్కడగల అన్నిఘట్టాలలో సమంత్రకంగా పెక్కుమార్లు స్నానంచేశాడు. కాశీయందున్న బావులు, తటాకాలు, కాలువలు నీటియగ్గులు అన్నింటిలో మునిగాడు. వారణాసిలో వెలకొన్న విఘ్నేశుడు, భద్రకాళి, లోలార్కుడు కాలభైరవుడు మొదలైన సమస్తదేవతలకు, పూజలర్పించాడు. కాశీలోని తీర్థానగల అన్నితీర్థాలలో పిండప్రదానంచేశాడు. కనబడిన ప్రతిలింగమునకు మ్రొక్కినాడు. గూఢలింగాలను అర్చించాడు. కాశీయందుగల ఓంకారేశ్వర, కృత్తివాసేశ్వర, కాళేశ్వర, వృద్ధకాళేశ్వర, కలశేశ్వర, కేదారేశ్వర, కామేశ్వర, జ్యేష్ఠేశ్వర, దశాశ్వమేధేశ్వర, దృక్కేశ్వర, గరుడేశ్వర, గోకర్ణేశ్వర, గణేశ్వర, ఢుండీశ్వర, గణవృద్ధేశ్వర, ధర్మేశ్వర, తారకేశ్వర, చండీశ్వర, మోక్షేశ్వర, వరుణేశ్వర, వృషేశ్వర, త్రిపురేశ్వర, మార్కండేశ్వర, మణికర్ణికేశ్వర, యమునేశ్వర, లాంగలేశ్వర, శ్రీవిశ్వేశ్వర, అవిముక్తేశ్వర

వ్యాఘ్రేశ్వర, వారాహేశ్వర, వ్యాసేశ్వర, వృషభధ్వజ మొదలైన నామాలతో లెక్కకు మిక్కిలిగా ఉన్న శివలింగములను అర్చించాడు. ఒక్క దివ్యప్రదేశంలో తపస్సుచేసి పుత్రసంతానం పొందుదామని ఆలోచిస్తుండగా అతని మనస్సులో తటుక్కున ఒక్క ఆలోచన కలిగింది.

అయ్యయ్యో ! మరచిపోయాను. సర్వసిద్ధికరము, సిద్ధసేవితము తీర్థరాజము అవిముక్తక్షేత్రం జ్ఞప్తికి రాలేదు సుమా ! అసలు కాశీ క్షేత్రంలో ఏ ప్రదేశం పవిత్రమైనది కాదు ! సూదిమోపేటంత ప్రమాణమైన నేలకూడ వృథాఅయినది కాదు, అపవిత్రమైనది గాని లేదు. ఇక్కడి తీర్థాలు అద్భుతాలు సత్ఫలదాలు. కాశీలో ఎక్కడ మృతిచెందినా వారికి మోక్షద్వారాలు తెరువబడి ఉంటాయి. ఇక్కడ నివసించే సమస్త జంతుకోటికి మోక్షం కరతలామలకం. విశ్వనాథుని సతి విశాలాక్షీదేవి ఈ నగరంలో ఎల్లప్పుడు నివసిస్తుంటుంది. కోరికలను తీర్చే సిద్ధి వినాయకుడు, క్షేత్రపాలకుడైన భైరవుడు ఆ నగరానికి కాపుగా ఉంటారు. విశ్వేశ్వరుడు అన్నపూర్ణా సతితోకూడి ఎక్కడ ఉంటాడో అక్కడే భుక్తి ముక్తి ఉంటాయి. కనుక ఆ ప్రదేశంలోనే తపస్సు చేస్తాను.

అప్సరస స్త్రీలు ఆలాపాలు ప్రదర్శించి మనోరథ సిద్ధిని పొందినవారు. గంధర్వ లోకుడు తన గానవిద్యతో మహేశ్వరుని అర్చించి ముక్తిపొందారు. యక్షదంపతులు ఈ చోటనే శివుని గొల్చి కైవల్యం పొందినారు. శతరుద్రమంత్రజపంచేసి వేదశిరుడనే విప్రుడు మోక్షం పొందినాడు. సిద్ధులు సాధ్యులు వాంఛాఫలసిద్ధి పొందగలిగారు. ఎల్లరు సిద్ధిపొందిన ప్రదేశం కావటంచేత ఈస్వామికి సిద్ధేశ్వరుడని పేరు కల్గింది.

వీరేశ్వర ప్రభావం

ఆ మహా జ్యోతిర్లింగమూర్తికి వీరేశ్వరుడనే ప్రసిద్ధి కలదు. అతడే జయద్రథునికి, విదూరథునికి, మగధరాజుకు, వసుదత్తునికి కోర్కెలను తీర్చినవాడు. ఈ స్వామి వల్లనే అభిమతార్థములు పొందుతాను అని ఆలోచనచేశాడు విశ్వానరుడు. అనంతరం అతడు చంద్రకూప జలంతో అభిషేకం చేశాడు. నియమవ్రతుడయి ఒక నెల ఏకభుక్తం చేశాడు. ఒక నెల నక్షత్రదర్శనం అయినతర్వాత ఆహారం తీసుకొన్నాడు. ఒక మాసంరోజులు ప్రయత్నంలేకుండా దొరికిన ఆహారంతో గడిపాడు. ఒక నెల అసలు భోజనమే మానివేశాడు. పాలు మాత్రం సేవించేవాడు. ఒక నెల పంస్థితిని ఉన్నాడు. గుప్పెడు నువ్వులుమాత్రం తింటూ ఒక నెల కాలంగడిపాడు. ఒక నెల నీరు మాత్రమే త్రాగినాడు. ఒక నెల పంచగవ్యాలు తిన్నాడు. ఒక నెల చాంద్రాయణ వ్రతం ఆచరించాడు. దర్భచివరల ఉండే నీటిబొట్లతో ఒక నెల నియమం పాటించాడు. ఒక నెల వాయువును ఆహారంగా తీసుకొన్నాడు. ఇలా సంవత్సరం గడిచింది.

నూతన సంవత్సరంలో మొదటి దినం సూర్యోదయమైంది. అనూరుడు తీక్షణంగా వెలికివచ్చాడు. ఏడు అంచెలుగా ఉండే గుర్రాలను తన ఆజ్ఞప్రకారం నడుపుతున్నాడు. వెండి క్షేత్రానికి ఎదురుగా మయూఖం ధరించాడు. వెంబడి తరుముతూ చీకటిని వెన్నుచరిచి సాగనంపుతున్నాడు. ఒక్కొక్క కొండనే గుర్తుచూపుతూ వాటిమధ్యలో ప్రకాశిస్తున్నాడు. కర్మసాక్షి అయిన దినకరుని ప్రతిహారిగదా అతడు.

విశ్వేశ్వరస్వామి నగరిలో ప్రథమ సంధ్యాకాలం అభిషేకధ్వని వినవస్తున్నది. అవిముక్తక్షేత్రంలో విశాలాక్షిదేవి నిలువబడ్డను

ముందుంచి తిలకం ధరిస్తున్నది. కుక్కుటధ్వానములు నాలుగువైపుల నుంచి హెచ్చరికలు చేస్తున్నాయి. రేయంతా గడచి కావలికాచిన భైరవుడు ఒక ప్రక్కన కూలబడి కన్నుమూస్తున్నాడు. విఘ్నేశ్వరుడు తొండమునిండ నీరుపీల్చి ఆకసముపైపు నీటిధారలను చిమ్ముతున్నాడు.

తొలి సంధ్యాసమయంలో లోకమంతా జాగృతమయి తమతమ విధులను నిర్వర్తింపసాగింది. ముక్తిమంటపంలో ద్విజులు సావిత్రి నుపాసిస్తున్నారు. పరమహంసలు ఉపనిషద్వాక్యాలలో బ్రహ్మవస్తు మీమాంసను కోరుతున్నారు. యోగులు సోహంభావనా ఆనందానుభూతిలో స్థైర్యం వదలకుండా ఉన్నారు. ప్రత్యగ్రగోపాలకృష్ణునితో బహూదకులు దండత్రయం ధరించారు. ఒడలినిండా భస్మం అద్దుకొని పాశుపతులు ఎర్రనిజడలు ముడివేసుకొన్నారు.

ఉదయ సూర్యకాంతి ప్రభలు లోకంనిండా వ్యాపించాయి. పర్వతాంలోని ధాతువు, చెట్లయందలి చిగురాకులు, సముద్రంలోని పగడపు తీగ, మబ్బులోని మెరుపుతీవె, దిగ్గజములు ధరించిన సిందూరం, భూమి ధరించిన బంగారునగలు, బ్రహ్మాండం అనే ఇంటిలో వెలుగుతున్న దీపములా అన్నట్లు ప్రకాశిస్తున్నాయి.

సూర్యోదయ సమయంలో విశ్వనాథుడు ఆపస్తంబ సూత్రాలు పఠిస్తూ తన త్రైపాదవిహారి జన పవిత్ర గంగా ప్రవాహంలో స్నానం ఆచరించి సూర్యభగవానుడికి అర్ఘ్యప్రదానంచేసి అర్చించాడు. కోసు గుండంలోని భస్మాన్ని శరీరమంతా అలదినాడు. రుద్రాక్షమాలికలు ధరించాడు. మహా సరస్వతికి మ్రొక్కినాడు. స్కందునకు పలిగోళ్లు సమర్పించాడు. విఘ్నేశ్వరునికి ప్రణతులర్పించాడు. ఆదిత్యభవానీగ్నులను ఉపాసించాడు. పుండరీక పద్మాసనంపై తూర్పుముఖంగా పద్మా

సమస్థులై కూర్చున్నారు. నిశ్చలుడయి ప్రాణాయామం ఆచరించి చిత్తశుద్ధి పొందించుకొన్నారు. విశుద్ధవేదాంతజ్ఞానం కలవారు కావటంచేత చూడ తగినవారు, వినదగినవారు, ధ్యానింపతగినవారు, అనంత సచ్చిదానంద రూపుడు, అద్వితీయుడయి జ్యోతిర్లింగమయ స్వరూపుడయిన అవిముక్తే శ్వరుని మనస్సులో నిల్పి నిశ్చలభావంతో ఆరాధిస్తున్నారు.

విశ్వావసుని భాగ్యం పండింది. మహేశ్వరుని కాతనిపై దయ కలిగింది. ఈతని దగ్గరి కటాక్షింపదలంచాడు. వీరేశ్వరలింగం నుండి మహాతేజస్సంపన్నుడయిన ఒక బాలుని పొడసూపినాడు. ఎంత అద్భుతం! ఫాలంపై శిరోరేఖాయుతమై తేజస్సు రాజిల్లుతున్నది. అత్యంత మనోహరంగా ఆ బాలుడు మందహాసం చేస్తున్నాడు. కమనీయమైన ఆ ధ్వని దిక్కులన్నింట ప్రతిధ్వనిస్తున్నది. అతడిని చూడగానే విశ్వావసుడు ఆనందపులకితగాత్రుడైనాడు. అతని కన్నులవెంట ఆనంద బాష్పాలు కారుతున్నాయి. బయటి ప్రపంచాన్నే మరచిపోయాడు. ఫాలంమీద అంజలి ఘటించాడు. ఆ మహదానంద స్థితిలో విశ్వావసుడు మందరస్వరంలో ఏమో అంటున్నాడు. బ్రహ్మమొక్కడే సత్యం. రుద్రుడొక్కడే కర్త. సమస్త విశ్వానికి ఆధారభూతుడతడే. అద్వితీయుడవయిన నీకు నమస్కారము. నీటియందు చల్లదనం, అగ్నిలో దహనత్వం, సూర్యునియందు తాపం, చంద్రునియందు ప్రసాదత్వం, పూవులలో వాసన అంతర్లీనమై ఉన్నట్లుగా నిఖిల జీవకోటిలో అంతరాత్మ రూపాన ఉండే నీకు నమస్సులు. ఇంద్రియాలు లేకుండానే సమస్తజ్ఞానం పొందగలిగినవాడవు నీవే! కులగోత్రములు, నామరూప ములు శీలం ఏదీ తెలియరాని వాడవు నీవే! శస్త్రం అస్త్రాలు నిర్వ టించే పురుషార్థం దయించిన వాడవు నీవే! సృష్టిస్థితిలయాలచేసే

దివ్యస్వరూపం నీవే! అని అనేకవిధాల స్తోత్రంచేసి సాష్టాంగ దండ ప్రణామం చేశాడు.

పరమేశ్వరుడు అతని నిశ్చలభక్తికి, ఉపనిషద్వాక్యస్తోత్రాదికి సంతసించాడు. ముగ్ధస్వరంతో అమృతమేదురమైన పలుకులతో "బ్రాహ్మణోత్తమా! నీ మనోరథం నాకు తెలుసు. పతివ్రతా తిలకమైన నీ పత్ని శుచిష్మతియందు నీకు పుత్రుడుగా నేనే జన్మిస్తాను. కాక యింత చేసిన తపస్సు వృథా అవుతుందా! అచిరకాలంలోనే మీ దంపతుల కోర్కె ఫలిస్తుంది. నీ వింక ఇంటికేగవలసింది" ఆనతిచ్చాడు. అనంతరం ఆ బాలుడు వీరేశ్వరలింగంలోనే అంతర్హితుడైనాడు. సంతుష్ట హృదయంతో విశ్వానరుడు ఇంటికేగి భార్యతో జరిగినదంతా వివరించాడు. ఆనందంతో ఆ దంపతులు యథావిధి శివార్చన చేస్తూనే ఉన్నారు.

చతుర్థాశ్వాసం

అనంతరం కొద్దికాలానికే శుచిష్మతి గర్భందాల్చింది. చెక్కిళ్ళు తెల్లబడినవి. చనుమొనలు నల్లనైనవి. గర్భస్థుడు కాలకంఠుడన్న విషయం తెలియపరచటానికా అన్నట్లు వారియందు నారుగారు కొన్నది. అనన్యమైన కాంతి ఆమె శరీరంలో వ్యక్తం కాజొచ్చింది. చూచినవాళ్ళంతా ఆ కాంతికి ఆశ్చర్యపడుతున్నారు. యజ్ఞయాగాదులలో హుతద్రవ్యాలను పురోడాశమును తానే ఆరగించవలెననే కోర్కె జనించేది. అవును మరి. యజ్ఞపురుషుడయిన పరమాత్మ ఆమె గర్భస్థుడు గదా! అలాటి కోరిక జనించటంలో ఆశ్చర్యం ఏముంది.

విశ్వానరుడు, బంధువులు ఆమెకు గృహ్యోక్తప్రకారం పుంసవనం సీమంతోత్సవాలు నిర్వర్తించారు. పదినెలలు నిండి ప్రసవసమయమాసన్నమైంది. గురువు కేంద్రంలో ఉండగా శుభలగ్నంలో అవిముక్త వీరేశ్వరుని దివ్యతేజోరూప విశేషంతో సమస్త శుభలక్షణాలతో శుచిష్మతికి కుమారుడు జనించాడు. ఆకసమునుంచి పుష్పవర్షం కురిసింది. దేవ దుందుభులు మ్రోగినాయి. ముల్లోకాలలోవారికి ఏదో తెలియరాని ఆనందం కలిగింది. బ్రహ్మవిష్ణులు దేవేంద్రాది దేవతలు విశ్వానరునింటికి వచ్చారు. జాతకర్మాదులు నిర్వర్తింపచేసి ఆ బాలునికి గృహపతి అనే నామకరణం చేసి దేవతలు తమతమ లోకాలకు వెళ్ళారు.

శుక్లపక్ష చంద్రునివలె ఆ బాలుడు దినదిన ప్రవర్ధమానుడవుతున్నాడు. అయిదవయేట ఉపనయనంచేసి గురుకులానికి పంపించారు. అత్యంత శ్రద్ధాసక్తులతో గృహపతి సాంగంగా వేదాన్నికూడ అభ్యసించాడు.

కొన్నిరోజులకు అక్కడకు నారదుడువచ్చాడు. దేవర్షిరాగానే

విశ్వానరుడు భక్తితో ఎదురుగా పోయి ఆహ్వానించాడు. అర్ఘ్యపాద్యాదులొసగి అర్చించాడు. మార్గాయాసం తీరినతర్వాత నారదుడు విశ్వానరా! పతివ్రతామతల్లీ! శుచిష్మతీదేవీ! కుశలమా? కుమారుడు మీ యెడల భక్తి శ్రద్ధలు కలిగి ఉన్నాడా. తల్లిదండ్రులమాట ధిక్కరించకుండటమే తనయుల ధర్మంగదా. దైవం గురువు ధర్మం మాతాపితరులే సుమా! అందుకే తల్లి ఋణం తీర్చరానిది. నవమాసాలు మోస్తుంది. ప్రసూతిసమయంలో భరించరాని వేదనను భరిస్తుంది. పసిపాపలుగ ఉన్నపుడు ఏ అసహ్యించుకోక మలమూత్రాలు సైతం తీసి శుభ్రపరుస్తుంది. తల్లిదండ్రులు పడరాని పాట్లుపడి బిడ్డలను పోషించుకొంటారు. ఇట్టి తల్లిదండ్రుల పాదాలకు ఉదయానే నమస్కరిస్తే ఆయుష్షు పెరుగుతుందని పెద్దలంటారు. గంగా యమునా సరస్వతీ మొదలైన పుణ్యనదీ జలాలకంటె తల్లిపాదములు కడిగిన జలంమే ఎక్కువ పవిత్రమైనది. ఎల్ల దేవతలు తల్లితరువాతనే అర్చింప తగినవారు అని ప్రస్తావవశంగా నారదుడు జననీజనకుల సేవను ప్రశంసిస్తున్నాడు. గృహపతివచ్చి ఆయనకు నమస్కరించాడు. ఆ బాలుని ఎత్తి తొడపై కూర్చుండబెట్టుకొని నారదుడు అతని అవయవాలను పరిశీలించాడు. అరచేతిని పరీక్షగా చూశాడు. చూడగానే అతని ముఖం చిన్నబోయింది. నారదుని ముఖకవళికలను చూస్తున్న విశ్వానరుని మనస్సు ఎందుకో ఆందోళనకు గురయింది. దేవర్షి విశ్వానరునితో విశ్వానరా! మీ కుమారుడు సర్వశుభలక్షణాలు కలవాడు, ఇన్ని మంగళకరమైన లక్షణాలను కూర్చిన విధాత ఎక్కడనో ఒక అవలక్షణం కల్పిస్తాడు. సాముద్రిక లక్షణాలు చూస్తే ఈ బాలుడు ఒక లోకానికే అధిపతి కాదగినట్లుంది. కాని ఏం ప్రయోజనం. ఈతని అవలక్షణం చెప్పటానికి నోరురావటంలేదు. చెప్పకుండా ఉండటానికి మనస్సంగీకరించటం లేదు. కనుక యథార్థం చెప్పుతాను వినుము. మీ కుమారునికి పన్నెండవసంవత్సరాన వజ్రాయుధం

కారణంగా గండంఉంది. అనిచెప్పి నారదుడు అక్కడనుండి వెళ్లినాడు.

పిడుగుపాటువంటి ఆ వార్తవిని శుచిష్మతి విశ్వానర దంపతులు కుప్పకూలినారు. దుఃఖాతిరేకంతో క్రుంగిపోయిన తల్లిదండ్రులను చూచి వైశ్వానరుడు అమ్మా ఎందుకు దుఃఖిస్తావు. తండ్రీ ఎందుకు విచారం. మీ పాదపద్మసేవే నాకు సర్వదా రక్షణగా ఉంది. అలాంటప్పుడు మృత్యువు నావద్దకెలావస్తుంది? అహంకారంతో అది నాదగ్గరకువస్తే హుంకార మాత్రంచేతనే దూరంగా నెట్టివేయగలను. వజ్రసమానమైన నా ఎడమ పాదంతో దాని పళ్ళురాలదంతాను నేనిప్పుడే కాశీపట్టణానికి వెళ్ళి మహా కాలుడయిన విశ్వనాథుని చరణారవిందాలను శరణుకొల్చి, మృత్యువుకే నేను మృత్యువును ఔతాను అని ధీరంగా పల్కినాడు.

కుమారుని మాటలకు పాపమా దంపతులకు అంత దుఃఖంలోను సంతోషం కలిగింది. కొడుకును అక్కునచేర్చుకొని, నాయనా దీర్ఘాయుష్మంతుడవు కావలసింది. మహాదేవుడు అప్రతిమాన మాహాత్మ్యం కలవాడు కాలపాశబద్ధుడై ప్రాణంపోతున్న శ్వేతకేతుని రక్షించాడు. శిలాదుని కుమారునకు మృత్యుభయం లేకుండాచేశాడు. కంఠబిలంలో కాల కూటాన్ని అదిమిపెట్టి లోకాలు అతివిషాగ్నికి దగ్ధంకాకుండా నిలిపినాడు. అయుష్షుతీరిన మార్కండేయుని చిరాయువుగా చేశాడు. అంధక, జలంధర, గజ, వ్యాఘ్రాసురుల మదమణచినాడు. దక్షప్రజాపతి గర్వం మాపుమాపాడు. మన్మథుని బుగ్గిచేశాడు. లోకకంటకులయిన త్రిపురాసురులను తుంచాడు. వారణాసీ పురాధీశ్వరుడికి నిన్ను రక్షించటం ఒక లెక్కాగాదు పోయిరమ్మని ఆశీర్వదించి కాశీకిపోవటానికి అనుమతించారు.

వైశ్వానరుడు కాశీయందు మణికర్ణికాఘట్టంలో తీర్థమాడి విశ్వనాథుని దర్శించాడు. జ్యోతిర్లింగమయ స్వరూపుడయిన ఆ పరమేశ్వరుని స్తోత్రం

చేశాడు. స్వామీ! సమస్తమూ ఇంత వినయాధిపులను నీవే ముల్లోకాలు నీవలనే కలిగాయి. బ్రహ్మారసాయన వరార్థం నీవే లింగరూపం ధరించిన నిర్వికార నిరాకారుడవు. కైవల్యం ప్రసాదించే దైవానివి అని సాష్టాంగదండ ప్రణామాలు అర్పించాడు. ఆ పుణ్యప్రదేశంలో ఆశ్రమం నిర్మించుకొన్నాడు. ఒక శుభముహూర్తాన తాను పరమేశ్వరుని లింగరూపాన ప్రతిష్ఠచేశాడు. దాని సమీపంలో కూర్చుని ఘోరమైనతపస్సు చేయనారంభించాడు. రెండు వత్సరాలు గడిచాయి. అనంతరం ఒకనాడు ఐరావతారూఢుడై ఇంద్రుడు ప్రత్యక్షమయినాడు. వజ్రాయుధం చేతిలో మెరుస్తున్నది. మహేంద్రుడా రాజునితో నీ తపస్సుకు సంతసించాను. నేను దేవేంద్రుడను, ఏం వరం కావాలో కోరుకొమ్మన్నాడు. వైశ్యవరుడు అతనికి నమస్కరించి అల పూరదా! నిన్ను నేను వరంకోరను, నాకధిపతియైన కాళేశ్వరునే వరమిమ్మని ప్రార్థిస్తాను అన్నాడు. దానితో ఇంద్రుడు అహంకరించి ఏమిటీ! కాళేశ్వరుడని ఒక దైవం ఉన్నాడా? ముల్లోకాలను పాలించేది నేనుకానా? నను త్రివిక్రమునికి నేనే అధిపతిని, నాకంటె వరాలిచ్చేవారు మరొకరు లేరు అన్నాడు.

అతని మాటలను వైశ్యవరుడు కంటగించుకొన్నాడు. సౌశ్యక్షతో కాలు తూర్పరవిందను అతడు సహించుకొనలేక పోయినాడు, మహేంద్రా ఎంతటి గర్వోక్తులు. నీ మాటలు నన్ను మోహించటానికి కావుగదా! మహేశ్వరుని శూలపాణినీ! నీ శక్తి అహంకారుని శక్తి లోకానికే తెలుసు. నీ అధికారం ఆధిపత్యం తెలియని వారముకాము. నిన్ను యాచించటం కల్పవృక్షాన్ని వదలి గడ్డిపరకను ప్రార్థించటం వంటిది. నీవంటివాళ్ళు మాకోర్కెల్ని కోరితే తీర్చటానికి సమర్థులు కారు. చంద్ర మౌళీశ్వరుడే నాకు దేవుడు. నీ వ్యక్తత్వంగాలతో నా తపస్సుకు భంగం

కలిగించక వెళ్ళవో అని పరుషంగా పలికాడు. దానితో ఆ అహల్యాజారుడు క్రోధాంధుడై విరోధిదళనదక్షమైన వజ్రాయుధాన్ని ఝళిపించాడు. కనుల మిరుమిట్లుగొలిపే కాంతులు, కొండలు బద్దలవుతున్న భయంకర ధ్వనులు, భూనభోంతరాళాలు నిండాయి. దిక్కులు పిక్కటిల్లే ధ్వనులకు వైశ్వానరుని గుండె దడదడమని కొట్టుకోసాగింది. మనస్సు కంఠే కాలునిపై నిలిపి ధ్యానంచేస్తూ మూర్ఛపొందినాడు. ఆ సమయంలో దంభోళిధారాధ్వానాన్ని మించిన మహాధ్వని మహాకాశి వినిపించింది. కోటి సూర్యప్రభలతో కాంతిపుంజం వెలువడి మరుక్షణంలో ఆకృతి ధరించింది. జటాజూటంపై చంద్రరేఖ. కంఠమూలంలో కాలకూటచ్ఛాయ, పడగవిప్పి బుసలుకొడుతున్న నాగరాజు, శరీరమంతా అలదినభసిత ధవళకాంతులు వెదజల్లుతూ విషమేక్షణుడు సాక్షాత్కరించాడు. ప్రళయకాలుని చూడగానే దేవేంద్రుడు కంపితగాత్రుడయి ముకుళితహస్తాలతో పాహి పాహి అని నమస్కరించి తనతప్పును క్షమించమన్నాడు. పరమ కృపాళువు భోళా శంకరుడయిన ఈశుడు ఆతనిని క్షమించాడు. అమృతహస్తాలతో వైశ్వానరుని లేవదీసినాడు. త్రైలోక్యసుందరుని కరస్పర్శతో ఆ బాలుడు పూర్వతేజస్సును సత్వాన్ని పొందాడు. మహేశ్వరుడు ఆతనినిచూచి వైశ్వానరా! నీవు నా అంశతో జనించిన పావనుడవు. భక్తితో నన్ను జయించావు. నీ వాంఛితం నాకు తెలుసు. నీవు పూర్ణాయుష్కుడవే గాదు దీప్తిమంతుడవై అగ్నిలోకానికి అధిపతివై నిలవిల్లు. ఆగ్నేయదిగాధిపత్యం నీకు ఒసగుతున్నానని చెప్పి అంతర్హితు డయినాడు. పరమేశ్వర కృపకు పాత్రుడయిన వైశ్వానరునిచూచి, ఇంద్రుడు పూర్వపు వైరంమాని సఖ్యంచేసుకొని అమరావతి కేగినాడు.

ఈ విధంగా దూతలు అగ్నిలోక వృత్తాంతం వివరించారు. ఇంతలోనే రథం మహర్లోకానికి దగ్గరగా వచ్చింది. అగ్నిలోక వృత్తాంతం

విని ఆశ్చర్యచకితులైన శౌనకాది మునులు సూతుడితో మహాపురుషులారా! మాకు అన్నిలోకాలు చూసి అక్కడి వృత్తాంతాలు వివులంగా చెప్పవలసిందని ప్రార్థించారు. సూతుడు సంతసించి ఇలా చెప్పసాగాడు.

నిర్ఋతిలోక వృత్తాంతం

మహాభాగా! అంతకుమునుపు యమలోకాన్ని చూశారుగదా! సంయమనీపురానికి అవతల మహా లోకం ఉంది. దానిలో జాతి మాత్రంచేత రాక్షసులయినవారు కొందరున్నారు. వారంతా వేదమార్గాన్ని అనుసరిస్తారు. నిత్యం తీర్థాలలో మంత్రపూర్వకంగా స్నానంచేసి దేవ పూజలయందు మిక్కిలి ఆసక్తి కలిగి ఉంటారు. దానశీలురు. దయా పరులు సత్యాహింసలు వ్రతంగా కలవారు. దానిని నిర్ఋతిలోకం అంటారు. ఒక్క కాశీలోతప్ప తక్కిన క్షేత్రాంలో మరణించినవారు అక్కడకు చేరుతారు. ఈ లోకానికి నిర్ఋతి అధిపతి.

వింధ్య పర్వతశ్రేణులమధ్య ఒక పల్లె ఉండేది. దానిప్రక్కనున్న పల్లెను పింగాక్షుడనే కిరాతుడు పాలిస్తుండేవాడు. అతడు క్రూరకర్మములపై అనాసక్తి గలవాడు. సింహాలు పులులు మొదలయిన క్రూరమృగాలను తప్ప ఇతర జంతువులను చంపేవాడుకాదు. క్రూర జంతువులనుకూడ నీరు త్రాగేటప్పుడు, నిద్రించేటప్పుడు, రోగంతో ఉన్నవాటిని, అంగవైకల్యం ఉన్నవాటిని చంపేవాడుకాదు. ఆ అరణ్యమార్గంలో వెళ్ళేయాత్రికులను ఎంతగానో ఆదరించేవాడు. పండ్లు, దుంపలు ఇతర పదార్థాలు సమర్పించి తృప్తిపరచేవాడు. పాదరక్షలు, గొడుగులు వస్త్రాలు మొదలయినవి ఇచ్చి సంతోషపరచేవాడు. మార్గమధ్యంలో రోగగ్రస్తు లయితే వారికుపచారాలు చేయించేవాడు. అడవిలో దొంగలవల్ల వారికి

బాధలురాకుండా కాపాడుతుండేవారు. యాత్రికులు అతని సపర్యలకు ఆనందించి, అతనిని దీవించివెళ్ళేవారు.

పింగాక్షుడికి పినతండ్రి యొకడున్నాడు. వాడు మహాక్రూరుడు. పింగాక్షుడు లేనిసమయంచూచి బాటసారులను పీడించేవాడు. దోచుకొనేవాడు, ఒకరోజున అతడు తనపరివారంతో తీర్థయాత్రకేగుతున్న ఒక గుంపుపై బడినాడు. దొరికినవారిని బాదమోది దోచుకొంటున్నారు. పాపం తీర్థికులు చెప్పుకోలేక పుణ్యకోలుగా పరుగెత్తినారు. ఆర్తనాదాలు చేస్తున్నారు. దైవవశాత్తు పింగాక్షుడు అపరిచితప్రాంతానికి రావటం తటస్థించింది యాత్రికుల దీనాలాపాలు అతనికి వినిపించాయి. వెంటనే అతడు ఎలుగెత్తి ఈ ప్రాంతాన్ని పాలించే పింగాక్షుడను నేనిదేవస్తున్నాను మీకేమీ భయం లేదు, అని అరుస్తూ ఆప్రాంతానికి పరుగెత్తినాడు. లేళ్ళగుంపుపైకి దుమికే సింహంలాగా గర్జిస్తూ నానావిధములయిన ఆయుధాలతో ఆ దొంగలను మర్దించాడు. తన్నుకులుపోతూ చేతనయినంతవరకు ఆయుధాలు రాళ్ళు పింగాక్షునిపై విసిరారు, శక్తిచాలకచివరకు పారిపోయారు. అతని పిన తండ్రికూడా కనుమరుగయినాడు. దోపిడీదొంగలు పోయినతరువాత పాంథ వాహనాలు మరల గుంపుగచేరి ప్రయాణం సాగించారు.

కాని పింగాక్షుడి శరీరమంతా గాయాలు తగిలాయి. శరీరం అంతా రక్తమయం. ఒళ్ళు ఎక్కడచూచినా సందులేకుండా చిల్లులుపడినాయి. చివరకతడు మరణించాడు. పరోపకారపరాయణుడయిన పింగాక్షుడు తరువాతిజన్మలో దిక్పతియై నైరృతి దిగాధిపత్యం పొందినాడు.

పుణ్యమూర్తీ! నైరృతిలోకానికి ఉత్తరంగా వరుణలోకముంది. అదిగో అదే వరుణలోకం. ఆలోకంలో బావులు చెరువులు త్రవ్వించిన వారు, మధ్యేమార్గంలో బాటసారుల శ్రమను పోగొట్టటానికి చల్లని నీరు

నీడచెట్లు నాటించినవారు, ఉద్యానవనాలను నిర్మించిన పుణ్యాత్ములనిపిస్తారు, నియమవ్రతులై నిత్యంరుద్రాభిషేకం చేసినవారు తీయని పానకములచే ప్రజలకు సంతృప్తి కలిగించినవారు, వేసవిలో చలివ పందిళ్ళువేయించి పొందులేదప్పిక తీర్చినవారు, తీర్థములలో పుణ్యక్షేత్రములలో రోజువారి సౌకర్యాలు కూర్చినవారు, నీటిలో పడగా అంతుపట్ట మునిగిపోయే సమయంలో ఒడ్డుకుచేర్చి కాపాడినవారు, వరుణలోకంలో చిరకాలనివాసం చేస్తారు. పుణ్యతీర్థాలకు మెట్లుకట్టించినవారికి కూడ ఇది స్థిరనివాసం.

ఈ లోకాన్ని పాలించేది వరుణదేవుడు. ఆయన ఎలాంటి దేవత, అతనికీ లోకాధిపత్యం ఎలా వచ్చిందో విను.

కర్దమ ప్రజాపతికి శుచిష్మంతుడనే కొడుకున్నాడు. అతడు ఆకారంలోనే కాదు, గుణాలలోగూడ చక్కని అందగాడు. శుచిష్మంతుడు చిన్నవాడుగ ఉన్నప్పుడు తోటిబాలురతో కూడి తన ఆశ్రమానికి అనతి దూరంలోఉన్న అచ్ఛోదమనే కొలనులో జలక్రీడ లాడుతుండేవాడు. ఒక నాడు అతడు నీటిలో ఆడుతుండగా ఒక మొసలి పట్టుకొన్నది. అది చూచి తక్కిన బాలురు భయంతో పరుగెత్తుకొనివచ్చి అతీంద్రియ స్థితిలో ఉన్న కర్దమునికి చెప్పారు. కుమారుని ఆపద మాట విశ్వధ్యానమగ్ను డయిన అతని చెవిన పడినట్లే లేదు తెలియదు. సమాధినిష్ఠుడయిన కర్దమునికి సమస్త భువనాలు కనిపించసాగాయి. అరణ్యాలు, నదులు అన్నీ కనిపించి చివరకు శుచిష్మంతుడు జలక్రీడలాడుతున్న సరస్సు గోచరించింది. మొసలి కోరలతో పట్టి కుమారుని తీసుకొని పోవటంకూడ కనిపిస్తుంది.

మొసలి శుచిష్మంతుని తీసుకొని సముద్రుని వద్దకు వెళ్ళింది. అంతలో క్రోధంతో ఎర్రబడిన నేత్రాలు కలిగి త్రికాలం చూడగల ఒక

మహా పురుషుడు అక్కడికివచ్చి సముద్రా! ఇతడు పరమశివభక్తుడయిన కర్దమప్రజాపతి తనయుడు. ఎందుల కితనిని ఇక్కడికి రప్పించావు. పిల్లవాని ప్రభావం తెలియదా నీకు? అని కఠినంగా ప్రశ్నించారు. సముద్రుడు ఆ శివకింకరుని చూచి భయకంపితుడయినాడు. సముద్రుడు మొసలిని పాశంతో బంధించాడు. శుచిష్మంతునికి రత్నాలిచ్చి గౌరవించాడు. కింకరుని వెంట ఆ బాలుని పంపించాడు. ప్రమథుడు బాలుని తీసుకొని కర్దమప్రజాపతియొద్దకు వచ్చినాడు. ఇదంతా కర్దమునకు గోచరిస్తూనేవుంది. కన్నులుతెరచి చూడగానే కుమారుడు, శివకింకరుడు కనిపించారు. కింకరుడు కర్దమునివద్ద సెలవు గైకొని వెళ్ళినాడు. పుత్రుని శరీరంమీద మొసలికోరల గుర్తులు కనిపిస్తున్నాయి. కళ్ళెర్రబడి ఉన్నాయి. తలవెంట్రుకల చివరం నీటి బిందువులు ముత్యాలవలె ప్రకాశిస్తున్నాయి. దీర్ఘప్రయాణంచేసిన అలసటతో నిట్టూర్పులు విడుస్తున్నాడు. శుచిష్మంతుడు తండ్రికి నమస్కరించాడు. బ్రతికివచ్చిన పుత్రుని కర్దముడు ఆనందాతిరేకంతో ఆలింగనమొనర్చుకొన్నాడు.

శివశర్మాదులారా! మహానుభావా! కర్దమునివంటి నిష్ఠాగరిష్ఠుని చూడం. ఇలాంటి చోద్యం ఎక్కడా వినం. కర్దముని కుమారుని మొసలి తీసుకువెళ్ళినది గదా! తిరిగి వచ్చేటప్పటికి నూటఅయిదు వత్సరాలు గడిచాయి. అంతకాలం అతడు సమాధిలో నిమగ్నుడయినాడు. అంతకాలం అతడు మహారాత్రికాలంవలె గడిపాడు. అనంతరం శుచిష్మంతుడు తండ్రి అనుమతి తీసుకొని కాశీ పట్టణానికి చేరాడు. అక్కడ గల పుణ్యతీర్థాలలో స్నానంచేసి శివలింగ ప్రతిష్ఠచేసి అర్చించాడు. అతని తపోదీక్షకు మెచ్చి ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమయినాడు. వరుణపదం అతనికి

వరంగా ప్రవహింపచేశాడు. సమస్త సముద్రాలకు, నదీనదాలకు అధిపతియై వరుణుడు దిశకు పాలకు డయినాడు. వరుణుడని పిలువబడినాడు.

మణికర్ణికకు నైరృతి దిశగా వరుణుడు ప్రతిష్ఠించిన వరుణేశ్వరుని కొలిచినవారికి నీటివల్ల భయముండదు. జలోదర వ్యాధులు రావు. ఐశ్వర్యవంతులు కాగలరు. అనంతరం విమానం మహా పట్టణానికి సమీపంగా వచ్చింది. దానిని చూసి విష్ణుదూతలు ఇట్లన్నారు: ఇది గంధవతీ పట్టణం. వరుణ లోకానికి ఉత్తరంగా ఈ నగరం ఉంది. దీనిని వాయుదేవుడు పరిపాలిస్తుంటాడు. ఈ గంధవహుని చరిత్ర ఎంతో ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది.

పూర్వం కశ్యపుని జ్ఞాతి పూతాత్ముడనే బ్రాహ్మణుడుండేవాడు. అతడు కాశిలో వేలసంవత్సరాలు తపస్సుచేశాడు. అనంతరం ఒకనాడతడు ఒక శివలింగమును ప్రతిష్ఠించి పరమేశ్వరు నారాధించాడు. అతని తపస్సు పండింది. పరమకృపా సాగరుడయిన శంకరుడు పూతాత్మునకు ప్రత్యక్ష మయినాడు. అతడు మహానందమంది ఈశ్వరుని స్తోత్రంచేశాడు. నీవు అనంతనామములతో పిలువబడేవాడవు. అయినా పరికించిచూస్తే నామ రూపాలులేని నిర్గుణుడవు. నీ శరీరంలో దక్షిణభాగం బ్రహ్మ. వామభాగం విష్ణువు. సూర్యచంద్ర అగ్నులు నీనేత్రములు. నీవు పరంజ్యోతిమయుడవు. నీవే సంస్తుత్యుడవు స్తోతవు స్తుతివి. ఇట్టి నీకు ప్రణామములు.

అతని భక్తికి అలరి పరమేశ్వరుడు అతడు కోరిన దివ్యం పదవి దయచేసినాడు. తన మూర్తులలోని ఒక అంశాన్నిచ్చి అన్నిప్రదేశాలకు విహారించగా పోగలిగినశక్తి, ప్రాణ, అపాన, సమాన, ఉదాన, వ్యానములనే పంచరూపాలు ప్రసాదించాడు. పూతాత్ముడు ప్రతిష్ఠించిన లింగము పవనేశ్వరుడనే నామంతో ప్రసిద్ధికెక్కింది. అర్చించినవారికి

భోగమోక్షములు కలిగిస్తూ ఉత్తమంగ కల్పద్రుమమై విరాజిల్లుతున్నది.

పిమ్మట ఆ రథం అలకాపట్టణ ప్రాంతానికి వచ్చింది. విష్ణుదూతలు ఆలోకాన్నిచూపి మహాత్మా! ఇది ఉత్తరదిశలో ఉన్నలోకం. దీనికధిపతి కుబేరుడు. ఈలోకానికి ముఖ్యపట్టణం అలకాపురి. ఇతని వృత్తాంతం అత్యంత ఆశ్చర్యకరమైనది వినండి.

కుబేరుని వృత్తాంతం

కాంపిల్యపురంలో యజ్ఞదత్తుడనే బ్రాహ్మణుడున్నాడు. అతడు వేదవేదాంగ పారంగతుడు. గుణవతియైన ఒక వనితను వివాహమాడి గార్హస్థ్యధర్మాన్ని చక్కగా నిర్వర్తిస్తున్నాడు. అతిథి అభ్యాగతులను ఆదరించేవాడు. యజ్ఞంచేసి సోమయాజియైనాడు, సమస్తసంపదలున్నా యజ్ఞదత్తునికి సంతానంలేదు. ఆ దంపతులు ఆచరించని వ్రతంలేదు. మునుగని తీర్థంలేదు. దర్శించనిక్షేత్రంలేదు. చేయనిదానంలేదు.

కొన్నాళ్ళకాదంపతులు కాశీకేగి విశ్వేశ్వరుని ఆరాధించారు. విశ్వనాధుని కృపవలన వారికి ఒకపుత్రుడు జనించాడు. తండ్రిఅతనికి గుణనిధి అని నామకరణంచేశాడు. పంచవర్షప్రాయుడు కాగావేదమునేర్పినారు. ఏమి కర్మమోకాని గుణనిధికి విద్యపై ఆసక్తిలేదు. కాలక్రమమున పెరిగినాడు. గుణనిధికి వయసువచ్చింది. దానితోపాటు చెడు సహవాసములవల్ల దుర్గుణాలకు ఆలవాలమైనాడు, జూదమున కలవడినాడు. గురువు వద్దకుపోక ద్యూతగృహములలో నడిరేయివరకు క్రీడలుసల్పేవాడు.

అంతేకాక బ్రాహ్మణాచారములను పరిహసించేవాడు. సంధ్యావందనం మరచి దాంభికుడైనాడు. విభూతి, గాయత్రి, శిఖ, శివముద్రలతో కాలంగడపేవాడు. జూదగాండ్రను సత్కరించి నానావిధములైన ఉద్యాన

రాదటం అతనికి ఆనందం. కులాచారాలను మిక్కిలిగా గౌరవించేవాడు. తండ్రి ఎంతటి ఆ చా ర వం తు డో కుమారుడంతటి దురాచారుడు. విశృంఖలంగా తిరుగుతున్న పుత్రుణ్ణిచూసి తల్లి హృదయం క్షోభించేది. అతనిని కఠినంగా మందలించటానికి నోరురాదు. కావటం కన్న సంతానం కదా! మంచిమాటలతో సన్మార్గంలోకి త్రిప్పాలని ఆతల్లి ఆరాటం. యజ్ఞ దత్తునికి నిత్యాగ్నిహోత్రవిధి నిర్వహణతోపాటు రాజపురోహిత్యం. వీటితో సమయం చిక్కని సోమయాజి గుణనిధిని పరామర్శించటానికి వీలుపడేది కాదు. ఎప్పుడయినా కొంచెం అవకాశం లభిస్తే భార్యను అడిగేవాడు.

గుణనిధి కనబడ లేదు !
ఇప్పటివరకు ఇక్కడే ఉండి వెడలినాడు.
స్నానం చేసినాడా ! సంధ్యాకృత్యం తీర్చినాడా !
స్నానంచేసి ఇప్పుడే సంధ్యాకృత్యం నిర్వర్తించి వెళ్ళినాడు !
అగ్నిహోత్ర విధిని నిర్వర్తించాడా !
అగ్నిహోత్ర విధి నిర్వర్తించి స్వాధ్యాయ మొనరించాడు ఇప్పటి వరకు.

సోమయాజికి యథార్థం తెలిస్తే కోపగిస్తాడని సోమిదమ్మ కుమారుని గురించి ఎన్నో అబద్ధాలు చెబుతూ కొడుకు తప్పులను కప్పి పుచ్చుతుండేది. తల్లుల ప్రేమ అంతే. చూపరాని సమయాన ప్రేమ గారాబం చూపించి తమ బిడ్డలను తామే పాడుచేసుకొనే యిల్లాండ్రు ఎందరో లోకంలో ఉన్నారు. దీక్షితాయని కూడ ఆ కోవకు చెందిందే. కొడుకు దుండగాలు ఆమె కడుపులోనే దాచుకొన్నది. పదహారు వత్స రాలు రాగానే గుణనిధికి వివాహం చేశారు. భార్య కాపురమునకు వచ్చినా గుణనిధి చెడుసహవాసము మాన్పుకోలేదు. రాత్రింబవళ్ళు జూదం

తోనే కాలం వెళ్ళబుచ్చేవాడు. మిక్కుటంగా ధనం పోగొట్టుకొనేవాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు బాకీపడేవాడు. అప్పులు తీర్చటానికి ఇంటిలోని బంగారపు వస్తువులు అమ్మేవాడు.

కుమారుని ప్రవర్తనచూచి తల్లి మిక్కిలి దుఃఖించేది. వానిని ఎట్లయిన సన్మార్గంలోకి తీసుకురావలెనని ఆమె ఆరాటం. ఒకనాడు ఏకాంతంగా కొడుకును పిలిచి ఎంతో ఆదరంతో తన ఆవేదన చెప్పుకొన్నది.

నాయనా గుణనిధీ! మీ తండ్రి కోపిష్ఠి. నీవు చేసే పనులు ఆయన చెవినబడితే నిన్ను కఠినంగా శిక్షించటమే గాకుండా అబద్ధములు చెప్పినానని నన్నుగూడ శిక్షిస్తాడు. మన కులపెద్దలంతా శ్రోత్రియులు గదా! వేదాచార సంపన్నులు. యజ్ఞములుచేసి సోమపానం చేసిన వారు. మీ తండ్రి సత్యవ్రతుడు. సదాచారపరుడు. నేను పతిసేవ చేస్తూ సౌభాగ్యవతినై నలుగురిలో మన్ననలు పొందుతున్న దానను. నీ సాటివారంతా వేదశాస్త్రాలలో ఉద్దండ పండితులయినారు. ఇరువదేండ్ల వయసు వచ్చింది. పెంకివై మచ్చతెస్తున్నావు. పదారేండ్ల ప్రాయంలో పసిబొమ్మవలె ఉన్న నీ భార్యను చూడు. ఇకనైనా నీ దుష్టవర్తనం, దుర్వ్యసనాలను మానుకో. మీ మామ ఎంతటి కీర్తివంతుడు. రెండు వంశాలలో ఎవ్వరికీగాని లేని చెడ్డతనం ఎక్కడినుంచి వచ్చినదయ్యా! నీ పరిత, ధూర్తులతో కలసి నీవు పట్టణంలో చేసే అగడాలు రాజు వింటే అందరికీ చేటు కలుగుతుంది. సోమయాజిగా మనకు ఇచ్చిన మాన్యాలు తీసివేయగలడు. చివరకు కూటికి, గుడ్డకుగూడ అలమటించవలసి వస్తుంది. పైగా దీక్షితుని కుమారుడు ఇలాంటి పనులు చేస్తున్నాడని నలుగురిలో మీ తండ్రిని అవహేళన చేస్తారు. పాపం తల్లి అని నన్ను

చులకనగ చూస్తారు. నా మాటవిని ఈ కొరగాని పనులు మానుకొన వలసింది.

తల్లిమాటలు విన్న గుణనిధి ఏమీ బదులు పలుకక ఊరుకొన్నాడు. వేట, త్రాగుడు, దొంగతనం, జూదం, పరస్త్రీగమనం అనేవ్యసనాలు. వీటికి యౌవనంలో మానవుడు చిక్కినాడా వానిని సన్మార్గంలోకి త్రిప్పటానికి బ్రహ్మవశంకూడా కాదు. గుణనిధి స్థితి అట్లే అయింది. తల్లి వద్ద మాట్లాడక ఊరుకొన్నాడుగాని, తన దుష్టచేష్టలు మానలేదు. యథేచ్ఛగా విహరిస్తూనే ఉన్నాడు.

ఒకనాడు యజ్ఞదత్తుడు పట్టణంలో ఒక వీధివెంటపోతూ ఒక జూదరిచేతిలో తన రత్నాంగుళీయకం చూశాడు. అది ఒక అపూర్వ రత్నం కలిగిన ఉంగరం. పూర్వ మొక వర్తకుడు ఆ రత్నపు ఉంగరాన్ని ప్రభువుకు కానుకగా ఇచ్చాడు. సోమయాజిపై గల గౌరవభావం కారణంగా రాజు ఒక పర్వదినాన ఆయనకు కానుకగా దానంచేశాడు. యజ్ఞదత్తుడి భార్య దానిపై మక్కువ చూపగా అతడు భార్యకు కానుకగా ఇచ్చాడు. ఆ ఉంగరానికి అంత కథ ఉంది. అలాటిది కావటంచేతనే ఉంగరం ఒక జూదరి చేతిలో చూడగానే సోమయాజి అది తనదిగా గుర్తించాడు. తత్కాలం విభ్రాంతుడయినాడు. వెంటనే జూదరిని పిలిచి నీకీ ఉంగరం ఎక్కడినుండి వచ్చింది? అబద్ధం చెప్పితివా నిన్నిప్పుడే రాజువద్దకు తీసుకొనిపోయి దండింపజేస్తాను అని గద్దించాడు.

సోమయాజి కోపంచూచి జూదరి భయపడి నిజంచెప్పక తప్పలేదు. స్వామీ ! మీ యాన ! యథార్థాన్ని వివరిస్తాను. మీ కుమారుడయిన గుణనిధి జూదంలో ఓడిపోయిన ధనంక్రింద ఈ అంగుళీయకం నాకు ఇచ్చాడు. ఇదొక్కటే గాదు ! మీ ఇంటిలో ఉన్న వెండి, బంగారు

ఆభరణాలన్నీ తాకట్టుపడ్డాయి. కొన్ని అమ్ముడు పోయినాయి. చివరకు రాగి, ఇత్తడి పాత్రలుకూడ అంగడికి చేరాయి. నైష్ఠికులలో ఈ యంతటి నైష్ఠికుడు లేడు. జూదరులలో ఈ కొడుకువంటి జూదగాడు లేడు అని చెప్పారు.

ఆ మాటలు వినగానే యజ్ఞదత్తుడికి భరింపరాని కోపం వచ్చింది. అవమానం కలిగింది. ధనం పోవటంకంటె తన వంశం అపకీర్తిపాలు గావటం, తన పదుగురిలో చులకనయి, నవ్వులపాలు కావటం అతని కెంతో ఆవేదన కలిగించింది. ఆవేశంతో ఎకాయెకిన గృహానికి వచ్చాడు. కర్కశ స్వరంతో భార్యను కేకవేశాడు. సోమిదమ్మా! యేమి చేస్తున్నావు? ఒకసారి ఇటురా! ఒకానొక రోజు అభ్యంజన స్నానం చేసే టప్పుడు నా ఒడలికి నలుగుపెట్టి ఒక సయ్యాటం కల్పించి రత్నాంగుళీయకం తీసుకొన్నావు. జ్ఞాపకముందా? ఆ ఉంగరం నా కిప్పుడు కావలె. దానిని ధరింపకుండా నే నీవేళ అగ్నికి హవిర్దానం చేయను సుమా! అన్నాడు.

దీక్షితాయని ఏదో కీడు శంకించింది. ముందుకోపం చల్లార్చి వివాదంగా నిజం చెప్పవద్దా మనుకొన్నది. మధ్యాహ్న సమయం అతిక్రమిస్తున్నది. స్నానం చేసివచ్చి త్వరగా అగ్నికార్యం తీర్చండి. ఈనాడు ఎందరో అతిథులు వచ్చిఉన్నారు. అంగుళీయకం భద్రంగా దాచి ఉంచాను. బరిణలో ఉంచి పెట్టెలో దాచాను. మరిచి ఉన్నాను. ఇప్పుడు పెట్టె వెదకి తీయటానికి తగిన సమయం కాదు. భోజనానంతరం తెచ్చిఇస్తాను. అని భర్త ఆవేశం తగ్గించాలని ప్రయత్నిస్తూ అన్నది.

ఆమె మాటలకు యజ్ఞదత్తుడు మరింత భగ్గుమన్నాడు. భార్య పలికిన అసత్యాలకు అగ్నిలో ఆజ్యం పోసినట్లయింది.

వణుకుతున్న పెదవులతో సోమయాజి గారాను అన్యంగా వక్క మూతే వస్తూ ఉన్నావు! మహాపాతకివి! పత్నీవ్రతునికి తల్లివిగదా, నీ కొడుకు ఎన్నడయినా దేవకాలంలో నిద్ర లేచాడా! ఎప్పుడయినా సంధ్యవార్చినాడా? ఏనాడయినా అగ్నికార్యం తీర్చాడా? స్వాధ్యాయం చేశాడా? నే నడిగినప్పుడు యథార్థాన్ని చెప్పక దాచి అబద్ధాలు చెప్పటం ఏమి అవసరం ఏమొచ్చింది నీకు? నీవు చెప్పిన కల్లలన్నీ నమ్మి కొడుకు చక్కదిద్దుకోక ఉపేక్షచేశాను. దానితో వాడు భ్రష్టుడయినాడు.

ఎంతపెద్ద సంస్థగయినా అయపను తీయక దాచిన మంచి ఎటులోయుండో గదా! బంగారు సగలన్నీ తాకట్టుకు పోయినవిగదా. ఎక్కడి నీ ఒడ్డాణం? ఏ తులుకుటారి నడుమున బిగుసుకున్నదో గదా? చంద్రకాంత మణులతో నిర్మితమైన సాంబంతికకు కాళ్ళువచ్చి పోయినట్లుంది. రత్నఖచితమైన హంసతూలికా తల్పం ఏ ఇంటికి చేరిందో? నీవు నీ పుత్రుడు ఇద్దరుకలసి నా యిల్లు గుల్లచేసినా నాశనం చేశారు. ఇప్పటికయింది చాలు. నా కసలు కీర్తే అనేది లేదనుకొంటాను. వాడు బ్రతికున్నా చచ్చిన వాడిక్రింద లెక్క. వాడి కిప్పుడే తిలోదకాలిస్తాను. దుర్మార్గుడయిన కుమారుడుండేకంటే అసలు పుట్టక లేకుండా ఉండటమే మేలు. కులపాంసనుడయిన వానిని పరిత్యజించి కులాన్ని రక్షించుకోవలెనని పెద్దలంటారు అని కోపావేశంతో కొడుకును నిందించాడు సోమయాజి. ఆ నాటికి చేయవలసిన నిత్యనైమిత్తిక కార్యాలు తీర్చుకొన్నాడు. అనంతరం కొన్నాళ్ళకు ఒక శ్రోత్రియుని కుమార్తెను మరల వివాహం చేసుకొని యజ్ఞదత్తుడు గృహస్థ ధర్మం నిర్వర్తించాడు.

అనాడు గుణనిధి ఇంటికివచ్చే సమయానికి తండ్రి తల్లిని నిందించటం జరుగుతున్నది. లోపలకు రాకుండానే గుణనిధి తండ్రి చిక్కాడి

పరుషంగా మాట్లాడటం విన్నాడు. ఆ తరుణంలో తండ్రి ఎదుటకు పోవటానికి భయపడినాడు. వాకిటనుంచే వెనుకకు మరలివెళ్ళాడు. ఎక్కడకు పోవలెనన్నది గుణనిధికి పెద్ద సమస్య అయింది. చేతిలో ధనమూలేదు. యాచన చేదామా అంటే ఇప్పటివరకు ఒకరి కివ్వనే గాని దేహి అని ఎవ్వరిని అడుగలేదు. కిరాటకం ఎలా చేయగలను. విద్యను ప్రదర్శించి బ్రతుకుదామంటే శాస్త్రపరిచయం హుళక్కేగదా నాకు. అయ్యయ్యో నేనేం చెయ్యగలను ? చదువుకో తగిన వయస్సులో చదువు కొనక పోవటం వల్లనే గదా నా గతి ఇట్లాయింది. నిజంగా విద్యను మించిన ధనం ప్రపంచములోనే లేదు ఏ విధంగా వ్యయించినా తరుగదోయు. దొంగలపాలు కాదు. విశిష్టమైన సోమయాజి వంశంలో జన్మించిన నాకు నను నికృష్టమైన ఈ జూదపు వ్యసనం ఎందుకు పట్టు బడింది. ఇదంతా పూర్వజన్మలో నేను చేసిన పాపం. చేసినదానిని అనుభవించకుండా తప్పుతుందా! సూర్యోదయం అవుతుందో లేదో! అది గిందే తరువాయి. గిన్నెలలో వంటకాలు పెరుగు, ఊరగాయంతో సహా ఎంతో ప్రీతితో నా తల్లి భోజనంపెట్టి సాగనంపేది. ఇప్పుడెవరు నన్ను ఆదరంతో చూస్తారు. ఆదరం లేకుండె మానె. ఛీత్కారంతో ఆయన ఇంత ముద్ద పడవేస్తారా అని వితర్కించుకొంటూ గమ్యంలేని ప్రయాణం సాగించాడు. ఆ విధంగా ఎంత దూరం నడిచాడో తెలియదు.

ఇంతలో సూర్యుడు పడమటి కొండదాటుకు పోసాగాడు. క్రమ క్రమంగా చీకటి అలుముకోసాగింది. కన్నుపొడుచుకొన్నా కనుపించటం లేదు. గుణనిధికి ఆకటిచిచ్చు రేగింది. నీరసం ఎక్కువయింది. నడవ లేక ఎట్లాగో కాళ్ళీడ్చుకొంటూ పోతున్నాడు. అతని అదృష్టంకొద్దీ కొద్దిదూరంలోనే ఒక శివాలయం కన్పించింది. ఆత్రంగా [illegible]

పావనంగా దీపాలు వెలుగుతున్నాయి. గుణనిధి తిన్నగా శరీరాన్ని అక్కడకు చేరవేశాడు.

ఆ రోజు శివరాత్రి. మహేశ్వర భక్తులు కొంద రక్కడ చేరారు. వారంతా ఆనాడు శివరాత్రికి ఉపవాసం ఉన్నారు. నక్షత్ర దర్శనం కాగానే మహేశ్వరునకు మహాన్యాసపూర్వక ఏకాదశ రుద్రాభిషేకం చేస్తున్నారు. ప్రక్కన నానావిధములయిన ఆహారపదార్థా లున్నాయి. అవన్నీ పరమేశ్వరునకు నివేదనకు చేయడానికి తెచ్చినవి. ఆ పదార్థముల నుండి కమ్మని వాసనలు గుబాళిస్తున్నాయి. ఆ వాసన ఆఘ్రాణించిన మాత్రాన గుణనిధికి ప్రాణాలు లేచివచ్చాయి. అవన్నీ తనకెలా లభ్యం అవుతయ్యా అని ఆలోచించసాగింటూ ద్వారంవద్దనే కూర్చున్నాడు. శివాభిషేకం రెప్పవేయక చూస్తున్నాడు.

పరమేశ్వర భక్తులు అభిషేకానంతరం నృత్యగీత వాద్యాలతో బాగా ప్రొద్దుపోయే వరకు స్వామిని సేవించారు. మూడవజాము వరకు జాగరణ చేశారు. ఏమైతే పాపం వాళ్ళు నిద్రాదేవికి లొంగి పోయారు. ఒక్కొక్కరే ప్రక్కకు వాలుతున్నారు. క్రమక్రమంగా అందరూ నిదురించారు.

కార్చిచ్చువంటి ఆకలితో బాధపడుతున్న గుణనిధికి మాత్రం నిద్ర రాలేదు. వీరంతా ఎప్పుడు నిద్రిస్తారా ఎప్పుడు ఆహారాన్నెపుడు దొంగ తనంగానైనా తినగలుగుతానా అని కంటిలో వత్తులేసుకొని చూచుకొని ఉన్నాడు. ఎక్కడి వారక్కడ నిద్రాదేవి మహిమతో ఒడలు తెలియకుండా పడగానే ఇదే మంచిసమయం అనుకొన్నాడు. తిన్నగా లేచాడు. పాదాలవరకు వ్రేలాడుతున్న దోవతిని పైకిలాగి కట్టినాడు. ఉపవాసిగా చేసివున్న శబ్దమవకుండా శరీరాన్ని లోపలకు జారవేశాడు. తలవి

బిగియబట్టి మునివ్రేళ్ళపైన చప్పుడుగాకుండా అడుగులో అడుగువేసు కొంటూ గర్భాలయందాకా వెళ్ళాడు. అక్కడున్న వత్తి కొండెక్కుతున్నది. గుణనిధి తన ఉత్తరీయంలో చివర ఒక పేలిక చించాడు. దానిని నేతిలో తడిపి వెలిగించాడు. ఆ వెలుగులో భక్తులుచేసిన అలంకారంతో మెరిసిపోతున్న లింగమూర్తిని చూడాడు. కళ్ళు ఆహార పదార్థాలమీదకు మళ్ళినాయి. అవి చూడగానే ఆతనికి నోరూరింది. ఒక పక్వాన్న పాత్రను అందుకొన్నాడు. అక్కడ తింటే ఇంకేమయినా ఉందా! ఎవరయినా నిద్రలేచి చూస్తే ప్రమాదం అనుకొన్నాడు. పాత్రతో శబ్దంచేయకుండా బయటకి నడుస్తున్నాడు. దురదృష్టవశాత్తూ అతని కాలివ్రేళ్ళు అక్కడ నిద్రిస్తున్న ఒకని శరీరానికి తగిలాయి. వాడు ఉత్తరపాటుతో లేచి దొంగ! దొంగ! యని కేకలు పెట్టినాడు. ఆ కేకలకు అందరూ లేచారు. దొంగను చూడకుండానే వాళ్ళుకూడ దొంగ దొంగ అని అరిచారు,

గుణనిధికి గుండెలు దడదడ కొట్టుకోసాగాయి. భయంతో పరిగెత్తుతున్నాడు. అన్నపాత్రను మాత్రం వదలలేదు. నిద్రలేచిన భక్తజనం పెద్దగా దొంగ! దొంగ! అని కేకలువేస్తున్నారు. కొందరు వెంటబడినారు. గుణనిధి పిక్కబలం చూపుతున్నాడు.

భక్తుల అరుపులకు తలారులు వచ్చారు. పరుగెత్తి పోతున్న గుణనిధిని చూచి దొంగ తస్కరుడే అనుకొన్నారు. బాణాలు ప్రయోగించారు. అవి గ్రుచ్చుకొని అతడు ముందుకుపడినాడు. పడినదే తడవు మరణించాడు.

గుణనిధిని కొనిపోవటానికి యమకింకరులువచ్చారు. మరుక్షణంలో ఈశ్వర సేవకులుకూడ వచ్చారు. గణాధీశ్వరులను చూడగానే యమ

కింకరులు శివుని రెండడుగుల వెనుకకు జరిగి నమస్కరించారు. వారితో ఇలా అన్నారు.

మహేశ్వరదూతలారా! న్యాయం ధర్మం మీకుతెలిసినట్లు ఎవ్వరికీ తెలియదు. లోకంలోధర్మాన్ని సక్రమంగా ప్రవర్తిల్లేట్లు చేసేవారుమీరే. మూడులోకాలలో మీకెదురులేదు. మేమునగా ఎంత? మీరు జగదాధారాలు మంచిగలిగినవారు. నిత్యనైమిత్తిక కర్మాచారభ్రష్టుడు. శివనిర్మాల్యాన్ని అపహరించినవాడింగ. ఇతడు జన్మించినదిమొదలు చనిపోయేవరకు చేసిన పుణ్యం లేశంకూడ లేదు. ఇట్టి పాపికొరకు మీ రెందుకు వచ్చారు? ఇతడాచరించిన పాపాలన్నిటికీ ఫలితం మా లోకంలో అనుభవించవలసి ఉంటుంది.

ఆ మాటలు వింటూ శివకింకరులకు పెద్దయైన వారు వారిని మాట్లాడవద్దని సంజ్ఞచేశారు. యమకింకరులు ఆశ్చర్యంతో మాటలవాని చూస్తున్నారు. శివకింకరులారా! మీరు చెప్పినదంతా సత్యమే. ఇతడనేక పాతకములు చేసినమాట యదార్థం. కాని శివధర్మం అతిరహస్యమైనది, అతిసూక్ష్మమైనది. స్థూలదృష్టికి అది గోచరించదు. బ్రహ్మ అంత వారికీ అనుగమంకాదు. మిక్కిలి జాగ్రత్తగా దానిని పరిశీలించవలసి ఉంటుంది. శివధర్మం కొంచెంగా ఆచరించినా పాపాలు దగ్ధమైపోతాయి. ఇతని స్థితి వివరిస్తాను వినండి.

ఆహారం దొరకకపోయిన కారణంచేతనే కావచ్చు మహా పర్వదినం అయిన శివరాత్రినాడు ఉపవసించాడు. ఆకలిమంటలోనే కాని యుండి ఆనాడు జాగరణంకూడా చేశాడు. అన్నపాత్రలను దొంగిలించుటలోనే కావచ్చు. పరమేశ్వరుని సన్నిధిని వత్తివేసి దీపారాధనచేశాడు. తను అర్థంకాకపోయినా, వాంఛ లేకపోయినా మహాత్ములు చేసిన అద్భుతము

13)

శిక్షించారు. కాలంమూడి చనిపోయినా పరమేశ్వరుని నగరి మోపాల ప్రాణాలు విడిచాడు. సూక్ష్మదృష్టితో విచారించి చూస్తే అంతకంటె కైవల్యప్రాప్తికి కావలసిన దేముంటుంది. అది శివకింకరాధ్యక్షి దన గానే ధర్ముని సేవకులు నిరుత్తరులయినారు. గణాధీశ్వరులను నమస్కరించి తమ లోకానికి వెళ్ళినారు.

శివకింకరులు గుణనిధిని విమానంపై అధిరోహింపజేసి తీసుకొని పోయి పరమేశ్వరుని ఎదుట నిలిపారు. ఈశ్వరు డతనిని సాదరంగా వీక్షించాడు. అతడు చేసిన ఆ పుణ్యకార్యములకు తగినఫలితం ప్రసాదించాడు. కైలాసంలో కొంతకాలం వసించి గుణనిధి మరుజన్మలో కళింగదేశాధిపతియైన అరిందమునికి కుమారుడుగ జన్మించాడు. ఈ జన్మలో అతని పేరు దముడు.

దముడు తండ్రి అనంతరం కళింగదేశానికి ప్రభువు అయినాడు పూర్వజన్మ స్మృతి గలవాడు కావడంచేత దీపమాహాత్మ్యం వల్ల తన కింతటి స్థితి కలిగిందని భావించాడు. తాను అన్ని శివాలయములలోను శతసహస్ర దీపకళికలను నిలిపినాడు. తన రాజ్యంలోని ప్రజలందరిని పుణ్యవంతులుగా చేయాలని సంకల్పించాడు. అందరు శివాగారంలో దీపారాధన చేయవలసిందని. దీపాలు నిల్పని వాళ్ళకు శిరచ్ఛేదనం చేయబడుతుందని శాసించి చాటించాడు. రాజదండన భయంతో కళింగదేశ ప్రజలు శంభుని ఆలయంలో దీపములు నిల్పి తమ పాపాలు నశింపచేసుకొన్నారు.

చాలకాలం రాజ్యం పాలించిన అనంతరం దముడు కుమారునకు పట్టాభిషేకం చేసి తాను అరణ్యానికి వెళ్ళాడు. శివయోగ్యుడుగా జీవించాడు. కొన్నాళ్ళకు మరణించాడు. తరువాత జన్మలో విశ్రవసు

తన పుత్రుడుగా జనించాడు. బ్రహ్మమానస పుత్రుడు పులస్త్యుడు. పులస్త్యుని కుమారుడు విశ్రవసుడు. మహా తపశ్శాలియైన విశ్రవసునకు మరియొక భార్యయందు రావణ, కుంభకర్ణ, విభీషణులు జనించారు.

విశ్రవసుని జ్యేష్ఠ కుమారుడయిన కారణాన దముడికి తరువాతి జన్మలో వైశ్రవణుడు అని పేరువచ్చింది. వైశ్రవణుడు చిన్నతనంలోనే పరమేశ్వరునియందు గాఢభక్తి కలిగి ఉన్నాడు. కొన్నాళ్ళకు అతడు పిత్రాజ్ఞయను కాశీకివచ్చి అవిముక్తక్షేత్రంలో తపస్సు చేశాడు. అక్కడనే తనపేర లింగమూర్తియైన పరమేశ్వరుని ప్రతిష్ఠించి ఆరాధించాడు. అతని తపస్సును మహోజ్జ్వలం దీపకళికతో పోల్చవచ్చు. మహేశ్వరుడు వర్తియై జ్వలిస్తున్నాడు. హిమగిరి కన్యక దీపయష్టి. భక్తి విశేషమే తైలం. ధ్యానధార సమధిక విరాజమానమైన జ్వాల. కామక్రోధాది శత్రుషట్కం శలభాలు. ఈ విధంగా విజ్ఞానదీపాన్ని వెలార్చి, కాంతి ధారాజలంచేత అభిషేకించి, భావకుసుమాలతో నిర్మల మనోప్రవృత్తితో వైశ్రవణుడు లింగాన్ని అర్చించాడు.

నిశ్చలభక్తితో అతిదీర్ఘకాలం వైశ్రవణుడు చేసిన తపస్సుకు పరమేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమైనారు. ఒక్కసారిగా కోటి సూర్యులు ఉదయించినట్లయింది. జగద్వ్యాపమానమైన ఆ తేజస్సును చూడగానే యాజ్ఞదత్తి లౌకిక నేత్రాలు శక్తిహీనం అయినాయి. అతడు అంధుడైనాడు. దృష్టికోల్పోయిన అతడు అంతఃకరణంలోని ఛాందోగ్య, మాండూక, బృహదారణ్యక, శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తులలోని స్తోత్రం చేత, పంచబ్రహ్మ షడక్షర, ప్రణవాది మంత్రములచేత స్తోత్రం చేశాడు. పరమేశ్వరునకు నమస్కరించి నిరంతరం దేవతాకోటి కోటీరమణీ మణిగణ దీపానీరాజితము అయిన మీ పాదపద్మములను దర్శించే భాగ్యం కలుగజేయవలసిందని ప్రార్థించాడు.

ఆ మాటలతో సదాశివుని మనస్సులో కృపారసంచిప్పిల్లింది. అతని మనోరథం తీర్చదలచాడు. అతనికి మరల దృష్టి దయచేశాడు. అందుకు సంతరించి వైశ్రవణుడు ప్రపంచాన్ని చూడగలిగినాడు. పరమేశ్వరుని దయవలన పినాకపాణిని సైతం అవలోకించగలిగాడు. ఆ సమయంలో తేజోమయదీప్తులు విరాజిల్లుతూ పదారు వత్సరాల ప్రాయంలో ఉన్న అపరూప సౌందర్యవతి శివుని వామభాగం ఒరసుకొంటూ నిలుచున్నది. ఆమె కాలిఅందెలు ఘల్లుమని మ్రోగుతున్నాయి. వానితో మేళవించిన కరకంకణ ధ్వనులు మనోహరంగా, శ్రవణానందకరంగా వినబడుతున్నవి.

ఆమెను చూచి వైశ్రవణుడు ఎందుకో ఈర్ష్య పడినాడు. ఎవ్వరీ కలువకంటి? ఏమి తపంచేసి నాకంటె అధికురాలయింది? మహాశివుని వామభాగంలో అంతచేరువగా స్థానం సంపాదించుకొన్నది. ఈశుడు ఈమెను మిక్కిలిగా మన్నిస్తున్నాడే. ఈమె ఎంతటి భాగ్యశాలి! తన కంటె ఉన్నతమైన స్థానం ఆమెకు లభించిన దన్నట్లు సవతిమత్సరంతో చూచాడు.

ఆ భక్తు డెవ్వరో తనవంక ఈసువదృష్టులతో చూస్తున్నందుకు గిరిరాజపుత్రికి కోపం వచ్చింది. ఆమె సామాన్యురాలు కాదుగదా! జగన్మాత. ఆమె తోడ్పాటు లేకపోతే ఈశ్వరుడు కృత్యపంచకం సాగించ లేడు. ఆమెయే చంద్రమౌళికి ఇచ్ఛాశక్తి, క్రియాశక్తి, జ్ఞానశక్తిని కల్పించి జగత్తుకు ఆధారమవుతుంది. హృల్లేఖామహా మంత్రానికి ఆమె అధిష్ఠాన దైవం. తపస్సుచేత పరమేశ్వరుని మెప్పించి, ఆయన అర్ధశరీరాన్ని పొందగలిగిన పార్వతి. వైశ్రవణుని దృష్టివెనుక గల భావం గ్రహించిన ఆ తల్లి కోపంతో ఇలా అన్నది. నాథా! ఈ దుష్టు డెవడు? ఈ అవంతకుడు క్రీగంటితో నన్ను చూస్తూ వికారాలు

చూస్తున్నారు. ఏమో గొణుగుకొంటున్నారు. వీరికింత యీసేం కలిగింది. నా సౌందర్యానికి అసూయపడుతున్నట్లున్నారు. మీ రెవ్వరూ ఇంతే. గుణదోషాలు విచారించకుండా అందరినీ నెత్తిన ఎక్కించుకొంటారు. మీ రెవరో చెప్పవలసింది!

ఆమె మాటలకు చిరునవ్వు నవ్వి శివలింగుడు ఆమెతో దేవీ! వీడు నాకు అంతరంగిక భక్తుడు. నీకు పుత్రునివంటి వాడు. కొడుకులు దౌర్భాగ్యపుపనులు చేస్తే తల్లిదండ్రులు కోపిస్తారా? తనకన్న ఉన్నతస్థానం లభించిన ఆమె చేసిన పుణ్యం ఏమిటో అని అసూయపడుతున్నాడు. అంతేగాని మనోవికారం కాదు. అవిముక్త క్షేత్రంలో వేల సంవత్సరాలు మహోగ్ర తపంచేసి నా హృదయాన్ని కైవసం చేసుకొన్నాడు. అతనిని కరుణతో చూడు. నేను వరాలిస్తున్నాను. నీవుకూడ వరములు ప్రసాదించు అని శైలపుత్రివైపు చూచి కుమారా! నీ భక్తి నన్ను అలరించింది. దివ్యశక్తి సంపన్నుడవై నీవు యక్ష కిన్నర గుహ్యక లోకాధిపత్యం వహించు. అంతేగాక నా తోటి చిరంతనసాంగత్య సుఖాన్ని అనుగ్రహిస్తున్నాను అన్నారు.

శైలకన్య భర్త మాటల ననుసరించి ప్రసన్నురాలై ఈశ్వరుడు చెప్పిన వరాలన్నీ నీకు సమకూరుతాయి. కాశిలో నీవు నిల్పిన దివ్య లింగాన్ని ఎవరు ఆరాధిస్తారో వారికి సమస్త కోరికలు తీరుతాయి. ఈ ప్రదేశం అత్యంత పుణ్యప్రదమై అలరారుతుంది. కాని వికృతదృష్టితో నీవు నన్ను చూశావు. దాని ఫలితంగా ఎడమకన్ను గ్రుడ్డిదై గవ్వవలె పచ్చగా బాగుంటుంది. మనసున అసూయపడినావు గనుక కుబేరుడనే పేరుతో ఉత్తర దిగాధిపతిగా ఉండగలవు అని దీవించింది. పిమ్మట పార్వతీ పరమేశ్వరులు అదృశ్యమైనారు. కుంతు వరప్రసాదితుడైన

వైశ్రవణుడు కుబేరుడని ప్రసిద్ధిచెంది యక్షులకు అధిపతుడయినాడు. ఇతడు ధనాధిపతిగా లోకాన పేరు పొందాడు. ఈశ్వరునకు అనుంగు చెలికాడై విలసిల్లినాడు. ఐశ్వర్యానికి అధిపతి కావటంచేత రాజరాజను పేరున పిలువబడినాడు.

ఈ విధంగా దూతలు వివరిస్తుండగనే రథం కదలి ముందుకు పోసాగింది. కొద్ది క్షణాలలోనే మరొక లోకానికి దగ్గరగా వెళ్ళింది.

దూతలు శివశర్మతో మహాభాగా! ఈ కనిపించేది మహోదయ మనే పట్టణం. ఇది ఈశాన లోకంలో ఉంది. ఇక్కడ అజుడు, ఏకపాదుడు, అహిర్బుధ్న్యుడు, త్వష్ట, రుద్రుడు, శంభుడు, హరుడు, త్ర్యంబకుడు, అపరాజితుడు, ఈశానుడు, త్రిభువనుడు అనే పేర్లుగల ఏకాదశ రుద్రపారిషదులు నివసిస్తుంటారు. వీరంతా మహేశ్వరుని వలె ఆకారం కలిగిఉంటారు. అందరికీ లలాటాన మూడవ నేత్రం ఉంటుంది. అందరు హస్తి చర్మం ధరిస్తారు. అందరూ నీలకంఠులే. అందరికీ వృషభ వాహనాలున్నాయి అందరూ పన్నగాభరణులే. ఎల్లరును భసితములది పొందున దేహములు కలవారే. జటాజూటములు తామ్రవర్ణ విరాజితములే. వీరంతా ఆనందకాననవనంలో పరమేశ్వరుని దివ్యలింగములను ప్రతిష్ఠించి ఆరాధించి ఆ మహాత్మ్యాని తెలియుటవలన ఈ ఈశానలోకాన నివసిస్తున్నారు. ఈశానదేవుని కొలిచినవారికి వాంఛలన్నీ తీరగలవు సుమా! అని ఈశానలోక వృత్తాంతం చెప్పుతుండగానే విమానం అక్కడి నుంచి కదలి ముందుకుపోయింది.

అనతికాలంలోనే కాంతులు వెదజల్లుతూ మరొక లోకం కన్పించింది. దానిని చూచిన శివశర్మ దూతలతో పరమభాగవతులారా! ఆ కనబడేది లోకం? వెన్నెలకాంతులు విరజిమ్ముతూ ఎంతో మనోహరంగా

ఉంది. ఆ లోక వృత్తాంతం వినిపించవలసిందని ప్రార్థించాను. దూతలిలా చెప్పసాగినారు.

విప్రవరేణ్యా! శివశర్మా! అది చంద్రలోకం. పగలు తీక్ష్ణకరుడయిన సూర్యునిచే సంతప్తమయిన లోకాన్ని తన సుధామయ కాంతులచే చల్లబరచే ఓషధీ నాథుడయిన చంద్రుడు దీని కధిపతి.

సృష్ట్యాదిని బ్రహ్మ నేత్రములనుండి మరీచి, హృదయంనుండి భృగువు శిరస్సునుండి అంగిరసుడు, ఉదానమున పులస్త్యుడు, వ్యానము నుండి పులహుడు, అపానమునుండి క్రతువు, ప్రాణమునుండి దక్షుడు, శ్రోత్రమునుండి అత్రి, సమానమునుండి వసిష్ఠుడు, సంకల్పమున ధర్ముడు జనించారు.

వీరిలో అత్రిమహర్షి మూడువేల సంవత్సరముల తపస్సుచేశాడు. అతని దీక్షకు ఎల్లరు ఆశ్చర్యపడిన వారే. యోగసమాధిలో ఉన్న అత్రి ఊర్ధ్వరేతస్కుడయి విలసిల్లినాడు. మూలాధార చక్రంనుండి ఊర్ధ్వగత మయిన అతని తేజస్సు బ్రహ్మరంధ్రాన్ని ఛేదించుకొని బయటకు వచ్చింది. కనుల ద్వారనుండి ఉదకంతయూ పారి దశదిశలా వ్యాపించింది. తేజస్సు భరించలేక దిక్కులు క్రిందకు వ్రాలినాయి. దిగ్దేవతలనుండి జారిన తేజం ఏకంకాసాగింది. విరించి దానికొక రూపం కల్పించాడు. లోకహితం కొరకు ఆ రూపం తనకుతానే అభివృద్ధి పొందింది. అతడే చంద్రుడు.

చంద్రుడు పరమేష్ఠి అనుజ్ఞపొంది కాశీ పట్టణంలోనే అవిముక్త స్థానంలో అమృత లింగభావముతో చంద్రమౌళీశ్వరుని ప్రతిష్ఠించాడు. వేలసంవత్సరాలు పరమేశ్వరుని గురించి తపస్సుచేశాడు. ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై ఓషధీ లోకానికి రాజువు కమ్మని వరమిచ్చాడు.

పిమ్మట చంద్రుడు తన బలంతో లోకాల్ని జయించాడు. హిరణ్య గర్భుడు, అత్రి, భృగువులు ఋత్విజులుగా, శ్రీహరి సదస్యుడుగా రాజ సూయ యాగం నిర్వర్తించాడు. యజ్ఞాంతంలో జయించిన మూడు లోకాలను దక్షిణగా ఇచ్చివేశాడు. అనంతరం మళ్ళీ అవిముక్తక్షేత్రంలో ఇంద్రకుండానికి ప్రక్క చంద్రేశ్వరు డనే పేరున మరో లింగాన్ని ప్రతి ష్ఠించి మరల తపస్సు చేశాడు. పరమేశ్వరుడు ప్రీతిచెంది ప్రత్యక్ష మయినారు. సుధాకరునితో చంద్రా! నీవు నా మూర్తిభేదాలలో ఒకడవు. నీ కాంతి లోకాలకు ఆహ్లాదకరంగా ఉంటుంది. బ్రహ్మదత్తమైన పదాన్ని అధిరోహించి అష్టాదశ ద్వీపాల జయించావు. నిష్కామంగా మరల వాటిని దక్షిణక్రింద దానమిచ్చిన త్యాగివి. కాశిలో చంద్రేశ్వర లింగాన్ని ప్రతిష్ఠించి ధన్యుడ వయినావు. ప్రతి మాసంలో పూర్ణిమాతిథి నాడు చంద్రేశ్వరుని సన్నిధిని అర్చనలుహోమాదులు నిర్వర్తించేవారికి అనంతకోటిఫలాలు కలుగగలవు. అని చెప్పి అదృశ్యమైనారు.

విప్రవర్యా! ఇక్కడ మరొక విశేషం ఉంది. ఈ ప్రక్కన చంద్రకుండ మనే తీర్థం ఉంది. అష్టమినాడుగాని, చతుర్దశినాడుగాని చంద్రకుండంలో స్నానంచేసి ఈశ్వరుని అర్చించాలి. ఇచ్చటనే పింగళ అనే పేరుతో వెలసివున్న యోగీశ్వరీదేవిని యోగపీఠ నిరూఢను కాశిని గంధ పుష్పాదులతో అర్చించిన వారికి ఏ విఘ్నాలు కలుగవు. చంద్రోదయ సమయంలో ఈ కుండంలో మునిగి, చంద్రేశ్వరుని అర్చించి వసు, రుద్ర ఆదిత్య తర్పణములు చేసిన మానవుడి పితృదేవతలు సంతో షిస్తారు వారి దయకు అతడు పాత్రుడవుతాడు.

దూతల మాటలు పులకిత శరీరుడై వింటున్న శివశర్మ ఎదుట ముత్యముల జల్లివలె ప్రకాశిస్తున్న నక్షత్ర లోకాన్ని చూచి మిక్కలి

ఆశ్చర్యంతో మహాత్ములారా! ఇది ఏ లోకం. దీని వృత్తాంతమంతా సాకల్యంగా చెప్పవలసిందని ప్రార్థించాడు. అందుకా సుశీలపుణ్యశీలురు సంతోషించి ఆ లోక వృత్తాంతం వివరించసాగారు.

మహాపురుషా! సృష్ట్యాదిని బ్రహ్మదేవుని ప్రాణంనుండి దక్షుడు ఉదయించాడని విన్నావు గదా! ఆ దక్షునికి అరవైమంది కుమార్తెలు. అందరూ రూపవిలాస లావణ్యవతులే. వీరిలో రోహిణి మొదలయిన ఇరవైఏడుగురు కాశీకివెళ్ళి నక్షత్రేశ్వరం అనే ప్రదేశాన్ని తమ తపస్సుకు అనువుగా ఎన్నుకొన్నారు. ఆ స్థలం వరుణ అనే నది ప్రక్కన ఉంది. అప్పుడు చంద్రేశ్వరుడనే నామంతో పరమేశ్వరుడు వెలసిఉన్నాడు. ఆ కన్యలంతా వేయి సంవత్సరాలు కఠోరమయిన తపస్సు చేశారు. వారి నిష్ఠకు పరమేశ్వరుడు సంతసించి ప్రత్యక్షమయినాడు. దక్ష పుత్రికలారా! మీ నియమనిష్ఠలు నా కెంతో ఆనందం కలిగించాయి. మీరు కోరిన వరాలు ఇస్తాను. కోరుకోండి అన్నారు. ఆ కన్యకామణులంతా మనస్సున పొంగి పలకండని ప్రోత్సహించేసి, మహాత్మా! నీ దర్శనంతోనే ధన్యులమైనాము. కన్యలేమి కోరుతారో మీకు తెలియదా? నీ అంతటి వాడు మాకు భర్తకావలె. అనుగ్రహించవలసిందని ప్రార్థించారు. గౌరీపతి వారి కోరికను మన్నించాడు. దాక్షాయణులారా! మీ కోరిక నెరవేరుతుంది. నా అంశతో ఉండి ఓషధులకు ఈశ్వరుడు అయిన చంద్రుడు మీకు భర్తకాగలడు. అదీ గాకుండా జ్యోతిశ్చక్రంలో ఎక్కువ ప్రాధాన్యం కలిగి మేషం వృషభం మొదలయిన రాసులకు మీరు కారణభూతులు కాగలరు. తారకలతో కలసి విరాజిల్లుతారు అని వరాలిచ్చి అదృశ్యమయినాడు. వరప్రభావంవల్ల వారు తారకాధిపతికి సతులయినారు. అదే నక్షత్ర లోకం.

14)

దూతలు పై విధంగా చెప్పినారు. ఇంతలో రథం మరొక లోకానికి దాపుకువచ్చింది. చంద్రలోకపు వెన్నెలను పోలిన కాంతులతో విరాజిల్లుతున్న ఆ లోకాన్ని చూచిన శివశర్మకు ఎంతో ఆశ్చర్యం కలిగింది. దానిని గమనించారు దూతలు. విప్రముఖ్యా! మన్మథునికి అన్యాంతరం, యౌవనానికి ప్రాముఖ్యం కల్పించే బుధుడు ఈ లోకానికి అధిపతి. ఇది బుధలోకం. బుధుని జన్మ గాథ చాల వింతయినది. మిక్కిలి అరుదయినది. ఇతడు చంద్రుని కుమారుడు.

అత్రి కుమారు డయిన శీతకరుని బృహస్పతివద్ద విద్యాభ్యాసం చేయించాడు. చంద్రుడు మిగుల చక్కనివాడు గదా! బృహస్పతి భార్య తార అత్యంత విలాసవతి. యౌవన ప్రారంభదశలో అడుగిడిన సుధాకరుడి అందం ఆమె మనస్సుకు బంధం వేసింది. అతనిపై ఆమెకు కలుగరాని కోర్కె జనించింది. ఎంతగనో నిగ్రహించుకొనటానికి ప్రయత్నించి విఫలురాలయింది. ఆమెలోని కామవాంఛ నానాటికీ గాఢతరమయింది. చివరకు పడగవిప్పి బుసలు కొట్టింది. దానితో వచ్చినా భావన పాపశంక ఆమెనుండి పరువెత్తిపోయినాయి. తానే చంద్రుని ప్రేరేపింపసాగింది. అతను యౌవనవంతుడు గదా! సంయమనం కోలుపోయినాడు. దానికన్నా ముందే విశేషవాశక్తి దూరమైంది. నిజమే, ఆ వయసు వలవంటిది. దానిని గ్రహించి మనస్సునకు కళ్ళెం వేయగల సామర్థ్యం ఎవరికుంది? పరమ మహర్షులు అయినవారే ఎంతమంది కామానికి వశులకై తపోభంగం చేసుకొనలేదు? అంతటి వారిగతి అల్లయితే వీరిదొక లెక్క! 'కామాతురాణాం నభయం నలజ్జా' అనిగదా పెద్దల మాట. చివరకు ఇద్దరూ మన్మథుని చేతిలో చిక్కినారు. అతడు వీరిద్దరిని బొమ్మలవలె ఆడించాడు. సత్పురుషులను, శీలవతులను చేర

గొడ్డటం అనంగుటికి వరకూ. తారాశశాంక నాటకం పరిసమాప్తి కావచ్చింది. తారకూడా దాల్చింది. కొన్నాళ్ళకొక కుమారుని కన్నది. అతడచ్చంగా చంద్రుడున్నట్లే ఉన్నాడు. విధాత ఆబాలుని చంద్రునికి ఇప్పించాడు. ఆత్రేయుడు సుధానిధి కావటంవల్ల చంద్ర సంగమం దోషరహితమని శాసించాడు. చంద్రుడతనికి బుధుడని నామకరణం చేశాడు. తండ్రి అనుమతితో బుధుడు కాశీ పట్టణానికి వెళ్ళాడు. బుధేశ్వరుడనే పేర మహేశ్వర లింగాన్ని ప్రతిష్ఠించాడు. ఎన్నో సంవత్సరాలు తపస్సు చేయగా శంకరుడు బుధేశ్వరలింగం నుండి ప్రత్యక్షమయి, ఈ లోకానికి అధిపత్యం ప్రసాదించాడు. నక్షత్ర లోకానికి ఇది పై భాగంలో ఉంది.

అనంతరం దివ్యవిమానం శుక్రలోకానికి చేరువగా వచ్చింది. దేవదూతలు పుణ్యాత్మా! శివశర్మా! ఇదుగో ఈ కనిపించేదే శుక్రలోకం. దీని కధీశ్వరుడు రాక్షస గురువు అయిన శుక్రుడు అతడు మహోగ్ర తపస్వి. కణధూమమే ఆహారంగా వేయి సంవత్సరాలు దుస్సహమైన తపస్సుచేశాడు. పరమేశ్వరుని కృపవలన మృతసంజీవనీ విద్యారహస్యము తెలిసికొన్నాడు. బ్రహ్మ, కుమారస్వామి, విఘ్నేశ్వరుడూ పార్వతీపరమేశ్వరులు తప్ప ఈ విద్య తెలిసినవారులేరు.

పూర్వం అంధకాసురుడనే రక్కసుడుండేవాడు. అతడు తపస్సుచేసి వరాలుపొందిన గర్వంతో సాధుజనుల పీడించసాగాడు. అతని బాధలు పడలేక దేవతలు, మహర్షులు పరమేశ్వరుని ప్రార్థించారు. మహాదేవుడు వారి కభయమిచ్చి అంధకాసుర సంహారానికి పూనుకొన్నాడు. అంధకుడసుర సైన్యంతో పరమేశ్వరుని ఎదుర్కొన్నాడు. ప్రతిదినం యుద్ధంలో పెక్కుమంది రాక్షసులు సంహరింపబడుతున్నారు. అయినా రాత్రికే శుక్రుడు తన మృతసంజీవనీ విద్యామహిమతో చచ్చిన రక్కసులం

మందరిని బ్రతికిస్తున్నారు. దానితో ఎన్నాళ్ళకు రాత్రింబవలు బలం క్షీణింపలేదు. చనిపోయిన అసురులు మరునాడు యుద్ధభూమిలో అగుపిస్తున్నారు. ప్రమథగణాలు ఆశ్చర్యపడి చివరకు ఈ రహస్యం తెలిసిందారు. పరమశివునితో శుక్రుని మృతసంజీవనీ విద్యా రహస్యం వివేదించారు. రుద్రుడు కోపించారు. నందీశ్వరుని పంపి శుక్రుని పిలిపించారు. అతనిని చద్దిమూటను మ్రింగినట్లు మ్రింగివేశారు. గురువును కోల్పోయిన అందరును క్రమక్రమంగా బలాన్ని కోల్పోయినారు. చివరకతడు మహాకాలుని చేతిలో మరణించారు.

శుక్రుడు పరమేశ్వరుని గర్భంలోనుండి వెలికివచ్చి స్వస్వరూపం పొందారు. అనంతరం భార్గవుడు వారణాసి పురానికి పోయి అచట అతనుని లింగరూపాన ప్రతిష్ఠించి, నానావిధపత్ర పుష్పాలచే అర్చించారు. మహేశ్వరుని మెప్పించి యీ లోకాధిపతి అయినారు. ఈ విధంగా దూతలు ఎంతో ఉత్సాహంగా శుక్రలోక వృత్తాంతం వినిపించారు. అంతలోనే విమానం అంగారక లోక పరిసరాలకు వచ్చింది.

దూతలు పుణ్యాత్మా! ఆ కనబడేదే అంగారక లోకం. దాని కధిపతి భూమి పుత్రుడయిన కుజుడు. ఒకప్పుడు పరమేశ్వరుని ఫాలభాగం నుంచి ఒక స్వేదబిందువు జారి భూమిపై పడింది. దానిలోనుండి ఎర్రని శరీరకాంతితో ఒక బిడ్డ జనించాడు. భూదేవి ఆ బిడ్డని తన కుమారునిగా లాలించింది. ఆ బాలుడు దినదిన ప్రవర్ధమానుడైనాడు. కొంత వయసు రాగానే అతడు తపస్సు చేయవలెనని సంకల్పించాడు. పావన భాగీరథీజలం పరిపూతమైన కాశీ వచ్చి మిక్కిలి తీవ్రంగా పరమేశ్వరుని గురించి తపస్సు చేశాడు. నీలకంఠుడు ప్రత్యక్షమై అతనికి వరాలొసగి అంగారక లోకానికి అధిపతిని చేశాడు. భూమి కుమారునిచే

ప్రతిష్ఠించబడిన లింగమునకు అంగారకేశ్వరుడని పేరు వచ్చింది అని ఆ లోకాధిపతి వృత్తాంతం వివరించారు. అప్పటికే విమానం బృహస్పతి లోకానికి సమీపంగా వచ్చింది. శివశర్మ దూతలతో పుణ్యపురుషులారా! ఈ లోకం పేరేమి? దీని అధిపతి ఎవరు? ఇది మిక్కిలి కాంతివంతంగా కనబడుతున్నది. అన్నాడు.

దూతలు అతని ఉత్సాహానికి సంతోషించి ఇలాచెప్పారు. విప్రవర్యా! ఇది బృహస్పతి లోకం. దీని అధిపతి దేవగురువు అయిన బృహస్పతి. ఇతడు అంగిరసుని పుత్రుడు. చిన్నవయసులో ఉన్నపుడే బృహస్పతి సమస్తశాస్త్రాల అధ్యయనం చేశాడు. అనంతరం పుణ్యగుణధామమైన కాశీ క్షేత్రానికి వెళ్ళి తపస్సు ప్రారంభించాడు. అత్యంత నిష్ఠతో కఠోరమయిన తపస్సు చేస్తున్న అంగిరసునికి పరమేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమయినాడు. విరూపాక్షుని దర్శించగానే బృహస్పతి శంకరా! అర్ధేందుధరా! త్రయనా! భవవినాశా! పన్నగభూషణా! త్రిజగత్పోషణా! భవభంగా! అంబుధివిషంగా! శాంతిదయామధుర హృదయా! పాహిమాం! పాహిమాం! అని స్తోత్రం చేశాడు.

అతని భక్తికి వినయానికి ఈశ్వరుడు సంప్రీతు డయినాడు. అతనితో కుమారా! నిష్ఠతో బృహదుగ్ర తపస్సు చేసినావు. కనుక బృహస్పతి అనే పేరుతో పిలవబడగలవు. ప్రాణములకు ప్రాణమైన భక్తితో తపస్సు ఆచరించి ప్రాణవాయువు మాత్రమే ప్రాణాధారంగా తీసుకొని నన్ను సేవించావు గనుక జీవుడనే పేరు పొందుతావు. వాగాడంబరంతో స్తోత్రం చేశావు కనుక వాచస్పతి అనే నామంతో విరాజిల్లుతావు. అంగారక లోకానికి పైనున్న లోకానికి నీ వధిపతివి కాగలవు. అని వరాలిచ్చి ఈశ్వరుడు అదృశ్యుడయినా

స్మరించారు. సంస్మరణ మాత్రం చేతనే పరమేష్ఠి నిఖిలదేవతా బృందంతో

అక్కడికి వేంచేశాడు. శ్రీకంఠుని ఆజ్ఞచొప్పున విరించి బృహస్పతిని దేవతాచార్య పదవికి అభిషిక్తుని చేశాడు.

బృహస్పతి కాశిలో ప్రతిష్ఠించిన ధిషణేశ్వరుని నిష్ఠతో అర్చించిన వారికి సుజ్ఞానం లభిస్తుంది. పరమేశ్వర తత్వం విదితమౌతుంది. అంటూ విష్ణుదూతలు బృహస్పతి లోకాధిపత్య కథను వివరించారు. అంతలోనే విమానం మరికొంత దూరం పయనించింది. అల్లంత దూరంలో దీప్తివంతమయిన మరో లోకం గోచరించింది. శివశర్మ ఆలోకాలు, వాటి అందాలు చూసి ఆశ్చర్యాంబుధిలో తేలియాడుతున్నాడు. ఆయా లోకాలకు సంబంధించిన గాథలు వింటూ అతడు మహానందపడుతూ తనవంటి అదృష్టవంతుడు మరొకడు లేడని భావిస్తున్నాడు.

పుణ్యశీలుడు ఆ లోకాన్ని చూపుతూ మహాత్మా! ఇది శనైశ్చర లోకం. దీనికి సూర్యపుత్రు డయిన శనైశ్చరుడు అధిపతి. గ్రహములలో ఇతడు మిక్కిలి బలిష్ఠుడు. ఇతని జన్మవృత్తాంతం వినటం ఎంతో ఫలదాయకం.

శ్రీమన్నారాయణుని నాభికమలంనుంచి విధాత జనించాడు. విధాత మానసపుత్రులై అత్రి, మరీచి, దక్షుడు మొదలయిన ప్రజాపతులు జనించారు. మరీచి కుమారుడు కశ్యపుడు. కశ్యపునకు అదితి యందు మార్తాండుడు జనించాడు. ఆదిత్యుడు త్వష్టప్రజాపతి కుమార్తె సంజ్ఞ దేవిని వివాహం చేసుకొన్నాడు. ఆ దంపతులకు మనువు, యముడు అనే కుమారులు యమున అనే కుమార్తె కలిగినారు.

కొంతకాలం గడిచింది. సంజ్ఞ పాపం చాల సుకుమారి. ఉగ్రకరుడయిన దివాకరుని కిరణ తీవ్రత ఆమెకు భరింపరానిదయింది. కొంత

కాలం పుట్టింటి కేగవలెనని అనుకొన్నది. భర్త అంగీకరించడేమోనని శంకించింది. తనతో సమానముగ, అచ్చుగ్రుద్దినట్లుగ రూపరేఖలు కలిగిఉండే ఒక స్త్రీని ఆత్మశక్తితో సృష్టించింది. ఆమెకు ఛాయ అనే పేరు పెట్టింది. ఆమెను సోదరిగా భావించి ఆమెతో ఛాయా! నేను పుట్టింటికి వెళ్ళి కొన్ని దినాలదాంక రాగలను. అంతవరకు నీవు నా భర్త యైన సూర్యునకు పత్నిగా వర్తించు. ఈ ముగ్గురు బిడ్డలను నీకు అప్పగించి వెళ్ళుతున్నాను. నీ బిడ్డలుగా చూడుకో. నీవు అచ్చముగా నా వలె ఉండటంవల్ల అంతరుడుగాని ఇతరులుగాని నిన్ను గుర్తించరు. నేననే భ్రమతోనే ఉంటారు. ఈ రహస్యం ఎంత ప్రాణంమీదకు వచ్చినా చెప్పవద్దుఅనిచెప్పింది.ఛాయాదేవి సరే అన్నది. సంజ్ఞ పుట్టింటికివెళ్ళింది.

సూర్యుడు ఛాయను సంజ్ఞ అనే భావించి యథాపూర్వముగా గృహస్థాశ్రమ ధర్మాలు నిర్వర్తిస్తున్నాడు. ఛాయకు సావర్ణి, శనైశ్చరుడు అను పుత్రులు తప్తి అనే కుమార్తె కలిగారు. తనకు బిడ్డలు కలిగిన తర్వాత ఛాయలో స్త్రీసహజమయిన సపత్నీమాత్సర్యం అంకురించింది. తన సంతానంపై చూపించే ప్రేమ, అనురాగం సవతి పిల్లలపై చూపలేక పోయింది. తిండి లాలనలోను, అలంకారాలలోను భేదం చూప సాగింది. చిన్నవాడు కావటంవల్ల యముడు తల్లి ప్రవర్తనను సహించలేకపోయాడు. ఒకనాడు కోపంపట్టలేక ఛాయను కాలితో తన్న దానికి ప్రయత్నించాడు. అతని దురుసు తనానికి ఛాయాదేవి ఓర్చుకొన లేకపోయింది. ఆమెలో సహనం నశించింది. సంజ్ఞ చెప్పినమాట విస్మరించింది. పసివాడన్న కరుణ ఆమెలో లేకుండాపోయింది. చిన్న తప్పుకు తాను విధింపబోయేది ఎక్కువ కఠినమయిన శిక్ష యన్న విషయం ఆమెలో శూన్యమయింది. యముడి పాదం తెగి పడుగాక అని శాపం

కల్పించింది. ఆమెకూడా స్త్రీయే కదా! విద్వంసం కనలేదా! తనయుడ్డే ఆ తప్పుచేసి ఉంటే ఆమె ఆ శాపం ఇచ్చి ఉండేదా! ఈర్ష్యాద్వేష క్రోధాలు జ్ఞానాన్ని నశింపచేస్తాయని పెద్దలంటారు. దేవతలుసైతం ఒక్కొక్క సమయంలో ఈ క్రమత్వానికి అధీనులై ఒకరు తెలియని స్థితిలో పుణ్య పాపాలు, న్యాయాన్యాయాలు, వివేచనా లేకుండా ప్రవర్తిస్తారు. అలాం అప్పుడు ఇక మానవుల విషయం చెప్పేదేముంది!

యముడు శాపగ్రస్తు డయినాడని సూర్యునకు తెలిసింది. ఛాయా దేవిని నిశితంగా పరిశీలించాడు. ఆమె నిజంగా సంజ్ఞాదేవేనా! సంజ్ఞే అయితే కుమారుడు తప్పుచేస్తే తల్లి ఇంతటి శాపం ఇస్తుందా! అన్న సందేహం కలిగింది. వెంటనే ఛాయతో తన మనస్సులోని సంశయాన్ని గూర్చి ప్రశ్నించాడు. నీవు సంజ్ఞవు కావు. ఎవ్వరివో యథార్థం చెప్ప వలసిందని అడిగాడు. ఛాయ అప్పుడు సంకటంలో పడింది. సత్యాన్ని చెప్పకపోతే భర్త శపిస్తాడేమో! లేక తనకు మరొక దండన విధిస్తాడో! అన్న భయంతో జరిగిన విషయాలు అన్నీ దాచకుండా వివరించింది. జరిగిన గాథను తెలుసుకొన్న దినకరుడికి ఛాయయందు ఎక్కువ రోషం కల్పించలేదు. ఆమె ఇచ్చిన శాపాన్ని మరలించలేక తనతి, యముని ఓదార్చి నాయనా! నీ పాదాన్ని క్రిమికీటకాదులు తొలిచి తినగా ఊడిపడు తుంది. చింతించకు అని చెప్పి సంజ్ఞాదేవి కొరకై మామయైన త్వష్ట ప్రజాపతి గృహానికి వచ్చాడు. ఇంటికి వచ్చిన అల్లుడికి ప్రజాపతి తగినట్లు మర్యాదలుచేశాడు. సూర్యుడు సంతుష్టిపడి సంజ్ఞను గురించి ప్రశ్నిం చాడు. త్వష్టప్రజాపతి అల్లునితో సహస్రకరా! నీ కిరణముల తీవ్రతను భరింపలేక సంజ్ఞ ఇక్కడికి వచ్చింది. ప్రస్తుతం కురుక్షేత్రంలో తపస్సు చేస్తున్నదని వివరించాడు.

సూర్యుడు వెంటనే బయలుదేరి కురుక్షేత్రం చేరాడు. అక్కడ సంజ్ఞాదేవి బడబారూపం ధరించింది. ఆ అశ్వం కాలిగిట్టల ధ్వనులు దశదిశల ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి, తెల్లటి కేశ వెన్నెలకాంతులు విరజిమ్ముతున్నది. విశాలమయిన తెల్లగా ప్రకాశిస్తున్న కాళ్లు నల్లగా కుమ్మరం వలె ప్రకాశిస్తున్నాయి. కొదమగోడిగ రూపంలో ధ్యానవిమగ్నమయిన ఆమెను చూడగానే భోగమూలంతటానికి కూడ మనస్సు చలించింది. చిరకాలవిప్రయోగం అనుభవించినారుగదా ఆ దంపతులు. సూర్యునకు మన్మథ వికారం ఆవిర్భవించింది. కామావస్థుడయినాడు. తానుకూడ అశ్వరూపం ధరించి ఆమెవద్ద కేగినాడు. సంజ్ఞాదేవి వచ్చినవాడు భర్త అని తెలుసుకొంది. ఆమెకూడ విరహసంతప్తయే. అందువలన భర్త కోరికకు అనుగుణంగా ప్రవర్తించింది. అశ్వ రూపంలో విహరించిన ఆ దంపతులకు ఇద్దరు కుమారులు జనించారు. వారే అశ్విని దేవతలనే పేరుతో దేవవైద్యులయినారు. అనంతరం సంజ్ఞా సూర్యులు అశ్వ రూపాలు వదలి నిజ రూపాలతో స్వగృహం చేరినారు.

శనైశ్చరుడు వారణాసికేగి లింగస్థాపనచేసి మహేశ్వరుని అర్చిస్తూ ఘోరమైన తపస్సుచేసి ఆరాధించాడు. శంభుని కరుణా విశేష కారణంగా అతడు శనైశ్చర లోకానికి అధిపతి అయినాడు. అతడు ప్రతిష్ఠించిన లింగము శనైశ్చరేశ్వరుడని పేరుతో ప్రసిద్ధికెక్కింది. శుక్రేశ్వర లింగానికి ఉత్తరభాగంలో ఇది ఉంటుంది. శనైశ్చర లింగాన్ని అర్చించిన వారికి భోగమోక్షాలు కరతలామలకములు.

అంతలో విమానం మరికొంత పైభాగానికి పయనించి సప్తర్షి మండలానికి దాపుగా వచ్చింది.

సప్తర్షిలోక వృత్తాంతం

ఈ లోకాన్ని చూస్తూ దూతలు మహాభాగా! ఇది సప్తమహర్షుల లోకం. సమస్త ఐశ్వర్యాలను ప్రసాదించగలదు సుమా! బ్రహ్మమానస పుత్రులయిన మరీచి, సంభూతి యనే కన్యను, అత్రిమహర్షి అనసూయను పులస్త్యుడు క్షమను, పులహుడు ప్రీతియనే కన్యను, అంగిరసుడు స్మృతిని, క్రతువు సన్నతి అనే లతాంగిని, వసిష్ఠుడు ఊర్జ (అరుంధతి) అనే భామినిని వివాహం చేసుకొన్నారు. వీరు బ్రహ్మ ఆదేశానుసారం ప్రజాపతులను సృజియించి సృష్టి విస్తరణకు సహకరించారు. అనంతరం వీరేడుగురు కాశీ పట్టణంలోని అవిముక్త క్షేత్రంలో తమతమ నామాంకితాలయిన లింగేశ్వరులను ప్రతిష్ఠించి ఉగ్రమయిన తపస్సు చేశారు. సప్తమహర్షుల సతులుకూడ తాము ప్రత్యేకంగా మహేశ్వరుని ప్రతిష్ఠించి ఆరాధించారు. అవన్నీ వారివారి పేర్లతోనే పిలువబడుతున్నాయి. వారి నిష్ఠకు, భక్తికి మెచ్చిన నీలకంఠుడు ఈ లోకాన్ని సృజించి దాని ఆధిపత్యాన్ని సప్తర్షులం కొసంగినాడు. సప్తమహర్షులు వారి భార్యలతో ఈ లోకంలో సుఖంగా నివసిస్తుంటారు.

ధ్రువపదం

అనంతరం విమానం ధ్రువలోక సమీపానికి వచ్చింది. ఆ లోకాన్ని చూపి దూతలు దాని వృత్తాంతం వివరించారు.

మహాభాగా! విశ్వకర్మ! ఇది ధ్రువలోకం. ఆకాశలక్ష్మికి కంఠహారమై, శ్రీమన్నారాయణుని అంఘ్రిపీఠంగా ప్రసిద్ధికెక్కింది. ఇది తారక సమూహానికి తులాదండయష్టి. గ్రహ సమూహాన్ని తనచుట్టు

త్రిపృ[illegible]నే అయస్కాంతం. మహామత్స్యము యొక్క తోక చివరిభాగం. ఈ లోకానికి అధిపతి ధ్రువుడు. అతని వృత్తాంతం సకలకల్మషహరం.

స్వాయంభువ మనువునకు ఉత్తానపాదుడనే కుమారుడున్నాడు. అతడు చక్రవర్తియై భూమిని పాలిస్తున్నాడు. ఆయనకు సునీతి సురుచి అనే ఇద్దరు భార్యలున్నారు. సునీతికి ధ్రువుడనే కుమారుడు, సురుచికి ఉత్తముడనే పుత్రుడు జనించారు. ద్వితీయ భార్య సురుచిమీద రాజుకు ప్రేమాభిమానాలు ఎక్కువ. పట్టమహిషియైన సునీతికి ఇది కొంచెం కష్టముగా ఉండేది. అయినా ఆమె ఓర్పుతో సవతి తనను అవమానించినా సహించేది కాని, పరుషంగా మాట్లాడేది కాదు. సురుచికి తాను అందగత్తెనని గర్వం. భర్త తనను ఎక్కువగా ఆదరిస్తాడని ఆమె టెక్కు. పిల్లలిద్దరు పంచవర్ష ప్రాయులయినారు.

ఒకనాడు ఉత్తానపాదుడు సురుచి అంతఃపురంలో భార్యతో వినోద గోష్ఠిలో ఉన్నాడు. చిన్న కుమారుడయిన ఉత్తముడు ఎక్కడనుంచో వచ్చి తండ్రి తొడపై ఎక్కి కూర్చున్నాడు. ఇంతలో ధ్రువుడుకూడ అక్కడికి వచ్చాడు. తండ్రి ఒడిలో తమ్ముడు ఉండటంచూచి తానుకూడ రెండవ తొడపై కూర్చోవలెనని తండ్రికి సమీపంగా వెళ్ళాడు. పాపం ఉత్తానపాదుడు చేయి చాపాడు. ధ్రువుడు ఉత్సాహంగా ముందుకు అడుగు వేశాడు. ధ్రువుడు తండ్రి తొడపై అధివసించటం సురుచికి అయిష్టం. సవతి కొడుకు తన అంతఃపురంలో తన యెదుట తండ్రి ఉత్సంగంమీద కూర్చోవటమా! తనకెంత అవమానకరం. అసహనాగ్ని చేతప్తమయిన సురుచి వెంటనే ముందుకువచ్చి ధ్రువుని చేయిపట్టి వారించింది. అంతటితో ఊరుకొనక నీ తండ్రి తొడపై అధివసించే భాగ్యం నీకుంటే నిర్భాగ్యురాలయిన సునీతి గర్భవాసాన ఎందుకు జనించి

ఉంటావు ? అని కఠినంగా మాట్లాడింది. ఏ పాపమెరుగని ఆ పసి వానికి ఆ మాటలు వినగానే దుఃఖం ముంచుకొని వచ్చింది. కండ్లవెంట జలజల నీరు కారసాగింది. ఉత్తమస్థితి పొందాలనే కోరిక జనించింది. దానికి తపస్సే మార్గమను కొన్నాడు. ఏకాయెకిని గృహానికి వెళ్ళి తల్లికి జరిగినదంతా చెప్పుకొని బావురుమన్నాడు. అమ్మా! నేను అరణ్యానికి పోయి తపస్సుచేసి ఉత్తమస్థితిని పొందుతాను ఆశీర్వదింపవలసినదన్నాడు.

కొడుకు మాటలు విన్న సునీతికి కడుపుచెరువయింది. బోరున దుఃఖించింది. సవతి తనను అవమానిస్తున్నది సరే. ఇప్పుడు అభంశుభం తెలియని తన కుమారునికూడ అవమానించడమా! అందునా తండ్రిఎదుట. ఆ తండ్రి నిస్సహాయుడివలె ఊరుకొని ఆమె అకృత్యాన్ని ఆమోదించడమా! కడుపు భగ్గుమన్నది. కాని ఆమె అభాగ్యురాలు, ఏమిచేయలేని దుస్థితిలో ఉంది. కొడుకును కౌగిలించుకొని ఏడ్చినది. నాయనా! ఎంత దౌర్భాగ్యురాలనురా ! యువరాజువు కావలసిన వాడవు. పట్టమహిషి సుతుడవు. కాలు క్రిందపెడితే కసుగంది పోతుందని సేవకులచే సేవ చేయించుకొనవలసినవాడవు. మహాభయంకర మృగాలతో కూడిన అడవికి పోయి కఠినమైన తపస్సు చేయుటమా ! ఇంతుగా ఐదేండ్లు లేవు నీకు. నామాట విను. అడవికి పోవలదు. ఒకప్రక్కన తండ్రియొక్క అనాదరణ. మరొకవంక సవతి అవమానములచే సంతప్తమౌతున్న నాకు నీ దర్శన లాలనాలు సాంత్వనము. అట్లాంటి నీవుకూడ దూరమైతే నే నెలా జీవించేది అని ఎన్నోవిధాల బ్రతిమాలుకొన్నది. ఆ బాలుని హృదయం ఎంత గాయపడిందోగాని అతడు తనపట్టు విడలేదు. తల్లి అనుమతి తీసుకొని వనానికి బయలుదేరినాడు.

త్రోవలో ధ్రువునికి సప్తమహర్షులు ఎదురైనారు. బాలధ్రువుని

చూచి సప్తమహర్షులు ఈప్సితము అవగతం చేసుకొన్నారో ఏమో ఆదరంగా పిలిచి అష్టాక్షరీ మంత్రాన్ని ఉపదేశించారు. ఆశీర్వదించి వెళ్లి పోయినారు. సప్తర్షుల దర్శన భాగ్యంతో ఆతనిలో మానసోత్సాహం పెల్లుబికింది. తిన్నగా నడచిపోయి యమునాతీరాన వనం ప్రవేశం ఎన్నుకొని తపస్సుకు ఉపక్రమించాడు. ప్రకృతి వైపరీత్యాలను సమయం లెక్కచేయకుండా ఏకాగ్రబుద్ధితో ఉగ్రతపం చేయ నారంభించాడు. ధ్రువునిపై నారాయణునకు అపారమైన దయ కలిగింది. వెంటనే ప్రత్యక్షమై ఆ బాలుని తన అమృతహస్తంతో స్పృశించాడు. ధ్రువుడు కండ్లు తెరచి ఎట్టఎదుట ఉన్న పురుషోత్తముని చూచి ఆనందంతో నమస్కరించాడు. అతనిని లేవదీసి పరమాత్మ నాయనా! ధ్రువా! పరమమహర్షులకు అంది గాని ఏకాగ్రతను సాధించి తపస్సు చేసినావు. నాకెంత ఆనందం కలిగించిన నీకు లోకోన్నతము అత్యుత్తమమైన స్థానాన్ని ప్రసాదిస్తున్నాను అని వరమిచ్చి తనతో బాటుగరుత్మంతునిపైన ఊరేగించి కైలాసంలోపరమేశ్వరుని దర్శించాడు. పార్వతీనాథుడు ధ్రువుని ఆలింగనం చేసుకొన్నారు. చంద్రధరుడు ఇచ్చిన వరాలు మనసున తలచి ఈశ్వరుడు ఆ బాలుని గ్రహచక్రవాళమునకు పైభాగమునఉన్న లోకానికి అధిపతిగ చేసి ధ్రువకుమారా! చిరకాలం భూలోకంలో రాజ్యంచేసి జన్మాంతరంలో ఈ లోకంలో నివసింపగలవు అని ఆదరంతో పలికాడు.

విష్ణువు వైనతేయుడు ధ్రువుని నగరానికి తీసుకొనివచ్చాడు. ధ్రువుడు మణికర్ణికాఘట్టంలో స్నానంచేసి అవిముక్తక్షేత్రంలో మహేశ్వరలింగమును ప్రతిష్ఠించి ఆరాధించాడు. పంచాక్షరీమంత్రప్రభావితుడయిన ధ్రువుడు గృహానికి మరలివచ్చాడు. కుమారుని వృత్తాంతం విన్న ఉత్తానపాదుడు భార్య లిద్దరితో ససైన్యంగా ఎదురువచ్చి స్వాగతమిచ్చాడు. నక్షత్ర

సవతి సురుచి తనను క్షమించమని వేడుకొనుచుండగా ఎంతో ఆదరంగా ధ్రువుని కౌగలించుకొంది. సునీతి ఆనందానికి మేరలేదు.

తండ్రి అనంతరం ధ్రువుడు సింహాసనాధిష్ఠితుడై పెక్కువత్సరాలు ప్రజానురంజకంగా రాజ్యాన్ని పాలించాడు. విశ్వనాథుని కృపవలన జన్మాంతరంలో అతడు ధ్రువపదాన్ని పొందినాడు. కాశిలో ధ్రువేశ్వరుని అర్చించినవారికి స్థిరమైన బుద్ధి కలగడమేగాక ధ్రువమైన పదంకూడ లభిస్తుంది.

ఈ విధంగా ధ్రువలోక వృత్తాంతం వివరిస్తుండగనే విమానం ధ్రువలోకాన్ని గడచి క్రమక్రమంగా మహాలోక, జనలోక, తపోలోకాలను దాటి సత్యలోకానికి సమీపానికి వచ్చింది. పార్శ్వరతులు, శివశర్మను చూచి మహాత్మా! ఈ దాపేమేది సత్యలోకం. పరమానందదాయకమయింది. ఇదే చతుర్ముఖునికి ఆవాసమైనట్టి పుణ్యలోకం అని తెల్పి సత్యగర్భుని సముఖానికి కొనిపోయినారు.

వాణీపతి శివశర్మను సాదరంగా సత్కరించి ప్రసంగవశాన కాశిలో మరణించినవారికిగాని ముక్తిలభించదని తెలిపి సముచిత మర్యాదలతో సాగనంపాడు. ఏవి చెప్పి అన్న మాటలకు శివశర్మ సందేహపూరిత మనస్కుడయినాడు. అంతలోనే కింకరులతో మహాభాగులారా! మనమింకా ఎంతదూరం ప్రయాణం చెయ్యవలసి ఉంటుంది. పితామహుని మాటలు మీరుకూడా విన్నారుగదా! వారణాసిలో శరీరం త్యజించనిదే మోక్షం లేదనినాడు. మరి నాకు నిశ్శ్రేయసం సంప్రాప్తించే విధం తెలియజేసి కృతార్థుని గావింపవలసిందని అన్నాడు.

దానికి కింకరులు మహాత్మా! భూమికి ఎనిమిది కోట్ల యోజనముల ఎత్తున ఈ సత్యలోకముంది. సత్యలోకానికి ఎనిమిది కోట్ల యోజనా

ంతు పైభాగంలో విష్ణులోకమయిన వైకుంఠం ఉంది. దానికి పదహారు కోట్ల యోజనాల ఊర్ధ్వంగా శివలోకం ఉంది. ఆ లోకమే కైలాసం. దానిని వర్ణించటానికిగాని, ప్రస్తుతించటానికిగాని బృహస్పతి, బ్రహ్మంతటి కూడ శక్యంగాదు. ఆ లోకంలో గిరిరాజకుమారీ సహితుడయిన పరమేశ్వరుడు నివసిస్తూ ఉంటాడు. నందీశ్వర, భృంగీశ్వర చండీశ్వరాది గణాధిపతులు ఆ దంపతులను సేవిస్తూ అక్కడే ఉంటారు. ఆ పరమేశ్వరుడే భువనసంరక్షణార్థం శ్రీమన్నారాయణునకు చతుర్దశభువనాధిపత్యానికి పట్టాభిషేక మొనర్చినాడు.

ఆ పట్టాభిషేక వైభవం ఇంతింత అనరాదు. పదారువన్నె బంగారపు గుబ్బ క్రొమ్మెరుగుల తళతళలతో ప్రకాశిస్తున్న రత్నదండం. శరత్కాలపు వెన్నెల కాంతులను తిరస్కరించే మేలిపట్టుపత్రం. ముత్తు పగడాల జాలరులతో ప్రకాశిస్తున్న వెల్లగొడుగును వినాయకుడు విష్ణువునకు పట్టినాడు, పార్వతీదేవి స్వయంగా ఆ పుండరీకాక్షుని అలంకరించింది. సరస్వతీదేవి రత్నదర్పణం చూపింది. శచీదేవి మాణిక్య దీపములతో నివాళించింది. చాముండి తాళం వేస్తుంటే భృంగీశ్వరుడు నృత్యం చేశాడు. సూర్యచంద్రులు ఇరుపయిపుల వింజామరలు వీచారు. యముడు వేత్రదండం ధరించాడు. వాణీదేవి మృదుమధుర కంఠస్వనముతో గద్య పద్య మాలికల స్తోత్రాలు చదివింది. గణాధిపతులు, సప్తర్షులు, దిక్పాలకులు, మరుద్గణము, యక్షులు, కిన్నరులు, కింపురుషులు, దేవనివహం అందరూ నారాయణునకు నమస్కరించారు.

పట్టాభిషేక మహోత్సవం ఎంతో వైభవంగా జరిగింది. అనంతరం నీలకంఠుడు మేఘగంభీరస్వరంతో పలికాడు: పరమేష్ఠి! విష్ణువే

నేను. నేనే శివుడను. మా ఇద్దరికి భేదంలేదు. శ్రీహరి కళ్యాణ ప్రదుడు. అగ్రరక్షణపరాయణుడు. అనాదినిధనుడు. సమస్త కల్మషము లను హరింపగలడు. మీ రతనిని సేవించండి అని పలికి తన లోకమున కేగినాడు. దేవత లంతా ఎవరి లోకాలకు వారు వెళ్ళినారు.

కావున శివశర్మాభిధానా! ఈ కథను చతుర్భుజ పట్టాభిషేకం అంటారు. దీనిని చదివినా, విన్నా, వ్రాసినా సమస్త ఐశ్వర్యాలు లభి స్తాయి. నీవు విష్ణులోకంలో బ్రహ్మసంవత్సరపర్యంతం విహరించగలవు. అనంతరం నీ పుణ్యపరిపాకంవలన భూలోకంలో వృద్ధకాలుడనే పేర జనించి నందివర్ధన నగరానికి రాజు కాగలవు. అనేక సంవత్సరాలు రాజ్యం చేసి సుతులకు రాజ్యాన్ని అప్పగించి నీవు కాశీ కేగి విశ్వనాథుని సేవించి మోక్షాన్ని పొందగలవు అని అతని సందేహం నివృత్తి చేశారు. అంతలోనే విమానం వైకుంఠం చేరింది. కింకరులు సగౌరవంగా శివ శర్మను లోపలికి తీసుకుపోతున్నారు. ఆ వైకుంఠనగర రామణీయకతకు ఆశ్చర్య పడుతూ అతడు వారివెంట పోయి త్రిభువనమోహనరూపుడయిన శ్రీ మహావిష్ణువును సందర్శించాడు. పుండరీకనయనుడు శివశర్మను సాద రంగా ఆహ్వానించాడు. వారు చెప్పినట్లు శివశర్మ వైకుంఠంలో నిత్యా నందుడై కొన్నివేల సంవత్సరాలు గడిపాడు. అనేక భోగాలు, సుఖాలు అనుభవించాడు. పిమ్మట భూమిమీద జనించి కాశీవిశ్వనాథుని సేవించి మోక్షం పొందాడు.

అగస్త్యుడు లోపాముద్రకు ఈ శివశర్మ కథ సవిస్తరంగా చెప్పి, ప్రియా! శ్రీశైలాది ఇతర క్షేత్రాలు మోక్షాన్ని ఇయ్యగలవు. కాని కాలవ్యవధానం కల్గుతుంది. కాని కాశీపట్టణం వెంటనే ముక్తిని ప్రసాదించగలదు అని చెప్పి ఆమె సందేహాన్ని తీర్చాడు.

పిమ్మట అగస్త్యుడు భార్యాసహితుడై మల్లికార్జున స్వామికి ప్రదక్షిణం చేశాడు. విశ్వాంత భక్తితో ఆ దంపతులు ఆదిదంపతులను ఆరాధించారు. అక్కడ కొన్నాళ్ళుండి మునీశ్వరుడు లోపాముద్రతో రా షత్రి ఇప్పటికి అరణ్యమధ్యంలోనే స్వామియుం ఉంది. అది కుమారస్వామికి నివాస స్థానం. అతడు నిత్యందేవతా పీఠానికి చేరుకున్నాడు. శక్తి తనయుడు కుమారశక్తి సంపన్నుడు. ఆ స్వామిని దర్శించి తరింపగలిగి అని పాదములకు ప్రయాణం కొనసాగించాడు.

పంచమాశ్వాసం

లోపాముద్ర అగస్త్యుడు సౌమమంత చేరారు. కుంకలాబి రాకను అల్లంతదూరాన గమనించిన కుమారస్వామి అగస్త్య దంపతులకు ఎదు రేగి అర్ఘ్యపాద్యాదులొసగి ఆహ్వానించాడు. కుశలప్రశ్నల అనంతరం షణ్ముఖుడు అగస్త్యునిచూచి పరమ మహేశ్వరుడ మయినమీరాక నాకెంతో సంతోషం కలిగించింది. మీ రాకకు గల ప్రధాన కారణం వివరించమని ప్రశ్నించాడు. అతని సత్కారానికి ఆదరానికి మురిసిన ఆనందపడిన అగస్త్యుడు కుమారా! కొల్హాపురిలో లక్ష్మీదేవి ప్రత్యక్షమై నీ వలన కాశీ మాహాత్మ్యం తెలుసుకొనవలసిందని ఆదేశించింది. ఆమె ఆదేశానుసారం ఇలా వచ్చి నీ దర్శనం చేసుకొన్నాను అని జరిగిన విషయమంతా వివ రించి కాశీమాహాత్మ్యం తెలుపవలసిందని ప్రార్థించాడు. కుమారుడు అగస్త్యునితో కలశజమౌనీ! నేను ఆరుముఖములు కలవాడినే. వేద శాస్త్రార్థములు ఎరిగినవాడనే. అయినప్పటికీ కాశీమాహాత్మ్యం వర్ణించ డానికి సమర్థుడను కానుసుమా! నీ యంతటివాడు అడిగినప్పుడు తెలిసిన విషయం వివరించకుండ ఉండటం న్యాయం కాదు. కావున నేను ఎరిగినంతవరకు వర్ణిస్తాను. కొల్హాపురి శ్రీమహాలక్ష్మి విన్నివ్వటకు పంపటం నాకు ఆనతియే. అనగానే లింగగర్వాపహారి పార్వతీ తనయునకు నమస్కారం చేసి మహాత్మా! కాశీలోని అవిముక్తక్షేత్రం మోక్షకారణమని, మణికర్ణిక తీర్థరాజములకెల్ల ప్రశస్తమయినదని, వార ణాసి క్షేత్రమే అవిముక్తమని. ఆనందకాననమని, మహాశ్మశానమని, రుద్రావాసమని వివిధనామములతో ప్రసిద్ధికెక్కిన కారణంతెలుపవలసిందని అర్థించాడు.

శరవణభవుడు అతని ప్రశ్నకు సంతసించాడు. కాశీపై శ్రద్ధాసక్తి

దర్శించటానికి ఏ వారికీ ఔత్సుకత ఉండదు. వాతాపిదమనా! వారణాసి గొప్పతనాన్ని ఒకప్పుడు మా తండ్రి పరమేశ్వరుడు మా తల్లియైన భవాని దేవికి చెప్పినాడు. నాకు దానిని వినేభాగ్యం కలిగింది. నాడు పితృ దేవుడు చెప్పిన విధం వివరిస్తాను.

పరమేశ్వరుడు కాత్యాయనితో ఇలా అన్నాడు. పార్వతీ! బ్రహ్మకల్పం పూర్తయినపుడు సమస్తలోకాలను మాయ ఆవరించింది. పరమాత్మనుకూడ మహామాయ ఆచ్ఛాదించింది. లోకమంతా జలాప్లవము అయింది. సముద్రాలన్నీ తరంగరహితాలుగా స్తబ్ధంగా ఉన్నాయి. ఆకాశ మొక్కటే మిగిలింది. తక్కిన భూతాలన్నీ అస్మృతాకారములయిన వాటిలో విలీనమౌతున్నాయి. అంధకారం దట్టంగా వ్యాప్తిచెందింది. సత్తుగాని అసత్తుగాని తెలియుటకులేదు. వెలుగిచ్చే సూర్య చంద్రాది గ్రహాలు తారకలు లేవు. భూతములతోనే శబ్దస్పర్శరూపరస గంధాది పంచతన్మాత్రలు లయించాయి. బ్రహ్మాండమే నిష్ప్రపంచమయింది. పరబ్రహ్మం రూపవర్ణాదులు లేక అవాఙ్మానసగోచరమయింది. అప్రమేయం, అనాధారం, అవికారం, నిర్గుణం, నిర్వికల్పం, నిరాలంబం, నిరామయం, నిరుపద్రవమై పరబ్రహ్మం తూష్ణీంభావాన్ని గైకొని ఉండికూడా లీలార్థం తనమించి ఒక శక్తిని కల్పించాడు. ఆ స్వరూపం నీవే! పురుషాకృతిలో గోచరిస్తున్న ఆ పరబ్రహ్మ రూపాన్ని నేనే. కల్యాణీ! ఆ అనాదికాలంలో ఉనికికి ఎక్కడా చోటులేక మనం అవిముక్త మంటపానికి చేరాము. నాటినుండి నేటివరకు మనం ఈ కాశీపట్టణంలోనే నివసిస్తున్నాము.

ఎల్లప్పుడు మనం వదలకుండా ఈ క్షేత్రంలో ఉండటంవలన దీనికి అవిముక్తక్షేత్రం అనే పేరు కలిగింది. ఈ ప్రదేశం మనకెంతో

ఆనందం పూర్ణమని కావటంవల్ల ఆనందవనం అని పిలువబడుతున్నది. నా నివాసస్థాన మెప్పుడూ శ్మశానం కావటంచేత ఇది మహాశ్మశానమని పిలువబడింది. నేనే రుద్రుడను. నాకు నివాసభూమి కావటంవల్ల రుద్రావాసమని, రుద్రాగేహమని పేరు కలిగింది. ఇక్కడ వరణ, అసి అనే రెండునదులు ప్రవహించటంచేత ఆ రెండు పదాంకలయికతో ఇది వారణాసి అనే ఖ్యాతి కలిగింది. కాశృదీప్తి - అంటే ప్రకాశించేది అని అర్థం. దానివలన కాశి అనే నామంతో పిలువబడుతున్నది. ప్రళయం సంభవించినపుడు నక్షత్రములు గ్రహములతో సహా యావదఖండం కాలం గతిలో ప్రవేశమైనపుడు సయితం కాశీక్షేత్రం ఉనికిగలిగి నివాసయోగ్యం గానే విలసిల్లుతుంది అని కాశికి కల వివిధనామములు ఎలా వచ్చింది వివరించి శంభుడు కుంభజునికి మణికర్ణికా మాహాత్మ్యం వివరించారు. నే విస్తృతంగా తెల్పుతాను. సావధానంగా వినవలసిందని కుమారు డిలా చెప్పాడు.

మణికర్ణికా మాహాత్మ్యం

కాశీనగరంలో నివసిస్తున్న పరమేశ్వరుడు ఒకనాడు భవానితో కుటుంబ రక్షార్థం ఒకరిని సృష్టించాలని ఆలోచన చేశాడు. సంకల్ప మాత్రాన సృష్టి చేయగల మహేశ్వరుడు పార్వతీదేవి ముఖాన్ని అర కంట వీక్షించాడు. ఆ చూపులోనే పీతవస్త్రంగల ఒక మహాపురుషుడు ఉదయించారు. చతుర్భుజములతో శంఖ, చక్ర, గద, అసి శార్ఙ్గాది దివ్యా యుధాలు ధరించి ఉన్నారు. అతని నాభిన ఒక కమలం ఉదయించి ఉంది. అజానుబాహువులతో, సుగుణములతో ఒప్పారుతున్నారు. ఇందు చంద్రుని గెలిచేసే ముఖం, పద్మదళములతో సమానమైన నేత్రాలు లోక సమ్మోహనమైన రూపం కలిగిన ఆ పుండరీకాక్షుని చూచి ఈశ్వరుడు

నీలమేఘవర్ణంతో ఉన్న నీవు కృష్ణనామంతో పిలవబడుతూ కాశీపుర ప్రాంతం అయిదుక్రోసుల దూరం ఈ రాజ్యభారాన్ని నీవు వహించవల సింది అని సామ్రాజ్యభారం వహించటానికి ఆతనిని నియోగించాడు.

జనార్ధనుడు శివాజ్ఞ ఆదేశానుసారం చక్రంతో పుష్కరిణి త్రవ్వినాడు. ఆనాటి సమయంలో మహావిష్ణువు శరీరంనుంచి జనించిన ఘర్మజలంతో పుష్కరిణి నిండింది. ఆ సరస్తీరంలో నారాయణుడు వేయి ఏబయిది సంవత్సరాలు శివునిగూర్చి దుస్సహమైన తపస్సు చేశాడు. పర మేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై పుష్కరిణిని చూచి మిక్కిలి ఆనందపడినాడు. ఉత్సుకతతో పుష్కరిణిని చూస్తుండగా శివుని మణివిరాజిత కర్ణావతంసం జారి పడిపోయింది. మణికర్ణిక పడిన ఆ చక్రపుష్కరిణి అప్పటినుంచి మణికర్ణిక అనే పేరుతో ప్రసిద్ధమైంది.

విష్ణువు నారాయణుని కోరికపై నీలకంఠుడు మణికర్ణికా ప్రాశస్త్యం వివరించాడు. ఈ తీర్థంలో స్నానమాడి, తర్పణ జప హోమ వేదాధ్యయనాదులు, వ్రతములు, లింగ ప్రతిష్ఠ చేసినవారికి అక్షయమైన మోక్షం లభిస్తుంది. సమస్త లోకాలలో ఇప్పుడున్న తీర్థాలు మణికర్ణికతో సమానం గావు.

సాంఖ్య యోగం, ఆత్మావలోకనం, అశేష వ్రతాలు మణికర్ణికా తీర్థంలో స్నానమొనర్చినదానికి సమానంగావు. కాశీపట్టణ పంచక్రోశ ప్రాంతంలో క్రిమికీటకాదులు, జంతుసంతానాలు మరణిస్తే నిర్వాణలక్ష్మి కరతలామలకం అవుతుంది. కాశీక్షేత్రంలో ఎప్పుడూ కృతయుగమే. ఎప్పుడు ఉత్తరాయణ పుణ్యఫలమే లభిస్తుంది. కాశిలో అయిదు దినాలు నివసించినంత మాత్రాన చతుర్వేద అధ్యయనంవల్ల కలిగే పుణ్యం లభిస్తుంది. ఈ పుణ్యక్షేత్రంలో మూడహోరాత్రాలున్నవారికి అశ్వమేధ

రాజసూయాది మహాధ్వరాలు చేసిన ఫలితం లభిస్తుంది. వారణాసిని దర్శించినంత మాత్రంచేతనే తులాపురుష దానంచేసిన ఫలం లభ్యం కాగలదు. కాశీని గురించి మనస్సులో సంస్మరణ చేసినందువల్లనే వందల మైళ్ళ దూరంలోఉన్న నరుని పాపాలుకూడ నశింపగలవు. కాశీ నగర సంక్రోశ సమీపానికి అడుగుపెట్టిన మాత్రంచేత పంచమహా పాతకాలు అయినా నశింపగలవు. బహుకాలం కాశీలో నివసించి కాలాంతరంవలన మరో ప్రదేశానికేగి దైవవశాత్తు మరణించిన వారికి కాశీయందు మరణిస్తే కలిగే ఫలమే కలుగుతుంది. అవిముక్త క్షేత్రంలో నివసించినవారి కర్మ బంధనాలన్నీ వాటంతట తెగిపోగలవు. మణికర్ణికా ఘట్టంలో స్నానం చేసి పితరులకు తిలతర్పణం చేసినవారికి యజ్ఞం చేసిన ఫలితం కలుగుతుంది. చక్రపు తీర్థంలో స్నానమాడి మౌనవ్రతుడై విశ్వేశ్వర దర్శనంచేసినట్లైతే మహాత్ములు సమస్త వ్రతాలుచేసినఫలంపొందుతారు. కాశీ క్షేత్రంలో ఒక్క దినమునకి శాస్త్రోక్తవిధిని నిత్య నైమిత్తిక కర్మలాచరించి విశ్వనాథుని అర్చించిన మనుజులకి యావజ్జీవితం శివార్చన ఆచరించినంత పుణ్యం లభిస్తుంది. వారణాసియందు త్యాగం చేసిన మనుజులు అనేక జన్మలలో నిర్విఘ్నంగా యోగసాధన మొనర్చినంత ఫలితం దక్కుతుంది. కనుక మానవుడు శరీరమస్థిరమని విచారించి ఆమరణ పర్యంతం కాశీలో నివాసం చేయవలె సుమా! చతుస్సముద్ర వలయితమైన ఈ భూమియందు కాశీ స్వర్గ ప్రదేశం. సమస్త ఐశ్వర్యాలకు కాణాచి. నరుడెంతటి పాపియైనా వారణాసికి వచ్చి అయిదు క్రోసుల మేరలోని స్థలంలో మరణించినవాడు కృతాంతుని మహిషకంఠ ఘంటా నినాదం వినడు.

అదిగాక మరొక్క విశేషం విను. పూర్వం శశిరథుడనే

చక్రవర్తి భూమిని పాలించాడు. ఆతను సగర చక్రవర్తికి ముమ్మనుమడు. సగరుని కుమారులు యాగాశ్వం తీసుకురావటానికి పాతాళానికి వెళ్ళి అక్కడ తపస్సు చేసుకుంటున్న కపిల మహాముని దుర్వారదృగగ్నిజ్వాలలలో భస్మమయినారు. తన పితరులకు పుణ్యలోకాలు కల్గించటానికి భగీరథుడు ఉగ్రమైన తపస్సు చేశాడు. ఆ తపః ప్రభావంవల్ల మందాకిని స్వర్గలోకం నుండి భూమికివచ్చి ఈ మణికర్ణికా ఘట్టంమీదుగా ప్రవహించింది. అది మొదలీ తీర్థంయొక్క మాహాత్మ్యం పేరు మరింత పెరిగింది. సురలకైనా దాని గొప్పతనాన్ని వర్ణించటానికి అలవిగాదు.

సాంగ చతుర్వేద అధ్యయనంకూడా భాగీరథీ స్నానంతో సరిగాదు. మనోవాక్కాయ కర్మల పాపం గంగాస్నానం హరించగలదు. జాహ్నవీస్నానం బ్రహ్మజ్ఞాన సంసిద్ధికి కారణం. కలియుగంలోని కలుష మానసులకు, నియమరహితులకు పరద్రవ్య అపహర్తలకు గంగాస్నానమే ప్రాయశ్చిత్తం. నీలకంఠుని కృపలేకుండా గంగాస్నానం సిద్ధించదు. కృతయుగంలో అన్ని తీర్థాలు పుణ్యప్రదాలే. త్రేతా ద్వాపరములలో కురుక్షేత్రం, గంగానది తీర్థములుగా బ్రహ్మచే ఏర్పాటు చేయబడినాయి. కృతయుగంలో ధ్యానం, త్రేతాయుగంలో తపస్సు, ద్వాపర యుగంలో యజ్ఞం కలియుగంలో గంగా స్నానం ఇష్టార్థికి సాధనాలు. పూర్వజన్మ సంస్కారం పరమేశ్వరుని అనుగ్రహం లేకపోతే నాకపురోప్రాంత ప్రవాహమై పాప విధ్వంసినిగా విఖ్యాతికెక్కిన గంగానదిలో స్నానం చేసే భాగ్యం కలగదు. ఈ మహాశ్చర్యకరం ఎల్లెడలా ప్రవహించే జాహ్నవీ తోయాలలో స్నానమాచరించినవారికి అఘాలు ఎన్నటికీ కలుగవు. దుర్నిమిత్తములు తోచవు. దుష్కీర్తి కలుగదు. వారి మహాపాపాలు నశించి అభీష్టార్థాలు సమకూరగలవు. గంగానదిలో తీర్థమాడి మహా

భాగ్యం లభిస్తే తపోవాసాలు, ఏకభుక్తాలు, అష్టాంగయోగాలతో నిమిత్తం లేదు. యజ్ఞములతో పనిలేదు. ఎట్టి వారయినా భాగీరథీ తల్లిని స్మరించినంత మాత్రాన పవిత్రుడు కాగలడు. ఈ మందాకినిలో స్నానం చేయదలచుకొన్నవారికి పిశాచభూతసంఘాలు, ప్రేతాలు విఘ్నాలు కలుగచేయ గలవు. కాని గంగను చేరిన అనంతరం దేవేంద్రుడయినా విఘ్నం కలుగచేయలేడు.

ప్రీతితోగాని, విహారకోరికతోగాని, దుష్టబలం పోగొట్టుకొనడానికి గాని ఇతరుల ప్రేరేపణతోగాని, భయాన్ని పోగొట్టుకొవడంవల్లగాని భాగీ రథీ జలములలో మునిగిన వారి అఘములు నశించిపోగలవు. ఇష్టమున్నా లేకున్నా అగ్ని శరీరానికి అంటితే కాల్చివేయగలదు. అదేవిధంగా అయి ష్టతోనైనా గంగాస్నానంచేస్తే పాతకాలు నశించిపోతాయి. సంసారదుఃఖం నుంచిదూరంకాగలరు. అవిముక్తక్షేత్రప్రాంతంలో జాహ్నవీజలములందు మునుగదలచినవారు గమ్యం చేరకముందే మార్గమధ్యంలో మరణించినా వారికి తీర్థసేవాఫలం లభిస్తుంది. జీవితకాలంఅంతా గంగాస్నానం చేసిన మానవుడు జీవన్ముక్తుడౌతాడు. అట్టివాడు మూడులోకాలను పావనం చేయ గలడు. మరొక విశేషం. గంగాతీర్థసేవనమునకు తిథివారనక్షత్రాలతో పని లేదు. అదిసంచితములైన పాపాలు నశింపచేస్తుంది. గంగామాహాత్మ్యం ఇంతఅని వర్ణించలేము.

కాశిలో అనంత మోక్షసంపదమాత్రమే తృప్తి కలుగుతుంది. అక్కడి యమంతు దేహత్యాగమే దానము. దేహవిపాతమే తపస్సు. శరీర వియోగమే యోగం. విశ్వనాథుడు కాశీపట్టణపు మొగసాల దుండివిఘ్నే శ్వరుని అధికారిగా చేసినాడు. ఆతడు తన ముద్రపడనివారిని పురములోనికి పోనీయడు. కరుణతో ఒకప్రక్క, అహితం ఒకప్రక్క ఉంచుతు తలపడుతూగా

విడిచినారు. వారికి తెలియకుండా లోపలికి పోవటానికి ఎవ్వరికీ శక్తి లేదు. ఈశ్వరుని ఆజ్ఞ లేకపోతే కాశీ పట్టణంలోనికి పోవటానికి ఎవ్వరికీ వీలుగాదు. ఈవిషయం తెలిపే ఒక చిన్నకథ చెబుతాను విను.

పూర్వం ధనంజయుడనే పేరుగల వైశ్యుడుండేవాడు. అతను మాతృ సేవాపరాయణుడు. తల్లినే దైవంగా భావించి పూజించేవాడు. కొంతకాలానికి అతని తల్లి మరణించింది. ఆమెకి అపరక్రియలు నిర్వర్తించిన తరువాత ధనంజయుడు కాశీయందలి గంగాప్రవాహంలో తల్లి అస్థికలు నిమజ్జనం చేయాలని సంకల్పించాడు. అస్థికలను భద్రంగా తీసినాడు. వాటిని పంచగవ్యంతో తడిపి పంచామృతములతో పవిత్ర మొనర్చాడు. పుష్పాలతో పూజించాడు. అస్థికలను పట్టువస్త్రంలో చుట్టి ఆ మూటనొక తిత్తిలో పెట్టి దానిపై కంబళమును చుట్టినాడు. పైన మూర్ధగా మన్ను అద్దినాడు. దానిని భద్రంగా ఒక రాగి పెట్టెలోనుంచి తాళంవేశాడు. అస్థికల పేటికను తీసుకొని కాశీ పయనమైనాడు. మార్గంలో నియమంగా హవిష్యాశనం చేసేవాడు. నేలమీదనే పడుకొనేవాడు. నిష్ఠగా ఉంటూ ప్రయాణం చేస్తున్న ధనంజయునికి దారిలో జ్వరం సోకింది. రుగ్మతను సైతం లెక్కచేయకుండా ఒక ఆటవికుని కూలికి మాట్లాడుకొని తిన్నగా కాశీ పట్టణం చేరుకొన్నాడు. వారిద్దరూ ఒక వర్తకుని ఇంటిలో విడిదిగా దిగినారు. బోయవానినక్కడ కావలా ఉంచి తిండి మొదలైనవి తీసుకొనిరావటానికి బజారుకు వెళ్ళాడు.

వెంటవచ్చిన అటవికుడు రాగిపెట్టెలో ధనమున్నదని భావించి దురాలోచన పరుడై వర్తకుడు తిరిగి వచ్చేలోపల ఆ పెట్టెను తీసుకొని వెళ్ళిపోయినాడు. ధనంజయుడు తిండి తీర్థం మొదలగు కావలసిన పదార్థాలు సమకూర్చుకొని ఇంటికి వచ్చి మార్గాయాసంచేత విశ్రాం

డాడు. కొంత ప్రొద్దుకు నిద్రలేచి చెంబును కేకవేశాడు. ఎంతకూ బదులు సమాధానం రాకపోవటంతో తత్తరపడి గృహప్రాంగణం అంతా వెదకినాడు. చెంబు కనబడలేదు. వర్తకునికి ఆరాటం ఎక్కువయింది. భీతి కలిగింది. అతనికేమీ తోచలేదు. రాగిపెట్టె కనపడక పోవటంతో అతనికి దుఃఖం ముంచుకువచ్చింది. తల్లిని, తనుపడ్డ ప్రయాసను తలచుకొని దుఃఖించాడు. హృదయం వికలమయింది. ఆందోళనతో సతమతమవుతున్న ధనంజయునికి గంగానదిలో స్నానం చెయ్యటానికి గాని, పావన భాగీరథీ జలంతో విశ్వేశ్వరుని అభిషేకించాలనిగాని ఆలోచనే రాలేదు. దుంఠివిఘ్నేశ్వరుని చూడవలెననే తలంపు రాలేదు. కాలభైరవుని కొల్వవలెననే భావనలేదు. విశాలాక్షీదేవికి నమస్కరించాలని ఊహ కలుగలేదు. తెచ్చిన వంతారాలను పారవైచినాడు. అయ్యో! ఎంత కష్టం తరించి కాశీకి వచ్చాను. అస్థికలు నిమజ్జనం చేయలేక పోతినే అని వాపోయాడు. దుఃఖంతోనే చెంబుకొరకు బయలుదేరాడు. ఆకలి దహించివేస్తున్నా లెక్కచేయలేదు. మార్గమధ్యంలో దప్పిక కలిగింది. నీరు దొరకలేదు. నీరసం కలిగి తూలుతున్నాడు. ఎలాగో కాళ్ళీడ్చుకొంటూ, అటవికుని పల్లెకు చేరాడు. చెంబు గృహానికి వెళ్ళి వానిని, వాని భార్యను బ్రతిమలాడాడు పెట్టె తెచ్చి ఇమ్మని. ఈ విషయమై ఏ విధమయిన ప్రతిక్రియ చేయనని చెప్పి ప్రార్థించాడు.

దినానికి చెంబు స్వార్థంతో ఆ పెట్టెలో ధనముందని అపోహపడి తీసుకువచ్చాడు. అరణ్యంలో ఒక చెట్టుక్రింద పెట్టెను పగులగొట్టి చూచాడు. అందులో ధనం కనిపించలేదు. ఎముకలను చూచి అసహ్యించుకొని వాటి నక్కడే పారవేసి ఇంటికి వచ్చాడు. ఈ విషయమే ధనంజయునికి చెప్పాడు. వర్తకుడు అతనిని బ్రతిమలాడి

తనకా ప్రదేశం చూపిస్తున్నారు. వారి కాళ్ళంటి ప్రాధేయపడ్డారు. అటువిటువిరికూడ వర్తకుని మీద జాలికలిగింది. ధనంజయుని తీసుకొని ఎముకలు పారవేసిన స్థలానికి తీసుకువెళ్ళినారు. అదేమి మాయోగాని అరణ్యంలో అస్థికలు పడవైచిన చోటు కనిపించలేదు. ఎంతకీ ఆ ప్రదేశం గుర్తు తెలియలేదు. శ్రమచెంది అక్కడనే తిరిగినారు. కాని ఎముకలు కనబడలేదు. హతాశుడయిన ధనంజయుడు దుఃఖించి, దుఃఖించి మరల కాశీకి చేరాడు. ఎలాగో గంగాస్నానం చేసి ఇంటికి వెళ్ళాడు. కనుక విశ్వేశ్వరుని ఆజ్ఞ లేక కాశిలో ఏకాగ్ర్యమూ పోగదు.

ఈ విధంగా కుమారస్వామి కాశీ, గంగా మాహాత్మ్యములను వర్ణించి మైత్రావరుణీ! ఇంక కాలభైరవుని చరిత్రను వినిపిస్తాను శ్రద్ధగా వినవలసిందన్నారు.

కాలభై వజననం

ప్రళయ కాలంలో సముద్రాలలోని నీటిని, నదీనదాలలోని నీటిని ఆపోశిస్తూ కాళరాత్రి రెండు హస్తాలతో వేస్తున్న తాళగతి ప్రకారం మహా భయంకరంగా భైరవుడు తాండవం చేస్తుంటాడు. ఇది మహాద్భుతమైన కథ.

ఒకప్పుడు బ్రహ్మ మేరు పర్వతంమీద కొలువు తీర్చాడు. ఆ సభలో సమస్త దేవతా సమూహం తమతమ ఆసనాల అలంకరించింది. అనేక విషయాలపై చర్చలు వాదోపవాదాలు జరిగాయి. అనంతరం సభ నలంకరించిన మునీశ్వరులలో కొందరు వినయంతో నమస్కరించి వాగ్వధూ వల్లభా! మాకొక సంశయం ఉంది. ముల్లోకాలలోని మహాత్ము లందరూ చేరిన సభయిది. అవ్యయమైన తత్వమేదో వివరించవలసింది-

అని ప్రశ్నించారు.

ఆ మాటలకు ధాత మునీశ్వరులారా! మహామాయ ప్రభావంవల్ల నాకే సందేహం కలిగింది. ఈ చరాచర సృష్టికంతటికీ నేనే అధీశుడను. నా కధీశ్వరుడు మరొకడు లేడు. కనుక నన్నే అవ్యయమైన పరతత్త్వమని సేవించండి అన్నాడు.

ఆ మాటలకు యజ్ఞ పురుషుడైన పుండరీకాక్షుడు క్రోధ తామ్రాక్షుడయినాడు. ఓయీ చతుర్ముఖా! పరతత్త్వమేదో తెలియక మునులకు మూఢులకు నీవే పరతత్త్వాన్నని పలికావు. నేను శ్రీమన్నారాయణుడను జగత్తుకు ప్రభువును అవ్యయ కర్తావికి అర్హుడనుగాని నీవుగాదు. దురహంకారంతో ఇష్టం వచ్చినట్లు పలుకకుమని విష్ణువన్నాడు. కమలగర్భుడు రెచ్చిపోయినాడు. ఇద్దరూ వాగ్యుద్ధానికి తలపడ్డారు. తమలో తాము తేల్చలేక పరతత్త్వాన్నిగూర్చి నిర్ధారణ చేయవలసిందని వేదాలను ప్రశ్నించారు.

ఋగ్వేదం మీ ఇద్దరిలో ఎవ్వరూ పరతత్త్వం కాదు. ఆది దేవుడు అనామయుడైన రుద్రుడే పరతత్త్వం. భూత గణాలన్నిటిని ఆతడే సంహరిస్తాడు. సనాతనమైన మాయను ప్రపంచం అంతా చింతింప చేసినవాడు కూడ ఆతడే. వేద ఉపనిషత్తులనే హంస్య పీఠంలో విహరించేవాడు సదాశివుడే. శంకరుడే చింతన కందనివాడు. ఆతడే అద్భుతుడు, అరూపుడు అని విస్పష్టముగ పలికింది.

యజుర్వేదం ఈ విధంగా చెప్పింది. సకల యాగక్రియల వలన పరమేశ్వరుడు పూజనీయుడైనాడు. ఆధ్యాత్మిక రహస్యమార్గాల తప్ప ఆయనను దర్శించటానికి వీలులేదు. చతుర్వేదముల ప్రామాణ్యమున కారణమైనవాడు చంద్రమౌళీశ్వరుడే. కూటస్థుడయి తాను కర్మల సమస్త విశ్వాంతరాళంలో జరిగేది చూడగల్గినవాడు నిలిచియుండే. అట్టి

మహేశ్వరుడు తప్ప పరతత్త్వ మొకటొకటని చెప్పటానికి ఎలా వీలుకలుగుతుంది.

సామవేదం ఇలా చెప్పింది. ఈ విశ్వమంతా శివుని క్రియాశక్తిచేతనే కలుగుతున్నది. పరమార్థం తెలిసినవాళ్ళు మహేశ్వరుని చిత్ప్రకాశుడని కీర్తిస్తారు. సూర్యుడు చంద్రుడు అగ్ని మొదలయిన గ్రహాలు అతని దీప్తిచేతనే ప్రకాశిస్తున్నాయి. ఈశ్వర శబ్దం అతన్ని వీడిపోదు. శివుడే జనన మరణములు లేనివాడు. కనుక ఇందు రుద్రుడే పరతత్త్వం.

విద్వాంసుల అథర్వణవేదం లింగమని స్తోత్రం చేస్తూ సమస్తజీవులలో అతడే జ్ఞానంలో బిందువలె ఉన్నాడు. నిష్కాములయినవారు భక్త్యావేశంతో ఆ మహాపురుషుని హృదయాంబుజాలలో నిలిపి ఆరాధిస్తారు. సమస్తం తానే అయినప్పటికీ ఏమీకానట్లు నిలబడుతుంటాడు. అతని తత్త్వం ఇది అని నిర్ధారించటానికి ఏ శాస్త్రం చాలదు. సమస్త మంగళములకు అతడే నెలవు. శంకరుడు అప్రతర్క్యుడు, అప్రమేయుడు. అతడే పరతత్త్వమని స్థిరంగా చెప్పింది.

చతుర్వేదములు ఈవిధంగా ఉపన్యసించి పరమేశ్వరుడే పరతత్త్వమని నిర్ధారించినా విష్ణువు, బ్రహ్మ ఆ మాటలను అవహేళన చేశారు. కాంతారవనవశులై విశ్వవనంలో కాపురముండే ఈతడెక్కడ ! అవ్యయ తత్త్వమెక్కడ: పరబ్రహ్మ అతడే అవటం పొసగదుసుమా! అని వ్యాఖ్యానించారు. అంతలో ఓంకారం మూర్తివంతమయి వాళ్ళ ఎదుట నిలిచింది. గంభీర స్వరంతో శంకరుడు, లింగవిగ్రహుడు, శూలాస్త్రం చేత ధరిస్తాడు. అతడు స్వయం ప్రకాశుడు. నిత్యానంద రూపిణి పరాశక్తి విశ్వజనయిత్రి. వారిద్దరికీ భేదంలేదు అని చాటి పలికింది.

అయినా వనజనేత్రుడు సరసిజగర్భుడు అజ్ఞాన తిమిరావృతులై ఆ పలుకులను లెక్క చేయలేదు. తమ గర్వాన్ని వీడలేదు.

అదే సమయంలో వారి నడుమ అనంతమైన దివ్యతేజం ఒకటి ఉద్భవించింది. కోటి సూర్యప్రభాసమానమైన ఆ తేజస్సునుంచి ప్రళయ సమయ సంధ్యామహా భయంకరమైన డమరుకా నినాదం భూనభోంతరాళం ప్రతిధ్వనిస్తుండగా, వికటపాదం జటావిరాజితుడైన హరుడు ప్రాదుర్భవించాడు. ఆహా! ఏమి ఆ రూపం. కటి ప్రదేశంలో గంధేభ చర్మం. విస్ఫులింగాలు వర్షింపచేస్తూ మెడలో నాగాభరణంవలె ఫణిరాజు ప్రకాశిస్తున్నాడు. వంపటి హస్తంలో జ్వాలాజ్వాలల కింద ఎగజిమ్ముతూ త్రిశూలం వెలుగుతున్నది. శేఖ జటాజూటంలో శీతచంద్రుడు సాంద్ర చంద్రికలు కురుస్తున్నాడు. అనిర్వచనీయమైన ఆ స్వరూపంనుంచి వెలువడుతున్న శ్వేతకాంతులను దర్శించలేక దేవతలు కన్నులు మూసుకొన్నారు. విస్తృతమైన విరూపాక్షుని చూచికూడ విరించి అహంకారంతో డమరుకధరా! నీవు ఒకప్పుడు నా లలాటంనుంచి జనించావు. ఆ సమయంలో నీవు ఉచ్చైస్స్వరంతో రోదించావు. ఆ కారణంచేత నీకు రుద్రుడనే పేరు నేనే కల్పించాను. ఈ సందర్భంవల్ల నీవు నాకు పుత్రుడవు. ఇప్పటికయినా నన్ను శరణువేడి రక్షణ పొందు అని తన ఐదవ ముఖంద్వారా పలికాడు. విధాత్రి గర్వానికి సదాశివుడు నిజంగా రుద్రుడయినాడు. రోష సంరంభంతో విజృంభించాడు.

భూమి కంపించింది. దిక్కులు వణికాయి. గ్రహతారకల గతులు తప్పిపోయాయి. శతకోటి అశనిపాత ధ్వానం భయంకరంగా వినవచ్చింది. కాలకంఠకంఠకాలకూటచ్ఛవి సూర్యబింబాన్ని కప్పివైచింది. శశిశేఖరుడు ఫాలలోచనం తెరిచాడు. విస్ఫులింగాలు వెళ్ళగక్కుతూ హరుని నేత్రాగ్ని

జ్వాలలు ఆ ప్రళయసముద్రంలో లేచిపడుతున్నాయి. ప్రళయసంహారకుడైన రోషవిస్ఫురణతో నిమిష మాత్రాన విశ్వసంహారం చేయసంకల్పించాడు. వేల్పులు పారిపోవ సాగారు. ఆ సమయంలో భయంకరాకార సముదగ్రతేజులతో దర్శనీయుడైన కాలభైరవుడు అవతరించాడు. కాలభైరవుడు త్రినేత్రునకు నమస్కరించి ఏమి యాజ్ఞ అనినాడు. దురహంకారంతో దురాలాపాలాడిన బ్రహ్మ పంచమ శిరమును ఖండించు మనినాడు విరూపాక్షుడు. దిక్కులు దద్దరిల్లేటట్లు హుంకారరావం చేస్తూ కాలభైరవుడు కాలునివలె గోచరించాడు. అడుగు ముందుకువేసి మదపుటేనుగు కమలాన్ని పెరికివేసినట్లు గోటితో నరపేషి పంచమ శిరస్సును త్రుంచివేశాడు. శరీరంలోని అంగమొకటి చెడిపోతే దాన్ని ఖండించివేసి శరీరాన్ని కాపాడవలె. అది న్యాయం. ఆ ధర్మాన్ని పాటించి కాలభైరవుడు శాంతించాడు.

ఈ అకాల వైపరీత్యానికి దేవతలంతా కంపించిపోయారు. కమలగర్భుడు కొంతసేపు విశ్చేష్టుడయినాడు. కాలభైరవుని దర్శనంతో అతని శరీరం వణకసాగింది. దిక్కుతెలియక నాలుగు ముఖాలతో శతరుద్రీయం పారాయణం చేయనారంభించాడు. అంతకుముందే నారాయణుడు మహేశ్వర స్తోత్రం శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తు పఠనం చేయసాగాడు. వారి స్తోత్రాలు విన్న రుద్రుడు మరల శివస్వభావంతో గోచరించాడు. అతడు లోకశంకరుడు, శరణాగత వత్సలుడు గదా! బ్రహ్మ, విష్ణువులను కృపాదృష్టితో మన్నించాడు. వికృతాకారమయిన భైరవుని పిలిచి కుమారా! ఈ యజ్ఞపురుష వికారాలు నీకు పూజనీయులు. వీరిపై క్రోధం ఉపసంహరించు. ఈ పంచమశిరం నీ చేతికంటి ఉంది. దానితో భిక్షాటన కావించు. కాపాలికా వ్రతంతో లోకంలో సంచరించు అని చెప్పి బ్రహ్మ

హత్యను సృష్టింప సంకల్పించాడు. మరుక్షణంలో వికృతాకారంతో బ్రహ్మ హత్య జనించింది.

మోకాళ్ళ దిగని ఎఱ్ఱని వస్త్రం. రక్తరంజితమైన వికృత దేహం. పింగళవర్ణంతోకూడిన తారకంతో కూడిన మిడిగ్రుడ్లు. ఎఱ్ఱని కేశాలు. వాటిలో తురిమిన జపాకుసుమాలు. తీక్ష్ణమైన కోరలు భయంకరంగావున్న నోటిలో నుండి బయటకు తొంగిచూస్తూ భీతి కలిగిస్తున్నాయి. కరాళజిహ్వ ఒడలు గగుర్పాటు కలిగిస్తున్నది. మహోగ్ర రూపంతున్న బ్రహ్మహత్యను చూచి మృత్యుంజయుడు కాశీ క్షేత్రంతప్ప త్రిలోకాలలో అన్ని ప్రదేశాలు నీకు ప్రవేశానికి అర్హాలే. నీవు భైరవుని వెంట తిరుగుతుండ వలసిందని ఆజ్ఞాపించి దేవతల నమస్కారాలు స్వీక రించి అదృశ్యమైనాడు. దేవతలు తమతమ లోకాలకు చేరారు.

తదనంతరం కాలభైరవుడు తన వెంట బ్రహ్మహత్యరాగా ముల్లో కాలు తిరుగుతూ ఒకనాడు వైకుంఠం చేరాడు. ఆ సమయంలో పద్మా క్షుడు పద్మాలయతో సరససల్లాపాలు ఆడుతున్నాడు. నారాయణుడు భైరవుని రాకవిని సతీసమేతుడయి వచ్చి స్వాగతం పలికాడు. అగ్నిజ్వాల లు వెలిగ్రక్కుతూ ఫాలనేత్రవిరాజితుడై బ్రహ్మకపాలహస్తుడై భీకరాకా రంతోవున్న కాలభైరవునిచూచి విష్ణువు నమస్కరించాడు. పతిపైన లక్ష్మితో ఇందిరా! చూచావా ఈ మహాపురుషుని. సకలయోగీశ్వరులు మహాతత్వమని పొగడే మహనీయుడు ఇతడే. సమస్త భూతకోటికి ఆధారమయిన పరమేశ్వరునకు ఇతనికి భేదంలేదు. హాలాహలమును కంఠమునిలిపి లోకాలను కాచిన పరమేశ్వరుడితడే సుమా! అని వివరించి అనేక విధాల స్తోత్రం చేశాడు. అతని దీనావస్థ వృత్తాంతం తెలిసి లక్ష్మికి సంజ్ఞ చేశాడు. ఆ తల్లి ప్రఫుల్ల వదనంతో లోపలికెళ్ళి భిక్షనిడుటకుగాను

భక్తి తాత్పర్యాలతో అమృతమయమైన పదార్థాలను భిక్షగా ఒసగింది. ఆ దంపతుల సత్కారాలను ఆనందించి భైరవుడు మరల సంచారానికి బయలుదేరాడు. తిరిగి తిరిగి ఒకనాడు కాశీ నగరప్రాంతానికి వచ్చాడు. అక్కడికి రాగానే అతని మనస్సు హర్షపులకితమైంది. అది సకల పాపాలను హరించే పుణ్యభూమి. కాశీవిశాలాక్షితో కూడి పరమశివుడు నివసించే చోటుగదా అది. భాగీరథీ నదీవాహావారి పరిపూతమైన కాశిలో భైరవుడు అడుగిడినాడు.

కాలభైరవుడు ఆ మహా శ్మశానంలో కాలు పెట్టటంతోనే బ్రహ్మాండం బ్రద్దలుచేసే అంతటిధ్వని కలిగింది. భైరవుడు వెనుదిరిగి చూశాడు. కాశీ లహర్యాగాన హాహాకారం చేస్తూ వెంటపెట్టుకొన్న బ్రహ్మహత్య పాతాళంలో పడింది. మరుక్షణంలో అతని చేతనున్న కపాలం భూమిపై పడింది. మహోత్సాహంలో ఆ వటుకనాథుడు గంగలో స్నానమొనర్చి ఆనందవనంలో స్థిరంగా ఉండిపోయినాడు. కపాలం భూమిపై పడిన చోటుకు కపాలమోచన తీర్థమనే పేరు కల్గింది. సర్వజనుల పాపాలు నశింపచేసే వాడుకనుకనే పాపభక్షకుడని, కలుషమర్దనుడని నామములు కలిగాయి. కాలరూపుడు కావటంవల్ల కాలభైరవుడైనాడు, కాలనాథుడని పిలువబడినాడు. భీషణ భైరవుడు కావటంచేత భీషణుడని పేరు కల్గింది. సేవచేసేవారికి అతడు సామ్రాజ్య సిద్ధికరుడు. క్రోధభైరవుడు కాశీని పెద్దతలారి. వారణాసికి అయిదు క్రోసులమేర భూమిని కాచియుంటాడు. కాలభైరవ అనువారి గాథను విన్నవారి మహాపాపాలు నశించటమేగాక సకల కోరికలు తీరుతాయి.

కాలభైరవుని కథవిన్న అగస్త్య దంపతులు సంతోషంతో పులకించారు. అగస్త్యుడు మళ్ళీ అన్నాడు। ఇంతటి అద్భుతగాథను విన

రించినందుకు నా ప్రణామములు, హరికేశుడనే యక్షుడు మహాదేవునకు అత్యంత సన్నిహితుడని, ప్రమథగణాలకు దండనాయకుడని విన్నాను. అతని చరిత్ర వినటానికి నాకెంతో కుతూహలంగా ఉంది. అనగానే కుమారస్వామి హరికేశుని కథ ఇలా వివరించాడు.

హరికేశుని వృత్తాంతం

గంధమాదన పర్వత ప్రాంతంలో రత్నభద్రుడని యక్షుడొక డున్నాడు. అతని కుమారుడు పూర్ణభద్రుడు. పూర్ణభద్రుడు కనక కుండల అనే కాంతను వివాహం చేసుకొన్నాడు. ఆ దంపతులకు హరికేశుడని పుత్రుడు జన్మించాడు. దినదిన ప్రవర్ధమానుడగుతున్న హరికేశుని హృదయంలో మహేశ్వరునిపై భక్తి నానాటికీ గాఢంగా పెంపొందింది. వారణాసి మాహాత్మ్యం విన్న హరికేశుడు అచట తపస్సు చేయవలెనని సంకల్పించాడు. తల్లిదండ్రుల అనుజ్ఞపొంది ఆనంద కాననమున కేగినాడు. నిశ్చలమైన భక్తితో తపస్సు ప్రారంభించాడు. అతనిచుట్టూ పుట్టలు పెరిగినాయి. ఒకనాడు పరమేశ్వరుడు లీలావిలాసంగా అచ్చటికొచ్చాడు. వెంట పార్వతీదేవికూడ ఉన్నది. నిర్మల తపోనిష్ఠలో ఉన్న హరికేశునిచూచి పరమేశ్వరుడు ఆనందభరితుడయినాడు. అతడు కోరిన వరాలు దయచేశాడు. అంతటితోనేక అతనికి దండనాయక పదవి ఒసంగాడు. నాటినుంచి హరికేశుడు కాశియందు సంరక్షకుడుగా ఉన్నాడు.

వెండికట్లు కలిగిన దండంతో హరికేశుడు కాశీపట్టణ ప్రాకార గోపుర ప్రాంత ప్రదేశాలలో విహరిస్తుంటాడు. తప్తమైన అరుణ చ్ఛాయలతో నిలిపిల్లే జడలు, కంకణములతో కుండలాలతో పాలించు ఫాలమున విభూతి పుండ్రములతో ఉచ్చారణాయుక్తములైన పొమ్మయానుష్ఠా

కలిపిస్తారు. పాపమతులకు పింగళాక్షులై వికృతమైన ఆకారంతో గంభీరంగా దండపాణివలె దర్శన మిస్తారు. మైత్రేయా! ఇంక జ్ఞాన వాపికా తీర్థ మాహాత్మ్యం విను.

జ్ఞానవాపికా తీర్థ మాహాత్మ్యం

కల్పాంతంలో ప్రళయం వస్తుందని నీకు తెలుసు. ఒకప్పటి ప్రళయంలో మహాకాల భైరవుడు తాండవం చేయసాగాడు. భయంకరంగా తాండవంచేసే ఆ స్వామి పాదముల తాకిడులకు సప్తపాతాళాలతో భూమి కంపించింది. సంక్షుబ్ధమైన జలధి తాకిడులు బ్రహ్మాండమునకు చెంప పెట్లయినవి. దావానలం పరివర్తనం దాటి దిక్చక్రము దహింపచు తున్నవి. నిశ్వాసమారుతము తాకిడికి పర్వతాలు పెళ్ళగిలి విరిగిపడు తున్నాయి. డమరుకాదినాదానికి సప్తసముద్రాలు సంక్షోభించాయి.

లోకాంత సమయంలో కాలకంఠుడు చిరకాలం తాండవమాడిన కారణంగా దప్పిపోయి దప్పిగొన్నాడు. అంతటి ప్రళయ సమయంలోను ఎక్కడ చెదరకుండా ఉండేది ఒక్క వారణాసి కనుక ఈశానుడు అక్కడికి చేరినాడు. కాశియందలి విశ్వేశ్వర లింగమునకు సహస్ర కలశాభిషేకం చేయవలెనని సంకల్పించాడు. కాశీక్షేత్రం ముందుభాగంలో భూమిని భేదించి త్రిశూలాన్ని పాతాళంవరకు గ్రుచ్చాడు. శూలం తీయగానే పాతాళలోకంనుండి మహావేగంతో నీటిధారలు పైకెగ చిమ్మాయి. ఆ కాలంలోని వెన్నెలవలె తెల్లనై స్ఫటికమువలె నిర్మలమైన అత్యంత మధుర మయిన నీరు వెలికివచ్చింది. ఆ నీటిని సహస్ర కలశములతో నింపి నారు. వేయి దివసముల అభిషేకించారు. అదే వరదాతార. ఆ నీటి స్పర్శతో ఈశానునకు కలిగిన పిపాస శమించింది. ఈ తీర్థమే

జ్ఞానోదము, బ్రహ్మజ్ఞానము, శివతీర్థము, జ్ఞానతీర్థము, జ్ఞానవాపిక అనే పేర్లతో పిలువబడుతున్నది. ఈ తీర్థంలోని జలాన్ని పానం చేసినా, తాకినా, సంకీర్తనం చేసినా, చూసినా, సప్త మహాయజ్ఞాలు చేసిన ఫలం సిద్ధిస్తుంది. ఈ తీర్థం కైవల్యం ప్రసాదిస్తుంది. బ్రహ్మరాక్షస, పిశాచ, శాకినీ గ్రహ కూశ్మాండాదిని ఈ జ్ఞానకుండికకు ఏర్పరచి మహేశ్వరుడంత ర్హితు డైనాడు. ఈ శివతీర్థ మహిమ ఇంత అని చెప్పరాదు.

పూర్వం కాశీనగరంలో హరిస్వామి అనే బ్రాహ్మణుడు నివసిస్తుండే వాడు. అతనికి సుశీల అనే కుమార్తె ఉండేది. ఆమె చాల అంద గత్తె. ముల్లోకాలలో అంతటి సౌందర్యవతి లేదని పొగడబడుతూ ఉండేది. చిన్న వయస్సునుండి ఆమె పరమశివుని దైవంగా కొలిచేది. నిత్యం పెందలకడ నిద్రలేచి పంకజదీర్ఘికలో స్నానం చేసేది. నిత్య కృత్యంగా ఆమె శివాగారానికి వెళ్ళి స్వామిని అర్చించి తిరిగి యింటికి వచ్చేదది. వెంట చెలికత్తెలు ఉండేవారు. ఆలయానికి వెళ్ళి వచ్చే టప్పుడు పౌరులు ఆమెనుచూచి అయారె ! ఈమె అందం. ఈ వనితనుపొందని వాని జన్మ ఎందుకు అని ఉవ్విళ్ళూరుతుండేవారు. ఆమె విశ్వనాథుని కల్యాణవేదియందు రంగవల్లులు తీరుస్తుంటే భూలోకానికి దిగి వచ్చిన లక్ష్మీదేవి యేమో అన్నట్లు కనుపించేది. ఆమె కంఠంమీది మూడు రేఖలు చూడగానే మూడులోకాలలో ఆమెసాటి అనదగిన అంద గత్తె లేదని విధాత లిఖించిన గీతలా అన్నట్లుండేవి! అగస్త్యమహర్షీ! జ్ఞానవాపిక తీర్థసేవ చేసిన ఫలితంగా ఆమె గర్భంలో మూడు దివ్యలింగ ములు విరాజిల్లినవి. కేదార క్షేత్రం కాశీలోని శివక్షేత్రంలోని జలం లింగరూపం దాల్చగలదని పెద్దలంటారు.

ఇలా ఉండగా ఒకనాడొక విద్యాధరుడు సుశీల రూపలావణ్యాలుచూచి

మోహితు డయినాడు. ఒకనాటి రాత్రి మంచం మీంచి జారిపోయినట్లు వెన్నెలలో విహరించింది. విద్యాధరుడు తన మాయా ప్రభావంతో నిద్ర పోతున్న ఆ బాలికను నిద్రాభంగం కాకుండా అతి సుకుమారంగా ఎత్తుకొని ఆకాశమార్గాన మలయపర్వత ప్రాంతానికి ప్రయాణం సాగించాడు. త్రోవలో ఆమె కన్నులుతెరచి చూచి భయకంపితురాలయింది. కాని విద్యాధరుని అందచందాలకు ఆమెకూడా మన్మధబాణాలకు గురయింది. మలయ పర్వత సమీపంలో విద్యున్మాలి అనే రాక్షసుడు నివసిస్తున్నాడు. అతడా చదురు ఆమె సౌందర్యానికి మోహితు డయినాడు. మదనావేశంతో ఆమెను బలవంతంగా లాగుకొని పోవటానికి ప్రయత్నించాడు. విద్యాధరుడు రాక్షసుని ప్రయత్నం చూచి ఆమెను ఒక సురక్షిత ప్రదేశంలో ఉంచి రోషావేశంతో రక్కసునితో తలపడినాడు. వా రిద్దరు ఒకరికొకరు తీసిపోక పోరాడుతున్నారు. చివరకు ఒకరి ఆయుధము మరొకరికి తగిలి ఇద్దరూ ఒకే సమయంలో మరణించారు.

ప్రాణంపోయే సమయంలో విద్యాధరుడు సుశీలనుచూచి అయ్యో! నిన్ను .... అని ఏమో చెప్పబోయి పై మాటలు రాకుండానే మరణించాడు. సుశీల దుఃఖానికి అంతులేదు. ఏమిచేయవలెనో తోచలేదు. మనసులో ఎన్నో భావనలు రేగాయి. ఇతడు నన్ను ఆలింగనం చేసుకొన్నాడు. అధరము చుంబించినాడు. శరీరము ఇతనిచే స్పృశింపబడింది. ఇక భర్త అనగా ఎవరు? శాస్త్రప్రకారం ఇతడే నా భర్త. నే నతని భార్యనయి నాను. భర్తతో సహగమనం చేసిన వనిత స్వర్గసౌఖ్య మనుభవిస్తుందని శాస్త్రములు చాటుతున్నాయి కనుక నే నతనితో సహగమనం చేసి మరణిస్తాను అని మరల ఆలోచనచేసి చుట్టుపక్కల గంధపు కర్రలను ప్రోగుచేసింది. అగ్ని రగుల్కొలిపి, మనస్సున కాశివిశ్వనాథుని స్మరించి

మనసులో ఇలా విచారించింది.

విశ్వనాథస్వామికి నేనేమి అపచారం చేశాను. వారణాసిలో తల్లి దండ్రుల ఇంట క్షేమంగా ఉండవలసిన నాకు ఈ దుస్థితి సంభవించింది. జ్ఞానవాపికలో స్నానమాడి బయలుదేరిన నా చెలికత్తెలు నన్ను తలచు కుంటారా? నే నేమైనది తెలియక తల్లిదండ్రులు నా కోసం ఎంతగా దుఃఖిస్తుంటారో! చిలకపిల్లలను పెంచుతున్నానుగదా రేపటినుండి వాటి నెవరు ఆదరంతో చూస్తారు. నా సేవ కాశీశ్వరునికి రుచించలేదో. లోలార్కా! కేశవా! దుంఢివిఘ్నేశ్వరా! మరల జన్మగలిగితే మిమ్ము దర్శి స్తాను. వివాహానంతరం జీవితం గడపలేను సుమా! మహాకవిని వివాహం ఆడలేను. ఇతడే నా భర్త. ఇతనితోనే స్వర్గానికి పోతాను. ఇంక ఆలస్యం చేసితినా ఈ కీకారణ్య మధ్యంలో ఎవరయినా నాకు అపచ కలి గించవచ్చు. లేకపోతే సింహశార్దూలాది క్రూరమృగాలు నన్ను హింసిస్తాయేమో. ఈ విద్యాధరుడు నన్నెంతగానో ప్రేమించి ఇచ్చటికి తెచ్చి నాకుగా మృతుడయినాడు. ఈ వార్తవిని ఇతని తల్లిదండ్రు లెంత దుఃఖిస్తారో అని వసంతకాలంలో కోడుమకోయిల క్రోశించినట్లుగా పెద్ద పెట్టున ఏడవసాగింది. చివరకు పినాకహస్తునికి ప్రదక్షిణంచేసి నమస్క రించి మనస్సులో ఆనందకాననంలోని నా పుట్టినిల్లు అభివృద్ధి చెందుగాక. నా జనయిత్రి ప్రియంవద చిరకాలం విధవకాని వర్ధిల్లుగాక. నా బంధు వర్గం ప్రవృద్ధి పొందుగాక. నిత్య ప్రభాతమునందు జ్ఞానవాపికలో స్నానమొనర్చిన ఫలం, విశ్వేశ్వరస్వామి ముక్తిమంటపం ముంగిట చే తీర్చిన రంగవల్లుల ఫలం, ప్రతి చతుర్థిని విఘ్నేశ్వరుని అర్చించిన ఫలం సర్వంటూచి ముందటి జన్మలో నాకు ఈ విద్యాధరుడే భర్త యగునట్లు చేయుగాక అని తలంచుకొని సతీ అగ్నిప్రవేశం చేసింది.

లింగశ్రవణం గర్భంలోగల ఆ పతివ్రతాప్రభావ మహిమంతటివల్ల విద్యాధరుడికీ, రాక్షసుడికీ కూడా స్వర్గం లభించింది. అనంతరం కొంత కాలానికి విద్యాధరుడు మలయకేతువుగా, సుశీల కళావతిగా మరల ఈ లోకంలో జన్మించారు. వారిద్దరు దంపతులు అయినారు. ఆ దంపతులకు ముగ్గురు పుత్రులు జన్మించారు.

పిమ్మట కొన్నాళ్ళకు ఒక చిత్రకారుడువారణాసి చిత్రపటాన్ని తెచ్చి మలయకేతువుకు చూపించాడు. కళావతికి పూర్వజన్మ స్మృతి ఉంది. ఆమె చిత్రపటాన్ని చూచి అందలి విశేషాలను పూసగ్రుచ్చి నట్లుగా వివరించి భర్తకు చూపసాగింది. కాశీపట్టణం ఇదుగో. గంగా నది ఇదిగోనది. లోలార్కుడు కేశవుడు వీరే కొలువులు. వృషభ ధ్వజము. లక్ష్మీ నృసింహస్వామి. విశ్వనాథుడు ఇదే.

ఇది గంగానది. ఇదే మణికర్ణికా ఘట్టం. ఇక్కడనే శివుని చేతినుంచి బ్రహ్మకపాలం ఊడిపడింది. అది పంచతీర్థం. మహోత్కృ ష్టమైన ప్రదేశం అదే. అతడే నందీశ్వరుడు. ఆ ప్రక్కనున్నతడు భృంగీశ్వరుడు. ఆ ప్రక్కనే మంగళగౌర్యాలయం అని వారణాసిగల సమస్తప్రదేశాలనుగూర్చి వివరించింది. ఆమె ఇలా చెప్పుతుండగానే స్వేదరోమాంచాది సాత్త్వికభావాలు ఆమెలో కలిగి వెంటనే మూర్ఛిల్లినది. మలయకేతు మహారాజు ఆమెకు శీతలోపచారాలు చేస్తున్నాడు. ఎవరు తెలియని స్థితిలోనే ఆమె జ్ఞానోదయం, జ్ఞానవాపి, శివతత్త్వమని ముమ్మారు పలికి మరణించింది. మలయకేతువు పుత్రులకు రాజ్యం అప్పగించి జ్ఞానవాపికా తీర్థానికేగి తపస్సుచేసి ముక్తి పొందాడు. కుంభసంభవా! సదాచార ఆచరణమువలన తప్ప ఆత్మశుద్ధి కలుగదు. ఆత్మ శుద్ధిలేక క్షేత్రమాహాత్మ్యం లభించదు సుమా!

కళావతీ వృత్తాంతం విని అగస్త్యుడు ఆనందపరవశుడయ్యాడు. కుమారుడితో స్వామీ! సదాచారమంటేమి అది విశదీకరించ వలసిందని ప్రార్థించాడు.

అందుకు కుమారస్వామి కలశసంభవా! మనువు పరాశరుడు మొదలయిన మహాత్ములు వివరించిన మతాలు అపారమయినవి. కనుక వాటి అన్నిటి సారం చెబుతాను విను అని ఇలా చెప్పాడు.

మానవుడు ఒక్క రాత్రికూడ ప్రమత్తుడుగాక సదాచారం నిర్వర్తించలేడు. మానవుడు ప్రమాదవశుడు కావటం లోక సహజం. ప్రమాదాలవల్ల కలిగే అనాచారాలకు శివధ్యానం చేయటంతప్ప మరో మార్గం లేదు. నాలుగు ఆశ్రమాలు నాలుగు వర్ణాలుంటాయి. ఇందులో మొదటి మూడు ధర్మాలను పోషిస్తాయి. నాలుగవది జ్ఞానానికి ఆలవాలం.

బ్రాహ్మణులయినవారు బ్రాహ్మముహూర్తంలో నిద్రలేచి ఆచమనం చేయవలె. విభూతి రుద్రాక్షమాలికలు ధరించి పద్మాసనస్థులై ముందుగా గణపతిని ధ్యానించవలె. పిమ్మట పార్వతీ పరమేశ్వరులను, లక్ష్మీనారాయణులను, సరస్వతీ బ్రహ్మాదిదేవతలను ధ్యానం చేయవలె. అనంతరం దిక్పాలకులను, గంగాది పుణ్యతీర్థాలను, కాశీ మొదలయిన పుణ్యక్షేత్రాలను, వేదాది విద్యలను, మహా పురుషులను మనసులో స్మరించవలె. వీరంతా ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాలు ప్రసాదించవలెనని ప్రార్థన చేయవలె. అనంతరం నిత్యనైమిత్తికములయిన అనుష్ఠానములు తీర్చాలి.

ఈ విధంగా శౌచప్రకారం వివరించి షణ్ముఖుడు ఇలా అన్నారు. కొంతంత మృత్తికతోను, పవిత్రమయిన నీటితోను శుద్ధిచేసుకొన్నప్పటికీ, భావశౌచానికి బాహ్యశౌచం పనికిరాదు. అయితే శరీరానికి ఒనరించే

శౌచాలన్నీ అంతఃశుద్ధి కొరకేనమ్మా ! ద్విజాతివాళ్ళెప్పుడు తన మనస్సును ఎంతో నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి. మానసిక శుద్ధికి గాయత్రీజపం ముఖ్యమైన సాధనం. గాయత్రిని మూడుకాలాలలో జపిస్తే మనస్సు ధర్మం తప్పకుండా నిలుస్తుంది. పగలు నిలుచుండి రాత్రి కూర్చుండి గాయత్రీజపం చెయ్యాలి.

సంధ్యావందనం చేసినతర్వాత బ్రాహ్మణుడు దేవతర్పణంచేసి, ఋషి తర్పణం, పితృ తర్పణం చేసి వైశ్వదేవం చేయాలి. దానివల్ల దేవతలు తృప్తి చెందుతారు. శ్రద్ధతో బలిహరణం చేయాలి. తూర్పు దిశగాగాని, ఉత్తరపు దిశగాగాని కూర్చుండి భోజనం ఆహరించవలె. గంధాక్షతలతో అలంకృతుడై అభ్యవహారం ఇమ్మని ఆపోశనం పట్టి పంచ వాయువుల నామాలు ఉచ్చరిస్తూ ప్రాణాహుతులు పుచ్చుకోవాలి. దర్భముద్రికం చేతితోడనే భోజనం చేయవలె. కడుపులో గాలికి కొంచెం ఎడముంచి తినవలెగాని త్రేపొచ్చేటట్లు అందేటట్లు గొంతునిండుగ మెక్కరాదు. భోజనానంతరం మంచినీరుగాని, మజ్జిగగాని త్రాగవలె. 'అమృతాపిధానమసి' మంత్రంతో ఉత్తరాపోశనం పట్టడం చేసి, మూతి శుభ్రం చేసుకోవాలి. తిరిగి కేశవ నామముతో ఆచమనం చెయ్యాలి. అనంతరం తాంబూలం చర్వణం చేయవలె. అగస్త్యమహర్షీ ఇలా సదాచారం పాటించే గృహస్థాశ్రమం తక్కినవాటికంటే అధికమైనది. క్రమంగా గార్హస్థ్య ధర్మం నిర్వర్తించటానికి తగిన ఇల్లాలు లభ్యం కావలెనమ్మా! మహర్షీ! ఉత్తమ స్త్రీ లక్షణాలు వినుమని శరవణభవుడు కలశజునితో ఇలా అన్నారు.

పాదములు, వేళ్ళు, అంగుష్ఠములు, అంగుళి, నఖములు, మీగాళ్ళు గుల్ఫములు, పిక్కలు, జంఘలు, జానువులు, ఊరువులు, కటి నితంబ

ములు, నాభి, కుక్షి, పార్శ్వము, పదము, మడుకలు, (పక్కలు) వక్షో జములు, చూచుకములు. జత్రువు, స్కంధము, మణిబంధములు, ముంచేతులు, అరచేతులు, కంఠము, చిబుకము, హనువులు, కపాలము, వక్త్రము, ఉత్త రోష్ఠము జిహ్వ, తాలువులు, కన్నులు, కనురెప్పలు, భ్రుకుటి, లలాటం, శిరస్సు శాస్త్ర పద్ధతి ననుసరించిన ప్రమాణము కలిగిఉండవలె. అన్నింటిని మించి మంచి హృదయముతో విలసిల్లవలె. శారీరక లక్షణలోపం కల్గినా హృదయ లక్షణం తొలగరాదు. ఇన్ని లక్షణములు గల స్త్రీ భార్యఐతే గృహలక్ష్మి అని పిలువబడి గృహమేకాక వంశాన్నికూడా పావనం చేస్తుంది. ఇలాంటి గృహిణివల్ల పురుషుడు గార్హస్థ్యం సక్ర మంగా నిర్వర్తించి కృతార్థుడు కాగలడు. ఇన్నిపాట్లు పడేకంటే అగస్త్యమౌనీ కాశీయందు మరణిస్తేచాలు ముక్తి లభిస్తుంది.

శ్రద్ధగావిన్న అగస్త్యుడు మయూరవాహనా! జ్ఞాన కారణములయిన వాటిని వివరింప వలసిందని ప్రార్థింపగానే షణ్ముఖుడు సంతోషంతో వివరించాడు.

కుంభజా! వేదములలో చెప్పబడిన దానిని ఆచరించటమే యజ్ఞం చేయటం, బ్రహ్మచర్యాశ్రమం నిర్వర్తించితే తపస్సు చేసినట్లు అవు తుంది. దానివల్ల బాహ్యేంద్రియ జయం సిద్ధిస్తుంది. శ్రద్ధ ఉపవాసాలవల్ల అంతరింద్రియ నిగ్రహం కలుగుతుంది. ఇవన్నీ విజ్ఞాన కారణములే. వినదగినది, ఆలోచింపదగినది, చూడదగినది, అన్నియు కూడ ఆత్మయేనమా! ఆత్మావలోకనం చెయ్యటానికి యోగాభ్యాసమే ఉత్తమమైన సాధనం. సాంద్రమైన అరణ్యంలో, పర్వత గుహలలో నివసించటంవల్ల ఆత్మను తెలుసుకోలేరు. గ్రంథాలు పఠించినంతమాత్రాన సిద్ధించదు. దానములు, వ్రతములు, ధర్మములు, యాగములు చేసినందున ఆత్మజ్ఞానం లభించదు.

మనస్సు చివరకు దృష్టి కేంద్రీకరించిన మార్గాన యోగసిద్ధి కలుగదు. ఇతరమును వదలి విశ్వము ఆత్మ సంతుష్టుడయి ఆత్మచేతనే ఆత్మ నెరుంగవలె. అట్లు తెలుసుకొన్నవారే యోగసిద్ధిని పొందినవారు.

కొంతమంది ఆత్మ పరమాత్మల సంయోగమే యోగమంటారు. ప్రాణ అపానముల సమాగమమే యోగమని మరికొందరు వివరిస్తారు. కొందరు విషయేంద్రియాల కలయికనే యోగమని నిర్వచిస్తారు. పరమాత్మ క్షేత్రజ్ఞుల సంయోగమే యోగమని కొందరంటారు. యమ నియమ, ఆసన, ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యాన, ధారణ, సమాధులు యోగానికి అంగాలని బోధిస్తారు. నా మతంలో మాత్రం ఆసన, ప్రాణాయామ, ప్రత్యాహార, ధ్యాన, ధారణ, సమాధులు ఆరే అంగములు.

ఇందులో ప్రథమంగా చెప్పిన ఆసనములు అనేక విధములు. స్వస్తికాసనము, గోముఖాసనము, పద్మాసనము, వీరాసనము, భద్రాసనము, మత్స్యాసనము, మయూరాసనము, మకరాసనము మొదలయినవి. ఇందులో ఏదయినా ఒక ఆసనస్థుడై కూర్చుండి యోగి అయినవాడు యోగాభ్యాసము చేయాలి. దోమలు, ఈగలు మొదలయిన కీటకాలు లేని ప్రదేశం ఎన్నుకోవాలి. కేశములు, భస్మం మొదలయినవి లేకుండ ఉండవలె. జన సంకులం కాకుండా ఏ బాధలు లేకుండా సుఖావహమైన ప్రదేశం ఎన్నుకోవాలి. అసంతుష్టుడు, క్షుధార్తుడు, నిద్రాక్రమితుడు కానప్పుడే యోగ సాధనము ఉపక్రమించాలి. పైపండ్లు క్రిందిపండ్లు ఒకచోట చేర్చరాదు.

గాలిని కుంభించి మెల్లమెల్లగా మరలించి ఉండవలె. ఒకేసారి బలవంతంగా గాలిని విడిచితే అది రోమకూపాలనుండి బయటకు రావటానికి ప్రయత్నిస్తుంది. దానివలన కుష్ఠు మొదలయిన రోగములు కలిగే

ప్రమాద ముంది. మరింతిక ఏమనగా మానవుడు మెల్లగా మ స్తరించి తంత మీదకున గురుపైకి ఎక్కినట్లు యోగసాధకుడు వాయువును క్రమంగా స్వాధీన పరచుకొని విలయం పొందాలి. సవ్యాప సవ్యాల ప్రయాణిస్తుంది కనుక గాలికి ప్రాణవాయువనే పేరు కల్గింది. సాధకుడు చంద్రనాడిద్వారా గాలిని పూరించి సూర్యనాడి నుండి విడుదల చేస్తారు.

సృష్టి అనంతమైనది. ఇందు గల జీవకోటిలో మానవునికి విశిష్టత ఉంది. ఆదికాలంలో మానవుడు ఆహారం కొరకు మొంత కాపశ్రయపడినాడు. వ్యవసాయం, గృహ నిర్మాణం మొదలైనవి చేసే స్థాయికి వచ్చినతర్వాత అతని దృష్టి సృష్టివైపుకు మళ్ళింది. ప్రకృతి అందానికి మురిసిపోయినాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు తుఫానులవంటి సృష్టివైపరీత్యాలకు భయపడినాడు. చిగురాకు పుట్టుకనుంచి సమస్త సృష్టి చూచి ఆశ్చర్యపడినాడు. ఈ ప్రకృతి దానంతట అదే కలుగు తున్నదా? లేక దీనికి మూలమేమైనా ఉందా? అన్న ప్రశ్నలు ఉదయించాయి.

నాగరికత పెరగడం ఎలా జరిగింది? మానవుడు ప్రతి వస్తువును పరిశీలించి, దాని తత్వాన్ని తెలుసుకొని, వస్తువుల అన్యోన్యత సంబంధం కార్యకారణ సంబంధం సమన్వయపరచుకొంటూ వచ్చిందే నేటి విజ్ఞానం. ప్రకృతిలోని వస్తుతత్వం తెలుసుకొని, అవి తమకు ఎలా ఉపకరిస్తాయో చూచి, అవసరమైతే వాటిని ఆ విధంగా మలచుకొని మానవుడు సుఖం చేకూర్చుకొంటున్నారు. కనుకనే పై ప్రశ్నలను ప్రాక్పశ్చిమ ఖండాల లోని మేధావులుకూడ పలువురు ఆలోచించి సృష్టికి మూలమైన పదార్థం ఒకటున్నదనే నిర్ణయించారు. కొందరు దానినే భగవాను డన్నారు. కొందరు ప్రకృతిపరిణామ మన్నారు.

పద్మాసనం మొదలయిన ఆసనములవల్ల శరీరానికి దార్ఢ్యం కలుగుతుంది. ప్రాణాయామంవల్ల కలుష సంహతులు నశిస్తాయి. ప్రత్యాహార క్రియవలన శరీరం పావన మౌతుంది, ధారణాధ్యానంవలన చిత్తస్థైర్యం కలుగుతుంది ధ్యానంచేత ఈశ్వరుడుదర్శింపగలుగుతాడు, సమాధి వలన కర్మ నిర్మూలనం జరిగి మోక్షం సిద్ధిస్తుంది. ఈ విధంగా యోగాంగ

ఇది ప్రకృతి సహజ పరిణామమూ లేక భగవానుని లీలయా అన్న దొక జటిల సమస్య. దానిని చర్చించటానికి ఇది అనువుగాదు. కనుక భగవంతుని అస్తిత్వమే తీసుకొని చర్చించటం జరుగుతుంది.

అయితే ఇక్కడ కొన్ని ప్రశ్నలు మొదలయినవి. భగవంతుడు ఎక్కడ ఉన్నాడు? అతని రూపం ఎలా ఉంటుంది? అతడు చేసే పని ఏమిటి? మనం చూడవలెనంటె ఎలా? ఈ జిజ్ఞాసతోనే వేదాంతుల మేధస్సు తర్కించింది. ఎవరి బుద్ధికి తోచింది, ఎవరెవరి అనుభవాలు, ఎవరెవరు ఏ యే విధానాలు అవలంబించిరి వివరించి చెప్పారు. దీనికి ఆధ్యాత్మికచింతన అంటారు. ఈ పరిశోధన లేకచింతన భారత దేశంలో జరిగినంతగా మరే దేశంలో జరుగలేదని యావత్ప్రపంచం అంగీకరించిన సత్యమే.

సహజంగా విజ్ఞానశాస్త్ర పరిశోధనలు దినదినాభివృద్ధి చెందటం, ఒక కాలంలో శాస్త్రజ్ఞుల పరిశోధనా ఫలితాలను ఆధారంచేసుకొని తరువాతి కాలంలో వారు ఇంకా ముందుకు పోవటం జరుగుతుంది. కాని దురదృష్టవశాత్తూ ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞాన పరిశోధనలు వందల సంవత్సరాల నాడే ఆగిపోయి ముందుకు జరుగకపోవటం జరిగింది, అనాటి పరిశోధనలన్నీ తప్పులని, అవి వట్టి కట్టుకథలని, కేవలం కొంతమంది తమస్వార్థ

సత్ఫలాన్ని సాధకుడు పొందగలుగుతాడు.

ప్రాణవాయువు ధారణలో దహని, భ్రామణి, స్తంభని, శమని, ప్లావని, అనే అయిదు భాగాలున్నవని పెద్దలు వివరిస్తారు. యోగ సూత్రముకూడ ఉడ్డీయానముద్ర, మహాముద్ర, గగనముద్ర, జాలంధర ముద్ర అని అయిదు విధాలు.

ఏర్పరచబడినవన్న భావం ప్రచారంచేయబడుతూ వచ్చింది. ఇటీవలి కాలంలో అది మరీ పెరుగుతూవచ్చింది. చివరకు 'శాతమ్మ జాతీయ మిత్రులవారా! కింజలంకామురుషా!పిలంతి' అని శాస్త్రవిచ్చిన దాని కనుక ఇందులోని తప్పులెక్కయినా సరే భాగవలసిందని ఈ మూర్ఖులు చెబుతున్నారు అని వినిపించేవాక వచ్చింది. కారణ మేమంటే శాస్త్రగ్రంథాలలో చెప్పబడినవని అద్భుత విషయాలుగా కనబడటమే గాక అవి బుద్ధిపూర్వకచగలిగే స్థితిలో అధ్యాత్మిక జ్ఞానసంపన్నులుగూడ లేరు. ఇవి హేతువాదానికి నిలువవని, ప్రచారకుల భావన, వాదన. ఆస్తిసంస్కృతిని ఆదరించేవాళ్ళకుగూడ నేటి విజ్ఞానశాస్త్రపరిశోధనలు, లౌకికుల వాదనలు విన్న తరువాత ఏం చెయ్యాలోతోచని అయోమయ స్థితిలో పడుతున్నారు.

నిజానికి హేతువాదానికి నిలువనిదిలేదు. అసలు మానవుని నాగరికత అభివృద్ధి హేతువాదనతో కలిగినదేగదా! చివరకు అన్ని పురాణములు శాస్త్రములు వ్రాసిన బాదరాయణుడు బ్రహ్మ సూత్రములు ప్రారంభిస్తూ "అథాతో బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా" అన్నాడు. ఆ తరువాత, ఇందువలన బ్రహ్మ పదార్థమును గురించిన ఆలోచన చేయవలె అని గదా భావం. ఇందులో 'అథః', 'అతః' అనుమానంతో ఎందుకు ప్రయోగింపబడినాయి. ఇందువలన ఆదిలోనే వలెనా కారణాలుండ అని చెప్పబడినట్లు గదా! ఆ తరు

ఇలా సింగళనాడుల సంయోగం చెంది సుషుమ్నను చేరడం మహాముద్ర. గొంతులోని కొండనాలుక వద్దకు జిహ్వను ప్రవేశింపజేసి బ్రహ్మరంధ్ర, భ్రువ, చంద్రమండల విగళితమైన అమృతపానం చేయడమే నభోముద్ర. దీనినే ఖేచరీముద్ర అంటారు. ఉత్తమమైన మహాలింగమును అహోరాత్రాదు నిల్పటానికి ఉడ్డీయానముద్ర సాధనం. వారికాలాన్ని

నాక అథః అన్న పదం ప్రాథమిక జ్ఞానమును సంపాదించిన తరువాత బ్రహ్మపదార్థ చర్చకు తగిన స్థాయి పొందగలరని సూచిస్తుంది. కనుక హేతువాదప్రాతిపదిక మీదనే ఆధ్యాత్మిక చర్చ జరిగిందని దాని అవుతున్నది.

అయితే పూర్వ గ్రంథాలలో చెప్పబడిన అపూర్వశక్తులు మానవుడికి లభిస్తాయా? మానవుడంత శక్తిసంపన్నుడవుతాడా? అన్నది ప్రశ్న. దీనికి సూక్ష్మంగా పరిశీలిస్తే మానవుని (ప్రాణి) వంటి విచిత్రమైన యంత్రం మరొకటి లేదు. ఈ దేహంలో ఉన్న చైతన్య పదార్థమేది? ఈ శరీరం ఎలా అన్ని సందర్భాలకు అనుకూలంగా మారుతున్నది? వైద్యశాస్త్రం ఇంత అభివృద్ధిచెందిన రోజులలోకూడ మృత్యువును ఆపలేకపోతున్నారు అని ఆలోచించినపుడు ఎంతటి విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త అయినా ఏదో ఒక అతీతమైన శక్తి ఉంది, అదేమిటో అర్థంకాని స్థితిలో ఉన్నట్లు అంగీకరించక తప్పటంలేదు.

ఇక భగవంతుని గురించిన చర్చ చూదాము. అతడు వాఙ్మనస గోచరుడు. అంటే పంచభూతాలకు అందనివాడు. గుణరహితుడు, ఆకార రహితుడు. మరి ఇలాంటి స్వరూపాన్ని ఎలా దర్శించాలి? పూర్వం మహర్షుల జ్ఞానమార్గంచేత, అనుమానాది ప్రమాణములచేత ఆ పరబ్రహ్మ

ధరించేది జాలంధర ముద్ర. అపానమును బంధించటమే మూలబంధ ముద్ర. ఈ ఐదు ముద్రలు సమాధిసిద్ధకు కారణాలు. బిందుస్థితికి వాయుస్తంభనం కారణం. జీవుని ప్రాణవాయువు పైకి, అపానవాయువు క్రిందికి లాగుతుంటాయి. ఈ విధంగా జీవుడు ప్రాణ అపానములతో సతమత మయ్యేటప్పుడు వాయువును స్తంభింపచేసేటప్పుడు హం అనే

స్థితిని పొందుతారు. మరొకటి యోగ మార్గం. ఈ విధానంద్వారా పరతత్వాన్ని దర్శించ వీలవుతుందని తత్వంతెలిసిన మహనీయులు అన్నారు. దీనికూడా ఇంద్రియాలను అదుపులో ఉంచటం ప్రధానం. మానసిక ఏకాగ్రతకు సాధనయే మూలం. 'యోగశ్చిత్తవృత్తినిరోధః' అని అని యోగశాస్త్రాచార్యుడయిన పతంజలి సూత్రం. యోగం సాధనవల్లగాని సిద్ధించదు. అది అభ్యాసవశమైనది. సంపూర్ణంగా విజ్ఞానశాస్త్ర బద్ధమైనదే. మూలాధార, స్వాధిష్ఠ, మణిపూర, అనాహత, విశుద్ధ ఆజ్ఞాచక్రము లన్నవి ఇందులోని మెట్లు ఒకదానికొకటి ఊర్ధ్వం. మూలాధార చక్రమునుంచి శేషోరగం (కుండలిని) వెన్నెముకలోని రంధ్రం ద్వారా ఊర్ధ్వగతం చేయటమే యోగసాధన.

కుండలిని ఊర్ధ్వగతం చేయటం వాయువుచేత మాత్రమే సాధ్య మవుతుంది. వాయువును పూరించి, కుంభించి, రేచకము చేయవలె. అంటే గాలిని పీల్చటం, కొంతసేపు నిల్వయుంచటం, అనంతరం విడవటం. దీనికే ప్రాణాయామం అని పేరు. దీనికొక క్రమ విధానం చెప్పబడింది. అభ్యాసం చేత వాయువును కుంభించి ఉంచటానికి వీలుకలుగుతుంది. కుండలిని ఊర్ధ్వగత మవుతున్నపుడు పైన చెప్పబడిన స్వాధిష్ఠాది చక్రముల స్థానముల వద్దకు చేరగానే కొన్ని అద్భుతశక్తులు కలుగుతాయి అని,

శబ్దం, విడిచేటప్పుడు 'స' అనే శబ్దం ఉత్పత్తి కలుగుతుంటుంది. స్మరణ లేకుండా జరిగే ఈ శబ్దాల సోహం అజపా మంత్రమై జీవునిచేత దినమునకు 21600 మార్లు అప్రయత్న నిశ్వాసం మూలంగా జపింపబడు తుంటుంది.

అజపామంత్ర మాహాత్మ్యం ఎంత జీవుడు మారాక జరుగుతున్న

ఇది షట్చక్రములను దాటి సహస్రారకమలం వద్దకు చేరగానే పరమాత్మ దర్శనం కావటమేగాక మహత్తరమైన శక్తులెన్నిటిని పొందగలరని యోగ శాస్త్రం, దానిని సాధనచేసినవారు అన్నారు.

అయితే యోగశాస్త్రం ప్రమాదకరమైనది కూడ. కనుకనే యోగాభ్యాసం చేయదలచినవారు సాధనలో సిద్ధిపొందిన గురువుల దగ్గర ఉండుకొని యోగవిద్యను సాధనచేయాలని పెద్దలంటారు. లేకుంటే ప్రాణాయామం సాధనలో ఒక్కొక్కప్పుడు మరణంకూడ సంభవిస్తుంది. పౌరాణిక పురుషులయిన వారిని వదలివేద్దాం. చారిత్రక పురుషు లయిన పోతులూరి వీరబ్రహ్మం, రామకృష్ణ పరమహంస యోగసాధనచేసి సిద్ధి పొందినట్లు వారి జీవితాలలో కనబడుతుంది.

ఇదంతా మాయ. కనికట్టు విద్య. తన సంపాదనకోసం కొంత మంది గొప్పగా చెబుతారు. ఇది యదార్థం కాదని చెప్పి కండ్లుకట్టుకొని ప్రచారంచేసే వారున్నారు. పై ఇద్దరు ఏ ధనానికీ ఆశించలేదు సరి గదా లోక శ్రేయస్సుకు తమ జీవితాలను అర్పించిన వారేగదా. మనకు చేతగాకనో, ఆ స్థాయిని అందుకొనలేక పోయినంత మాత్రాననో దాన్ని విమర్శించటం అది బూటకమని ప్రచారం చేయటం తగనిపని. కొందరు ఆధునిక పాశ్చాత్యదేశాలలో దీని గురించి పరిశోధనలు జరుగుతున్నట్లు,

విషయాలను చూడగలుగుతారు. ఎంత దూరమయినా శ్రమ లేకుండా ప్రయాణం చేయగలడు. తానంతకు ముందు చదువని, వినని శాస్త్రమయినా వివరిస్తాడు. భౌతిక శరీరాన్ని చిన్నదిగ చేసుకొనగలడు. పరకాయప్రవేశ శక్తి కలుగుతుంది. మృగ, పక్షి, కీటకాదుల భాషలను తెలుసుకొనగలుగుతారు. శరీరాన దివ్యమైన తేజస్సు కలుగుతుంది.

అందునా రష్యా చాలా ముందడుగు వేసినట్లు తెలియవస్తున్నది. వారు ఋజువు పరచిన రోజునయినా వీటిపై నమ్మకం కలుగుతుంది.

అది అలా ఉండనివ్వండి. యోగానికి అంగాలు ఎనిమిది. యమ, నియమ, ఆసన, ప్రాణాయామ, ప్రత్యాహార, ధ్యాన, ధారణ, సమాధులు.

ఇందులో యమమంటే ఆత్మనిగ్రహం. అనగా అంతరింద్రియమైన మనస్సును స్వాధీనం చేసుకొనటం. మనస్సు కోతివలె మిక్కిలి చంచలమైంది. చూచిన వస్తువుల నెల్ల కోరుకొంటుంది. కోరినదానిని పొందటానికి సక్రమ మార్గాన వీలుగాకపోతే అక్రమవిధానమైనా అవలంబించాలని ఆరాటపడి మానవుని దుర్మార్గ ప్రవృత్తికి మళ్ళించే మనస్సును స్వాధీనపరచుకొనటం. యమానికి అహింస, సత్యం, బ్రహ్మచర్యం ఇతర నియమాలు.

నియమం మళ్ళీ అయిదు విధాలు (౧) శౌచం:బాహ్యశుద్ధి, అంతశ్శుద్ధి: (౨) సంతోషం – తుష్టి: (౩) తపస్సు : స్థిరమైన మనస్సుతో క్రమబద్ధంగా నడవటం. (౪) స్వాధ్యాయం:సద్గ్రంథ పఠనము, మంత్ర జపం: (౫) ఈశ్వర ప్రణిధానం : సర్వమును ఈశ్వరుని కర్పించి ఆరు [illegible] త్రుంచివేయటం: ఆసనం : స్థిరమైన విధంగా శరీరాన్ని ఉంచటం.

(02

శరీరమంతటి సుగంధం వెలువడుతుంది. షడంగ సాధనవల్ల యోగి నగరం ప్రవేశించడంతోనే యోగికి దివ్యశక్తులు సంభవిస్తాయి. ఇవి శరీరానికి సంబంధించిన షడంగయోగం. ముముక్షువు లక్ష్యమైన షడంగ యోగం వివరిస్తాను విను. కాశీవిశ్వనాథుడు, విశాలాక్షిదేవి, అన్నపూర్ణ, యముడు, కాలభైరవుడు, ఢుంఢివిఘ్నేశ్వరుడు, కేదారేశ్వరుడు. మహేం

కనుక యోగ సాధనమున చెప్పబడిన అంగముల ఉపయోగం మానవుడిని దైహికపాటవంతుడిగా చేయడం, నవ్యాక్తిగా మలచడం, మస్తకలింపుల వశంచేయడం, మొదలయినవిగా చెప్పవచ్చు. సిద్ధి శక్తులు కలుగుతాయో లేదో తరువాత సంగతి. మానవుడు మానవతా భావంతో జీవించాలని యోగం శాసిస్తుంది. ఆదరిని దానిష్టముగా సూచ చేయడు. వివేకశ్రేయస్సుకు ఇది పరోక్షంగా ఉపకరిస్తున్నది గదా!

యోగసాధన వలన ఆరోగ్యం ఆయుష్షు పెంపుచేసుకొనటానికి వీలవుతుందని ఆధునిక శాస్త్రజ్ఞులు చెబుతున్నారు. ప్రాణాయామంవల్ల (క్రమంగా సాధనచేసినా) శరీరమంతట రక్తం ధారాళంగా ప్రవహించటానికి వీలవుతుందని, ముఖ్యంగా గుండెజబ్బులవారికి అన్నిమందులకంటె ప్రాణాయామమే ప్రయోజనకారి అని వైద్య నిపుణులు నిర్ధారణగా తెలియచేశారు. కొన్ని విశ్వవిద్యాలయాలలో యోగసాధన అధ్యయన విషయంగా ప్రవేశపెట్టడంకూడ జరిగింది.

ప్రాచీన గ్రంథాలలో ఇదివరకే నేటి విజ్ఞానశాస్త్ర పరిశోధనలన్నీ ఉన్నాయి అనటం సాహసం. ఎవ్వరూ అనరు. కాని ప్రాచ్యగ్రంథాలలో నిక్షిప్తమైయున్న విజ్ఞానాన్ని, ఏదో సాధనతో లేక ఎవరితో ప్రాధాన్యం కలుగుతుందో పరిశీలించడం లేక తిరస్కరించడం లేక విచ్ఛిన్నానికి, సంస్కృతికి క్షేమకరమైనది కాదు.

ద్రుడు ఓంకారేశ్వరుడు కాశీనగరపరంగయోగం తెలిపినవాడు.

వారణాసీపుర సంచారమే ఖేచరీముద్ర. ఆనందకాననవనములో ఉండటమే ఉడ్డీయానముద్ర. కాశీయందు ప్రవహిస్తున్న గంగానదిలో స్నానమొనర్చటమే జాలంధరముద్ర. పరమేశుని రాజరాజధానియందు చేసిన వ్రతాలే మూలబంధముద్ర. ఇవి బాహ్యముద్రలు అవి యోగం వివరించాడు. కలశజుడు అంతతో తృప్తిపడక మహానిగూఢమయిన అయురవసానకాలం గుర్తించే విధం తెలియజెప్పవలసిందని ప్రార్థించాడు. దానికి షణ్ముఖుడు నవ్వి ఇలా అన్నారు.

అయురవసానకాలం

కుంభసంభవా ఇది అత్యంత రహస్యమయినది. అయినా నీ వంటివాడు ప్రశ్నించినప్పుడు తెల్పకుండటం ధర్మంకాదు.

పింగళానాడి ఎక్కువగ పనిచేయక ఇడానాడిమూలంగా ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములు రెండు చరించే ట్లయితే నరుడు మూడు సంవత్సరాలకు మరణిస్తాడు. మూడహోరాత్రులు గాని, రెండహోరాత్రులుగాని పింగళా నాడియందు మాత్రమే ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు సాగితే వా రొక్క సంవత్సరంకంటె బ్రతుకడు.

పదిరోజులు ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు రెండు నాడులనుంచి రాత్రింబవళ్ళు సమానంగా నడుస్తుంటే మూడు నెలలకే వాడు చనిపోతాడు.

ముక్కుతోగాక, నోటితోనే వాయువు వెలువడేవాడు మూడు రోజులలో మృతుడౌతాడు.

ఎవరికయినా హఠాత్తుగా ఆకసంలో నలుపు పసుపు రంగులుగల పురుషుడు కనిపిస్తే వాడు రెండు వత్సరాలే జీవిస్తాడు.

మూత్రమెంట వీర్యము,మలమూత్రములు ఒకసారే విడచేవాడు ఒక సంవత్సరం మాత్రం బ్రతుకుతాడు. అరుంధతి, ధ్రువుడు, మాతృమండలమూ కనిపించనివాడు ఆరు నెలలకే మరణిస్తాడు. నలుపు మొదలయిన రంగు మరొక విధంగా కనిపించినా, పులుపు మొదలయిన రుచులు ఇంకొక విధంగా రుచించినా, కనుకొలుకులు తోగరంగు కలిగియున్నా, రాత్రులు ఇంద్రధనుస్సు చూచినా వాడికి ఆయుర్దాయం ఆరునెలంటే గుర్తించాలి. కొండగాలి, ఉవకపెళ్లిగాలి వేగంగా వచ్చి పాదాలనుండి తలవరకు ప్రాకినా, స్నానంచేసిన వెంటనే పాదములయందు హృదయ భాగంలోను తడి వెంటనే ఆరిపోయినా, అద్దపు బింబంలో ఎర్రనికాంతులు చూచినా వారి ఆయుస్సుగూడ ఆరు నెలలే గుర్తించాలి. పీడ కలలు వస్తు, అద్దంలో సూర్యుడు లేక చంద్రుడు కనిపించనపుడు, పగలు నక్షత్రాలు కన్పించి రాత్రులు కనిపించకుండా ఉన్నపుడు, కంట్లు మూయగానే గంధర్వనగర దర్శనం, లేక పిశాచాలు నృత్యంచేసినట్లు కన్పించడం స్వప్నంలో శరీరానికి నూనె పట్టించుకొన్నట్లు, తలగొరిగించుకొన్నట్లు, పిశాచాలు, గాడిదలు, కాకులు, కుక్కలు, గ్రద్దలు, నక్కలు కలలో కనిపించినవారికి మరణం దగ్గరలో ఉన్నట్లు తెలుసుకోవలెను.

ఈ నిమిత్తాలు కనిపిస్తే వెంటనే కాశీ నగరం చేరి, నిరాకారనిర్వికల్ప, నిరస్తసమస్త ఉపాధికుడు నిత్యుడయిన లింగరూపియైన విశ్వేశ్వర సాన్నిధ్యంలో మరణిస్తే ముక్తి కలుగుతుంది అని ఆయుస్సు రహస్యాన్ని కుమారుడు వివరించాడు. ఇదంతా శ్రద్ధగా విన్న అగస్త్యుడు కరవాలినా: వియద్గంగ ప్రవహిస్తున్న మహాక్షేత్రం చెక్కుతు

ముక్కంటిగా లింగముల రూపం ధరించి పరమేశ్వరుడు విలసిల్లుతున్న అవి ముక్తిక్షేత్ర మాహాత్మ్యం ఇంకా వినవలెనని కుతూహలముగా ఉంది అన్నాడు. దానికా శక్తిపుత్రుడు ఎంతో ఉత్సాహంతో ఇలా వివరించాడు.

దివోదాసు చరిత్రము

పద్మకల్పంలో స్వాయంభువ మనువు కాలంలో ఒకప్పుడు అరవై సంవత్సరాల అనావృష్టి ఏర్పడి గొప్ప కరువు సంభవించింది. ప్రజలంతా అవస్థల పాలయినారు. కొందరు సముద్రతీరాలకు నివాసం మార్చారు. జనులు లేక గ్రామాలు పాడువడిపోయినాయి. నీరు లేక వృక్షాలు మలమలమాడి ఎండాయి. ఆకలి బాధను తట్టుకొనలేక మనుష్యులు క్రూరమృగాలకన్న క్రూరులయి జంతువులను, మనుష్యులనుగూడ చంపితినసాగారు. ఆకలి ఎన్నాళ్ళు సాగుతుంది. క్రమంగా జంతువులు నశించాయి. ప్రజలు బక్కచిక్కినారు. ఎముకల గూళ్ళయినారు. కొందరు మరణించారు. ఈ విపత్యం చూడలేక బ్రహ్మ ఎంతో కలవరపడినాడు. ఆయనకు ఆశ్చర్యం వేసింది. వర్షాలు ఎందుకు కురవటం లేదో ఆయనకు గోచరం కాలేదు.

ఆలోచించగా, ఆలోచించగా విధాతకు ఒక్క కారణం కనిపించింది భూలోకంలో చక్రవర్తి లేడు. రాజులేని రాజ్యంలో ప్రజలు విశృంఖలంగా సంచరించసాగారు. యజ్ఞయాగాదులు మానివేశారు. హవిర్భాగం లేకపోవటంవలన దేవతలు దుర్బలపీడితులయినారు. దానితో పర్జన్యుడు వర్షించ సమర్థుడు కాలేదు. కనుక సమర్థుడయిన వాడిని ఒక్కడిని చూచి భూమండలానికి అధిపతిని చేయాలి అని ఆలోచించాడు.

పూర్వగా మనువంశంలో జనించిన రిపుంజయుడు అడవి మధ్యస్థలో తప చాడు. చతుర్ముఖుడు ఆయన వద్దకు వెళ్ళాడు. మనువంశతిలకా ! ఈ ధరణీచక్రాన్ని పాలించటానికి నీవే సమర్థుడవు. రాజు లేక ప్రపంచము కల్లోలమయింది. చతుస్సముద్ర పర్యంత ధరణీచక్రాన్ని పరిపాలించి ఉద్ధరించు. దేవతలతో స్నేహం కలిగివుండటంవల్ల నీవు దివోదాసుడనే నామం ధరిస్తావు. వాసుకి కుమార్తె మోహిని నీకు పత్ని కాగలదు అని సానునయంగా పల్కాడు.

ఆ మాటలు విన్న రిపుంజయుడు బ్రహ్మతో తాతా! పితామహా! మీరు చెప్పినదానిని అంగీకరించకుండా ఉండటం ధర్మంగాదు. కనుక అంగీకరిస్తాను. కాశీ పట్టణంలో నివసించే శివుడితో దేవతలు భూమిపై తిరుగుతున్నారు. వారాణసీదర్శనోత్సుకతతో పాతాళవాసులుగూడ ధరాతలంమీద విహరిస్తున్నారు. ఇంత ఇక్కట్ల ఉంటే నా పరిపాలన సక్రమంగా సాగదు. నీవు నా పలుకులను అన్యథా భావించవద్దు. దేవతలు నాగలోకవాసులు భూమిపై సంచరిస్తుంటే నే పరిపాలనా భారం వహించను అన్నాడు. దానికి పితామహుడు వారిని భూలోకంనుండి పంపివేయటానికి అంగీకరించాడు. ఏకామ్రకవన శాంభవక్షేత్రాన్ని కదలేగారు. దివోదాసుడు తెలిపిన షరతునిక వివరించాడు. దేవతలంతా భూమిని వదలిపోయే విషయం అంగీకరించలేని తాను స్వర్గలోకానికేగినారు.

దివోదాసుడు చక్రవర్తి పదవి వహించాడు. వెంటనే నాకలోకవాసులంతా, నాగులను ఈ లోకంవిడిచి పోవలసిందని అలా పోకుంటే అతి దోషం కాగలదని ప్రకటించవలసిందిగా ఆదేశించాడు. దాకాలను [illegible] శ్రీశైలం, కోలార్క్, పంతర్ [illegible]

హస్తి, కాంచి, వెంకటాచలం, శ్రీరంగం, రామేశ్వరం, మొదలయిన దివ్యస్థలాలలో తమ ప్రభువు అంశను చూస్తారు. నానావిధ పుణ్యక్షేత్రాంలోని దేవతలు, యక్షులు, నాగులు దివోదాసుని ఆజ్ఞవిని ఏమిచేయటానికి తోచక కాశీక్షేత్రం చేరారు. గంగాధరుడు ఒద్దిక విడిచిన దేవతాలోకాన్ని చూచి పరమేశ్వరుడు, దేవతలారా! కాలగతిని ఎవ్వరూ మార్చలేరు. నేను కూడా కాశీక్షేత్రం విడిపోతున్నాను. కమలభవుడు లోకహితార్థం సర్వ సర్వం సహా చక్రాన్ని దివోదాసునకు ఇచ్చివేశారు. యక్ష, సురాసుర, కిన్నర, పన్నగ, గరుడాది దివ్యులు ఈలోకాన్ని విడిపోయిక తాను రాజ్యం చేయనన్నాడట ఆ రాజు. విధాత అతనికి అవరం ఇచ్చారు. పితామహుని మాట మనం గౌరవించవలెను. నేను మందరాచలంమీద నివసిస్తాను. దేవతలంతా స్వర్గంచేరండి. పన్నగులు పాతాళం చేరండి అన్నారు. ఈశ్వరుని వచనం పాటించి వారంతా తమతమ లోకాలకు వెళ్ళారు. పరమశివలయుని అంతరంగ భక్తులు మాత్రం త్రిపుండ్రములతో రుద్రాక్ష మాలికలతో శార్దూలచర్మములతో పాటలజటాధారులయి పంచాక్షరి మంత్రపఠనం చేస్తూ పరమేశ్వరుని అనుగమించారు. అగదరీశ్వరుడయిన శంకరుడు మందరాద్రిని పావనంచేయదలచి ప్రయాణం సాగించారు. మందరుడు ఒకప్పుడు ఈశ్వరుని తనపై అధివసించమని వరంకోరుకొన్నాడు.

పార్వతీశ్వరుడు, రత్నాకరేశ్వరుడు, పత్తనాగరేశ్వరుడు శైలేశ్వరుడు, భృంగీశ్వరుడు మొదలయిన మాహేశ్వరులు, జ్యోతిర్లింగ మూర్తులు, లోలార్కకేశవులు, విశాలాక్షి, దుంఠివిఘ్నేశ్వరుడు, దండపాణి ఈశ్వరుని వెంట కదిలారు.

వారంతా లవణసముద్రపరివృతమైన జంబూద్వీపాన్ని దాటి, ఇక్షురసముద్ర పరీతమయిన ప్లక్షద్వీపము పరిగమించారు. సురసముద్ర

పరివేష్టితమయిన శాల్మలి ద్వీపం గడిచారు. ఘృతసముద్రమావృతమైన కుశ ద్వీపం చేరారు. ఆ ద్వీపానికి దక్షిణభాగాన మానసమాగమున్న మందర పర్వతంమీద కనక కందర మాణిక్య విరాజితమయిన ఒక గుహా నిలయంలో పార్వతీ మహేశ్వరులు అధివసించారు. తక్కినవారు అనువైన ప్రదేశాలలో ఆవాసం ఏర్పరచుకొన్నారు.

పవిత్ర గంగా తీరాన నివసించిన దేవతలంతా స్వర్గంచేరారు. దివోదాసుడు భూమిపై ఎక్కడా ఒక చిన్న దేవతనుగూడ నిల్వనీయరాదని కట్టుదిట్టాలు ప్రారంభించాడు. అక్కడక్కడ గల పుణ్యక్షేత్రాలలో దేవతా విగ్రహాలు మాత్రం మిగిలాయి. ధూపాదుల్ని మొదలంటూనవాడు పడిపడ్డారు నాటంతా పాలకహస్తం లభ్ధవాడు.

వసుంధర దేవతారహిత ప్రదేశమైంది. విశ్వేశ్వర ఆలయాలలో స్తోత్రపాఠాలు లేవు. కాశీ పట్టణపు గోష్ఠములలో హృద్యమంత్రజపాలు శూన్యమైనాయి. కారాగారములలో వందనస్తోత్ర పారాయణలు లేవు. విష్ణ్వాలయాలలో ద్వాదశాక్షర జపాలుగాని పురుషసూక్తమంత్రాలుగాని లేవు ఎక్కడా జపాలుగాని, లేక దీపాలుగాని లేవు. కలశజపాలి! ఈ ప్రదేశం చూడాపుగదా. వంపా వినాపాకలేపుని ఎత్తని ఆకాశంలో ప్రకాశిస్తున్న చంద్రరేఖమంటి లాయనాళే అమృత పేదనంలో ఎపుడూ పెరిగిన పూరేడు, నిమ్మ, నారికేళాది వృక్షాలతో ఎంతో హాయి నిచ్చే మందర ప్రదేశం. నిరంతరం మోగుతుండు ఆహ్లాదకరమైన ఈ పాట మందరయందున్న నేనుగూడ దివోదాసుని పంచకలిగిన ఈ వైపరీత్యానికి ఆశ్చర్యపడినాను. తల్లిదండ్రులను చూడవలెనని కోరిక కలిగి నేనుకూడ మందరాద్రికి వెళ్ళాను.

దేవతలను పంపివేసిన తరువాత దివోదాసుడు నానాటికి ముఖ్య

పట్టణంగా చేసుకొని ఎనిమిదివేల సంవత్సరాలు రాజ్యం చేశాడు. భూమిని వదలిపోలేని కొందరు అల్పదేవతలు దివోదాసుని ప్రార్థించి సేవకులయ్యారు. దైత్య దానవులకు చక్కని అవకాశం కలిగింది. పగవారి శత్రువులు తమకు చుట్టాలుగదా।

భూమిలో నిరాటంకంగా, నిరాతంకంగా దివోదాసుడు రాజ్యం చేస్తున్నాడు. ఉత్సాహ ప్రభుమంత్ర శక్తియుతుడైనాడు. నయవినయములు చూచి చతురుపాయాలు ప్రయోగిస్తూ పరిపాలన కొనసాగిస్తున్నాడు. తన రాజ్యంలో చాతుర్వర్ణములవారు ఆశ్రమ ధర్మాలు నిర్వర్తించేటట్లు చేశాడు.

సంవత్సరాలు గడచినకొద్దీ దేవతలకు వారణాసి విరహార్తి కలిగింది. తమకు కాశీ దర్శనం కావాలంటే ఎలా లభిస్తుంది. దివోదాసున్నంత కాలం అది అసంభవము. కనుక అతనిని రాజ్యంనుంచి తొలగించాలి. దాని మార్గమేమిటి? ఎంత ఆలోచన చేసినా వారిబుద్ధికేమీ తోచలేదు. బృహస్పతి వద్ద కేగారు. ఆయనతో తమబాధను చెప్పుకొన్నారు.

అంగిరసుడు ఇంద్రాది దేవతలనుచూచి గీర్వాణులారా ! ఎందుకు మీకీ విచారం? ఏ కార్యం నెరవేరటానికొక మార్గమున్నది. ప్రాణాపాన, వ్యాన, ఉదాన, సమానములను తృప్తిపరచేది అన్నం. దానికి ప్రాణమనే పేరుకూడా ఉంది. అన్నం సిద్ధం కావటానికి అగ్ని అవశ్యకం. అగ్ని మనలోని వాడేగదా! వాయువు మనం చెప్పినట్లు వినగలడు. వరుణుడు మాత్రం దిక్పతిగాదా। ఈ ముగ్గురు దివోదాసుని రాజ్యంలో తమతమ తేజస్సులను ఉపసంహరిస్తే అతడు మనం చెప్పినట్లు వింటాడు. వరుణ వాయువుల సాయంతో అగ్ని తేజంలేనిదే అన్నం పుష్టికాదు.

ఓగిరం లేకుంటే బలిహరణం వైశ్వదేవాదులు లేకుండా పోగలవు. హవ్య కవ్య క్రియలు శూన్యం అయితే ప్రజలకు రాజంటే విరక్తి కల్గుతుంది. ప్రజా పీడనతో కొలువు, దుర్గాలు బలహీనం కాగలవు. సప్తాంగ రహితం అవుతుంది. దానితో విధ్వంసం వస్తుంది. విధ్వంసంతో రాజు పరలోకాలకు ప్రయాణమవుతాడు. కనుక ఈ ముగ్గురు తమతమ తేజస్సులను కలిపి ఉపసంహరించాలి అని కోరినారు. బృహస్పతి ఆలోచనే సరియైన దన్నారు దేవతలు. వెంటనే అగ్ని తన తేజస్సును ఉపసంహరించాడు.

కాశీ పట్టణంలో ఎక్కడా అగ్నిజ్వాల కనిపించలేదు. కాష్ఠముల యందు ఎంత ప్రయత్నించినా జ్వాల రగుల్కొనలేదు. గృహిణులు సంభ్రమాశ్చర్యాలలో మునిగిపోయారు. వంటవాళ్ళు లేకుండా పోయినారు. బ్రాహ్మణులు హోమములు మానివేశారు. బ్రహ్మయజ్ఞాంతరాయం కలిగింది. రాజగృహంలో సైతం ఇదే దుస్థితి సంభవించింది. మహానసంలో పోయి రాజుకేమి వంటవారు సదా రాజు సూర్య కిరణాలతో పాకంచేసి కొంచెం ఆహారాన్ని భోజనం పెట్టారు. పురోహితులు ఇదంతా దేవతలు చేసిన విన్యాసం అని గ్రహించారు. ఆనాటి కెలాగో ఆ పదార్థాలు భుజించారు. పట్టణంలో ప్రజలు గగ్గోలు పడినారు. ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగా రాజు వద్దకు వెళ్ళారు.

మహారాజా! ఏమి కారణమోగాని, అగ్ని మన రాజ్యంలో జ్వలించటంలేదు. దేవతలంతా మన మీద మత్సరించారో ఏమో! మా కేది దిక్కు అని వాపోయారు. పురోహితున కేమి చేయటానికి తోచలేదు. దేవతలు కక్ష్యగట్టినారు. రాజు పాలకుడు గనుక ప్రజలను కాపాడవలసిన బాధ్యత వానియందున్నది. కానేం చేయాలి! తీవ్రంగా

ఆలోచించారు. మరలే ఇట్టి పాపకార్యానికి పూనుకోవడం ఎంతో హేయ మయిన పని. వీరి వంశానికి లోబడి దేవతలంతా దాసోహ మనటమా ! ఎంత అవమానకరం! వాడెంతటి శక్తివంతుడు. గీర్వాణులకు మాత్రం తెలియదా ! ఇంత మాత్రానికే దివోదాసుడు వీరి కాళ్ళపైబడి ప్రార్థిస్తాడా? ఒక అగ్ని ఏమిటి? దేవతలందరి శక్తి తానే ధరించి ప్రజలకు ఏ లోటు రానీయకుండా చేయటానికి సామర్థ్యం లేదా ! ఈ విధంగా ఆలోచించి చక్రవర్తి ప్రజలతో ఇలా అన్నారు. ప్రజలారా!మీరు భయపడకండి. ఇదంతా దేవతల కుతంత్రం. యోగసంపదతో నేనే అగ్ని దహనశక్తి కలిగిస్తాను. నిప్పుకల్లు దాస్తే పెండ్లి ఆగిపోతుందిలే అన్నట్లుంది దేవతల ఆలోచన.

నేనే అగ్నిరూపం ధరించి యజ్ఞాలలో హవ్యములు స్వీకరిస్తాను. పర్జన్యుని రూపం ధరించి వర్షిస్తాను. అవసరమయితే సూర్యచంద్రుల ఆకృతులుకూడ నేనే ధరించి దినక్రమం భంగంకాకుండా వెలుగును ప్రసాదిస్తాను. వాయురూపం ధరించి ప్రాణుల అంతర్బహిర్వ్యాప్తిని పొందుతాను. అది ఇది ఎందుకు సమస్త దేవతారూపాలు నేనే ధరిస్తాను. యోగసాధన శక్తితో అంతా నిర్వహిస్తాను. మీరేమి విచారించక మీ మీ గృహాలకు పోండి అని ప్రజలను ఓదార్చి పంపాడు. అనంతరం దివోదాసుడు యోగవిద్యా బలంతో సమస్త దేవతా రూపాలు తానే ధరించాడు. ప్రజలు యథావిధిగా తమతమ కార్యాలు నిర్వర్తిస్తున్నారు. అయితే అయాచితంగా అన్నీ సమృద్ధిగా లభించటంవల్ల ప్రజలలో సోమరితనం ఎక్కువైంది.దాంతో దుష్టభావనలు మనస్సులో చిగురించసాగాయి.

మందర పర్వతంపై ఎంతో సుఖవంతంగాఉన్నా, పరమేశ్వరుడు కాశీని మరచిపోలేక పోతున్నాడు. ఆయనకు కాశీ వియోగం భరించరాని

ఆలోచన. ఒకనాడు సింహముఖి, గజానన, వికటానన, అష్టపత్ర మొదలయిన అరువదినాల్గు యోగినులను పిలువనంపాడు, శివుడు వారితో దివోదాసుడు కాశీనుండి దేవతలను వెడలగొట్టాడు. పౌరులు వారణాసి పాలనతో తృప్తులయినారు. మీరందరు నానావిధములయిన మాయ వేషాలు ధరించి కాశీ చేరండి. ఎట్లయినా ప్రయత్నించి వారి మత ఆచారాలు చెడగొట్టండి. పతివ్రతల పాతివ్రత్యానికి భంగం కలిగే ట్లు చేయండి. వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు పాడుచేయండి. అప్పుడుగాని మాకు కాశీనగర ప్రవేశానికి వీలగును అని చెప్పారు. యోగినులంతా వరుసగా వారణాసి చేరారు. ఒకరు పూలమ్మే వనిత, ఒకరు సైరంధ్రి, ఒకరు గంధవాహిని, ఒకరు సాముద్రికవేత్త ఇలా విన్నాణాలు ధరించారు. చిత్రవేషాలు ధరించి యోగినులెంత ప్రయత్నించినా వశీకృతులు కాలేకపోయారు. పని నెరవేరకుండా వస్తే ఈశ్వరుడేమి కోపిస్తాడో అని వారంతా కాశీలోనే ఉండిపోయారు.

ఎంతకాలం గడిచినా యోగినులందరి వార్త రాకపోవటంతో పరమేశ్వరునికి ఎంతో బాధ కల్గింది. ఒప్పు వెంటనే సూర్యుని పిలిచి అర్యమా! దేవతల ఆర్తి కర్మసాక్షివి నీకు ఎరుకేగదా! దివోదాసుని ధర్మచ్యుతునిచేయ వలసింది. కాని క్రోధాది అరిషడ్వర్గానికి అతడు లొంగనివ్వడుగాని అతని బలమూ, బలమూ వశించవు. ధర్మమువల్ల సుస్థిరుడై మానవుడున్నంతకాలం ఏ ఆపద కలుగదుకదా! ఎట్లయినా ఈ ధర్మభ్రష్ఠిని సంపాదించ వలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు. మహా ప్రసాదమని ఆదిత్యుడు కాశీ చేరాడు.

ఒకసారి యాచకుడుగా, ఒకసారి దాతగా, మరొకమారు వరా

వ్యాధుడుగా, ఇంకొకమారు దీనుడుగా, ఒక్కొక్కసారి కార్తాంతికుడుగా, పాషండుడుగా, దిగంబరిగా, బ్రహ్మచారిగా, గృహస్థుడుగా నానా రూపాలలో తపనుడు కాశిలో తిరుగాడినాడు. ఎన్ని విధముల ప్రయత్నించినా, రాజానందుగాని, వారణాసిలోని ఆబాలగోపాలం వద్దగాని, చిట్టచివరి కాక వృద్ధురాలియందుగూడ అతడు పొరపు కలుగచేయ లేకపోయినాడు. ఈషత్తయినా అనాచారం కనుగొన లేకపోయినాడు. తను వచ్చినపని విఫలం కాగా దినకరుడు మనస్సులో విచారించాడు.

కార్య సాఫల్యం కాకుండా మందర పర్వతానికి ఎట్లా పోగలను? ఏ ముఖంతో పరమేశ్వరుని చూడగలను? ప్రమథులు నా చేతగానితనానికి హేళన చేయరా? కాశీ వియోగ వ్యథాగ్నిచేత తప్తుడైన శివుడు కలవరిస్తున్నాడు. నా అశక్తతకు అతను కోపిస్తే అడ్డుపడగల వారెవరు? కనుక మందర పర్వతమునకు పోను. కాశియందే కాలం గడుపుదును. హరిశ్చంద్రుడు, దధీచి, శిబి మొదలయినవాళ్ళు కాశిలో నివసించి వారి చింతలను పోగొట్టుకున్నారట. సంసార ఉచ్చులను త్రుంచినారట.

ఇలా ఆలోచించి సూర్యుడు పన్నెండు మూర్తులతో వారణాసిలోనే ఉండిపోయినాడు. ఉత్తరార్కుడు, సాంబాదిత్యుడు, గరుడాదిత్యుడు, మయూఖాదిత్యుడు, ఖఖోల్కాదిత్యుడు, అరుణాదిత్యుడు, వృద్ధాదిత్యుడు, కేశవాదిత్యుడు, విమలాదిత్యుడు, గంగాదిత్యుడు, యమాదిత్యుడు, లోలార్కుడని ఆ మూర్తుల పేర్లు. కాశీ వివాహానికై లోలుడయినాడు కనుక లోలార్కుడయినాడు అని స్కందుడు చెప్పగానే అగస్త్యుడు షణ్ముఖస్వామీ! ద్వాదశాదిత్యుల ప్రభావం వివరింప వలసిందని ప్రార్థించాడు.

దానికి కుమారస్వామి ఆనందపడి ఇలా వివరించాడు.

ఉత్తరార్కుని ప్రభావం

సూర్యుడిమొక్క ఒక మూర్తి కాశీ పట్టణంలో ఉత్తర దిశన నెలకొన్న కారణాన ఉత్తరార్కుడని పేరు కల్గింది.

కాశీయందు ప్రియవ్రతు డనే బ్రాహ్మణుడున్నాడు. అతను ఒక్కటి సదాచార సంపన్నుడు. శాంతియుతుడు. అతిథి అభ్యాగతులను ఆదరించేవాడు. అతని భార్య శుభవ్రత. పతిభక్తి ఎన్నదగిన సుగుణాలని కల్గాలు. అను కూలవతియైన భార్యతో ప్రియవ్రతుడు గార్హస్థ్య ధర్మాన్ని నిర్వర్తించాడు. కొన్నాళ్ళకు ఆ దంపతులకొక కుమార్తె జనించింది. ఆమె మూలా నక్షత్రం మొదటి పాదాన జన్మించింది. ఈ ఒక్క అశుభ విషయంతక్క మిగతా శుభ లక్షణ శోభవతి. తల్లిదండ్రులా సులక్షణ అని నామకరణం చేశారు. శుక్లపక్ష చంద్రునివలె ఆ బాలిక దినదిన ప్రవర్ధమాన అయి యౌవనవతి అయింది. వివాహ వయస్సు రాలయిన ఆ బాలికనుచూచి తండ్రి, ఈ బిడ్డకు తగిన వరుడెవ్వడు? విశిష్టమైన ఆభిజాత్యం కలవాడు కావాలి అట్టివాడు నాకెక్కడ లభ్యం కాగలడని చింతిస్తుండేవాడు.

మూలా నక్షత్రాన జన్మిస్తే గండం అంటారు పెద్దలు. దాని ప్రభావ మేమో! తండ్రి జ్వరార్తుడై మరణించాడు. అతనిభార్య సహగమనం చేసింది. సులక్షణ ధైర్యం గలది. తల్లిదండ్రులకు ఉత్తరక్రియలు నిర్వర్తింప చేసింది. ఎంతో అల్లారుముద్దుగ పెంచిన జననీజనకులను ఎలా మరువగలను? తల్లిదండ్రులకు కొరగాకున్న నేనిట్ల ఒంటరిగా మనగలుగుతాను? పరమేష్ఠి, నాకీ అతిలోక సౌందర్యం ఎందుకు కూర్చాడు? కులశీలాదులు చూచి నన్ను నేనే ఎవరికైనా వివాహంలో ఎట్లా సమ ర్పించుకొంటాను? ఈ విధంగా విచారించి సులక్షణ బ్రహ్మచర్య దీక్షను బూని ఉత్తరార్కుని కరుణించి ఉగ్రమైన తపస్సు చేయసాగింది. ఏడు

కారణమో ఏనాటి ఋణానుబంధమో ఒక మేక ఆమెతోనే ఉంటూ చెలికత్తె వలె మసలింది.

సులక్షణ నిత్యం ఉత్తరార్క కుండికయందు రేపాటి స్నానమాడి, పగలు నాలుగుజాములు నిండైన భక్తితో పీఠకంఠుని సేవించింది. కొన్ని వత్సరాలకు పీఠకంఠుడు ప్రత్యక్షమై సులక్షణా! నీ భక్తికి సంతసించాను వరాలు కోరుకొమ్మన్నాడు. అంతట సులక్షణ ఇంతకాలం ఈ మేక నాతోనే నివసించి ప్రాణ స్నేహితురాలివలె నన్ను వదలకుండా ఉంది. నోరులేని ఈ ప్రాణికి ముందు వరాలిమ్మని వేడుకొన్నది. ఆ మాటలకు ఈశ్వరుడు హర్షపులకితు డయినాడు. సులక్షణా ఈ మేక రాబోయే జన్మలో కాశీరాజు కుమార్తెగా జనిస్తుంది. అనన్య కరతేరిం తర్వాత మోక్షం పొందుతుంది అని అంతర్హితుడైనాడు.

అనంతర కాలంలో మేక కాశీపట్టణపు రాజుకు నారి అనే పేరుతో కుమార్తెగా జనించింది. సులక్షణను తనమార్కి చెలికత్తెగా, గురువుగా ఆదరించింది. ఈబర్కరీ గాథతో ఉత్తరార్క కుండానికి బర్కరీకుండ మని పేరు కల్గింది.

షష్ఠాశ్వాసం

సాంబాదిత్య ప్రభావం

అనంతరం శిఖివాహనుడు అగస్త్యునితో కుంభజా! సాంబాదిత్య ప్రభావం వివరిస్తాను విను.

ద్వాపరాంతంలో దుష్ట దానవులను సంహరించి భూభారాన్ని హరించటానికి శ్రీమన్నారాయణుడు దేవకీ వసుదేవులకు కృష్ణుడుగా జన్మించాడు. నరకాసురుని సంహరించి అతని చెరలో ఉన్న పదహారువేల రాచకన్యలకు విమోచనం కల్పించి వారి కోరికపై వివాహమాడినాడు. వీరుగాక రుక్మిణి, సత్యభామ, జాంబవతి, మిత్రవింద, సుదంత, నాగ్నజితి, కాళింది, భద్ర అనే అష్టమహిషులున్నారు. ఒకనాడు దేవర్షియైన నారదుడు ద్వారక చేరినాడు. ఆ సమయంలో బాలుడుగ ఉన్న సాంబుడు అతని దారిలో ఏదో ఆడుకొంటున్నాడు. ఆట కౌతుకంలో అతడు నారదుని రాకను గమనించలేదు. అందువలన తగిన గౌరవమర్యాదలతో స్వాగతం ఇవ్వలేదు. తన తోటి పిల్లలు నమస్కరించి నవ్వుతూంటే సాంబుడు దేవర్షికి నమస్కరించాలని కోరలేదు. నారదునకు ఆ బాలుని ఆంతర్యం నచ్చలేదు. అతడు నేరుగా అంతఃపురానికి వెళ్ళి గోపికావల్లభుని సత్కారం స్వీకరించాడు. ఏవో విషయాలను మాట్లాడుతున్న సమయంలో నారదుడు సాంబుని ప్రస్తావించి అతడు ఉద్ధతుడని చెప్పినాడు. తన మాహాత్మ్యము దర్శించిన నారదుడు స్వర్గమునకు వెడలినాడు. అంతటి మహర్షి కూడ సాంబుడు చేసిన అవజ్ఞ మరచిపోలేక పోయినాడు. ఆ సాంబుని అహంకారానికి తగిన ప్రాయశ్చిత్తం చేయవలెనని సంకల్పించాడు. సమయం కొరకు ఎదురుచూడసాగాడు. తరువాత కొన్నాళ్ళకు ద్వారవతి చేరినాడు. సాంబుని పిలిచి తన రాక శ్రీ కృష్ణునకు తెలియజేయమనిన

ర్నాడు. తండ్రి అంతఃపురంలో ఉండటం తెలిసిన సాంబునకు ఏమి చేయటానికి తోచలేదు. ఆ సమయంలో తండ్రి వద్దకు వెళ్ళితే దోషం. వెళ్ళకపోతే దేవర్షిని అవమానించి నట్లవుతుంది. ఎట్టకేలకు అతడు అనుచితమని తెలిసికూడ తండ్రివద్ద కేగి నారదుని ఆగమనం వివరించాడు. సాంబుడు చేసిన అనుచితానికి కృష్ణుడు కోపించి కుష్ఠురోగ పీడితుడవు కమ్మని శపించాడు. సాంబుడు విచారింపలేదు. తండ్రికీ, నారదునకు నమస్కరించి తాను నిరపరాధినని నమ్రతతో విన్నవించాడు. శాపావసానం తెల్పవలసినదని ప్రార్థించాడు. మురారి మనస్సులో ఎంతో పశ్చాత్తాప పడినాడు. సాంబుని చూచి కుమారా ! కాశీ పట్టణానికేగి విశ్వలంత భక్తితో ఆదిత్యుని ఆరాధించు. నీకు శాపవిముక్తి లభిస్తుంది అని శాపవిమోచన మార్గం వివరించాడు.

సాంబుడు తండ్రి ఆదేశానుసారం కాశీకేగి విశ్వలంత భక్తితో అర్కుని ఆరాధించి కుష్ఠువ్యాధినుంచి విముక్తి పొందాడు. సాంబునిచే ఆరాధింపబడిన ఆ మూర్తి సాంబాదిత్యునిగా ప్రసిద్ధిచెందాడు. ఇలా వివరించి కుమారుడు గరుడాదిత్యప్రభావం వర్ణించాడు.

గరుడాదిత్య మాహాత్మ్యం

మహాత్మా ! మును బ్రహ్మపుత్రు డయిన కశ్యప ప్రజాపతికి వినత, కద్రువ అనే ఇద్దరు భార్యలున్నారు. కద్రువకు శేషుడు, వాసుకి, తక్షకుడు, కర్కోటకుడు, ధృతరాష్ట్రుడు మొదలయిన సర్పశ్రేష్ఠులు పుత్రులుగా జన్మించారు. వినత గర్భాన మూడు అండాలు జనించాయి. కొన్నాళ్ళకు ఒకనాటి సూర్యోదయ సమయాన గూటి పులుగు జనించింది. పక్షి సంతతి కంతటికీ మొట్టమొదటగా జనించిన కారణాన కాశ్యపుడే పక్షులకు రాజయినాడు. అనంతరం దాని స్వభావం తెలియగానే వినతా

గుడ్లగూబ దారిగాన్ని వ్యతిరేకించాయి. దాని ధ్వని శ్రవణ భీషణంగా ఉంది. కండ్లు త్రిప్పితే మెరుగుల్లు కానంతేవ కరుకు పెట్టినట్లున్నాయి. వికృతాకారంగా ఉన్న గుడ్లువులు అతివర్ణాల్ని మనోహరాకారంతో కమ్మని కంఠాలతో ఏరాళిల్లే కలహంసలు, మయూరాలు, చిలుకలు త్రోవ దాటిన్నాయి. వైరాగ్యం చెందిన కొందరు దాన్యాదివర్ణాల్ని ఏక కొంత గుహలో నివసింపసాగారు. అది చూసి వినత చింతించి రెండవ కుమారుని చూడగోరి తక్కిన రెండు అండాలలో ఒక దానిని పగులగొట్టింది. దానినుండి శరీరంలో ఊర్ధ్వభాగం మాత్రం కలిగి క్రిందిభాగం లేని అనూరుడనే అవ్యక్తనామధేయుడు జన్మించాడు. ఆలోచనా రహితంగా తల్లి చేసినపని తాను అసంపూర్తి శరీరంతో జన్మించానని కోపంతో అనూరుడు ఆమెను అడిగి ఎందుకు మూర్ఖురాలవై అండం పగులగొట్టినావు గనుక నీవు నీ సవతికి పెక్కు వత్సరాలు దాసివి కాగలవు అని శాపం ఇచ్చాడు.

వినత ఆ మాటలు విని దుఃఖించి నాయనా! ఏలా తండ్రీ! ఇంత నిర్దయుడవై నన్ను కఠినంగా శపించావు. పుత్రముఖం చూడాలని ఆతురతతో నే చేసిన చిన్నతప్పుకు ఇంత శిక్షవేసి మీరా? పుత్ర హృదయం తెలియదా ఏ కన్నతల్లి కుమారుడు అంగవిహీనుడు కావాలని కోరుకుంటుంది? అని వాపోయింది. అనూరుడు తన తొందరపాటును మనస్సులోనే నిందించుకున్నాడు. తల్లీ! అసంపూర్తి కాయుడనై నాకున్న బాధతో ముందువెనుకలు చూడక అన్నవిధంగా పుత్రధర్మాన్ని విడిచి శపించాను. నన్ను క్షమించు. అయిదువందల సంవత్సరాలు మాత్రమే నీకే దాస్యం ఉంటుంది. ఈ మూడవ అండాన్ని కాపాడి దానంతటది పగిలేవరకు రక్షించు. దానినుండి మహా బలిష్ఠుడయిన పుత్రుడు జన్మిస్తాడు. అతడే

నీ దాస్యాన్ని పోగొట్టగలను సుమా! అని అరుణుడు జనని అనుమతి పిదప తారకబ్రహ్మవిధానమయిన కాశికాపురికేగి తపస్సు చేశాడు.

పిమ్మట కొన్నాళ్ళకు ఒకదినం వినతాకద్రువలు సముద్ర తీర ప్రాంతంలో విహరిస్తున్నారు. దూరంగా ఉచ్చైశ్శ్రవం అనే ఇంద్రునిగుర్రం తిరుగుతున్నది. అశ్వాన్నిచూచి వినత ఆహా యెంత చక్కగా ఉంది. మహాపురుషుని కీర్తివలె స్వచ్ఛంగా తెల్లగా ప్రకాశిస్తున్నది అన్నది. ఆ మాటలకు కద్రువ అక్కా నీవేకన్నులతో చూచావోగాని ఆ గుర్రం వాలం మాత్రం నల్లగఉంది చంద్రునిలోని మచ్చవలె ప్రకాశిస్తున్నది అన్నది. ఆ ఇద్దరు వాలం సితమని, కాదు అసితమని వాదులాడి వాదులాడి చివరకు ఓడినవారు దాసీత్వంచేసేటట్లు పన్నిదంవేసుకొన్నారు. ఇంతలో సూర్యుడు అస్తమించాడు. మరునాడు చూతమువెళ్ళమని ఇద్దరు ఇండ్లకేగారు. నిజానికి వాలం ధవళంగానే ఉంది. కద్రువతానలెననే వాలం నల్లగఉందని వాదులాడింది. ఇంటికేగినతరువాత కద్రువ మనస్సులో ఆరాటపడసాగింది. తాను అనృతము పల్కింటిగదా! రేపు నిజంబయటకు రాగలదు. తాను దాసి కావలె. ఆ భావన కలిగేటప్పటికి కద్రువ కంపించిపోయింది. దిక్కుతోచక చివరకు నల్లనిదేహముగల తన బిడ్డలను సర్పములను పిలిచి నేను వినతతో పందెంవేసినాను మీరు కామరూపులు. తిన్నగవెళ్ళి ఉచ్చైశ్శ్రవం తోకవ్రేలాడి తోకనల్లగా కనబడేటట్లుచేసి నన్ను గెలిపించండి. అని కోరింది. ఆమె పుత్రులలో పెక్కుమంది ఈ అకృత్యానికి అంగీకరించలేదు. కద్రువ కోపించి విచక్షణా జ్ఞానంలేక మీరంతా జనమేజయుడనే మహారాజుచేసే సర్పయాగంలో పతించండి అని శపించింది. తల్లి శాపానికి భయపడిన సర్పాలుకొన్ని వెళ్ళి అశ్వంవాలాన్ని పట్టి వ్రేలాడి నల్లగా చేశాయి. మరునాడు వనితలిద్దరు అశ్వాన్ని దూరంనుంచే

చూచారు. శోకవశగా కష్టించింది. ఒప్పందప్రకారం వినత కద్రువకు దాసి అయింది.

అయిదు శతాబ్దాలకాలం గడిచిపోయింది. మూడవ అండాన్ని ఛేదించుకొని మహాసత్వసంపన్నుడు మిగులశక్తివంతుడైన గరుత్మంతుడు జనించాడు. వినతకు ఎన్నో ఉత్తేజకములు కలిగాయి. కద్రువ అంతటి బలవంతుని అదుపుచేసి పల్లకిమోసేగాక సేవకాకార్యములను చేయవలసిందని ఆజ్ఞాపించసాగింది. పౌరుషవంతునికది అవమానకరంగా తోచింది. కద్రువ అలా చేయటానికి కారణం ఏమిటని తల్లిని ప్రశ్నించాడు. ఆమె జరిగినగాథ అంతా వివరించింది. గరుడుడు కొంతసేపు చింతించాడు. సవతితల్లిని, సవతిసోదరులను చేరి దాస్యంవదిలే ఉపాయంచెప్పమని అడిగాడు. నేరాగ గల సర్పరాజులు, కద్రువ అమృతం తెచ్చిఇమ్మని కోరారు. అమితబలం సంపన్నుడయిన గరుడుడు గజకచ్ఛపములను తిని తనఆకలి తీర్చుకొని స్వర్గంచేరాడు. అమృతభాండం తీసుకొనివెళ్ళకుండాచేయటానికి దేవతలు చివరకు దేవేంద్రుడుగూడ గరుడునితో యుద్ధానికి తలపడినారు. ఇంద్రుని వజ్రాయుధమే అతనియందు విఫలమయింది. మహేంద్రుడతనితో సంధి చేసుకొన్నారు. అమృతం సర్పములకు తెచ్చియిచ్చి తల్లిని దాస్యంనుండి విముక్తిగావించాడు గరుత్మంతుడు. కాని సర్పములుదాన్ని వినియోగించక ముందే ఇంద్రుడు మరల అమృతభాండం కొనిపోయి ఉద్ధరించాడు.

వినత కుమారుని తీసుకొని వారణాసి పట్టణానికేగింది. పరమేశ్వరుని అర్చించి ఆరాధించి వారిద్దరు ఇష్టకామ్యములను పొందినారు. గరుడుడు ఆరాధించినరూపం గరుడాదిత్యుడు అని, గరుడుని అగ్రజుడు అరుణుడు ఆరాధించిన స్వరూపం మయూఖాదిత్యుడు అని, వినత భక్తితో పూజించినరూపం ఖఖోల్కాదిత్యుడు అని, అనూరుడు సేవించినరూపం

అరుణాదిత్యుడని ప్రసిద్ధికెక్కినాయి. సూర్యుని కరుణచే అరుణుడు సూర్యునకు సారథి అయినాడు. గరుడుడు తపోమహిమచేత నారాయణునకు వాహనమైనాడు.

వృద్ధాదిత్య, విమలాదిత్య, గంగాదిత్య, యమునాదిత్య మాహాత్మ్యం

అగస్త్యమహర్షీ! తక్కిన ఆదిత్యుల ప్రభావంకూడ వివరిస్తాను. శ్రద్ధగా వినమని కుమారస్వామి ఆదిత్యప్రభావం చెప్పనారంభించాడు.

పూర్వం హారీతుడనేమహర్షి ఉండేవాడు. కాలగమనంలో అతడు వృద్ధుడయినాడు. కాని అతనికి యౌవన సుఖములయందు వాంఛలు నశించలేదు. తరుణత్వాన్ని కోరి అతడు సూర్యునారాధించాడు. రవి ప్రత్యక్షమై అతనికి యౌవనం ప్రసాదించాడు. అతడర్చించిన మూర్తియే వృద్ధాదిత్యుడనేపేరుతో ప్రసిద్ధికెక్కాడు.

పూర్వం విమలుడనేరాజు ప్రజలను కన్నబిడ్డలవలె పాలిస్తున్నాడు. ఎంతో సహృదయుడు. కాని పూర్వజన్మ కృతమేమో అతనికి కుష్ఠువ్యాధి సంభవించింది. అతడారోగంతో బాధపడుతుండగా ఒకనాడు ఒక మునీశ్వరుడు అతనికడకు వచ్చాడు. తాపసికి రాజు అతిథిమర్యాదలు జరిపాడు. నరనాథుని విచారంచూచిన మునీశ్వరుడు రాజా! నీమనస్సులోని బాధ నాకు అవగతమైంది. నీవు వారణాసికేగి ఆదిత్యుని ఉపాసించవలసింది. నీకీ కుష్ఠరోగమునుండి విముక్తి కలుగుతుంది అనిచెప్పి వెడలినాడు. విమలుడు తాపసికి నమస్కరించి వారణాసికేగినాడు. కాశిలోరాజు గంగయందు స్నానంచేసి నిశ్చలభక్తితో తపనుని ప్రార్థించాడు. దినరాజు కరుణించి ప్రత్యక్షమై అతని మహారోగము పోగొట్టాడు. విమలు డారాధించిన

వర్ణించబడినమూర్తికి విమలాదిత్యుడనే పేరువచ్చింది. ఇక గంగాదిత్యుని చరిత్రవినుమ.

పూర్వం సగరుడనే చక్రవర్తి భూమిని పాలించాడు. అతడు తొంభైతొమ్మిది అశ్వమేధయాగాలు చేశాడు. నూరవయజ్ఞం తలపెట్టాడు. శతాశ్వమేధాలు పూర్తిచేసి సగరుడు ఇంద్రత్వం అపేక్షిస్తాడేమోననే భయంతో ఇంద్రుడు యాగాశ్వాన్ని అదృశ్యంచేసి తీసుకొనిపోయి పాతాళలోకంలోని కపిల మహాముని ప్రక్కన కట్టివైచి వెడలిపోయినాడు. అశ్వాన్ని వెదకుతూ సగరుని అరవైవేలమంది కుమారులు అన్ని ప్రదేశాలుచూచి చివరకు పాతాళలోకం చేరగలందులకు గోయిత్రవ్వినారు. ఆగోయియే నేడు నీటితో నిండబడి సముద్రంఅయింది. సగరుని పుత్రులచే త్రవ్వబడింది గనుకనే దానికి సాగరమనే పేరుకలిగింది.

తాము త్రవ్వినమార్గం ద్వారా సగరపుత్రులు పాతాళంచేరి కపిల మహాముని ప్రక్కన కట్టివేయబడి ఉన్న అశ్వాన్నిచూచారు. దేవేంద్రుని మోసం తెలియని సగరపుత్రులు కపిలుడే అశ్వాన్ని దొంగిలించాడని, తమ రాకచూచి కపిలుడు భయపడి కన్నులుమూసి దొంగతపస్వివలె నటిస్తున్నాడని భ్రమపడ్డారు. కపిలుని చుట్టూచేరి కఠినంగా మాట్లాడారు. వారి సందడికి అర్భాటాలకు కపిలుని ధ్యానభంగమైంది. కోపంతో కండ్లుతెరిచాడు. అతని నేత్రాగ్నికి అరవైవేలమంది క్షణకాలంలో భస్మమయినారు. సగరపుత్రులు ఎన్నాళ్ళకు రాకపోవటంవల్ల సగరుని మనుమడు అంశుమంతుడు అశ్వాన్ని తెచ్చి తాతచేత యజ్ఞాన్ని పూర్తిచేయించాడు. అనంతరం కపిలుని నేత్రాగ్నిలో భస్మమయిన పితృదేవతలకు ఊర్ధ్వలోకాల ప్రసాదించవలసిందని అంశుమంతుడు కపిలుని ప్రార్థించాడు. కపిలుడు దయార్ద్రచిత్తుడయి "నాయనా! ఈ బూడిదరాసులపై గంగానది

ప్రవహిస్తే వీళ్ళకు స్వర్గం లభిస్తుంది! అని చెప్పాడు. అంశుమంతుడు గంగను గూర్చి తపస్సుచేశాడు. కాని ఫలించకముందే మరణించాడు. అనంతరం అంశుమంతుని కుమారుడు భగీరథుడుగూడ గంగనుగూర్చి తపస్సుచేశాడు. గంగ ప్రత్యక్షమై రాజా! నేను నీ కోరిక తీర్చగలను. కాని ఆకాశంనుండి నేను క్రిందికి వచ్చేటప్పుడు నా పతనవేగాన్ని సహించగలవారు లేరు. ఒక్క మహేశ్వరుడే అందుకు సమర్థుడు. ఆ దేవదేవుని అంగీకరింపచేయవలసిందని చెప్పింది. భగీరథుడు మరల శివుని గురించి తపస్సు ప్రారంభించాడు. మహేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై గంగ తన శిరస్సుపై దిగటానికి అంగీకరించాడు.

హిమవత్పర్వత సానువులపై జడలు విరబోసుకొని పాదములు రెండు ఎడంగా నిలిపాడు శివుడు. శరీరాన్ని పెంచాడు. మల్లయోధునివలె నిలిచాడు శంభుడు. గంగ భూమికి దిగసాగింది. స్త్రీ రూపం ధరించింది. అలలన్నీ వలువలుగా మారినాయి. కలువలు కన్నులయినాయి. పద్మము ముఖమైనది. తుమ్మెదలు అలకలైనవి. తామరతూడులే చేతులయినవి. శైవలమే కేశము లయినాయి. సింగారం ఒలుకుతూ కులుకునడలతో అందాలు చిందిస్తూ గంగ దిగుతున్నది. సమీపంలో పార్వతి ఈ వింత చూస్తూ గంగ లలనారూపం దాల్చటంచూసి ఈర్ష్యతో నందీశ్వరునిపై చేయివైచి ఓరగా నిలుచుంది. ఎకాయెకిన గంగ శివుని శిరస్సుపై దిగింది. శివుడు జటాజూటం ముడిచాడు. నీటిచుక్క వెలికిరాలేదు. భగీరథుడు పరమేశ్వరుని ప్రార్థించాడు. శివుడు ఒక జడను సడలించాడు. గంగ హిమవన్నగముపైకి దిగి అక్కడనుండి భూమికి దిగింది. భగీరథుని వెంట పాతాళమునకు ప్రవహింపసాగింది. గంగ ప్రవహిస్తున్న మార్గంలో జహ్నుమహాముని ఆశ్రమముండింది. ప్రవాహం

వెల్లువతో ఆశ్రమం మునిగింది. జహ్నుడు కోపించి గంగాజలాన్ని త్రాగివేయసాగినాడు. కొంతసమయంలోయి భగీరథుడు వెనుతిరిగి చూచాడు. గంగాప్రవాహం కనిపించలేదు. విచారంతో భగీరథుడు వెనుకకు నడచి చూడగా గంగనీటిని జహ్నుమహాముని త్రాగుతున్నారు. ఆ దృశ్యం చూడగానే భగీరథుని మనస్సు విచారభరమవటంతో జహ్నుని కడకేగి ప్రార్థించాడు. తన పూర్వులకు మోక్షంకలిగేటట్లు చేయమని వేడుకొన్నాడు. దయార్ద్రహృదయుడైన జహ్నుడు తాను త్రాగిననీటిని చెవి నుండి వదలినాడు. ఎట్టకేలకు గంగ పాతాళంచేరింది. సగరుల భస్మ రాశింపై ప్రవహించింది. వారంతా ఊర్ధ్వలోకవాసులయినారు. భగీరథుని కోరికతీరింది. భగీరథునిచే కొనిరాబడింది గనుక భాగీరథి అని పిలువబడింది. జహ్నుని కర్ణంనుండి వెలువడింది కనుక జాహ్నవి అని పేరందిందిగంగ. భగీరథుని తపస్సునకు మెచ్చుకొనుచూ దిగుతున్న గంగను సూర్యుడు ప్రస్తుతించాడు. నాటినుండి గంగాదిత్యుడని పిలువబడినాడు.

యమతీర్థంలో యముడు తండ్రియైన ఆదిత్యునిగూర్చి తపస్సుచేసి అనుగ్రహింపబడినాడు. ఆ మూర్తియే యమాదిత్యుడు. అగస్త్యమహర్షీ! ఈ విధంగా భానుడు ద్వాదశమూర్తులయి లోకాలను అనుగ్రహిస్తున్నాడు. ఇక దివోదాసు పతనం ఎలా జరిగిందో వివరిస్తాను విను.

ఆదిత్యుడుకూడ కాశికి తిరిగిరాకపోవటంతో వ్యాకులితుడైన పరమేశ్వరుడు మిగుల చింతాక్రాంతుడయినాడు. కాశీవృత్తాంతం తెలుసుకొనవలెనని కుతూహలం ఎక్కువకాగా వినాయకుని స్మరించాడు. తండ్రికే తలపు తెలుసుకొనివచ్చి పరమేశ్వరునకు నమస్కరించాడు. శివుడతనితో విరించి! యోగినీబృందం పోయినవారిగా పోయింది. కమలబాంధవుడు ఏమయినాడో తెలియటంలేదు. నీవైనా కాశీకేగి దివోదాసుని ప్రశాంత

మూర్తి వైరి ఆ వార్త వెంటనే నాకు వివరింపవలసిందని ఆదేశించాడు. పరమేశ్వరునివద్ద సెలవుతీసికొని బ్రహ్మ వృద్ధబ్రాహ్మణుని రూపంతో కాశీచేరినాడు. దివోదాసుని కొలువుకుపోయి ఆ తని ని వేదమంత్ర పురస్సరంగా ఆశీర్వదించాడు. రాజు వృద్ధబ్రాహ్మణునకు ఎంతో గౌరవంతో అతిథి సత్కారంచేశాడు. రాజు సపర్యలకు చతుర్ముఖుడు సంతసించాడు. అతనితో,దివోదాస చక్రవర్తీ! ఆనందకాననంలో నేను యజ్ఞంచేయదలచాను. నీవు అనుమతి ఈయవలసింది. రాజ ధర్మాన్ని నడిపించవలెనుగదా! చూడు. విశ్వనాథుడు లేకకాశీ అనదపోలె కన్పిస్తున్నది. దేవతలు ఎవరువచ్చినా రాకున్నా విశ్వనాథుని రప్పించవలెనుమా! అన్నాడు.

దివోదాసు ఆ బ్రాహ్మణుని మాటలకు బొనని కాదని అనక ఊరుకున్నాడు. మౌనం అర్ధాంగీకారంగా గ్రహించి విధాత దశాశ్వమేధ యాగాలు నిర్వర్తించాడు. బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠించిన మూర్తి బ్రహ్మేశ్వర స్వామి అని పిలువబడినాడు. పరమేష్ఠి కాశీలో యజ్ఞాలు పూర్తిచేస్తున్నాడు. కాని, కాశీ నగర వృత్తాంతం పరమేశ్వరునకు తెలియపరచలేదు. అయినను శివుడు పద్మసంభవునిపై కోపించలేదు. రాజమౌళి మూర్త్యంతరంగదా బ్రహ్మ. అంత గౌరీశుడు మనస్సులో, పోయిన దేవతలంతా కాశీవిడచి రావటంలేదు. కారణం తెలియటంలేదని మిక్కిలి విశ్వాసపాత్రులయిన ప్రమథులను పంపటానికి యోచనచేశాడు. ఒకనాడు శంకుకర్ణుని, మహోదరుని, సోమనందిని, నందిషేణుని, పింగళుని, కుక్కుటుని ఇతరత కొందరు ప్రమథులను వారణాసికి పంపాడు. కాని ఏమి కారణమో గాని, ఆనందకాననం చేరగానే ప్రమథులు ఒడలు తెలియని సంతోషంతో ఉన్నారు. ఇక్కడి విషయాలు ఈశ్వరునకు కబురు పంపవలెనన్న భావనే రాలేదు. శివారాధనతో తక్కిన వన్ని

మరచారు. శృంగారమున లౌకిక వాసనలు వదలి వైరాగ్యభావం కలుగ టం సహజమే గదా. గణనాథులంతా తమతమ నామములపై వేర్వేరు లింగములను ప్రతిష్ఠించి స్వామిని అర్చించారు. అందులో కపర్ది అనే ప్రమథుడు ప్రతిష్ఠించిన కపర్దీశ్వర మాహాత్మ్యం వివరిస్తాను. అగస్త్య మునీ విను అని కుమారుడు తరువాతి కథను వివరింపసాగాడు.

కాశికి ఉత్తరదిగ్భాగాన విమలోదకం అనే సరస్సు ఉంది. అది అన్ని కాలములలో స్వచ్ఛమయిన నీటితో నిండి ఉంటుంది. వికసిత కమలాలతో ఆ సరస్సు మనస్సుకు ఎంతో ఆహ్లాదం కలిగిస్తూ ఉంటుంది. అందలి నీరు త్రాగినా, అందులో స్నానంచేసినా, ఆ నీటితో పితృదేవతలకు తర్పణ విడిచినా ఎటువంటి పాపాలు పటాపంచలు కాగలవు. త్రేతాయుగంలో వాల్మీకి అనే శివభక్తుడుండేవాడు. అతడు హేమంత ఋతువు కాలంలో నిత్యం ఈ సరస్సులో స్నానమాడేవాడు. శరీరం నిండా భస్మమలది రుద్రాక్షమాలికలు ధరించేవాడు. స్థిరాసనుడై పంచా క్షరి పంచబ్రహ్మ శతరుద్రీయ మంత్రాలతో పరమేశ్వరుని ఆరాధించేవాడు. చచ్చుట, చచ్చుటం, షట్పితా పుత్రిక మొదలయిన తాళములతో నాట్యం చేసేవాడు. శంకరాభరణం, రాగరాగాంగ, భాషాంగ, క్రియాంగ, ఉపాంగాది దేశరాగాలలో గీతములను పాడుతూ, దత్తిలం, కోహళ, భరత, మతంగ, నందికేశ్వర మతానుసారంగా వివిధ ప్రబంధాలు నిర్మించి బహు విధములయిన దేశిమార్గ లాస్యతాండవం చేస్తూ ముక్కంటిని విశేషమైన యోగంతో చింతించేవాడు.

ఒకనాడు హేమంతకంపు వెరుల్లుతూ, వణికింపు కలిగించే ఆకా రంతో ఒక రాక్షసుడు వాల్మీకి ఉన్న ప్రదేశానికి వచ్చాడు. కొర్రమూతి, మిడిగ్రుడ్లు, దొప్పచెవులు, కొర్రచేతులు, తాడపైన తల, రోమములోంటి

చెక్కిళ్ళు, ముడతలుపడిన నుదురు, ముడుచుకొనిపోయిన ఛాతి, లెక్కపెట్టటానికి వీలుగా కనబడే ప్రక్కటెముకలు, వీపుకు అతుకుకొనిపోయిన పొట్ట, తీగవలె సాగుతున్న పొలిపొంగ, అస్థి చర్మము మాత్రం మిగిలిన దేహంతో రక్కసుడు ఋషి ఎదుట నిలిచాడు.

వికృతాకారుడయిన రక్కసునిచూచి వాల్మీకి భయములేక నీవెవ్వరని హుంకరించి ప్రశ్నించారు. రాక్షసుడు బదులుపల్కలేదు. తిరిగి వాల్మీకి ఓరీ నీవెవరవు? ఎక్కడనుంచి ఇక్కడకు వచ్చినావు? నీకేం ఏమికావాలి? అని గద్దించారు. అయినా అతడు పల్కలేదు. ఓరీ! ఏలమూర్ఖుడవు? భూతప్రేతపిశాచాలలోని వాడివా? మేము రుద్రాక్ష మాలికాధారులము. పాశుపతమంత్ర జపరక్షావజ్ర కవచం గలవారము. మాబోంట్లను మీరు భయపెట్టలేరు. దూరంగా నిలువు. అని కఠినంగాపలికారు. అప్పుడు రాక్షసుడు హీనస్వరంతో ఇలా అన్నాడు.

«అయ్యా! మహేశ్వరా! మిమ్ములను బెదిరించటానికి నేను రాలేదు. నాదొక దీనచరిత్ర. గోదావరి ఒడ్డునగల ప్రతిష్ఠానపురంలో ఒక బ్రాహ్మణునకు కుమారుడనై జన్మించాను. ధనసంపాదనమే ముఖ్యమని తలపోశాను. పట్టగూడని దానములను పరిగ్రహించాను. ఆ పాపంవలన నాకీ బ్రహ్మరాక్షసరూపం కలిగింది. ఎండలకు వానలకు చాలకాలం బాధపడినాను. నాకు ఆహారంగాని నిలువటానికి నీడగానిలేదు. ఎక్కడెక్కడో తిరుగుతున్నాను. ఎవ్వడయినా ఈ ప్రపంచంలో అనాచారుడుంటే అతనిని ఆలంబనంగా తీసుకుందామనుకొన్నాను. కాని అలాటివాడు నాకు లభించలేదు. ఎన్ని సంవత్సరాలనుంచో ఇలా ఆధారం దొరకక తిరుగుతున్నాను.

ఒకనాడొక దురాచారుని చూచాను. అతడుగూడ ఒక విప్రుడు. సూర్యోదయానికి పూర్వం ఎన్నడూ నిద్రలేచి ఎరుగడు. సంధ్యావార్చడు.

మాటలాడుతూనే మలమూత్రాలు విసర్జిస్తాడు. యజ్ఞోపవీతం ధరించటానికి సిగ్గుపడతాడు. నిత్యం చద్దిఅన్నం భుజించేవాడు. యుక్తకాలంలో భార్యను సంతోషపరచేవాడుకాడు. పరస్త్రీలంకారతకు ప్రాకులాడేవాడు. ఇంతటి దుష్టుని అధార విహీనుని చూచి అతనిపెంట అనుగమిస్తూ ఒకనాటి మధ్యాహ్న సమయాన అతనిని ఆలింగనం చేసుకొన్నాము. వాడు ధన సంపాదనార్థం ఇప్పుడు కోనపట్టణానికి వచ్చాడు. ఇది మహాపుణ్యక్షేత్రం గదా! మాలోంట్లకు పాపక్షయంగాదు. అందువలన అతనిని వీడినాము. పరమ నిరాధారులమైనాము. మహాత్మా! మిమ్ము శరణుపొందుతున్నాము మమ్ము రక్షించవలసింది అని * సాష్టాంగ నమస్కారంచేసి ప్రార్థించాయి.

---

* సాష్టాంగ నమస్కారం అంటేనే ఎనిమిది అంగములతో కూడిన నమస్కారం అని అర్థమౌతుంది. రెండు చేతులు, రెండు కాళ్ళు, శిరము, లలాటస్థలము, రెండు భుజములు ధరణికి ఆని నమస్కరించటమే సాష్టాంగ నమస్కారమని పెద్దలంటారు. ఇందులో ఒక విశేషార్థం ధ్వనిస్తుంది. కాళ్ళు, చేతులు కర్మేంద్రియాలు. వీటిని ముందు ఇతర పనిచేయనీకుండా ఆపాలి. అనంతరం శిరం మనస్సు లేక హృదయాన్ని అన్యాక్రాంతంకానీకుండ నిలపాలి. పిమ్మట లలాటము భూమికి ఆనునట్లు చేయటంలో ఒక ప్రత్యేకభావం ఉంది. జ్ఞానేంద్రియములన్నీ ముఖమునందే ఉన్నాయి. వాటిద్వారా మనకు జ్ఞానం లభ్యం అవుతున్నది. అలా ఇంద్రియముల కారణంగా లభించిన ప్రాపంచిక పదార్థజ్ఞానం మనస్సును అన్యాక్రాంతంచేస్తుంది — ఒక ధ్వని మన చెవినపడగానే, అదేమిటి? ఎక్కడినుండి వచ్చింది? మొదలయిన ప్రశ్నలతో మనస్సు అక్కడకు పరుగుదీస్తుంది - కనుక జ్ఞానేంద్రియాల పనిని నిలిపివేస్తేగాని మనస్సు చలించకుండా ఉండదు.

అతని చరిత్రవినగానే వాల్మీకికి జాలికలిగింది. కరపాలంలోని విభూతితీసి పంచాక్షరితో మంత్రించి అతని ముఖంపై రక్షాతిలకంపెట్టి ఉంచాడు. శరీరానికిగూడ అపూతభస్మమే అలదినాడు. అతనితో ఓయీ నీవింక కాశిని ప్రవేశింపవచ్చు. ఈవిభూతిప్రభావంవల్ల నీకెవ్వరివలన హాని కలుగదు. కపర్దీశ్వరుని దర్శిస్తే నీకీరూపం వదలి మోక్షంకల్గుతుంది అని చెప్పాడు. ఆమాటలకు బ్రహ్మరాక్షస్సు ఆనందపడి కాశిలో ప్రవేశించి కపర్దీశ్వరుని దర్శనంచేశాడు. వెంటనే అతని వికృతరూపంపోయి దివ్యమైనతేజస్సుతో కూడినరూపం కల్గింది. పిదప కొన్నాళ్ళు అతడు వారణాసిలో నివసించి కడకు మోక్షంపొందాడు.

కుంభసంభవా! ఇది కపర్దీశ్వర మాహాత్మ్యం. ఆనంద కాననంలో మరణం పొందటం ఎంతో శుభప్రదమైనది. కాశీక్షేత్రంలో విభూతి అలదు కొనటమే అలంకారం.

అందుకే అని తన్న ముఖమును మూడు వైపులు త్రిప్పుమనటం. ఇక రెండు భుజముల మాట. ముఖం అన్నప్పుడే భుజములు వంగుతాయి కదా! మళ్ళీ ప్రత్యేకంగా ఎందుకు చెప్పినట్లు? అహంకారం లేక గర్వం లేకుండా చేసుకొనటమే దాని తాత్పర్యం—ఒకరు చెప్పినమాట వినలేదు—దీనిని చెప్పటానికి, వాడు గర్వంగా ఉన్నారనటానికి 'వాడు భుజాలు ఎగురవేసుకొంటూ పోయినాడు' అనటం లోకసామాన్యం. కనుక గర్వానికి, అహంకారానికి చిహ్నంగా భుజాలు వాడబడినవన్నమాట. మొత్తం మీద కర్మేంద్రియ వ్యాపారం అణచి, జ్ఞానేంద్రియాలను స్వాధీనం చేసుకొని, అహంకారశూన్యులై ఏకాగ్రతతో మనసును నిలిపి నమస్కరించటమే సాష్టాంగ నమస్కారముయొక్క భావం అని పెద్దలంటారు.

కాలయందు దశాశ్వమేధస్నానం చేయాలి. అక్కడి దశహరాఖ్య ప్రవాహంలోపల గల దశాశ్వమేధేశ్వరుని దర్శిస్తే పదిజన్మలలో చేసిన పాపంగూడ పోతుంది.

కపర్దీశ్వరునకు దక్షిణంగాను పింగళాఖ్యేశ్వరుడు కలడు. అవి ముక్తేశ్వరుని పశ్చిమాన పితృశ్రీశ్వరుడు ఉంటాడు. కేదారేశ్వరుని దక్షిణాన కిరాతేశ్వరుడు. వృద్ధకాళేశ్వరుని ఎదుట చతుర్ముఖేశ్వరుడు. విశ్వేశ్వరునకు దక్షిణంగాను పంచాక్షేశ్వరుడు అంతర్గృహ ఉత్తరద్వారాన పారదాఖ్యేశ్వరుడు. విశ్వేశ్వరునకు ఉత్తరాన లాంగలేశ్వరుడు కలడు. వీరిని సేవించినవారు పంచమహాపాతకములనుంచి విముక్తిపొందగలరు. ఆయా ప్రదేశాలలో పాలిసరుడు మహేశ్వర్య లింగరూపాన ప్రతిష్ఠించి అర్చనలుచేస్తూ వారణాసిలోనే ఉండి మందరపర్వతం మాటే మరచినారు.

పరమశివునకు కాశీ వార్తలేవీ అందలేదు. ఆలోచనా పరుడయిన మహేశ్వరుడు. "విచిత్రంగా ఉంది. యోగినీబృందం ఏమయింది? కమలాక్షు డెందుకు ఆలస్యం చేశాడు? కాశికేగిన బ్రహ్మకు సమస్తం మరపునకు వచ్చిందా? గణనాథు లేమయినారు? వారణాసి వృత్తాంతం ఏమీ తెలియరాలేదు అని చింతించినారు. ఉండబట్టలేక వారణాస్యధు బుద్ధిమంతుడు సఫలీకృతుడుగలాడు విఘ్నేశ్వరుడున్నాడు గదా! అతనిని పంపుదామని నిశ్చయించుకొన్నారు. వినాయకుని పిలిచి చెప్పవలసినది చెప్పి కాశికంపినారు.

శివుడు విఘ్నేశ్వరుని కాశికి పంపుట

విఘ్నేశ్వరుడుముందు దివోదాసు పరిపాలనా విధానం తెలుసు కొన్నారు. కొద్దివాడుగదా! పుట్టెడుబుద్ధి. ఏదో ఆలోచించినాడు. ఉన్నా

భయాందోళన కల్పించారు. ప్రజలకు మేఘాలలో గంధర్వనగరాలు కనిపించసాగాయి. అర్ధరాత్రి ఇంద్రధనుస్సు గోచరించింది. ఆకాశంలో ధూమకేతువుదయించింది. ప్రజలకు నిద్రలో అరిష్టదాయకములు, భయంకరములయిన కలలు రాసాగినాయి. గంధర్వులు శోకలకు విహ్వలించుకొని వీధులలో తిరుగుతున్నట్లు స్వప్నములు కలుగుతున్నాయి. దేవతావిగ్రహాల కండ్లనుండి నీరుకారసాగింది. దుశ్శకునాలు కల్గజేసి వినాయకుడు కాశీకరుదెంచాడు. ముందుబొజ్జ, పొట్టి ఆకారం, శ్రేష్ఠ దర్భాంగుళీయకములు, చిరునవ్వుతో వీధులలో తిరుగాడసాగినాడు. ఢుంఢిభట్టారకుడనే నామం ధరించాడు. వీధిని పోతూ ఒకరిని పిలిచి అతనికి క్రితము రాత్రి వచ్చిన కలను వివరించాడు. హస్తరేఖలు చూచి ఒకరికి సాముద్రికం చెప్పారు. వేరొకరిని పిలిచి వారి సంపాదన వివరములు చెప్పినాడు. మరొకరికి భవిష్యత్తులో కలుగబోయే కష్టాలు చెప్పి వాటిని గడిచేమార్గంకూడ బోధచేశాడు. కొందరి చేత నోములు, వ్రతాలు చేయించాడు. ప్రజలు అతనిని ఒక మహా పురుషునిగా భావించేటట్లు ప్రవర్తించినాడు. కాశిలో ఎక్కడచూచినా ఢుంఢిభట్టారకుని పేరే. అతడు చెప్పే సత్యాలకు ఆశ్చర్యపడినారు.

కొలదిరోజులలోనే గణపతి కాశీవాసులకు మహామహిమలు కలిగినవాడుగా గోచరించాడు. చాలమంది అతనికి శిష్యులయినారు. పట్టణంలోని ఎల్లరు తాము చేయబోయే ప్రతిపనిని అతనికి విన్నవించటం పరిపాటయింది. వారణాసిలో అతడు చెప్పింది వేదం. దానిని కాదనగలవారులేరు. ప్రజలంతా ఢుంఢిని గురువుగా కొలుస్తున్నారు. భూమిలో ఆకాశంలో జరుగబోయే ఉత్పాతాలు వివరిస్తూ ఒకనాడు అతడు ఆలోచించినట్లు నటించి కొంది దినాలలో వారణాసీపురానికి ఘోరమైన ఆపద అరిష్టం కలుగబోతున్నట్లు చెప్పాడు. దావానలంవలె ఆ వార్త కాశీఅంతా వ్యాపించింది. కొందరప్పటి

తన్నుతానే బయటపడేసి విశ్వేశ్వరుని దర్శనం చేశారు. సమస్యాలను పెద్ద అరిష్టానికి పరిహారం చెప్పమన్నారు. కుంతి ఆలోచించి వారందరిని కాశీని వదలి వెళ్ళమని సలహా ఇచ్చారు. ఆమె ఉపదేశం మేరకు కొందరు వెంటనే కాశీని వదలిపోవడానికి సిద్ధమయినారు. ప్రజలలో చెప్పరాని భయం అలుముకొంది.

అలా చేస్తూ ఒకనాడు గణపతి మాయారూపంతో అంతఃపురానికి చేరాడు. అంతఃపుర స్త్రీలు కొందరప్పటికే కుంతి భట్టారకుని గురించి వినియున్నారు. ఆతనిని దర్శించినవారు కూడా ఉన్నారు. వారు ఆయనను గుర్తుపట్టి ఆయనవెంట గౌరవించారు. ఆరాణి గల కొందరు దాసీలు తమతమ భవిష్యత్తులు చెప్పించుకొంటున్నారు. కుంతి వారంతా ఆశ్చర్యపడేటట్లు సమాధానాలు చెబుతున్నాడు. కొందరు తమ రహస్యాలు బయటపడగలవని ఆయనకు దూరంగా వెళ్ళిపోతున్నారు. ఒకరు పట్టపురాణి అయిన లీలావతిని కొనివచ్చారు. అనంగమోహిని చిన్నరాణి. రాణి మెచ్చుకోవటంతో కుంతి ఆమె ప్రశ్నలకు ఉత్తరాలిస్తున్నాడు. రాణికి గురి కుదిరింది. రాజ పురోహితులలో ఒకరుగా ఆమె గణపతిని నియమించుకొన్నది. ఈ విషయం విశ్వేశ్వరుడు రాణివాసానికి విశేషంగా రాకపోకలు సాగించారు. నానాటికి రాణికి అతనిపై భక్తి పెరిగి చివరకు దైవస్వరూపునిగా చూడసాగింది. అంతటితో ఆగకపోక ఒకనాడు ప్రస్తావవశంగా భర్త మైన దివోదాసునకు ఆయనను గురించి చెప్పింది. గోరంతలు కొండంతలు చేసింది.

కొంతకాలంనుంచి వికల మనస్కుడుగా ఉన్న రాజు తనలో స్వప్నాన్ని కారణంగా సంతృప్తి పడినాడు. గణపతిని పిలిచి కాశీలో ఉత్పాతాల కారణం చెప్పి పరిహారం తెల్పుమన్నాడు. కుంతి

ఎంతో ఆనందం కలిగింది. తన పాచిక పారిందనుకొన్నాడు. వెంటనే కన్నులరమూసి, ఏదో ఆలోచించినట్లు నటించి దివ్యదృష్టితో చూసినట్లు చూసి దివోదాసుతో మహారాజా! ఈ అరిష్టాలకు రతరేఖకట్టి ఉత్పాతాలను పారదోలుతాను. చూడచూడగా నా కొకటి తోస్తున్నది. నీవు కొన్నాళ్ళు కాశిని వదలిపోవటమే శ్రేయస్కరం అనిపిస్తున్నది. ఆత్మార్థం ధనం, ధాన్యం, పశువులు, బంధువులు, ఇండ్లు అన్నింటిని వదల తగునని శాస్త్రం అంటుంది. 'ఆత్మార్థే పృథివీంత్యజేత్' అనే ఆర్యోక్తి వినలేదా? నేను త్రికాలజ్ఞుడను. నాకు తోచింది చెబుతాను విను. నేటినుండి పదునెన్మిదో రోజున నీ వద్దకు ఒక విప్రుడు వస్తాడు. ఆతడు నీకు హితోపదేశం చేస్తాడు. నీ వతని ఆప్తవాక్యాలు విని ఆచరించు. ఇంకా నీకు తగిన వారితో విచారించి కర్తవ్యం నిర్ణయించుకో అని చెప్పి వెడలిపోయినాడు. రాజు ఢుండి మాటలకు నివ్వెరపోయినాడు. ఏమీ తోచని అయోమయ స్థితిలో పడినాడు.

శివుడు లక్ష్మీనారాయణులను కాశికి పంపుట

అక్కడ పరమేశ్వరుడు గణపతిని పంపినా మనశ్శాంతి పొందక నారాయణుని పిలిచి కాశీ విరహం నాకు భరింపరానిదిగా ఉంది. వినాయకుని పంపాను. నీవుకూడా వెళ్ళి కార్యం వెంటనే సానుకూలం చేసుకు రావలసింది అని ఆదేశించాడు.

మహాదేవుని ఆజ్ఞ నిర్వర్తించటానికి శ్రీ మహావిష్ణువు కాశికి బయలుదేరాడు. తాను పుణ్యకీర్తి అనే బ్రాహ్మణుని రూపం ధరించాడు. గరుత్మంతుడు వినయకీర్తి నామం దాల్చాడు. మహాలక్ష్మికూడ పయనం కమ్మన్నాడు. ఆమె విజ్ఞానకౌముది అని పేరు దాల్చి బయలు దేరింది. పుణ్యకీర్తి గురువు. వినయకీర్తి శిష్యుడు. గురువు చేతిలో

తాళపత్ర గ్రంథం ఉంది. గురుశిష్యులు వారణాసి పట్టణ మధ్యభాగంలో ఒక రచ్చబండవద్ద చేరారు. వారి ఆచారాలు వింతగా ఉండటంవలన చుట్టు జనులుచేరారు. గురువు శిష్యునికి వేదాంతం బోధిస్తున్నాడు. ప్రజలంతా ఎంతో ఆసక్తితో వింటున్నారు. కపటనాటక సూత్రధారి చిత్ర విచిత్ర రీతులలో బౌద్ధ ధర్మం చెప్పనారంభించాడు.

తత్త్వదృష్టి అనాదికాలంనుంచి ఉంది. ప్రపంచానికి సృష్టికర్త అంటూ ఒకడు లేడు. దానంతటదే జన్మిస్తుంది. దానంతటదే కాలగమనములో నశిస్తుంది. బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్రు లనబడేవారు మనవంటి వారే. మన దేహాలు ఎలా నశిస్తున్నాయో, వారి దేహాలుకూడ అలాగే నశిస్తాయి. హంసతూలికాతల్పం మీద పవళించినవాడు, కటిక నేలపై పవ్వళించినవాడు ఇద్దరూ నిద్రకు వశులవుతారు. దప్పికి నీరు, ఆకలికి ఆహారం అందరికీ అవసరమే. కీటకం మొదలు నారాయణుని వరకు ప్రాణభయం సమానమే. కనుక తనవలెనే సమస్త భూతకోటిని చూడవలె. చీమ, దోమ, నల్లి, ఈగ ఇవన్నీ అల్పప్రాణులని అనకూడదు. సమస్త ప్రాణులయందు కరుణ కలిగి ఉండవలె.

'నహింస్యాత్ సర్వభూతాని' అని ఒకవంక అంటూ యజ్ఞయాగాది క్రతువులలో పశువులను బలి ఇవ్వమంటుంది వేదం. పరస్పర భిన్నంగా చెప్పే ఈ వేదం మనకు ప్రమాణంకాదు. కనుక అహింసే పరమధర్మం. హింసను త్యజించాలి. అన్ని దానాలలో అభయ దానం చాల గొప్పది. భయపడినవానికి అభయదానం, రోగికి ఔషధదానం, ఆకలితో ఉన్నవారికి అన్నదానం ప్రశస్తమని పెద్దలంటారు. మరి మంత్ర ప్రభావాలు లేవు. అత్యావసరాన అన్నింటిని పాటింపవచ్చు. ఇంద్రియములచే గ్రహించే జ్ఞానమే సత్యంగాని ప్రమాణాలచే లభించే జ్ఞానం సత్యంగాదు. కనుక

ప్రకృత జ్ఞానాన్నే ఎల్లరు అనుసరించాలి. ఇలా మృదుమధురమైన మాటలతో మధుసూదనుడు వినయకీర్తికి సౌగత ధర్మాన్ని బోధిస్తున్నాడు. జనమంతా ఎంతో ఉత్సాహంతో వింటున్నారు. వారికి బోధ ఎంతగానో నచ్చింది.

శ్రీ మహాలక్ష్మి జగన్మోహనమయిన రూపం ధరించింది. ఆమె మాట్లాడుతుంటే వసంతకాలంలో మామిడి చిగుళ్ళను మెక్కిన కోకిల మందమధుస్వరం ఆలాపించిందా అన్నట్లుంది. చూచినవారు ఆమెను వదలిపోరు. మాటలను విన్నవారు మరోవిధంగా సంచరించలేరు. ఆమె లావణ్యానికి స్త్రీలుగూడ ఆశ్చర్యపడి చూడసాగారు. క్షణకాలంలో వనితా సమూహం ఆమెచుట్టు మూగింది.

విజ్ఞానకౌముది వారినిచూచి అమ్మలారా! నేను చెప్పేమాటలు శ్రద్ధగా వినండి. బ్రహ్మం ఆనంద స్వరూపం. ఆనందో బ్రహ్మయని గదా సూక్తి. మన కన్నుల ఎదుట ఏం జరుగుతున్నది చూడండి. ముదిమి రాగానే అవయవాల పటుత్వం సన్నగిల్లుతున్నది. కనుక ఇంద్రియముల శక్తి దావకముందే చేతికందినంతవరకు సుఖం అనుభవించవలె. కామార్థులై ఎవరయినా ఈ శరీరాన్ని కాంక్షిస్తే పంచభూతాత్మకమయిన ఈ శరీరం వారికి అప్పగించటం న్యాయం. అది ధర్మసమ్మతమైనది. పరోపకారార్థం ఇదం శరీరమ్మని చెప్పటం వినలేదా? యౌవనం నదీవేగతుల్యం. కాలం గడిస్తే తిరిగిరాదు. చనిపోయిన వారి శరీరాలను కాకులు, గ్రద్దలు, క్రిములు తినటం చూడటం లేదా? అలాంటి శరీరాన్ని ఒకరు యాచించినప్పుడు సమర్పించవద్దా? తన్ను అర్పించుకొనటం కన్న గొప్పదానం ఉందా?

ఇంక పాపమనుకుంటారా? పాపవచనలు గణనలోకి తీసుకోరాదు.

పూర్వాచారాలు గమనించండి. బ్రహ్మ కుమారులు మరీచి, దక్షుడు. మరీచి పుత్రుడయిన కశ్యపుడు దక్షుని కూతుండ్రను పెండ్లి చేసుకొన్నాడు. మానవులు అల్పబుద్ధులు కనుక ఇది చేయదగ్గును ఇది చేయరాదు అని విచారణ చేస్తున్నారు. వర్ణముల స్థితిగతులు పాటించవలసినవసరం లేదు. యథేచ్ఛగా స్త్రీ, పురుషులు సంచరించటమే చేయవలసిన పని. ఇలా లక్ష్మీదేవి సమయధర్మం బోధించి ధర్మచ్యుతులను చేయటానికి ప్రయత్నించింది. కొందరు స్త్రీలకా మాటలు ఎంతో సమంజసంగా అనిపించాయి. లక్ష్మి చేయని దేమున్నది! చేయించని దేమున్నది! పుర స్త్రీలు తిన్నతిన్నగా ధర్మం వదలసాగారు. ఆ స్త్రీ సపర్యలను వదలివేశారు.

ఈ విధంగా లక్ష్మీనారాయణులు మాయవేషాలలో కాశీనగరిలో మారువేషములతో సంచరిస్తూ అధర్మాలు బోధించసాగారు. క్రమంగా వర్ణాశ్రమాచారాలు నశింపసాగాయి.

దివోదాసు నిర్యాణం

దివోదాసుడు ఢుంఢివినాయకుడు చెప్పిన విధంగా విప్రుని దర్శనం ఎప్పుడు కలుగుతుందా అని దినములు లెక్కపెట్టసాగినాడు. పదునెనిమిదవ నాడు సుగతవేషంతో నారాయణుడు దివోదాసుని వద్దకు వెళ్ళాడు. దివోదాసు ఆ బ్రాహ్మణుని సగౌరవంగా ఆహ్వానించి తగిన విధంగా పూజించాడు. విఘ్నేశ్వరుని మాయవల్ల చక్రవర్తికి వైరాగ్యభావం ఉదయించింది. అతడు సుగతుని చూచి మహాత్మా! చిరకాలం రాజ్యం పాలించిన నాకు విరక్తి కలుగుతున్నది. తపోమహత్త్వంతో వాయు, అగ్ని, మేఘ రూపాలు ధరించి ఇంతకాలం ప్రజలను కన్నబిడ్డలవలె పాలించాను. నా రాజ్యంలో అకాల మరణాలు, దారిద్ర్యం లేవు ఇంతకాలానికి

ఇప్పుడేమోగాని, భూమి ఆకాశములయందు కొన్ని ఉత్పాతాలు కలుగుతున్నాయి. నేను దేవతలను ధిక్కరించానని వారొవర్సో వేదలములు కావలె. బలవంతులంతోడి విరోధం చేటుతెస్తుందనటం యాధి యగుతున్నది. ఏమయినా పదివేలేండ్లు రాజ్యం పాలించాను. ఇంద్రియాలు వివశత్వం చెందుతున్నాయి. ఇంక మోక్షం అపేక్షింపవలసి ఉంది. కనుక నాకు మోక్షం సిద్ధించే ఉపాయం తెలుపవలసిందిఅని ప్రశ్నించాడు.

ఆ మాటలకు దానవాంతకుడు హృదయంలో సంతసించాడు. దివోదాసుతో రాజా! కాశీపురంలో పరమేశ్వరుని లింగరూపాన ప్రతిష్ఠించు. దానితో నీవు ఈ దేహంతో కైలాసం చేరగలవు. నీ కుమారునికి తగిన బుద్ధులు చెప్పి పట్టంగట్టు. దేవతలతో విరోధం పెంచుకొనక వారిని ఆరాధింపు మని నయమార్గం బోధించు. వార్ధక్యంలో రాజులు పుత్రులకు రాజ్యం అప్పగించి అరణ్యాలకుపోలేదా? నా ఉపదేశం పాటింపు మని చెప్పి వెడలిపోయినాడు.

దివోదాసుడు సామంతరాజులను, మంత్రులను, ఋత్విజులను అందరిని రావించి వారి సముఖంలో కుమారుడయిన సమసంజయునకు పట్టాభిషేక మొనర్చి తన వైభవానుసారం ఒక దివ్యమందిరం నిర్మింపజేసి అందు ఈశ్వరుని లింగరూపాన ప్రతిష్ఠించాడు. సుగతుడు తెల్పిన విధంగా భూతగణాలు విమానం కొనివచ్చారు. దివోదాసు దాని నధిరోహించి కైలాసంచేరి స్థిరంగా ఉండిపోయినాడు. అతడు ప్రతిష్ఠించిన లింగమే దివోదాసేశ్వరుడు అని ప్రసిద్ధిచెందింది. ఇది భాగీరథీ తటంలో ఉన్నది. అతడు నిర్మించిన మందిరానికి భూపాలశ్రీ అని పేరు. దివోదాసేశ్వరుని అర్చించినవారికి సమస్త ఐశ్వర్యాలు సిద్ధిస్తాయి అని కుమారుడు అగస్త్యునికి దివోదాసు చరిత్ర వివరించాడు. అగస్త్యుడు

అంతటితో ఊరుకోనక కాలకంఠుడు మరల కాశిని ప్రవేశించిన తీరు విశదంగా వివరించమన్నాడు. మహేశ్వరుని కుతూహలం చూచి కుమారస్వామి ఉత్సాహంగా తదనంతర కథ చెప్పాడు.

కుంభసంభవా! కాశిలో జరిగిన విశేషాలన్నీ పరమేశ్వరునకు నారాయణుడు వివరించాడు. మహానందంతో పరమేశ్వరుడు పార్వతీసహిత వారణాసికి విచ్చేసినాడు. ఆయనవెంట చతుష్షష్టి యోగినులు కాశిని ప్రవేశించాయి. చిరకాలానికి ఈశ్వరుని వాంఛ నెరవేరింది. మహోల్లాసంతో గిరిజాపతి విందుకొలువు తీర్చాడు. సమస్త దేవతలు తమతమ స్థానాలు అలంకరించియున్నారు. విఘ్నేశ్వరుడు కొలువు ప్రవేశించగానే శంకరుడు ఎదురేగి కౌగలించుకొని మూర్ధాఘ్రాణించి విఘ్నపతీ! నీ కారణంగా మరల వారణాసిలో అడుగిడగలిగాను. నాకేకాక ఎల్లసుపర్వాళికి ఆనందం కూర్చావు. ఎల్లప్పుడూ విఘ్నములను తొలగించి విజయం చేకూర్చే దిట్టవు. నిన్ను ఎంత స్తుతించినా తనివి తీరదు. నేటినుండి మరింత గురుతరమైన బాధ్యత నీ భుజస్కంధాలపై మోపుతున్నాను. ఆవరణములలో వివిధ నామాలతో విలసిల్లుతూ, కాశీపురాన్ని అహరహం కాపాడవలసింది అని కోరాడు. తండ్రి మాటలకు తలొగ్గియున్నాడు గణపతి.

బాహ్యావరణంలో అర్క వినాయకుడు, దుర్గ వినాయకుడు, భీమచండి వినాయకుడు, దేహళీ వినాయకుడు, ఉద్దండ వినాయకుడు, పాశపాణి వినాయకుడు, ఖర్వ వినాయకుడు, సిద్ధి వినాయకుడు అనే పేర్లతో వెలిశారు.

ద్వితీయ ఆవరణలో లంబోదర వినాయకుడు, కూటదంత వినాయకుడు, శాలకటంక వినాయకుడు, కూష్మాండ వినాయకుడు, ముండవినా

యకుడు, వికట వినాయకుడు, రాజపుత్ర వినాయకుడు, ప్రణవ వినా యకుడు అనే పేర్లతో పిలవబడుతున్నారు.

తృతీయావరణంలో వక్రతుండ గణపతి, ఏకదంత గణపతి, కపి సింహద్విపత్రిముఖ గణపతి, పంచాస్య గణపతి, హేరంబ గణపతి విఘ్నరాజ గణపతి, వరద గణపతి, మోదకప్రియ గణపతి అనే నామా లతో పిలవబడుతున్నారు.

చతుర్థావరణంలో అభయప్రదవినాయకుడు, సింహతుండ వినాయకుడు, కూణితాక్ష వినాయకుడు, క్షిప్రప్రసాద వినాయకుడు, చింతామణి గణపతి, దంతహస్త వినాయకుడు, పిచండిల వినాయకుడు, ఉద్దండముండ వినాయకుడు, అనే అష్టమూర్తులతో దర్శనమీయగలడు.

పంచమావరణంలో స్థూలదంత విఘ్నేశ్వరుడు, కలిప్రియ వినా యకుడు చతుర్దంత విఘ్నేశ్వరుడు, ద్వితుండ విఘ్నేశ్వరుడు, జ్యేష్ఠ విఘ్నేశ్వరుడు, గజ వినాయకుడు, కాల విఘ్నేశ్వరుడు, నాగ విఘ్నే శ్వరుడు అనే పేర్లతో పూజింపబడుతుంటాడు.

షష్ఠావరణములో అశా వినాయకుడు, సృష్టి వినాయకుడు, స్థూల జంఘ వినాయకుడు, యక్ష వినాయకుడు, గజకర్ణ వినాయకుడు, చిత్ర ఘంట వినాయకుడు, మంగళవినాయకుడు, మిత్ర వినాయకుడు అను నామాలతో అలరారుతున్నాడు.

సప్తమావరణంలో మోదాది పంచవినాయకులు, జ్ఞాన వినాయకుడు ద్వారక వినాయకుడు, అవిముక్త గణపతి నామాలతో ఎనగి కాశీక్షేత్రాన్ని కాపాడుతుంటారు.

అగస్త్యమాహాపీ! శ్రీహరి లక్ష్మీ గరుడుల సంచరించిన ప్రదేశాలు పవిత్రములై వైష్ణవతీర్థము లయ్యాయి. అవే పాదోదక తీర్థం,

క్షీరాబ్ధితీర్థం, గదాతీర్థం, లక్ష్మీతీర్థం, శాఖ్యతీర్థం, దత్తాత్రేయతీర్థం, భృగుతీర్థం, వామనతీర్థం, నరనారాయణతీర్థం, విదారణనారసింహతీర్థం, గోపీగోవిందతీర్థం, శేషతీర్థం, శంఖమాధవతీర్థం, హయగ్రీవతీర్థం. కలశజా! ప్రసంగవశాన నీకు కొన్నితీర్థాల మాహాత్మ్యం, లింగముల మాహాత్మ్యం వివరించాను. నిజానికి కాశీక్షేత్రంలో పవిత్రంగాని ప్రదేశం, తీర్థం మచ్చుకైనాలేదు సుమా! అన్నాడు.

పంచనద వృత్తాంతము

ఆతని మాటలకు ఎంతో ఆనందించిన అగస్త్యుడు అంతటితో ఊరకొనలేదు. కుమారస్వామీ! పంచనదక్షేత్రాన్ని గురించి వినవలెనని కుతూహలంగా ఉందన్నాడు. ఆ ప్రశ్న షణ్ముఖునకెంతగానో నచ్చి పంచనదక్షేత్రాన్ని గురించి చెప్పదామనుకొన్నాడు.

కుంభజమౌనీ! భృగువంశంలో వేదశిరుడనే విప్రుడున్నాడు. అతడు ఋషితుల్యుడు అతడు తపస్సుచేస్తుండగా శుచి అనే అప్సరస దేవేంద్రుని కొల్వుకు ప్రయాణమైపోతున్నది. త్రోవలో వేదశిరుని ఆశ్రమముంటుంది. తన సమీపంగాపోతున్న అప్సరసను చూడగానే విప్రుని మనస్సు చలించింది. అతని మనస్సు గ్రహించిన శుచి ముందుకువెళ్ళటానికి భయపడి అక్కడనే నిల్చిపోయింది. వేదశిరుడామెను స్వీకరించాడు వారిద్దరికీ ఒకకుమార్తె జన్మించింది. పసికందును వేదశిరునకిచ్చివేసి శుచి వెళ్ళిపోయింది. ఆబాలిక పెరిగి యౌవనప్రాయం కలిగినతరుణంలో వేదశిరుడామెను పిలిచి 'అమ్మా! నిన్ను ఎలాటివానికిచ్చి వివాహం చేయించమంటావు' అని ప్రశ్నించాడు. బాలిక తండ్రిముఖమును చూచి తండ్రీ! విశ్వాధిపునకయిన వానికి నన్నియవలసింది. అని అన్నది. ఆమె మాటలకు వేదశిరుడు ఆశ్చర్యపడి అమ్మా! నీకోరిక మహత్తరమైనది. అయినా దానిని సాధించాలంటే నీవు

కాశీక్షేత్రానికి వెళ్ళి తపస్సు చేయాలి. ఇంతలేత వయసులోనే ధర్మం సిద్ధించింది. పాపములనుంచి విముక్తి పొందావు. కనుక నీవీనాటినుంచి ధూతపాప నామంతో పిలువబడతావు అన్నాడు. దానికామె సంతసించి మహాప్రసాద మని తండ్రివద్ద అనుమతిపొంది వారణాసీక్షేత్రానికిచేరి ఘోరమైన తపస్సు చేయనారంభించింది. ఆమె తపస్సుకు బ్రహ్మదేవుడు సంతసించాడు. ప్రత్యక్షమై వరాలు కోరుకొమ్మన్నాడు. ధూతపాపవిరించిని స్తోత్రంచేసి దేవా! పావనమైన వస్తువులలో నన్ను పావనమైనదానినిగా చేయవలసిందని వరంకోరింది. విధాత తల్లీ! నీకోరికతీరుతుంది. ముక్కోటితీర్థాలు నీరోమ కూపాలలో వసిస్తాయి. దానితో నీవు పవిత్రురాలవు కాగలవు అనిచెప్పి అంతర్థానం చెందాడు.

కొన్నాళ్ళుగడిచాయి. ఆమె యౌవనవతిఅయింది. ధర్ముడు ఆమె నొకనాడుచూచి కామించాడు. దానికామె అంగీకరించలేదు. యముడు ఆ తిరస్కారాన్ని సైపలేక నీవు హృదయంలేని శిలవలె ప్రవర్తించావు కనుక శిలవైపొమ్మని శాపంఇచ్చాడు. ధూతపాపకోపంతో 'ధర్మరీవైన నీవు అధర్మానికి పాల్పడటంగాక నన్నుశపించావు. కనుక నీవుకూడ జడత్వం పొందగలవని ప్రతిశాపంఇచ్చింది. ధూతపాప చంద్రకాంత శిలా రూపం ధరించి నిత్యం చంద్రకిరణాలకు ద్రవించి, నదిగామారింది. ధర్ముడు ధర్మనదం అనేపేరుతో పుణ్యనదమైనాడు. వేదశిరుడు ఈ వృత్తాంతంవిని మిక్కిలి దుఃఖించాడు. చివరకు ధూతపాపను అంగీకరించ జేసి నదీరూపంతో ఉన్నకుమార్తెను నదరూపుడుగ ఉన్న ధర్మునకిచ్చి వివాహం జరిపించాడు. ఇది ఇలాఉండగా కాంతిపుంజమైన సూర్యుడు, మయూఖాదిత్యతీర్థాన ఉగ్రమైన తపస్సుచేశాడు. అతని కిరణాలనుంచి శ్రమజలం జనించింది. కిరణానది అనేపేరుతో ప్రవహించింది. ధర్మనదం,

ధూతపాప, కిరణాతరంగిణీ, గంగా, యమునలు అయిదూ కలిసి పంచనదమని ప్రసిద్ధిచెందాయి.

దివోదాసుడు కైలాసం చేరిన అనంతరం శ్రీమహావిష్ణువు అగ్నిబిందువనే మహర్షిస్తోత్రానికి ఆనందపడి ప్రత్యక్షమై వరాలిచ్చాడు. ఆ మహర్షినామం తననామంతో కలిపి బిందుమాధవుడనే నామం ధరించాడు.

కాశిలో విష్ణురూపాలు

అగ్నిబిందుమహర్షి ప్రత్యక్షమైన కేశవునకు నమస్కరించి నారాయణా! కాశిలోని నీ రూపాలెన్ని ఇప్పటికి కలవు? ఇంకా భవిష్యత్తులో ఎన్ని రూపాలు ధరిస్తావు? అనతిమ్మని కోరాడు.

దానికి నారాయణుడు మునికులతిలకా! పాదోదకతీర్థంలో ఆదికేశవుడనే నామంతోను, శ్వేతద్వీపంలో జ్ఞానకేశవరూపంతోను, తార్క్ష్యతీర్థంలో తార్క్ష్యకేశవుడనే ఆఖ్యతోను, నారదతీర్థంలో కేశవుడనే పేరుతోనూ వెలసి ఉన్నాను. ఈ నాల్గు తీర్థములలో స్నానం చేసినవారికి బ్రహ్మవిద్య ఉపనిషదర్థములు తేటతెల్లం అవుతాయి.

ప్రహ్లాదతీర్థంలో ప్రహ్లాదకేశవుడు, అంబరీషతీర్థంలో ఆదిత్యకేశవుడు అనే నామాంతోను, వారణాసిలోని నానాప్రదేశాలలో దత్తాత్రేయ, భృగు, వామన, నరనారాయణ, విదారణనరసింహ, గోపీగోవింద, లక్ష్మీనృసింహ, హయగ్రీవ, కేశవ, భీష్మకేశవ, నిర్వాణకేశవ, త్రిభువనకేశవ, జ్ఞానమాధవ, శ్వేతమాధవ, శేషమాధవ, శంఖమాధవ, ప్రయాగమాధవులనే దివ్యమూర్తులను ధరించి ఉంటాను. మహర్షీ! అత్యంత రహస్యమైనదానిని వివరిస్తాను విను. దీనిని సాధువులకు తప్ప మరెవ్వరికీ వినిపించరాదుసుమా! ఎన్ని తీర్థాలయినా మణికర్ణికతో సమానం కావు. అది వేదపురాణాగమ విద్యావిపణిమణి. పంచమహాపాతకము లనే అంధకారానికి

మూర్యారు. గంగానదికి ఉత్తమభూషణము మణికర్ణిక. మాఘమాస ఉదయకాలంలో మణికర్ణికలో స్నానం చేసినవారికి దేవతలు సైతం నమస్కరిస్తారు. హరిశ్చంద్రఘట్టంలో తర్పణ మొనర్చినవారికి పితృదేవతలు క్షేమాన్ని కూరుస్తారు. ఈ తీర్థంలో స్నానం చేసి గణపతిని అర్చించినవారికి గణపతి కామధేనువై కోరికలు తీరుస్తాడు. మణికర్ణికా తీర్థంలో గాయత్రీమంత్రం జపిస్తే వేయిమడుగుల అధికమైన ఫలాన్ని ఇవ్వగలదు. హోమవిధానం నిర్వర్తిస్తే అక్షయమైన ఫలం కలుగుతుంది. మణికర్ణిక చింతామణివంటిది. అగ్నిబిందుమహర్షీ! మణికర్ణికలో తీర్థమాడి పుణ్యుడవు కావలసింది.

మణికర్ణికకు దక్షిణాన పాశుపతతీర్థం ఉంది. అక్కడ ఈశ్వరుడు పాశుపతీశ్వరుడని పిలువబడతారు. దీనికి ముందుభాగాన రుద్రావాసతీర్థం ఉంది. రుద్రావాసానికి యామ్యదిగ్భాగాన విశ్వతీర్థం నెలకొన్నది. ఇక్కడనే విశ్వనాథుడు విశ్వ అనే నామంతో రాజిల్లిన గౌరితో కూడి భక్తులకు మోక్షం ప్రసాదిస్తాడు. ఈ తీర్థానికి ప్రక్కనే మోక్షతీర్థం, మోక్షేశ్వరునికి ఆవరణంలో అవిముక్తేశ్వరుడు. ఆయనకు సమీపంలో తారకేశ్వరుడు. తారకతీర్థంవెంట స్కందతీర్థం, దాని కవతల ఢుంఢి తీర్థం, ఢుంఢికి ప్రక్కనే భవానీశంకరతీర్థం ఉన్నాయి. ఈ తీర్థాలకు అవ్వలిప్రదేశంలో 'భవతిభిక్షాందేహి' అన్నవారికి అన్నపూర్ణ సుధాహార భిక్ష ప్రసాదిస్తుంది. భవానీశంకరులు భక్తులను కన్నబిడ్డలవలె కాపాడుతుంటారు. భవానీతీర్థం వెంబడి జ్ఞానతీర్థం. ఇక్కడవెలసిన జ్ఞానేశ్వరుని సేవించినవారికి పరార్థజ్ఞానం కలుగుతుంది. దీనివెంబడి శైలతీర్థం ఆవెన్క సంధితీర్థం. దీనిని అధిగమిస్తే విష్ణుతీర్థంఉంది. అదే నేను నివసించియుండే చోటు.

సముద్రంలో వటపత్రశయనుడైన ఆదినాథుని మాటయేమిటంది. కూర్మావతారరూపములు ముప్పది, మత్స్యావతారరూపములు ఇరువది, గోపాలరూపులు కొన్నివేలమంది, పరశురాములు ముప్పదిమంది శ్రీరామావతారములు నూటఒకటి విష్ణురూపముతో ఉన్నవారు వేలు ఇవన్నీ కాలంలోని నామరూపములే.

విప్రోత్తమా! మరొకవిశేషం ఉంది. చతుర్వింశతినామాలతో నన్ను జపిస్తారు. ఈ అర్చామూర్తులన్నీ వేవేలయినా మూర్తులలో కొంతభేదం ఉంది విను. నాలుగు హస్తాలలోని ఆయుధధారణలోని మార్పుతో ఆ రూపాలుంటాయి.

అర్చామూర్తి	పై భాగం		క్రింది భాగం	
	కుడిచేయి	ఎడమచేయి	కుడిచేయి	ఎడమచేయి
కేశవుడు	శంఖం	చక్రం	గద	పద్మం
నారాయణుడు	పద్మం	గద	చక్రం	శంఖం
మాధవుడు	చక్రం	శంఖం	పద్మం	గద
గోవిందుడు	గద	పద్మం	శంఖం	చక్రం
విష్ణువు	పద్మం	శంఖం	చక్రం	గద
మధుసూదనుడు	శంఖం	పద్మం	గద	చక్రం
త్రివిక్రముడు	గద	చక్రం	శంఖం	పద్మం
వామనుడు	చక్రం	గద	పద్మం	శంఖం
శ్రీధరుడు	చక్రం	గద	శంఖం	పద్మం
హృషీకేశుడు	చక్రం	పద్మం	శంఖం	గద
పద్మనాభుడు	పద్మం	చక్రం	గద	శంఖం
దామోదరుడు	శంఖం	గద	చక్రం	పద్మం
సంకర్షణుడు	శంఖం	పద్మం	చక్రం	గద

వాసుదేవుడు	శంఖం	చక్రం	పద్మం	గద
ప్రద్యుమ్నుడు	శంఖం	గద	పద్మం	చక్రం
అనిరుద్ధుడు	గద	శంఖం	పద్మం	చక్రం
పురుషోత్తముడు	పద్మం	శంఖం	గద	చక్రం
అధోక్షజుడు	గద	శంఖం	చక్రం	పద్మం
నృసింహుడు	పద్మం	గద	శంఖం	చక్రం
అచ్యుతుడు	పద్మం	చక్రం	శంఖం	గద
జనార్దనుడు	చక్రం	శంఖం	గద	పద్మం
ఉపేంద్రుడు	గద	చక్రం	పద్మం	శంఖం
హరి	చక్రం	పద్మం	గద	శంఖం
శ్రీకృష్ణుడు	గద	పద్మం	చక్రం	శంఖం

(రూపమండనం ప్రకారం పై విష్ణుమూర్తుల లక్షణాలు పై విధంగా ఉంటాయి. అయితే ఒక ఆగమం సూచించినట్లు మరొకటి నిర్దేశించదు)

అగ్నిబిందుమునికు ఈవిధంగా వివరించి బిందుమాధవుడు అంతర్హితుడైనాడు. అగ్నిబిందుపక్కనే నివసించి మాధవుని ఆరాధించి మోక్షం పొందాడు.

వృషభధ్వజావిర్భావము

బిందుమాధవ కథనం చెప్పిన తర్వాత గాంగేయుడు అగస్త్యమౌనీ! వృషభధ్వజావిర్భావం విను. దివోదాసుని నిర్యాణానంతరం నందీశ్వరుడు మహోత్సాహంతో మహాదేవుని ప్రయాణానికి రథంసిద్ధంచేశాడు. అష్ట గజములు, అష్టవృషభములు, అష్టతురంగాలు, ఆరథానికి అనుసంధింప బడినాయి. కాశీగంగామాతలు రథపు ఈషగామారారు. సంధ్యలు రెండు చక్రములుగా మారాయి. తారాపథమంతా శ్వేతాతపత్రమయింది. ప్రణవం

మునికోలగా మారింది. గాయత్రి పాదపీఠమయింది. చతుర్వేదాలు సర్వాంగ రక్షకులుగా రూపొందాయి. వృషభధ్వజలాంఛనం అమర్చి నందికేశ్వరుడు మహోన్నతమైన రథాన్ని సిద్ధపరచాడు. మహానందంతో ముప్పదిమూడు కోట్ల దేవతలు తన్ను అనుసరిస్తూండగా పరమేశ్వరుడు ఆ రథాన్ని అధిరోహించి మందరపర్వత ప్రాంతాన్నుంచి వారణాసికి శ్రేష్ఠుడై చక్కగా విచ్చేశాడు. నాటినుంచి అతడు వృషభధ్వజుడయినాడు.

ఆ గాథను విన్న కలశజుడు మహాత్మా! పరమేశ్వరలీలలు అనంతాలు. బహురూపాలతో లోకంలో ఆరాధింపబడుతున్నాడు. ఆయామూర్తులు ఉద్భవించిన తెరగు వివరింపవలసిందని ప్రార్థించాడు. దానికి కుమారుడు సంతోషించి మహర్షీ ప్రపంచంలో పరమేశ్వర లీలాకథనమును మించినది లేదు. ఆయామూర్తుల కథనం విను.

కందుకేశ్వర, వ్యాఘ్రేశ్వర ప్రాదుర్భావం

ఒకనాడు మా జననియైన పార్వతి పట్టుబంతితో విలాసంగా ఆడుకొంటున్న సమయంలో ఇద్దరు రక్కసులు ప్రమథరూపాలు ధరించి ఆమెను మోహించటానికి వచ్చారు. మాతండ్రి రాక్షసులమోసాన్ని గ్రహించాడు. కనుసన్నతోనే ఆ రహస్యాన్ని మాతల్లికి తెలియజేశాడు. శైలజ ఆగ్రహంతో ఆ బంతితోనే వారిద్దరినీ సంహరించింది. ఆ కారణాన కందుకేశ్వరుడని పిలువబడినాడు.

పూర్వం ప్రహ్లాదుని మామ నిర్హ్రాదుడనే రాక్షసుడు ఒకడుండే వాడు. వాడు మహాపాపి. యజ్ఞయాగాదులు చేసేవారిని చంపేవాడు. ఒకనాడా రక్కసుడు కాశీపట్టణానికి వచ్చాడు. నాడు శివరాత్రి. ఒకవిప్రుడు మహాభక్తితో తారాధిపమౌళిని పూజిస్తున్నాడు. అతణ్ణి భక్షింపదలచి రాక్షసుడు వ్యాఘ్రరూపం ధరించాడు. పరమేశ్వరుడు ఆ రాక్షసుని

సంహరించి భక్తుని కాపాడాడు. నాటినుండి వ్యాఘ్రేశ్వరుడని నామం ధరించాడు.

జ్యేష్ఠేశ్వరుని సమీపాన కుక్కుటేశ్వర, పితామహేశ్వర, గదాధరేశ్వర, వాసుకేశ్వర, కపాలభైరవ, సాగరేశ్వర, వృషభేశ్వర. గంధర్వేశ్వర దుందుమారేశ్వర, కర్కోటకేశ్వర, సుప్రతీకేశ్వర, హండనేశ్వర. దివ్యలింగాలు విరాజిల్లుతూ ఉండగలవు. ఈ రూపాలలో ఉన్న శివుని పూజించేవారికి భోగమోక్షములు కరతలామలకములు అనిచెప్పి కుమారుడు శైలేశ్వర, రత్నేశ్వరుల మాహాత్మ్యం వివరించాడు.

శైలేశ్వర, రత్నేశ్వర ప్రాదుర్భావం

ఒకనాడు హిమవంతునితో భార్య మేనక ఇష్టసంభాషణములాడుతూ, కుమార్తెను గౌరిని తలంచుకొని స్వామీ! మనకుమార్తె ఉమను పేద యింటికిచ్చినాము. మీదిరాతిగుండె కనుక బాధఎరుగరు. అమ్మాయి ప్రస్తుతం కాశీలో ఉన్నదట. ఎలాఉందోఏమో! మన మొకసారి వెళ్ళి చూచివద్దామా అన్నది. అత్తఇంట కుమార్తె సుఖముగా ఉన్నదాలేదాఅని సంశయించటం ఆమెనుగూర్చి వాపోవటం తల్లులకు సహజమేగదా! శైలేశ్వరుడయిన మాతాత సరేననినాడు. మేనక సంతసించింది. తమ వైభవానికి తగినట్లుగా భూషణాలు, అంబరములు తీసుకొని ఆదంపతులు కాశీచేరారు. వారణాసిని చూడగానే మేనక ఆశ్చర్యాన్ని కంతులేదు. కాశీలోని ప్రతిగృహం ఒక రాజాధిరాజ భవనంవలెఉంది. అన్నిబంగారు పూతగలిగిన వాకిళ్ళే అన్ని వెండిపూతతో తెల్లగా ప్రకాశిస్తున్న కుడ్యములే అన్నివాకిండ్ల తోరణములు నవరత్నమాలాలంకృతములే మహావైభవంతో ఉన్న కాశీపురాన్నిచూచి మేనక ఆశ్చర్యపడింది. ఇంక పార్వతీపరమేశ్వరుల గృహం చూచేటప్పటికి ఆమెకు మతిభ్రమకలిగినట్లయింది. కాశీపట్టణాన్ని చూచినతర్వాత ఆమె తన

అజ్ఞానానికి తానే నిందించుకొన్నది. మనస్సులో లజ్జపడింది. శైలేశుడు వారణాసిలో లింగము ఒకదానిని ప్రతిష్ఠించి అర్చించాడు. అతడే శైలేశ్వరుడు.

కుమార్తె లోగల భాగ్యాలకు మేనక ఎంతో ఆనందించింది. సంతృప్తి పడింది. ఆత్మజ ఐశ్వర్యంముందు తాము తెచ్చిన కానుకలు వెలవెల పోయినాయి. చివర కామె ఆ ఆభరణాలన్నీ కుప్పపోసి లింగాకృతి నొనర్చి తా మాత అనే భావం వదలి మహామహిమాన్వితయైన లోకపతిగా ఆరాధన చేసింది. నవరత్నశోభితమైన ఆలింగమే వివిధ రత్నకాంతులు వెదజల్లుతూ రత్నేశ్వరుడనే విఖ్యాతి గాంచింది. రత్నేశ్వరుని మహత్తు అనంతం. అతి విచిత్రం.

కాశీనగర వేశ్యవాటికలో కర్పూరతిలక అనే సుందరాంగి ఉంది. ఆమె సమస్త విద్యలలో దిట్ట. నాట్యంలో అందెవేసినచేయి. ఆమె నిత్యంతాండవంచేస్తూ తన లాస్యాన్ని తాండవప్రియుడయిన పరమేశ్వరుడు మనస్సున మెచ్చుకొంటున్నాడా లేదా అని సంశయంతో తర్కించుకొం టుండేది. పార్వతీపరమేశ్వరులను హృదయారవిందంలో ప్రతిష్ఠించుకొని అర్చించేది. కొంతకాలాని కామె వృద్ధురాలై మరణించింది. తరువాతి జన్మలో, గంధమాదన పర్వతప్రాంతాన వసుభూతుడనే గంధర్వరాజుకు తనయగా జన్మించింది. ఆమెకు పూర్వజన్మ స్మృతి ఉంది. కాశీ కేగి ప్రతిదినం రత్నేశ్వరుని ఆరాధన చేసి పవిత్రురాలయింది. రత్నేశ్వరు డామె భక్తికి సంతోషించి ఆమెను రత్నచూడున కిచ్చి వివాహం కావిం చాడు. రత్నచూడుడు పాతాళాధిపతియైన శేషునివంశంలోవాడు. రత్న లింగేశ్వరుని ప్రాంతభూమికి రత్నచూడ మనిపేరువచ్చింది. కలశజా! ఇంక కృత్తివాసతీర్థమాహాత్మ్యం విను.

కృత్తివాసతీర్థమాహాత్మ్యం

ఒకప్పుడు గజాసురు డనే పేరుగల దానవుడు కాశిని ప్రవేశించాడు. అతడు గజరూపధారి. కదులుతుంటే అంధకార పర్వతమే కదలినట్లుండేది. చేటలవంటి చెవుల కదలికకు రేగిన ఝంఝామారుతం పురభవనాలను కదిలించేది. దురాచారుడయిన ఆరాక్షసుడు వారణాసిలోని వనాలను ధ్వంసం చేశాడు. తుండంతోను శరీరపు తాకిడులతోను కొన్ని భవనాలను కూల్చి వేశాడు. ప్రాకారాలను నేలమట్టంచేశాడు. వాటిపాదాల క్రిందపడి ఎందరు మానవులు గతించారో తెలియదు. ప్రశాంతంగాఉండే వారణాసి వాతావరణాన్ని కల్లోలపరచసాగాడు. వారుఅంతా హాహాకారాలు చేస్తూ విశ్వనాథుని సంస్మరించారు. కాలగళుడు క్రోధాట్టహాసంతో దుష్టనాశనకారియైన త్రిశూలంతో గజాసురుని కుంభస్థలాన్ని వ్రయ్యలుగా చీల్చివేశాడు. కొండపైనుంచి గైరికాదిధాతువులతోకూడిన ఏరువలె రక్తంచిమ్మి ప్రవహించింది. గజాసురుడు ప్రాణాపహార సమయంలో పరమేశ్వరునకు నమస్కరించి అనాదినిధనా! పాంటిశివా! మునులందరకీ సహాయమే. కనుక చావుకు నేను చింతించను. నాకొక కోరికఉంది. దానిని తీర్చు. నీవు భక్తసులభుడవు. నాచర్మం నీవు ఎల్లప్పుడు భుజంపై ధరించు. అది దుర్గంధంలేని కర్పూరం గాక చెసుగక ఎప్పుడూ ఉండేటట్లు అనుగ్రహించవలసింది అన్నాడు. దానికి శివుడు సమ్మతించాడు. అసురుడు మరణించాడు. గజచర్మాన్ని ధరించి శివుడు కృత్తివాసుడయినాడు. ఆలింగం కృత్తివాసలింగం అని కుమారుడు కాశిలోగల వివిధమాహాలతో విలసిల్లిన పరమేశ్వరుని ఔన్నత్యం వివరించాడు.

ఎన్నిగాథలు విన్నా అగస్త్యునికి తృప్తికలగలేదు. ఇంకా వారణాసి ప్రాశస్త్యాన్ని మహిమను తెలుసుకొనగోరి స్వామిని ప్రశ్నించాడు. వల్లీ

నాధుడు వాతాపి దమనుని ఉత్సాహానికి ఆనందించి తక్కిన తీర్థముల గొప్పదనం వివరించసాగాడు.

మహర్షీ! కాశీమాహాత్మ్యం ఇలాంటిది అని చెప్పటానికి ఎవ్వరికీ అలవిగాదు. ఒకప్పుడు రెండుకాకులు ఆకాశంలో పోరాటం సాగించాయి. పోరాడిపోరాడి అలసి వారణాసిలోగల ఒక సరస్సులో వాలినాయి. నీటి నుండి మునిగితేలేటప్పటికి అవి కలహంసలుగా మారాయి. చూచిన ప్రజలంతా ఆశ్చర్యపోయారు. అదే కలహంసతీర్థం. కలహంస తీర్థ ప్రాంతాన మహర్షులు తమతమ నామాలతో శివలింగములను ప్రతిష్ఠించారు. సోమేశ్వరుడు, మాలతీశ్వరుడు, అంతకేశ్వరుడు, జనకేశ్వరుడు మొదలయిన అష్టషష్టి ఆయతనాలు. దుర్గామహాదేవి, కమలనాభుని దేవేరి కాశిలో గ్రామదేవతలు. ఐంద్రి, కౌమారి, మాహేశ్వరి, బ్రాహ్మి వైష్ణవి, చాముండి, సంపద ఆ పట్టణంలో తమతమ వాహనాలు అధిరోహించి తిరుగుతుంటారు. చిత్రఘంటాదేవిని కొలిచినవాడు యమ మహిష ఘంటికారావం వినడు. శైలేశ్వరీదేవి భక్తకోటికి కలిగే విఘ్నాలను నాశనంచేస్తుంది. భద్రతీర్థంలో మునిగినవారిని గోమాత సంరక్షించి భద్రములు కూర్చగలదు. సిద్ధివినాయకునకు ఏటికోళ్ళు సమర్పించిన వారికి వైభవం బుద్ధి సంప్రాప్తిస్తాయి.

త్రిలోకసుందరీశక్తి, శ్రీకంఠుని సమీపాన వెలసియున్న మహాలక్ష్మి భక్తులకు భోగమోక్షాలు ప్రసాదిస్తారు. విధిశక్తి, అమృతేశ్వరి, సిద్ధలక్ష్మి చాగవ క్షేత్రేశ్వరి, భక్తసులభలై అభీష్టవరాలిస్తారు. అవిముక్త సీమయందు శాశజంఘేశ్వరి, విఘ్నాలను హరిస్తుంది. అక్కడే వికటానన అనే దేవత కలదు. ఉద్దాలకతీర్థంలో ఉద్దాలకేశ్వరుడు, యమదంష్ట్రి దేవి ఉన్నారు. దారుకేశ్వరతీర్థంలోని స్వామిని అర్చించేవారు ధన్యత

ముఖు. దారుకేశ్వరుని సమీపాన కాళరాత్రి విరాజిల్లుతుంటుంది. విద్యుద్దండంవంటి నాల్గు కోరలు, వేయితలలనాగుబాము నాల్కలవంటి జిహ్వతో పాతాళగుహాద్వారంవంటి నోరు తెరచి బ్రహ్మాండాన్ని మ్రింగటానికి ప్రయత్నిస్తున్నదా అన్నంత భయం గొల్పుతూ ఉంటుంది. ఈమె చర్మముండకు చెలికత్తె.

చర్మముండ వ్యాఘ్రచర్మం ధరిస్తుంది. ఫాలభాగాన భస్మత్రిపుండ్రాలు ధరించి త్రిశూలం చేతిలో ధరించి ఉంటుంది. కన్నులకు నల్లని కాటుక దిద్ది, శరీరానికి రక్తం పూసుకొంటుంది. చేతిలో ఉన్న పాత్ర నుంచి మాటిమాటికి మధువు త్రాగుతూ, మహారుండతో గలసి ప్రేతవనంలో విహారం చేస్తుంటుంది.

మహారుండ ఆకారం చర్మముండవలెనే భయంకరంగా ఉంటుంది. మహారుండకు పశ్చిమదిగ్భాగాన గల స్వప్నేశ్వరిని భజించేవారికి త్రికాలములలోని శుభాశుభాలు మనస్సున గోచరం అవుతాయి. ఈమెను అష్టమి, నవమి, చతుర్దశి తిథులందు పూజించటం మహాశ్రేష్ఠం. స్వప్నేశ్వరికి పడమటిభాగాన దుర్గాదేవి. ఈమె కాశీనగరానికి దక్షిణభాగాన గల ద్వారదేశాన్ని రక్షిస్తుంటుంది.

దుర్గా మాహాత్మ్యం

ఇలా వారణాసిలో గల నానావిధ శక్తిస్వరూపాలు వర్ణించాడు కుమారస్వామి. దుర్గపేరు వినగానే అగస్త్యుడు షడాననా! శైలనందన దుర్గారూపం ధరించటానికి కారణం వివరించవలసిందని ప్రార్థించాడు. గుహుడు అనంతవతి కుంభసంభవా! పూర్వం దుర్గుడనే రాక్షసుడు మహాబలవంతున్నాడు. తపోబలాన్ని సైతం పొంది దేవతలకు అవధ్యుడైనాడు. మరలా మహేశ్వరుని వేడుకొన్నారు. దుర్గునిబారినుండి కాపాడవలసిందని

దీనంగా అర్థించారు. మహేశ్వరుడు వారి శక్తిని యోచించి వీరు సురులకు అవధ్యులని భావించి వారిని చంపవలసిందని దాక్షాయణిని ఆదేశించాడు.

గౌరి తనవెంట కాళరాత్రి అనే శక్తిని తీసుకొని వింధ్యపర్వత ప్రాంతానికి చేరింది. ఆమె కాళరాత్రిని పిలిచి దుర్గుడు ఈ ప్రాంతాననే నివసించి యున్నాడు. వానిని సంహారం చేయమన్నది. శివాని ఆజ్ఞ గైకొని కాళరాత్రి దైత్యుడున్నకడకు వచ్చి రాత్రించరునితో, రాక్షసరాజా! నీ మేలు గోరి చెబుతున్నాను. తులువతనం వదలి పూరాణమైన రుద్రాణిని ఆశ్రయించి హాయిగా జీవించు. లేకుంటె నిన్ను బంధించి తీసుకొని పోయి ఆమె పాదాలముందు పడవేస్తాను అన్నది. ఆ మాటలకు రాక్షసుడు క్రోధమూర్ఛితుడైనాడు. ఏమిటీ! అరుచి ప్రలాపోక్తులు పల్కుతావా! నీవు మిగుల సౌందర్యం కలదానివి. నిన్ను పొందినవారి జీవనమే జీవనం. నా మాట విని నన్నేలుకో! అని మన్మథవికారంలో పలికాడు.

రాక్షసుని మాటలకు కాళరాత్రి నవ్వగించుకొన్నది. క్రోధాన్ని మనస్సులోనే అణచుకొని రాక్షసేశ్వరా! పూరిగా వచ్చిన నన్నెందుకు వరిస్తావు. నీవింక నాకన్నా అందగత్తె వివాహమాడదలిస్తే ఆమెను పెండ్లియాడు. ఆమెతో పాటు మేమందరం నీకు వశమౌతాముకదా అని శృంగారం తొలకాడేటట్లు పలుకసాగింది. మోహాంధకారంలో ఉన్న దుర్గునికి ఆమాటలు రుచింపలేదు. మహామాయాప్రభావం వానిని ఆవరించింది. కాళరాత్రిని అప్పుడే అనుభవించాలనే కోరిక పెరిగింది. తన భటులను పిలిచి ఈ అందాలరాసిని పట్టి అంతఃపురానికి చేర్చవలసిందని ఆజ్ఞాపించాడు.

మహోత్సాహంతో రాక్షసులు కాళరాత్రిని చుట్టుముట్టారు. కాళరాత్రి వికటభ్రుకుటితో వెటకారంగా నవ్వింది. కంకణ ఝణత్కారం ప్రళయ

వాల విధ్వంసము అనుకరించి భయంకరంగా మ్రోగుతుండే చేతిఆయుధంతో రక్కసులను మట్టుపెట్టసాగింది. కరాళజిహ్వను తెరచి రక్తపానం చేస్తున్నది. ఆప్రదేశం అంతా తెగినచేతులు, ముక్కలయిన కాళ్ళు, తెగినతలలు రాసులుగా పడినాయి. రక్తం కాల్వలుగ ప్రవహించింది. కొన్ని ప్రదేశాలలో రక్తంమాంసం కలసి బురదవలె తయారైంది. తనపైకి కవిసిన ముష్కరులయిన రక్కసిసమూహము సంహరించి హుంకరించి కాళరాత్రి ఒక్కసారిగా ఆకాశానికి ఎగిరింది. దుర్గుడు కాళరాత్రి విజృంభణం తనవాళ్ళ పాటుచూసి ఒక్క క్షణం నిర్వీర్యపడినాడు. మరల వెంటనే మనస్సు దిట్టపరచుకొని ఆకాశమార్గాన కాళరాత్రిని వెంబడించాడు. అతని వెంట అసురసైన్యం, దిక్పాలురను జయించిన దండనాథులు ఆకాశ మార్గాననే వెంబడించారు.

కాళరాత్రి రుద్రాణికి నమస్కరించి జరిగినదంతా విన్నవించింది. కాళరాత్రి వెనుకవస్తున్న దుర్గుని సైన్యాన్ని కల్యాణి చూచింది. ఆమె శరీరం క్రోధంతో జ్వలించింది. సహస్రసూర్యాంశులు ఒక్కసారి వెలిగితే కలిగే తేజం దశదిశలు వ్యాప్తిచెందిస్తూ చేత ఆయుధాన్ని ధరించింది. కండ్లనుండి విస్ఫులింగాలు రాలుతున్నాయి. ఆరూపం తేరిపార చూడశక్యం గాకుండా ఉంది.

'దుర్గాసురుడు అంబికనుచూచి చకితుడైనాడు. ఆమెకు కొంత దూరంలో ఒక ప్రదేశానదండును ఆపివేశాడు. దుర్గాసురుడు సైన్యాధిపతులనుచూచి రాక్షసవీరులారా! చూచారా ఈవింత! దేవతలను సైతం పుట్టకొరివిగా తరిమినమనలను జయిస్తానని ఒక్క అబలసాహసించటం ఎంతవింత! ఎంత ఆశ్చర్యకరం! ఇది దేవతలమాయ. జగదేకవీరులమైన మనం ఒక స్త్రీని సంహరించగలమా! అని పల్కినాడు. మీలో ఎవరయినా నయానగాని భయానగాని మరే ఉపాయంతోగాని ఆశృంగారమూర్తిని

బంధించి తీసుకొనివచ్చిన వారికి ఇంద్రలోకాధిపత్యం బహుమానంగా ఇస్తాను అని ప్రకటించాడు.

దుర్గుడిమాటలతో రాక్షసులు ఒకరినొకరు తెలియక తమతమ ఆయుధాలు తీసుకొని ఒక్కుమ్మడిగా జగన్మాతను ముట్టడించటానికి వస్తున్నారు. వారి ఆర్భాటంచూచి అంబ సంకల్పమాత్రంచేతనే తన శరీరాన్నుంచి అనేక శక్తులను సృష్టించింది. వివిధమారణాయుధాలతో విజృంభిస్తున్న శక్తులతో అసురులు యుద్ధంచేయసాగారు. త్రైలోక్యవిజయతో దుర్ధరుడు, తారతో దుర్ముఖుడు, జయతో కిరుడు, త్రిపురతో పాశపాణి, త్రిపురభైరవితో చేపకంపనుడు, త్రిపురావనితో బిడాలాక్షుడు, జయంతితో కుక్కుటాస్యుడు, అపరాజితతో కాకపక్షుడు, గజవక్త్రితో శంఖుకర్ణుడు, త్రినేత్రతో ధూమ్రాక్షుడు తలపడినారు. పోరు మహాభయంకరంగా ఉంది. శక్తులు విజృంభించి నక్తంచరులను గుంపులు గుంపులుగా యమపురికిరాశులుగా పంపసాగారు. ఒకవైపున రక్కసులు వేలసంఖ్యలో మరణిస్తున్నా తక్కిన సైన్యాధిపతులు ఏమాత్రం భయపడక సమర రంగంలోకి దూకుతున్నారు. సమర సంరంభం వీక్షిస్తున్న దాక్షాయణీ మహామాయా సమన్వితమైన వాయవ్యాస్త్రాన్ని ప్రయోగించింది. దానిమహిమ వేగానికి అసురుల చేతులలోని ఆయుధాలన్నీ క్రిందపడినాయి. మహావాత విజృంభణానికి నిలువలేక రాక్షసులు యుద్ధరంగంనుంచి దూరంగా విసిరివేయబడినారు.

అనూహ్యమైన ఈ పరిణామానికి సహించక దుర్గాసురుడు తానే స్వయంగా కాత్యాయనితో తలపడినాడు. గౌరిపై మహామహితమైన శక్తిని ప్రయోగించాడు. రుద్రాణీరౌద్రరసోద్రేకంతో ఆ శక్తిని మధ్యనే త్రుంచివేసింది. అసురేశ్వరుడు బాణప్రయోగం చేయాలని విల్లును పైకెత్తాడు. బాణంతొడిగే లోపునే నగజాత దానిని త్రుంచివేసింది. ఇనుమడించిన కోపంతో అనిమిషారాతి పర్వతోపమానమైన గదను ప్రయోగించాడు. పర్వతరాజపుత్రిదానిని ఆకాశంలోనే చూర్ణంచేసింది. క్రో

మాత్సర్యంతో ఒడలుతెలియని దానవుడు త్రిశూలం పైకెత్తాడు. అతని చేతిలో ఉండగానే శక్తి దానిని ముక్కలుగా చేయటంతో దుర్గుడు అరాళ ఖడ్గంతీసుకొన్నారు. ఇంక వీనిని బ్రతుకనీయరాదని పర్వతరాజపుత్రి అత్యుగ్రమైన ఆగ్నేయాస్త్రాన్ని ప్రయోగించింది. వజ్రాయుధందెబ్బకు కూలిపడే శైలంవలె దుర్గాసురుడు నేలకొరిగి అసువులను విడిచాడు. త్రిలోకాలకు దుర్గునిపీడ వదిలింది.

అందుపై దేవతలు పుష్పవర్షం కురిపించారు. బ్రహ్మాదిదేవతలు ప్రత్యక్షమై జగన్మాతకు నమస్కరించారు. జగన్మాతా! త్రైలోక్యవాసినీ! లోకత్రయీజననీ! మహాశక్తీ! విష్ణుస్వరూపిణీ! సర్వసృష్టి విధాయినీ! ప్రణవరూపిణీ! సర్వమంత్రాత్మికా! సర్వభూతస్వరూపిణీ! నీకు నమస్సులు. లోకకంటకుడైన దైత్యుని సంహరించి సాధురక్షణం ఒనర్చావు. ఇట్టి నీకు మా ఏటికోళ్ళు, అని అనేకవిధాల స్తోత్రం చేశారు. రుద్రాణి శాంతించి దేవతలను వీడ్కొల్పి పరమేశ్వరునికడ కేగింది.

దుర్గాసురుని సంహరించిన కారణాన ఆమె దుర్గేశ్వరినామం ధరించింది. ఈమెను అర్చించినవారికి శత్రుభయముండదు. సమస్త కల్యాణాలు చేకూరుతాయి. యుద్ధరంగంలో భవాని శరీరంనుండి జనించిన శక్తులలో శతనేత్ర, సహస్రాస్య, అయుతభుజ, అశ్వారూఢ, గజాస్య, త్వరిత, శవవాహిని, విశ్వసౌభాగ్య, గౌరి ఈ నవశక్తులు లోకారాధ్యలు. రురుడు, చండుడు, అసితాంగుడు, కపాలి, క్రోధనుడు, ఉన్మత్తభైరవుడు, సంహారుడు, భీషణుడు మొదలయిన అసంఖ్యాకులయిన భేతాళురుకూడ జనించారు. వీరంతా వారణాసిలో స్థిరంగా ఉండి కాపాడుతుంటారు అని కుమారుడు దుర్గామాహాత్మ్యం వివరించాడు. ఇల్వలారి స్వామీ! కాశియందుగల లింగములను, వాని ప్రభావాలను విశదంగా తెల్పవలసిందని ప్రార్థించాడు.

సప్తమాశ్వాసం

అగస్త్యుని ప్రశ్నకు శివవాహనుడు కాశీలోని ఇతర లింగములను గురించి వివరించాడు.

ఓంకారేశ్వర మాహాత్మ్యం

పూర్వం ఒకప్పుడు బ్రహ్మ ఆనందకాననవనంలో మిక్కిలి నిష్ఠతో తపస్సు ఆచరించాడు. పదివందల యుగాలు గతించాయి. అనంతరం ఒకనాడు శతకోటి రవిప్రకాశ తేజంతో ఒక దివ్య లింగం ఆవిర్భవించింది. ఆ సమయంలో భూమి అంతా బ్రద్దలయిపోతున్నదా అన్నంత భయంకరమయిన శబ్దం కలిగింది. ఆ ధ్వనికి పరమేష్ఠి కన్నులు తెరచాడు. ఎదుటనున్న లింగాకృతిని చూచి ఆశ్చర్యం చెందాడు. మొదట అకారంలో శ్రీ మహావిష్ణువు రూపం కన్పించింది. అంతలోనే ఉకారంలో పద్మసంభవుని ఆకృతి కనిపించింది. మరుక్షణంలో మకారాకృతిలో చంద్రశేఖరుని రూపం గోచరించింది. అనంతరం శబ్దబ్రహ్మ నాదంతో భువనకారణమైన బిందువు కనిపించింది. అన్నియు కలిసి చివరకు ఓంకారమై నిలిచాయి. సంసార తారకమయిన తారకమును చూచి బ్రహ్మ ఆనందపడినాడు. స్వప్రకాశక చిద్రూపుడయిన పరమేశ్వరుని ప్రతిబింబించే అకారాదివర్ణాలు ఏకత్వం చెందగా నాద్గుణ అనే సంధితో కూడి మంత్రత్వమునందిన ప్రణవాన్ని చతుర్ముఖుడు స్తోత్రం చేశాడు.

నమ ఓంకార రూపాయ. నమో రుద్రాయ, నమో శివాయ, నమో శర్వాయ, నమో ఉగ్రాయ, నమో నాదాత్మనే, నమో బిందుకళాత్మనే, నమో లింగస్వరూపాయ, నమో నానావస్థ స్వరూపాయ నమశ్శంకరాయ నమస్తుభ్యం మృత్యుంజయాయ నమస్తుభ్యంనమోనమయని ప్రస్తుతించాడు.

అకార ఉకార మకార నాద బిందురూపాలతో విలసిల్లిన ఐదు లింగములు ప్రణవాత్మకములు.

భరద్వాజ గోత్రుడు దమనుడు అనే బ్రాహ్మణుడు అవిముక్త సీమయందు పాశుపతదీక్ష గైకొని సిద్ధిపొందాడు. భారభూతేశ్వరుడు ఉత్తర దిక్కునకు, మణికర్ణికేశ్వరుడు తూర్పు దిక్కునకు, బ్రహ్మేశ్వరుడు దక్షిణానికి, గోకర్ణేశ్వరుడు పడమటిదిక్కునకు అవిముక్తసీమయందు హద్దులలో ఉన్నారు.

అట్టహాసుడు తూర్పు ద్వారమును, భూతధాత్రీశ్వరుడు దక్షిణ ద్వారమును, గోకర్ణుడు, ఘంటాకర్ణుడు పశ్చిమ ఉత్తర ద్వారములను, ఛాగవక్త్రుడు ఈశాన్యమును, భీషణుడు అగ్నిదిక్కున, శంకుకర్ణుడు నైరృతియందును, ద్రుమచండుడు వాయువ్యదిశను నానావిధ ప్రమథగణపరివృతులై రక్షిస్తుంటారు. పీఠశిల్ప, నరకపాలమాలిప్త విగ్రహ, స్థూలకర్ణ మహాబాహులు అసీనదీతీరాన్ని, విశాలాక్ష, మహాభీమ, కుండోదర, మహోదరులు దేహళీదేశమును, దండిషేణ, పంచవక్త్రపాద, కపంటక, ఆనంద, గోపక, భద్రులు వరణాతీరాన్ని కాచియుంటారు.

కలశజా! కాశీ గొప్పతనం ఎంతని వర్ణిస్తాం. ఒక మహాభక్తుడు పరమశివుని అర్చింపగా ఒలికిన తిలలను, అక్షతలను తినటానికి ఒక మూషికం వచ్చేది. లింగాకృతిని చుట్టి ఆ అక్షతలనుతిన్న ఎలుక ఆ మరు జన్మలో కైలాసంచేరి స్థిరంగా ఉండిపోయింది. ఉదయకాలముల యందు అవిముక్తసీమ నామాన్ని ఎవరు సంస్మరిస్తారో వారు ధన్యులు సుమా!

ఒక కప్ప కాశీకి వెరచి పరిగెత్తుతూ ఓంకారేశ్వరుని భవనం చుట్టు

తిరిగి ప్రదక్షిణం చేసింది. ఆ మహిమ వలన మండూకం ఈజన్మలో ఐక్యమయింది. ఓంకారేశ్వరుడు మిక్కిలి కరుణగల వాడు. కాశీలో గంగయందు మునిగి ఓంకారరూపునకు ఎవరు మ్రొక్కుతారో వారి జన్మం ధన్యం. అగస్త్యమౌనీ! ఇంక త్రివిష్టపేశ్వరుని మహిమ వివరిస్తాను విను.

త్రివిష్టపేశ్వర మాహాత్మ్యం

వారణాసిలో త్రివిష్టపం అనే ప్రదేశం ఉంది. దానికి దక్షిణంగా కాళింది, సరస్వతి, నర్మద అనే నదులు ప్రవహిస్తుంటాయి. (ఇది వింధ్యము కడనున్న నర్మద కాదు) విశ్రుతమయిన మనస్సుతో త్రివిష్టపేశ్వరుని భజించిన వారికి కష్టమందా యుండదు. ఈ నదీ త్రయ పరిపూత ప్రదేశంలో పితృపితామహులకు పిండప్రదానం చేస్తే, పితృదేవతలు హస్తం దర్శింపచేసి వారు దానిని గ్రహిస్తారు. ఇది గయ కంటె పవిత్రమయినది. త్రివిష్టప స్థానానికి ప్రక్కన సరస్వతి మహాక్షేత్రం ఉంది. పశ్చిమంలో యమునేశ్వరుడు ఉంటాడు. ఆయన దర్శన మాత్రాన నరుడు యమకింకరదర్శనం పీడగలుగుతాడు. త్రివిష్టపునకు తూర్పున కర్మదేవుడు విరాజిల్లుతుంటాడు. ఈ మహాత్ముని సేవించిన వారికి పునర్జన్మ లేదు. ఇచటనే ప్రవహిస్తున్న పిలిప్పిలయందు స్నానమాడి శశిశేఖరుని అర్చించినవారు మృత్యువక్త్రాన్ని కాలి మడమనే మోదగలరు.

ఇతర ప్రదేశాలలో చేసిన ఘోరమయిన పాపం అయినా కాశీ పోగొట్టగలదు. కాని కాశీయందు పాపంచేసిన వారికి నిష్కృతి లేదు. త్రివిష్టపేశ్వరుని సేవించిన వారికి మోక్షం అరచేతిలో ఉన్నట్లే సుమా! గోఘ్నుడు, గురుతల్పగుడు, బాలఘాతి, ఆతతాయి, శఠుడు, పరదారాతో

గురుగురుజనద్వేషి, సురాపానరతుడు మరే విధమయిన పాపి అయినా కాశిలో ప్రాయశ్చిత్తం ఉంది. వేద శాస్త్రాలను తర్కించుదుగ వైచి చూచినా విశ్వుడు విశ్వనాథుడే అని తెలుతుంది.

త్రివిష్టపేశ్వరునకు పశ్చిమభాగంలో ద్రోణేశ్వరుడు, వానికి అగ్ర భాగంలో అశ్వత్థామేశ్వరుడు, ఆ ప్రక్కన కాంతనపేశ్వరుడు, అశ్వత్థా మేశ్వరునకు వాయువ్యభాగాన వాలఖిల్యేశ్వరుడు, ఆ ప్రక్కనే వాల్మీ కేశ్వరుడు విరాజిల్లుతుంటారు.

త్రివిష్టపేశ్వరుని మందిరాన్ని ఆశ్రయించుకొని ఒక కపోత యుగ్మం నివసిస్తుండేది. అవి రెక్కలతో మహేశ్వర మందిరాన్ని సమ్మార్జించి ప్రదక్షిణములు చేస్తుండేవి. అభిషేక జలాన్ని తీర్థంగా గ్రోలుతూ, నైవేద్యమిడిన ప్రసాదం స్వీకరిస్తూ ఉండేవి. కొన్నాళ్ళకు ఒక డేగ ఆ పారావత జంటను చూచి తినవలెనని ఉవ్విళ్ళూరింది. కాని అవి నివసిస్తున్న గూడువద్దకు పోలేక నాడు నిరాశతో వెడలిపోయింది. పారావతి ఇది గమనించింది. భర్తతో ఈ స్థలంవిడచి మనం ప్రమాద రహిత స్థలానికి వెళ్ళిపోదామన్నది. దాని కామె భర్త అంగీకరించలేదు మరునాడు మరల డేగవచ్చి చాలాసేపు పొంచియుంది. కొంతసేపటికి గూడు వదలి బయటకు వచ్చిన పావురాల జంటను పట్టుకొన్నది. ఎక్కడికయినా క్షేమకరమైన ప్రదేశానికి వెళ్ళి భక్షించాలని తలచి డేగ ఆకసంలోకి ఎగిరింది. వచ్చిన ప్రమాదం గమనించిన పారావతి శ్యేని పాదం గట్టిగా కరవవలసిందని సంజ్ఞ చేసింది. భర్తపావురంగట్టిగా కరచింది. పారావతిగూడ శ్యేనిని బాగా నొప్పించింది. డేగ పట్టు వదలింది. స మ య ం చూచి పావురములు ఎగసిపోయినాయి. అయోధ్యానగరం చేరి ఆ జంట శేషించిన కాలాన్ని గడిపినవి. తరు

వారి జన్మలో పారావతి నాగకన్యగాను, ఆమె భర్త మందారకుడనే గంధర్వుడుగాను జనించారు. ఆ యిరువురు మరల దంపతులై కాశి యందలి త్రివిష్టపేశ్వరుని అర్చించి ముక్తిని పొందారు.

కలశజా! ఇంక కేదారేశ్వర చరిత్ర విను.

కేదారేశ్వర మాహాత్మ్యం

అనేక జన్మలలో చేసిన పాపాలన్నీ కేదారేశ్వర సందర్శన మాత్రంచేత నశిస్తాయి. నిత్యం ఉదయకాలంలో ఆ స్వామిని అర్చిస్తే ఇష్టార్థసిద్ధి కలుగుతుంది. పూర్వం రథంతర కల్పంలో వసిష్ఠుడనే విప్రుడు హిరణ్యగర్భాచార్యుల వలన పాశుపతదీక్ష వహించి కేదారేశ్వరుని భజించి ముక్తుడయినాడు. కాశి అనే ఉద్యానవనానికి కేదారేశ్వరం ప్రాకపందిరి వంటిది.

ఇక్కడ గౌరీకుండం, హంసతీర్థం, అమృతస్రవతీర్థం మొదలయినవి అనేక తీర్థాలున్నాయి. ఈ స్వామికి ఉత్తరాన చిత్రాంగదేశ్వరుడు, దక్షిణాన నీలకంఠేశ్వరుడు, వాయువ్యాన అంబరీషేశ్వరుడు. సమీపంలో ఇంద్రద్యుమ్నేశ్వరుడు, ఆయనకు దక్షిణాన కాలంజరేశ్వరుడు చిత్రాంగదునికి ఉత్తరాన క్షేమేశ్వరుడు విరాజిల్లుతుంటారు. ఇది కేదారేశ్వర మాహాత్మ్యం అని షాణ్మాతురుడు కలశసంభవునితో మహర్షీ ఇంక ధర్మరాజేశ్వర మాహాత్మ్యము వినిపిస్తాను సావధానంగా వినవలసిందని అన్నాడు.

ధర్మరాజేశ్వరలింగ మాహాత్మ్యం

కుమారస్వామి అగస్త్యునితో ఇల్వలారీ! ధర్మేశ్వర తీర్థం మిక్కిలి మహిమగలది. ఇది కాశీక్షేత్రానికి మధ్యభాగాన అత్యుత్తమమయిన మహా

ంతో విరాజిల్లుతూ ఉంటుంది. ఇటుగం ముక్తిమంటపంలో మధ్యాహ్న సమయాన ముక్కంటి బ్రాహ్మణ రూపంలో వైశ్వదేవ బలిహరణములు నిర్వర్తింపచేస్తుంటాడు. మహాప్రసాదానికి తూర్పుభాగాన జ్ఞానమంటపంలో ఇందుమౌళి దక్షిణామూర్తి స్వరూపంలో బ్రహ్మాదులకు తత్వోపదేశం చేస్తుంటాడు. విశాలాక్షి హర్మ్యమునకు మధ్యాహ్న కాలమున ఏగవలె. అక్కడి సంతర్పణ దృశ్యం చూడవలె. ఎంతో కన్నుల పండువుగా ఉంటుంది.

బంగారు జరీకమ్ములు రాజిల్లే కుసుంభావర్ణపు చీర ధరించి చక్కగా మురిసిన కురులపై పారిజాత చెంగల్వ కుసుమముల దండలు దాల్చి, మెడలో ఇంద్రనీలమణుల హారం నడుమున వజ్రాల ఒడ్డాణం ప్రకాశిస్తుంటే నుదుట కస్తూరి తిలకం వదనానికి సిందూరవర్ణం కూరుస్తుంటే విశాల నయనాలలో జగన్మాతృత్వం. కరుణ వెలారుస్తూ అర్థిజనులను లాలించి కడుపునిండుగ అమృతాన్నం తినబెట్టుతూ భోజనపంక్తుల నడుమ తిరుగుతుండే శ్రీ విశాలాక్షి కాశీ అన్నపూర్ణ దర్శనమిస్తుంది. ఆమెను దర్శించినంత మాత్రానే దైహిక, మానసిక, తాపార్తులు నశిస్తాయి. కలుషహారిణియే గాదు ఆమె సమస్త జనుల హృదయకోశది. ప్రపంచంలో ఎక్కడున్నా నరుడు ఆమె సంస్మరణ మాత్రాన క్షుధాబాధా నివారితుడు కాగలడు. కలశజా! ఆ తల్లి వైభవం వర్ణించటానికి సహస్రముఖునకైనా అలవిగాదు.

దీనికి ప్రక్కన చక్రపుష్కరిణీ తీర్థం ఉంది. తారకబ్రహ్మ మంత్రజప విరాజితుడైన ఫాలనేత్రుడు నిత్యం సంధ్యావందనం నిర్వర్తించే పవిత్ర తీర్థమిది. చక్రపుష్కరిణికి కొంచెందూరంలోనే పర్ణేశ్వరలింగం, దాని సమీపాన వృషభధ్వజేశ్వరుడు, ఆ ప్రక్కన ఆదికేశవ పీఠం

ఉన్నవి. ఆ ప్రాంతంలోనే పంచముద్ర మహాపీఠం దాని నామూని వీరేశ్వర, సిద్ధేశ్వర, యోగిపీ పీఠాలు వెలసి ఉన్నాయి. ఇన్నింటిలో ధర్మేశపీఠం పెద్దది సుమా! ఇందున్న విశ్వభుజాదేవి అత్యంత మహిమ కలది. మనోరథతృతీయా వ్రతమున ఈ దేవిని ఆరాధించి అరుంధతి వసిష్ఠుని, అనసూయ అత్రిని, సునీతి ఉత్తానపాదుని భర్తగా పొందగలిగారు. వృత్రాసుర సంహారానంతరం తన్నంటిన బ్రహ్మహత్యా పాతకం పోగొట్టుకొనటానికి ఇంద్రుడు ధర్మపీఠానికి ప్రక్కన మహేశ్వర లింగ ప్రతిష్ఠ చేశాడు. ధర్మేశ్వరునకు నాలుగు దిక్కులను దత్తేశ్వరుడు, వైరాగ్యేశ్వరుడు, జ్ఞానేశ్వరుడు, ఐశ్వర్యేశ్వరుడు విరాజిల్లుతుంటారు.

పూర్వం దమని కుమారుడు దుర్దముడనేవాడు మిక్కిలి దురాచారుడై అనేక పాపకృత్యాలుచేసి ప్రజలను పీడించాడు. కాని వాడి అదృష్టం బాగున్నది. ఒకనాడు ఒక మహాపురుషుడు వాడికి జ్ఞానోపదేశం చేశాడు. దుర్దముడు ఆనాటినుంచి పాపపు ఆలోచనలను మానివేసి కాశీచేరి నిశ్చలమయిన భక్తితో పరమేశ్వరుని ఆరాధించి ముక్తుడయినాడు. అతడు ప్రతిష్ఠించిన లింగమే దుర్దమేశ్వరుడు.

మునీశ్వరా మనోరథతృతీయ వ్రతం వ్రతాలలో వైశిష్ట్యం కలది. పూర్వం అమిత్రజిత్తు అనే రాజు ఉండేవాడు. ఇతను విష్ణుభక్తుడు. ఒకనాడితడు నిద్రపోతుండగా కంకాళకేతువనే రాక్షసుడు అతనిని అపహరించికొనిపోయి పాతాళలోకంలో బంధించాడు. రాజు శ్రీ మహావిష్ణువు నామం జపించాడు. ఆ మాహాత్మ్యంతో ఆ రాక్షసుని చెరనుంచి విముక్తుడయి తనవలెనే రాక్షసునిచేత బంధింపబడిన ఒక విద్యాధర కన్యను చెరనుంచి విడిపించాడు. వారిరువురు పరస్పరం ప్రేమించుకొని

దంపతులయినారు. కాని చిరకాలం వారికి సంతానం లేకపోయింది. ఆ దంపతులు నానా తీర్థములందు మునిగారు. విన్న వ్రతాలవన్నీ చేశారు. చివరకు వారు వీరేశ్వరుని క్షేత్రంలో మహారథతృతీయావ్రతం చేసి పుత్ర లాభం పొందగలిగినారు.

పుట్టిన ఆ కుమారుడు వీరుడను పేరు కలవాడు. తన పేర నొక లింగమును ప్రతిష్ఠించి, అర్చించి మోక్షమందగలిగాడు. ఆ కారణంచేత అక్కడి స్వామి వీరేశ్వరుడని పిలువబడినాడు. ఇక్కడి తీర్థమునకు వీరేశ్వరతీర్థమని పేరు కలిగింది. ఈ తీర్థంలో స్నానంచేస్తే సమస్త తీర్థాలలో స్నానంచేసినట్లే కాగలదు.

పరమేశ్వర తీర్థం, పాదోదక తీర్థం, క్షీరాబ్ధి తీర్థం, శంఖతీర్థం, చక్ర, పద్మ, గరుడ తీర్థములు వైకుంఠ నారద, ప్రహ్లాద, మునారాయణ యజ్ఞవరాహ, లక్ష్మీనరసింహ, గోవింద, శేష, మహిషాసుర, బాణ, ప్రణవ, పిశంగిలా, పిలిప్పిలా తీర్థములు, నాగేశ్వర, కర్ణాదిత్య, భైరవ విదారణనృసింహ, పంచనద తీర్థములు భోగమోక్ష ప్రదములు. అన్నింట శంఖతీర్థం మహత్తరం. ఇలా వివిధ తీర్థములను, వాటి మహిమలను వివరించి కుమారస్వామి అగస్త్య మునీంద్రా! ఏ సందేహాలు ఇంకేమైనా ఉంటే అడుగవలసిందన్నారు.

దానికతడు పార్వతీనందనా! మహాపాప వినాశకరమైన కాశీ క్షేత్రమందలి దివ్యలింగములను, తీర్థములను వాటి వైభవమును వివరించి ఎంతో ఆనందం కల్గించావు. దుర్వాసేశ్వరుడని మహేశ్వరుడు పిలువ బడుటకు కారణం వివరించవలసిన దన్నాడు. దానికి కార్తికేయుడిలా చెప్పాడు.

దుర్వాసేశ్వర ప్రాదుర్భావం

ఒకప్పుడు దుర్వాసమహర్షి సకల లోకాలలో సంచరిస్తూ అవిముక్త సీమకు ఏతెంచాడు. కాశీయందలి సప్త ఘట్టాలలో క్రుంకులిడి విశ్వేశ్వరస్వామిని అర్చించినాడు. వారణాసి తపసికి ఎంతో ఆహ్లాదం కూర్చింది. ఆ మహాశ్మశానంలో తపస్సు చేయవలెననే సంకల్పించాడు. వందల సంవత్సరాలు గడిచినా ఏలనో విశ్వనాథుడు మాత్రం ప్రత్యక్షం కాలేదు. అత్రినందనుని ఓర్పు నశించింది. పైగా కోపిష్ఠి కదా. నా అంతటివాడు కఠోరదీక్ష గైకొన్నా ఫలితం కల్గలేదు. ఈ ఆనందకానన వనాన్ని శోకవనంగా మారేటట్లు శపిస్తాను అని హుంకరించాడు. శాపం ఇవ్వటానికి కమండలంలోని జలం తీసుకొన్నాడు. ఇంతలో ఓసీ దురాత్మా! కాశీ నయి అగ్గి శపించ పూనుకొన్నావా ఏమి నీ అహంకారం! అన్న గంభీర కంఠపు మాటలు వినవచ్చాయి. నేను, ఢుంఢి దుర్వాసుని ఎదిరించటానికి సిద్ధపడినాము. నందీశ్వర, చండీశ్వర, కుంభోదర, అగ్నిజిహ్వాదు ప్రమథగణులు వాద్యాలతో దిక్కులు పిక్కటిల్లేటట్లు బయలుదేరారు. ధరణి గ్రక్కదలింది. అందరి రోషకషాయిత నేత్రములనుండి విస్ఫులింగాలు రాలుతున్నాయి. గణాధీశ్వరుల ఆర్భాటానికి అంతులేదు తోచింది. క్రోధోద్దీపితముఖంతో అంతకాంతకుడు ఎదుట నిలువగానే దుర్వాసుడు సర్వాణీపతికి నమస్కరించాడు. తలవకార, ఛాందోగ్య ముండక శ్వేతాశ్వతరాది ఉపనిషద్వాక్య పూరితములైన స్తోత్రములతో శంకరుని ప్రస్తుతించాడు. భక్తవత్సలుడగు పరమేశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై కోరిన వరము లిచ్చి అంతర్హితుడైనాడు. భాగీరథీ తీరంలో అతడు భక్తితో ప్రతిష్ఠించిన లింగమే దుర్వాసేశ్వరుడు. ఈ దివ్య ప్రదేశానికి కొంచెం దూరంలోనే విశ్వకర్మ నామాంకితమైనది మహాసంప్రదమైనది మరియొక లింగమున్నది.

28)

త్వష్ట ప్రజాపతికి విశ్వకర్మ అనే పుత్రుడున్నాడు. అతడు విద్యార్జన చేయదలచి గురువువద్ద ఏకాగ్రతతో విద్యాభ్యాసం చేస్తున్నాడు. కాలగమనంలో వర్షాకాలం ఏతెంచింది. కారణమేమో ఆ సంవత్సరం మేఘములు కుండపోతగా వర్షించాయి. గురువు శిష్యుని పిలిచి నాయనా! నీవు త్వష్ట ప్రజాపతి పుత్రుడవుగదా వర్షానికి దెబ్బతినని ఇల్లు నిర్మించి యిమ్మన్నాడు. గురుపత్ని ఆ బాలుని పిలిచి బాలా! శీతమునుండి రక్షించు కొనటానికి తగిన వస్త్రం ఒకటి రచియింపుమని కోరింది. గురుపుత్రుడు తనకు పాదుకలు నిర్మించియిమ్మన్నాడు. గురుపుత్రి వజ్రాలుకూర్చిన భూషణాలు కావలెనని కోరింది. విశ్వకర్మ వారు అడిగినవన్నీ తెచ్చి యిస్తానని చెప్పి అందరికి నమస్కరించి వెడలినాడు. ఏకాంత ప్రదేశానికేగి అనేక విధాల యోచించాడు. దైవయోగంచేత ఒక దివ్య పురుషు డచటికి వచ్చి అతని చింతకు కారణం అడిగాడు. విశ్వకర్మ సర్వం అతనికి నివేదించాడు. అతడు చిరునవ్వు నవ్వి నాయనా! నీవు కాశీ కేగి విరూపాక్షుని ప్రార్థింపుమని ఉపదేశించాడు. విశ్వకర్మ వారణాసి కేగి నిశ్చలభక్తితో గౌరీపతి నర్చించాడు. ఆతడు అనుగ్రహించి సర్వ ధాతువులకు, దారువులకు, శిలలకు, రత్నములకు, వస్త్రములకు, సర్వ పత్రములకు అతడు కర్త అయ్యేటట్లు వర మొసంగినాడు. పిమ్మట విశ్వకర్మ గురువు గురుపత్ని గురుపుత్రి పుత్రుల కోరికలను తీర్చగల్గి నాడు. ఆ వరము కారణంగా విశ్వోపకారు డయినాడు. అతడు ప్రతిష్ఠించిన లింగము విశ్వకర్మేశ్వరుడుగా ప్రసిద్ధికెక్కింది. కుంభసంభవా! ఇంక సకల కల్మషహరమైన నారదుతోగూడిన దక్షేశ్వర ప్రాదుర్భావం విన పిస్తాను విను.

దక్షేశ్వర ప్రాదుర్భావం

తొల్లి ఒకనాడు పరమశివుడు కైలాసంలో నిండు కొలువున్నాడు. నాటి సభకు పద్మసంభవుడు, పుండరీకాక్షుడు, దేవేంద్రాది దిక్పాలకులు సప్తఋషులు, యక్షకిన్నర, కింపురుషాది దేవగణాలు, పాతాళ వాసులయిన నాగులు విచ్చేశారు. కొంతవడి వినోద కాలక్షేపము లయిన పిమ్మట దేవతలంతా తమతమ లోకాలకు ప్రయాణమైనారు. పింగళుడు ఎల్లవారిని సముచిత ప్రకారం గౌరవించి సాగనంపినాడు. ఆ సందడిలో ఆతడు తన మామయైన దక్షప్రజాపతిని మరచినాడు. ఆ అవజ్ఞత దక్షునకు కోప కారణమైంది.

దక్షుడు సహజంగానే అహంకారం గలవాడు. స్వగృహం చేరినతర్వాత గూడ యాదృచ్ఛికముగ జరిగిన ఆ సంఘటన అతనికి మరపుకు రాలేదు. మనస్సులో అభిమానం మాత్సర్యం దినదినాభివృద్ధి చెందింది. "నేను బిడ్డనిచ్చిన మామనుగదా! అందునా బ్రహ్మమానస పుత్రుడను. దేవత లంతా నాకు నమస్కరిస్తారు. అంతటివానిని యోగక్షేమాలు విచారించి తగినట్లు గౌరవించవలదా? ఏమి ఆతని గర్వం? అసలు ఆతనికి నేనెట్లు కూతురు నిచ్చినాను? ఆతని వంశమేమి? కులమేమి? గోత్రమేది? ఏ దేశం వాడు? వృషభ వాహనుడట. ఎప్పుడో విషము తిన్నాడట? ఇదా ఆతని గొప్పతనం. ఒకవంక తపసిగా వేషం, మరొకవంక చేతిలో ఆయుధం ధరిస్తాడు. వల్లకాటిలో నివాసం. దానితో గృహస్థ ధర్మం. నే నెంత మందమతి నైనాను? ఆతడు పురుషుడా! అర్ధశరీరం స్త్రీ. కాని స్త్రీ అంటామా గడ్డమున్నది. గురుతు తెలియని కాలంనుంచి ఉన్నాడు కనుక బాలుడు కాదు తరుణుడూగాదు. వీనికి జరామరణములు లేవే! మరి వృద్ధుడెట్లవుతాడు? కల్పాంతంలో బ్రహ్మాదులను సంహారం

చేసికూడ పాతకి కాదట. అతని వృత్తాంతం తెలిసిన వారెవరు? అహా: పేరవారైనా అల్లుండ్రకు అలుక ఎక్కువ. అత్త మామలపై అపరాధములు మోపటం భార్యను నిందించటం అల్లుండ్రకు సహజమే! అట్లని నా వంటివాడు అల్లుని అవగుణాలను సహించగలడా? ఒక్క రోహిణి యందు అనురాగం ఎక్కువ చూపి పక్షపాతముగ వ్యవహరించినాడనే గదా చంద్రుని శపించాను. తల్లిదండ్రుల అదుపులో పెరగనివాడు తిరుపతి ఎదుటివానిని తనను తెలిసికొనలేడు. సమర్థుడైన నావంటివాడు వారికి తగినబుద్ధి చెప్పవలసిందే. సమస్త దేవతా బృందంఎదుట నన్నెలా అవమానించాడో నేను అదే విధంగా చేస్తాను. ఒకయజ్ఞం కల్పించి తనను తిరస్కరిస్తాను అని ఆలోచన చేశాడు.

దక్షుడేమి సామాన్యుడా! సంకల్పించినదే తడువాయి. యజ్ఞ సంభారాలు సమకూర్చారు. దేవతలకెల్ల ఆహ్వానాలు పంపారు.

పురుషోత్తముడు ఉపద్రష్టగా, మరీచి, అత్రి, భరద్వాజాదులయిన బ్రహ్మర్షులు ఋత్విజులుగా, బృహస్పతి ఆచార్యుడుగా, భృగుడు, పూషుడు మొదలయిన వారంతా సదస్యులుగా ఏర్పాట్లు జరిగాయి. అల్లుండ్రయిన ధర్ముడు, చంద్రుడు, కశ్యపుడు మామకు సహాయం చేస్తున్నారు. కామధేనువు హవిస్సు, కల్పవృక్షం సమిధలు, కుశలు, విశ్వకర్మ అవసరమైన పాత్రలు సమకూర్చసాగారు. భార్యయైన శతరూపాదేవితోకూడి దక్షుడు యజ్ఞదీక్ష గైకొన్నాడు. ఇన్ని చేయుచున్నవాడుకాని దక్షుడు మాత్సర్యంతో మహేశ్వరునకు కబురైన పంపలేదు. చివరకు కుమార్తె సతీదేవినికూడ ఆహ్వానించలేదు.

యాగశాల విందుగ ఉంది. పరమమాహేశ్వరుడైన దధీచి దక్షుని అనాలోచితకార్యం తెలిసికొన్నారు. సహించలేకపోయినారు. సభామధ్యంలో

విని మేఘగంభీరస్వరంతో ఇలా అన్నాడు.

ఈ యజ్ఞంయొక్క ప్రారంభం ఎంతో బాగుంది. సరస్వతీదేవి స్తోత్ర పాఠమంతా చదువుతున్నది. బృహస్పతి ఆచార్యపీఠం అధిష్ఠించాడు. కర్మకాండ నిపుణుడైన భృగుడు బ్రహ్మపదం అలంకరించాడు. లక్ష్మి అంతఃపుర స్త్రీలకు అలంకారాలు చేస్తున్నది. పార్శ్వకలయూపతోకూడి దీక్షగైకొన్నావు నీవు. దక్షా! ఒక్క పరమశివుని ఆహ్వానించకపోవటం తప్ప సర్వాంగసుందరంగా ఉంది. దక్షిణకంఠం ఉద్ధృతమౌతున్నది. ఆవేశం పెరుగుతున్నది.

దక్షునకు తోడకున్న విష్ణుమూర్తయినా చెప్పవలదా? శివుడు రానప్పుడు ఈ యజ్ఞానికిరావటం తగునా? చంద్రమౌళికి ఎడమభాగం విష్ణువని కుడిభాగం చతుర్ముఖుడని పెద్దలంటారుగదా? అట్టి మహాత్ముని యజ్ఞానికి పిలిపించవలదా? ఈ కుబేరునకేమి వచ్చింది? పరమేశ్వరుడు తన చెలికాడుకాడా? మిత్రునింటికి మారనున్నాడా? ఈ అగ్నిహోత్రుడు? వ్యోమకేశుని శిరోపుష్పంకాదా విద్యాగుమ్మడైన ఈ చంద్రుడు? అత్రి దేవతలకు సేవకుడే గతిలేని ఈ ఇంద్రుడు. పరమశివుని ఆహ్వానించని యజ్ఞానికి ఏమనివచ్చారు? రుద్రుడు కన్నెర్రచేసినమాత్రాన ఈ పుణ్య పురుషుల ఇల్లాండ్ర మంగళసూత్రాలు పుటుక్కుమనవా? పత్రాపూతంవంటి త్రిశూలి ఎడమకాలి పెడమలకు అప్పుడే మంచిపోయినారా ఈ యముడు. అయినను పెట్టిన యాగానికి వచ్చారు.

శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తున హరుడేకోత్త అతడే భోగ్యం అతడే ప్రేరకుడు అని చెప్పలేదా? పరమాణువు మొదలు ఆకాశందాకా సమస్తజగత్తును సృష్టిస్థితి లయకారుడు అతడుకాదా? దక్షప్రజాపతీ! నా మాటవిను. ఇప్పటికైనా త్రిపురహరుని పిలిపించు. అగ్నిహీనమైన బాక్యం,

కర్మహీనమైన శరీరం, పతిలేని స్త్రీ, నీరు లభించని ప్రదేశం, పుత్రులులేని దాంపత్యం, స్త్రీహీనమైన సౌఖ్యసంపద, మంత్రిహీనమైనరాజ్యం, దాన హీనమైనసంపద, దర్భహీనమైన సంధ్యావందనం, తిలహీనమైన తర్పణం, హవిస్సుహీనమైన యజ్ఞం, శివహీనమైనకర్మలు, నిరర్థకాలు. బ్రాహ్మణులారా మీ శ్రేయస్సు కోరినవాడను. భోగికంకణుని వెంటనే పిలిపించు అన్నాడు.

ఆమాటలు వినగానే దక్షునిరోషం ఇనుమడించింది. ఇంత నిండు సభలో తనకు బుద్ధిగరపేటివాడా ఇతడు? అతనికి ఒడలుతెలియలేదు. కోపంతోఉన్నవానికి వివేకంఉంటుందా? వెనుకముందు చూడక ఈ విప్రుని బయటకు నెట్టివేయండి అని కేకలువేశాడు.

దక్షా: అహంకారంతో ఉన్ననీవు దీనిఫలితం సత్వరమే అనుభవిస్తావు. అని దధీచి శపథంగా పై సభనుంచి వెడలిపోయినాడు. వెంటనే దుర్వాసుడు, ఉదంకుడు వామదేవుడు మొదలయిన మహేశ్వరులు సభనుంచి నిష్క్రమించారు. తరువాత ప్రారంభంకాగానే బ్రహ్మ సత్యలోకానికి వెడలి పోయినాడు.

తన తండ్రి యజ్ఞవృత్తాంతం సతీదేవి నారదునివలన విన్నది. తండ్రికి బుద్ధిగరప దలచి కైలాసంనుండి బయలుదేరింది. శివగణాలు ఆమెను వారించారు. కాని పుట్టింటిపై గల ప్రేమ ఆమెను పతియాజ్ఞను కూడ మీరునట్లు చేసింది. ఇది స్త్రీలందరికీ సహజమే.

సతీదేవి యాగమండపం ప్రవేశించింది. ఆమెను చూడగనే సమస్త దేవతలు నమస్కరించారు. ఆ జగజ్జననిని ఎవరిని సత్కరించక వేరుగా యాగవేదికకు కేగి ప్రక్కనున్న సింహాసనంపై కూర్చున్నది. దక్షప్రజా పతి ఆమెను చూచి ముఖం చిట్లించినాడు. అయినా కొంత మెప్పించుకొని కుమార్తెతో అమ్మా! నీవు వచ్చినావు రావు. నిత్యవసనందానదు

అసంగశేఖరుడని తెలియక పిల్లనిచ్చినాము. ఈ సభలో ఉన్న మనవా రందరిని చూడు. రత్నభూషణాలతో ఎంత చక్కగ ఉన్నారో. తన రూపం తన భాగ్యానికి తోడు అహంకారంకూడ. గర్వంతో నావంకైన చూడలేదు. నా అల్లుండ్రలో వాడేపాటివాడు? అతడు రానిలోటు లేదు. సమయానికి నీవు రావటం సంతోషం అన్నారు.

తండ్రిమాటలకు దాక్షాయణి భ్రుకుటి ముడిచింది. ఆవేశం కట్టలు త్రెంచుకొన్నది. తండ్రీ! ఏమి నీ వివేకం. ఎంత బాగున్నది. నీ పిలుపుకు హవిస్సుకు పరమేశ్వరుడు అర్రాటపడుతున్నాడా? నీ పెద్దరికంతు ఆశించి యీ సంతర్పణలో మృష్టాన్నం ఆరగించిపోవటానికి వచ్చినాడని అనుకొన్నావా? కండ్లు కానక ఎందుకు పరమేశ్వర ద్రోహం చేస్తావు? అది బుద్ధిగరపి నీకు హితబోధ చేయుటకై వచ్చాను. ఈశ్వరే శక్తి. సమస్త ఫలాల్ని ఇచ్చేవాడు. సర్వమూ అతడే. అతడే శాశ్వతుడు. ఆ మహాత్ముని వెలిబెట్టిన క్రియలు ఫలవంతం కావు. ఆవేశంతో ఎందు కింత వెర్రివాడ వయినావు?

వేదమంత్రగోచరుడే అతడు. శంకరుడేగదా సమస్తభూతకోటి ఆత్మసంస్థితమైన తేజం. విష్ణుబ్రహ్మాది సమస్త సురగణకోటీర మణి ప్రభావిరాజితపాదుడే! ప్రణవనాదంతో జగత్తును సృజించి, పాలించి ప్రళయతాండవనాదంతో లయింపచేసే మహాశక్తి నీతడున్నాడే. కనక శైలమునే విల్లుగా చేసి త్రిపురాసుర సంహార మొనర్చిన రుద్రుడే అతడు. ధముడుకాలివాద విధ్వంసక కరాళమృత్యు గర్వమైన మృత్యుంజయుడే నీలగళుడు. అకటా! నీకెలా అపదునా కప్పించారయ్యా! ఆ ముక్కంటి మూడవ కన్నెర్రబడిన ఉబికివచ్చినపర్వత దుస్సహాలతో నిండిన అఖండం చిచ్చైపోయే దుస్థితి సంభవిస్తుందిగదా. ఏమితండ్రా! ఏమి

బృహస్పతీ! ఏమి వైశ్వానరా! మీరైనా ఇది కూడదని చెప్పక మౌనం వహించారు. దీని పరిణామం ఎంత భయంకరంగా ఉంటుందో ఊహింప లేదా! ఏమి దుర్గతిపొందనున్నారో గదా అనిపల్కి రుద్రాణి ఒక్కక్షణం కండ్లుమూసింది.

క్షణంలో కాలిబొటనవ్రేలినుండి అగ్ని జనించింది. అది పాదముల కింద నుండి పైకివస్తున్నది మొదట ఆమె పాదములపారాణిగా, కటి ప్రదేశమున బంగారు మొలనూలుగా, పాపటమీది సింధూర రజంవలె యాగమంటపంలో ప్రకాశిస్తున్నది. బంధువులంతా హాహాకారాలు చేస్తున్నారు. దేవతలు మునులు అయ్యో! అయ్యో! అంటూ ఏమి చేయలేక శోక చేతులు పిసికి కొంటున్నారు. ఋత్విక్కులు బ్రమ్మపడి చూస్తున్నారు. కళరూపాదేవి విశ్లిష్టఅయినది. రెప్పపాటుకాలంలో అగ్నిభగ్గుమన్నది. భవానియోగాగ్నిలో భస్మమైనది.

సతీదేవి వెంటవచ్చిన గణాధిపతులు ఈ ఘోరంచూచి దుఃఖిస్తూ, ఆక్రోశిస్తూ అతివేగంగా పరుగెత్తిపోయి శంకరునకీవార్త విన్నవించారు.

గణాధిపతుల మాటలు చెవినిపడెనోలేదో శివుడు మహాకాల రుద్రుడయినాడు. కనుబొమలు ముడివైచి రోషాగ్ని వెళ్ళగ్రక్కినాడు. అంతలోనే ఒక మహాకేశమ్ము పెలవబడింది. దానిలోనుండి భయంకరా కారుడయిన ఒక దివ్యపురుషుడు ఆవిర్భవించాడు. రుద్రునితో దేవా! వదనగహ్వరం తెరచి బ్రహ్మాండభాండం మ్రింగివేసేదా! కాలదండంతో పర్వతాలన్నీ పిండిపిండిగా చేయమంటారా! ఆదిశేషుని వేయిపడగలు ఛిలమయ్యేటట్లు మడమలచే తాడించేదా! దిక్కులన్నీ పాతాళరసాతలాలచే చిల్చివేసేదా! ఏమిఆజ్ఞ అని నమస్కరించి భుజాలు అప్పాళించాడు. ఆ ధ్వనికే వత్తనములోని మూర్ఛిల్లినాయి.

రుద్రుడు అతని రౌద్రరూపోద్రేకానికి సంతుష్టుడయి భద్రా! వీరభద్ర నామంధరించు. తక్షణం నీవు దాక్షాయణి ప్రాణపరిత్యాగానికి హేతువైన ఆదక్షుని అధ్వరం విధ్వంసం కావించిరా. ప్రమథగణాలన్నీ నీతో కదలి రాగలవు అనగానే మహాప్రసాదమని వీరభద్రుడు విరూపాక్షునకు ప్రదక్షిణం కావించాడు. సమస్తపారిషద్గణాలు జయ జయ రావాలతో అనుసరిస్తూరాగా అతిఉగ్రాకారంతో దక్షునిదిశగా పయనించాడు.

నిమిషకాలంలో ప్రమథగణాలతో వీరభద్రుడు దక్షుని యాగస్థలానికి విచ్చేశాడు. ప్రమథులు యజ్ఞమంటపం ప్రవేశించి యజ్ఞకుండాలు పూడ్చివేశారు. మంటపాలు పడగొట్టారు. యూపస్తంభాలు విరిచివేశారు. కొందరు నేతులుత్రాగినారు. పిండివంటకములను కొందరు భుజించినారు. కొందరు బండ్లను విరుగదన్నినారు. వారి ఆర్భాటంచూచి ఋత్విజులు, సదస్యులు కకావికలయినారు. శంభుపుత్రుని ఆకారదర్శన మాత్రంచేతనే దేవతల గుండెలు తల్లడిల్లి ప్రాణాలు అరచేతపెట్టుకొని పరుగులు పెట్టినారు.

వీరభద్రుడు దేవతాముఖ్యులను తాకినాడు. అతనిపైకి వజ్రమెత్తిన దేవేంద్రునిహస్తం స్తంభించింది. విష్ణువు ప్రయోగించిన చక్రాన్ని వీరభద్రుడు చక్కిలంవలె నమలివైచినాడు ఒక్క చెంపపెట్టుతో సూర్యుని పండ్లురాలి క్రిందపడినవి. మాత్సర్యపుచిచ్చుమంచి ఘోరాగ్నిరాల్చినట్లు భగుని రెండుగ్రుడ్లు పెరికివేశాడు వీరుడు. యజ్ఞమృగం శిరం ఒక్కవ్రేటుతో నరికినాడు. తనతండ్రి నామంధరించినారని తలచినాడేమో! ఏకాదశ రుద్రులను మాత్రం హింసించక విడిచినాడు. శ్రాద్ధదేవుని మహిషంలో తలక్రిందుగ వ్రేలాడదీసినాడు. కుబేరుని ముఖముమోదినాడు. లేశమాత్రమణగక కదుల లేక అర్యముని రెండుచేతులు నరికివైచినాడు. చంద్రుని క్రిందపడవైచి మడమంతో మట్టినాడు. ఆ తాపసుల మధ్యనే వేలికి శిరాంటినో

కనిపిస్తుంది. దేవతలు ఎక్కడివారక్కడ పంపలంగాళమై పారిపోయినారు. దేవేంద్రుడు దూరంగాపోయి నెమలి ఆకృతి ధరించి వీరభద్రుని విజృంభణాన్ని తిలకిస్తున్నారు.

దక్షుని చూడగానే వీరభద్రుడు మహోగ్రుడయినాడు. క్రోధంతో ఓరీ! ఈశ్వరద్రోహీ! నీ గర్వాంధకారపాపకర్మం మూలాన ఎందరు మరణించారో చూడు. నీవుకూడ వారివద్దకే పొమ్మని దక్షుని తల తెగ వ్రేసినాడు.

అనంతరం బ్రహ్మ అక్కడి కేగుదెంచి సమాశ్వాసవచనాలతో వీరభద్రుని శాంతింపచేసినాడు. తిన్నగా బ్రహ్మ వెనుకగా వచ్చి దేవతలంతా ఆయనకు ప్రణమిల్లారు. పింతలంతమూర్తి శాంతించి మరల శరీరాలపై కలిగిన వ్రణాలు పోవునట్లు చేశాడు. శతరూపాదేవి పతిభిక్ష వేడుకొన్నది, భద్రుడు మేకతలను తెచ్చి అతికించి దక్షుని బ్రతికించినాడు. గర్వం తొలగిన దక్షుడు మహేశుని ఆజ్ఞను గైకొని శివద్రోహపాపం పోగొట్టుకొనడానికి కాశిలో తపస్సు చేసి పరమేశ్వరలింగాన్ని ప్రతిష్ఠించాడు. అదియే దక్షేశ్వరలింగం.

దగ్ధమైన సతీదేవి తిరిగి హిమవంతునకు పుత్రికగా జన్మించింది. తపస్సుచేసి పరమేశ్వరుని మెప్పించి ఆయన అర్ధాంగి అయినది. 'అంబకు పుట్టిల్లు మంచునగం. అత్తవారిల్లు కాశి. పాండితపునకు పుట్టిల్లు కాశి. శ్వశుర గృహం శ్వేతశైలము.

ఇలా వివరించి కుమారస్వామి అగస్త్యమునీంద్రా ఇంక వ్యాసేశ్వరుని ఆవిర్భావం వినుమన్నాడు.

వ్యాసేశ్వర ఆవిర్భావం

ఒకప్పుడు వ్యాసుడు భూమిలోని సమస్త తీర్థాలు సేవించాడు. వెంట శిష్యులను ఉన్నారు. వ్యాసుడు కాశీక్షేత్రానికి చేరాడు. కాశీలోని పంచనదతీర్థంలో స్నానంచేసి నిత్యం శ్రీమహావిష్ణువును అర్చించి వైష్ణవ భక్తి ప్రబోధం చేసేవాడు. విష్ణువే సత్యమైన దేవుడు. వేదపురాణశాస్త్ర ఇతిహాస నిశ్చితార్థం సత్యం. మనుష్యులకి విష్ణువే దైవం. కేశవునికంటె పరదైవం లేదు. వేదశాస్త్రాలకు మించిన జ్ఞానం లేదు అని ఒకనాడు విశ్వేశ్వరమందిరద్వారంవద్ద ఎలుగెత్తి చాట సాగినాడు.

అదివిని నంది ఒకనాడు వ్యాసభట్టాచార్యా! ఏమి ఏమని ఏ ప్రబోధం అనినాడు. బాదరాయణుడు ఏదో పల్కబోయినాడు. కాని మాట పెగల లేదు. చేతితో ఏదియో సంజ్ఞ చేయబోవ హస్తం స్తంభించింది. వ్యాసుని శిష్యులు అది చూచి నివ్వెరపడినారు. వ్యాసుడు క్షేమము కోరక జనార్దనుని మనస్సులో ధ్యానించాడు.

విష్ణువు ప్రత్యక్షమై సాత్యవతేయా! బుద్ధిమంతుడవే! ఇలాటి అపరాధం ఎందుకు చేశావు? అని మందలించి నందితో, నందికేశ్వరా! నాకు ప్రియంగా ఇతనిని కరుణాదృష్టితో చూడవలసింది అన్నాడు. శిలాద తనయుడు విష్ణువుమాటను మన్నించాడు. వ్యాసుడు యథాస్థితిని పొంది పరమేశ్వరుని స్తుతించి తనపేర వ్యాసేశ్వరలింగం ప్రతిష్ఠించాడు.

ఆమాటలువిన్న అగస్త్యుడు షణ్ముఖా! వ్యాసుడు పరమేశ్వరలింగ ప్రతిష్ఠచేసియున్నా ఈశ్వరుని ఆరాధింపచేసినాడుగదా. ఏకారణంచేత కోపాన్ని జయింపలేక కాశీపురాన్ని శపింపబూనుకొన్నాడు. వివరంగా చెప్పవలసిం దన్నాడు. దానికి కార్తికేయుడు మహామునీ! ఆ కాశీవిషయం వివరిస్తానని చెప్పసాగాడు.

వ్యాసుడు వేలమంది శిష్యులతో ఆనందకాననవనంలో నివసించాడు. వారంతా నిత్యం భాగీరథీస్నానానంతరం సంధ్యాకృత్యం తీర్చేవారు. వ్యాసుడు శివధర్మాన్ని ఉపదేశించేవాడు. మధ్యాహ్నవేళ వ్యాసుడు శిష్యులు మధుకర వృత్తితో ఆకలితీర్చుకొనేవారు. ఇలా చాలకాలం కాశిలో ఉన్నారు. ఒకనాడు విశాలాక్షీదేవితో ఈశ్వరుడు వ్యాసునిభక్తి పరీక్షించవలసిందన్నాడు. ఆమె మనస్సులో ఏదో సంకల్పించింది.

కృష్ణద్వైపాయనుడు ఒకనాడు యథావిధి నిత్యనైమిత్తిక కార్యములు తీర్చి మధుకరమునకు బయలుదేరాడు. శిష్యులు చేతులలో పట్టిన మోదుగాకు విస్తరులు తామరపత్రములు ధరించి వెంటవస్తున్నారు. ఎండ తీక్ష్ణంగా ఉంది. కాళ్ళు బొబ్బలెక్కిపోయినవి. శిష్యులు పలువంకలకు వెళ్ళారు. తానొకవీధికేగినాడు. ఆశ్చర్యకరమైన సంఘటన జరిగింది. ఎవరికీ భిక్షలభించలేదు. వండుతున్నానని ఒకామె. మరలరమ్మని ఒక సతీమణి, నేడు వీలుగాదని మరియొకపురంధ్రి పలికినారు. అసలు తలుపులే తీయలేదు ఒక తన్వి. తిరిగి తిరిగి వ్యాసుడు మఠానికి చేరినాడు. వెనుక శిష్యులుగూడ వట్టిచేతులతో తిరిగివచ్చారు. వారి వదనాలుచూచి ద్వైపాయనుడు శిష్యులారా! మీకు భిక్షదొరికిందా! నాకువలెనే శూన్యమైనదా? మీ ముఖాలుచూస్తే ఈవల్లకాటిలో ఆహారం దొరికినట్టులేదే! అన్నాడు.

స్వామీ! మాస్థితి ఏమని విన్నవిస్తాం. ఒకఇంట్లో సూతకమన్నారు. మరొకయింట దుర్భిక్షదోషమన్నారు. ఒకగృహంలో ఎవరో మృతి చెందారు. ఒకయింట రాజభటులు దండుగలు పట్టుకొన్నారని వాపోయినారు. ఒకఇల్లు తగులబడింది. ఒకఇంట పితృకార్యం అన్నారు. మరొకచోట మైలపడిందన్నారు. ఒకఇంట్లో వైశ్వదేవం ఇంకా కాలేదన్నారు. ఒకచోట ఇంకా శ్రాద్ధమవలేదన్నారు. ఇదేమి పాపం

స్వామీ! ఒక్కగృహంలోకూడ భిక్ష తీసుకొమ్మని అన్నవారు లేరు. ఇంత కాలంనుంచి కాశీలో ఉన్నాం ఈవిధంగా ఎప్పుడయినా జరిగిందా?

గతపక్షకాలంలో బ్రాహ్మణ గృహాల ముంగిళ్ళలో గోమయంతో అలికి ముగ్గులుతీర్చి అతిథినక్కడ నిలిపి పాదాలుకడిగి పుష్పములతో పూజించేవారు బంగారుపళ్ళెములో అన్నమునుంచి అభిఘరించి పాయసం అపూపాలతోసహా ఎంతో భక్తితో సమర్పించేవారు. నేడుదయాన లేచినపుడు ఎవ్వరిమొగం చూచామోగాని ఏ పుణ్యాంగనా భిక్ష దయచేయలేదు. పురుషార్థాలకు పుట్టినిల్లయిన వారణాసిలో భిక్ష దొరకకపోవటానికి కారణం ఏమిటో! ఏమికీడువాటిల్లిందో విచారించిరమ్మని వ్యాసుడు శిష్యులతో అన్నాడు.

సుమంతుడు జైమిని, మొదలయిన వారంతా తిరిగితిరిగి కారణం తెలియక కాళ్ళీడ్చుకొంటూ మఠానికిచేరారు. గురువునకు నమస్కరించి ఇలా అన్నారు.

నారాయణావతారా! బాదరాయణా! పుణ్యక్షేత్రమెందరో ***సాధులు*** నివసిస్తుంటే ఈ పట్టణానికి ఏమి ఇక్కట్టు కలుగుతుంది. విశ్వేశ్వరుడు, గంగ, డుంఠి, లోలార్కుడు, కేశవాదిదేవతలు తమవంటి పురాణపురుషులు ఉన్న పవిత్రప్రదేశంగదా! నానావిధ భూషణాలతో కరుణాపూరిత పెద్ద ముత్తయిదువ అయిన అన్నపూర్ణాదేవి మధ్యాహ్నసమయాన అన్నశాలల్లో వంటకుండలంటారుగదా. మనకు మాత్రమే భిక్షకరవయింది. ఇదిమనం పూర్వజన్మలోచేసిన కర్మఫలంకావలె. ఆనందవనంలోని వారంతా శంకరుని అంతటి మహానీయులే. పురజనమని అనుమతిలేక కాశీలో కలిప్రవేశిస్తుందా? శేషునివంటివాడు అర్ధరాత్రంలో పాతాళమునుంచివచ్చి పౌరకోవటాల ఓడుతో

పూజించిపెళ్ళే పవిత్రప్రదేశం. ఇదిమన ప్రారబ్ధమే సుమా! అని వాపోయారు.

వ్యాసుడువారితో నాయనలారా! సంధ్యాసమయం కావస్తున్నది. నేటికి భోజనసంపద లభించిగి ఉపవాసం ఉందాం. రేపు ప్రయత్నం చేదామన్నారు సంధ్యాకృత్యములు తీర్చి కడుపులు నిండుగ నీరుత్రావి వారా రాత్రికి విశ్రమించారు.

ఆరాత్రి వెళ్లోగడిచి శిష్యులు మరునాడు బ్రాహ్మముహూర్తంలో మేల్కొని నిత్యకృత్యములు తీర్చుకొన్నారు. మధ్యాహ్న సమయానికి మరల భిక్షకు బయలుదేరినారు. క్రిందటిరోజు జరిగినట్లే ఆనాడును జరిగింది. ద్వైపాయనుడు శిష్యులు ఈవిధంగా ఏడుదినములు నిరుపవాసం చేశారు. ఎనిమిదవనాడుకూడభిక్షదొరకకపోవటంతో వ్యాసునిలోని ఓర్పు నశించింది. క్రోధంమిన్నుముట్టింది. చేతిలోని భిక్షాపాత్రను నట్టనడివీధిలో ముక్కలగు నట్లు విసరికొట్టినారు. వారణాసిలోనివారికి ధనమదం, విద్యామదం, మోక్షలక్ష్మిని పొందగలమనే మదం ముదిరింది. కాబట్టనే అతిథి అభ్యాగతపూజ నశించింది. ఇందరు బ్రాహ్మణు లుండి నాయంతటివాని విట్లు అవమానపరచారు. శాపంతోగాని వీరిగర్వం నశించదు అని కాశిలో మూడుతరముల వరకు విద్య, ధనం, మోక్షప్రాప్తి లేకుందుగాక అని శపించ దలచుకొని వ్యాసుడు కమండలంలోని జలాన్ని చేతిలోకి తీసుకున్నాడు.

ఇంతలో 'ఓయీ తాపసీ! శాపంపెట్టక ఇటురా. మీకు భిక్ష సిద్ధంగా ఉంది' అన్నమాటలు వినిపించాయి. అనునయంగానేఉన్నా ఆ వాక్యాలలో కొంచెం అధికారం ధ్వనిస్తున్నది. వ్యాసుడు ఆ వైపు చూశారు. ఒక నడివయస్కురాలు ముత్తయిదువ దివ్యమైన ముఖతేజంతో నిలువబడి

యుంది. మంగళాకారమైన ముఖంగంబడి తో బాటు వ్యాసు దాపెయున్న
చోటికి వెళ్ళారు. ఆమెను దర్శింపగానే ఆయనలోని కోపం మంచువలె కరిగిపోయింది. ఆ స్వరూపం అటువంటిది. నదుందేంద్రుడు పైబడి యుండవచ్చు. కేశములు తిలతండుల న్యాయంగా ఉన్నాయి. మందహాసంతో కూడిన ప్రసన్నవదనం. తెలుగు బంగరుటంచుల చీర ధరించింది.

సమీపానికి వచ్చిన వ్యాసునితో ఆమె, ఏమయ్యా! చూడబోతే గొప్ప ఋషీశ్వరునివలె కనబడుతున్నావు. గొంతులోనుండి మధురాన్నం జారకపోవడానికి అంగలారుస్తున్నావు. అడవిలో దొరికిన కందమూలాలు. శిలోంఛయములు, నీవారధాన్యం రాయలు గడ్డలు తినే తాపసులు ఎంత ప్రశాంతంగా ఉంటారు? వారేమీ నీకంటె తక్కువవారు గారు. వ్యాస మహర్షీ! ఉన్న ఊరు కన్నతల్లి ఒక్కటేగదా! ఏమ్మాత్రము? కాశీపై అలిగినావేమయ్యా? వారణాసి పరమేశ్వరునకు అతిప్రియమైన అర్ధాంగి అని నీ వెరుగవా? వేదాలు విభజించినవాడవే! వేయి శాఖలతో సామవేదం, ఇరువదొక్క శాఖలతో ఋగ్వేదం, నూరొక్క శాఖలతో యజుర్వేదం. తొమ్మిది శాఖాభేదాలతో అథర్వణవేదం కాశిలో ఉంటాయని నీకు తెలియదా? నీ కొక్కనికి భిక్షలేని కారణంగా కాశినే శపించడానికి పూనుకొంటావా? అప్పుడే, బ్రాహ్మణుడవు నీ వేమన్నా చెల్లుతుంది. ఆకలితో అలమటిస్తున్న నీతో ఇప్పుడు మాటలాడరాదు. వైశ్వదేవం తీర్చి వారత్త్రి సిద్ధంగా ఉన్నారు. అతిథిప్రక్కన చేసుండా అతదాదగింపడు సత్వరంగా గంగలో స్నానమొనర్చి త్వరగా రావయ్యా. మహాత్మా కోపం అయితే వారత్త్రి ఓర్చుకొనలేడు అన్నది. వ్యాసుడు విస్మితుడైనాడు. అప్రయత్నంగా ఆమెకు నమస్కరించాడు.

ఆమెతో 'అమ్మా నీవెవ్వరు? ఇంతకు మున్నెపుడు ఈ పట్టణంలో

చూడలేదే! నీసందర్శన మాత్రంచేతనే ఏదో శాంతి లభిస్తున్నది. నీవు భూమికి దిగివచ్చిన చంద్రకళవా? కాదు నన్ను రక్షించటానికి వచ్చిన భాగ్యదేవతవలె ఉన్నావు. కాక కైవల్యలక్ష్మివా? స్త్రీరూపం ధరించిన వరదాయినివో, లేక కాశీవిశాలాక్షీదేవివి నీవో? అన్నాడు.

ఆమాటలకు ఆమెనవ్వుకొని నేను నాస్వరూపం వివరిస్తుంటే నీవు ఊకొట్టుతుంటె ఇక్కడికాలం గడచిపోతుంది. భోజనమై ఆత్మసంతృప్తిపడిన పిదప వివరములు తెలుసుకొందువుగాక. ముందు భోజనమునకు దయ చేయుమన్నది. వ్యాసునకు మరో సందియం పట్టుకొన్నది. తానొక్కడే రావలెనా? ఆమెతో దేవతారూపిణివైన ఓజననీ! నిత్యం శిష్యులు ఈ పురంలో ఆయావీధులు తిరిగితెచ్చిన భిక్షమంతా రాశిగాపోస్తారు. అన్నమును సూప అపూపాదులను వేరుచేసి అన్నింటిలో సగం అభ్యాగతులకు పేర్పరచి తక్కినసగం గంగాజలంతో ప్రక్షాళన గావించి శిష్యులు నేను పంచుకొని తినటం పరిపాటి. కాని సాధ్వీ! ఎన్నడును కాశిలో ఇట్టివింత చూడలేదు సుమా! నాతోపాటుగ శిష్యులంతా ఈ ఏడుదినాలనుండి ఉపవాసం చేస్తున్నవాళ్ళే. వారిని వదలి నేనొక్కడినే ఎలా రాగలను అది ధర్మమౌతుందా అనగానే అతని మాటలలోని భావంగ్రహించిన అన్నపూర్ణాదేవి వ్యాసమునీ! నీవు నీశిష్యులు కలిసిరండి. అందరికి భోజనములు సిద్ధంగా ఉండగలవు అన్నది.

అమృతంతో సమానమైన ఆమె మాటలకు వ్యాసుడు మనస్సులోనే నమస్కరించాడు. శిష్యులనుతీసికొని భాగీరథిలో స్నానమొనర్చి క్షణ కాలంలో వచ్చేశాడు. ఆ పుణ్యాంగన వారందరిని సంతృప్తులుగా తీర్చి కూర్చుండబెట్టింది. సంకల్ప మాత్రంచేతనే భక్ష్యపదార్థాలు సృష్టించి పంచపాత్రాలలో వడ్డించినది. మహేశ్వరుడు స్వయముగా ఆపోశనలు

చేసినారు. వారంతా ఎంతో సంతోషముగా మృష్టాన్నం ఆరగించి కడుపు నిండుగతిని గరుక్తిన త్రేన్చినారు. అనంతరం ఒక చోటలో కూర్చుండి తాంబూల చర్వణం చేయసాగినారు.

కోలాహలం అంతా సద్దుమణిగింది. పార్వతీపరమేశ్వరులు వేంచేస్తున్నారని హెచ్చరికలు చేయబడినాయి. క్రొంజిగురు కోలంతో విరాజిల్లే జిలుగు బంగరువంటి దోవతి కట్టిగాగట్టి కళకళామనుచుండు పర్వత రాజపుత్రి కేలు పట్టికొని ఏతెంచినారు. అటగల ఉన్నతాసనంపై ఆది దంపతులు కూర్చున్నారు. వారిని చూడగానే వ్యాసుడు, శిష్యులు నిలువబడి ప్రణామాలు ఆచరించారు. శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తు మంత్రార్థాలతో స్తోత్రములు చేసారు. వ్యాసుని చూడగానే పరమేశ్వరుని మొగం తేష్కరించింది.

ఓయీ సాత్యవతేయా ! వేదాలను విభజించి లోకముల కొసంగి నావు సకలపురాణ శాస్త్రములను రచించినావు. ఇంతటి యుక్తాయుక్త పరిజ్ఞాన సంపన్నుడవు ఎలా అయ్యావు ? కైవల్య సద్గుణరాశిని కాశీపురిని శపించునంతటి వాడవా ? ఏడు దినములు నీకు నీ శిష్యులకు భిక్షదొరక నంతమాత్రాన సర్వ తీర్థ పవిత్రమగు కాశిని నాశనమొనర్పుటానికి పూనుకొంటావా ?

ఏమిటీ అహంకారం ! క్రోధాన్ని జయించలేని తపస్సెందుకు ? ఇన్ని పుణ్య తీర్థములందు తిరిగిన ఫలమేముంది ? ముక్తిస్థానమగు వారణాసికి ఎవడు కీడుచేయవలెనని కొంటాడో వాడు రుద్రపిశాచిగా మారగలడు. నీవి కాశీక్షేత్రంలో ఉండరాదు. కాశీ పొలిమేరలను విడచి తక్షణం వెళ్ళిపో అని తీవ్రంగా పలికాడు.

విరూపాక్షుని పరుష వచనాలకు వ్యాసుడు భయంతో వణికి పోయి నాడు. ఆ దంపతులకు నమస్కరించి తన అపరాధం క్షమించమని సాష్టాంగ దండ ప్రణామం ఆచరించాడు. అనేకవిధాల వేడుకొన్నాడు

కలిక కోపముతో ఆ క్రమంలోనూ రుద్రుడు వారియందు కరుణ కలిగి కాశీ పరిసరాల్లో దూరంలో నివసిస్తూ తపస్సులు పర్వదినాలలో మాత్రం కాశీలో ప్రవేశిస్తుందు ఏ తీర్థమున, ఏ క్షేత్రియుడు వింటుండక బుద్ధిమంతుడవుగా లభిస్తుందని చెప్పి విశాలాక్షితో గూడ విశ్వనాథుడు అంతర్హితుడైనాడు. ఈశ్వరుడాన తిప్పిన విధంగా వ్యాసుడు కాశీకి వెలుపల కొన్నాళ్లలో నివాసం ఏర్పరచు కొన్నాడు.

కలశజా! ఈ వృత్తాంతం అంతా మాతంగ్రి వివరించిన విధంగా నీకు తెల్పినానుసుమా అన్నాడు. అగస్త్యుడు షణ్ముఖుడా! పరమేశ్వరగారు చెప్పిన విన్నానని తీరదు. ఇంకను వినవలెననే ఉంటుంది. కాశీ క్షేత్రనగర విశేషాలు ఇంకా వివరింప వలసింది అని ప్రార్థించాడు. కుమారస్వామి ఇలా చెప్ప సాగాడు.

దివోదాస నిర్యాణానంతరం మహేశ్వరుడు కాశీ ప్రవేశించినప్పుడొక వింత జరిగింది. ఈశ్వరుడు కాశీలో తిరిగి పట్టాభిషిక్తుడయిన పిమ్మట ఆ మహోత్సవానికి వచ్చిన దేవతలంతా ఒక్కొక్కరే సెలవుగైకొని తమతమ లోకాలకు పయనమైనారు. వారందరినీ సాగనంపుతూ నీలకంఠుడు నీలమేఘశ్యామునితో, నారాయణా! నీ వలన నేను తిరిగి ఆనందకాననం చేరగలిగాను. విఘ్నేశ్వరునకు నీకును తక్క దివిషద్వేషులయిన, దివోదాసుని వెడలం నడచుట సాధ్యమవుతుందా? నీకు వరమొకటి ఇవ్వవలెనని సంకల్పించాను. కోరుకొమ్ము అన్నాడు. దానికి జలజనాభుడు సంతసపడి మహేశ్వరా! నేనుకూడ కాశీలో నివసించడానికి అనుమతి ఒసంగవలసింది అనినాడు.

కలశభవుడు అందులకు సమ్మతించి విశ్వేశ్వరా! నీవు నాపాలిదైవమవే

యుండు. నిన్ను ఆరాధించినవాళ్ళకనే ప్రజలు నన్ను దర్శిస్తారు. కాశీ యందలి తీర్థాలలో చక్రతీర్థం మిక్కిలి ప్రసిద్ధికెక్కుతుంది. ఈ ముక్తి మంటపానికి రాబోయేకాలంలో కుక్కుటమంటపం అని పేరు కల్గుతుంది. భవిష్యత్తులో జరుగబోయే కథను విను.

ఆనందకాననంలో మహానందు డనే బ్రాహ్మణుడు జన్మిస్తాడు. చిన్నవాడే అతడు తల్లిదండ్రులను పోగొట్టుకొంటాడు. అదుపాజ్ఞలు లేక పెరగటంవల్ల అతడు చెడుతిరుగుడై వ్యసనాలకు గురియౌతాడు. యౌవనవంతుడయినపిదప అతడు విషయాసక్తుడయి యథేచ్ఛగా తిరుగుతూ పొరుగింటి బ్రాహ్మణుని భార్యను అపహరించుకొని పోతాడు. మిక్కిలి అనాచారుడు. ఒకప్పుడు ఒడలినిండ విభూతి పూసి రుద్రాక్షమాలికలుధరించి శైవుడవుతాడు. మరియొకనాడు ఊర్ధ్వపుండ్రములు ధరించి వైష్ణవుడయి శ్రీ గీత పఠిస్తున్నట్లు నటిస్తాడు. మరొకనాడు గౌరగ. వేరొకప్పుడు శాక్తేయుడు. బౌద్ధుడుగ ఒకసారి. కాపాలికుడుగ మరునాడు తిరుగుతాడు. శైవులతో చేరి వైష్ణవులను గేలిచేస్తాడు. అయ్యారు స్వాములతో కలసి శివదూషణ చేస్తాడు. ఇంతకు అతడే మతమువాడును కాడు. పరమ ధూర్తుడు. కేవలం స్వార్థపరచింతనుడు. ధనాశాపూరితుడు. ఎవరెట్టి దానాలిచ్చినా పరిగ్రహిస్తాడు. కొంతకాలానికి వానికి కుండుడు, గోళుడని ఇద్దరు పుత్రులు కలుగుతారు.

ఆ రోజులలో మిక్కిలి ధనవంతుడయిన చండాలు డొకడుండగా, అతడు తీర్థయాత్రలు చేస్తూ కాశీ వచ్చి చక్రపుష్కరిణిలో స్నానం చేసి భక్తిశ్రద్ధలతో ఒడ్డునకు వచ్చి, నేను వింధ్యపర్వత సమీపవాస్తవ్యుడను. కాశీ వచ్చి చక్రతీర్థంలో మునిగాను. ఈ కీర్తి నా మాతాపితరుల సంతోషం కొరకు బంగారం వెండి దానం ఇస్తున్నాను

విద్వాంసుడైన విప్రుడు దానం గ్రహించనందుకు కోపం చేస్తాడు. అక్కడ ఉన్నవారెవరు తోక నందుని చూస్తారు.

నందుడు గంగాతీరంలో మిక్కిలి భక్తితో యోగసమాధిలో ఉన్న వానివలె నటిస్తాడు. చండాలుడు అతనివద్దకు వెళ్ళి ప్రార్థిస్తాడు.

స్వామీ నా ఇచ్చేదానం గ్రహించండి.

నాకు దానములపై ఆశలేదు. భగవంతుని అర్చనమున్నది చాలు.

మీరు అట్లనరాదు. నాపంటి దానం గ్రహించి నన్ననుగ్రహించండి.

నీ కొరకని దానం గ్రహించవలెనా? ఏమి తెచ్చావు?

తెచ్చాను మిక్కిలిగ వెండి బంగారు నాణెములు.

ఏవీ చూపు?

అతడు బంగారునాణెములు చూపిస్తాడు. నందునికి ఆశ ఎక్కువౌతుంది.

ఏమోయి అంతా నాకే ఇస్తావా? దీనిలో వేరొకరికి పంచితే నేనసలు దానం తీసుకోనుసుమా!

చండాలుడు నేనని సర్వం అతనికే దానం చివ్వగలడు. వానిని వాళ్ళతో అందరూ కోలాహలం చేస్తారు. పైగా అతి హీనంగా నిందింపగలరు. అతడు కాశీలో ఉండలేక భార్యా, పుత్రులను తీసుకొని మళ్లీ పోటికి ప్రయాణం సాగిస్తాడు. మార్గమధ్యంలో దొంగలు పీవివర్తకున్న ధనం బంగారం దోచుకుంటారు. తీవ్రమైన ప్రాణాంతో బదిలితే దాడుకు చెప్ప

దండనకు గురిచేయగలవని దొంగలవారిని దండనలను కొంటారు. పంచభూతములకు అష్టదైవములకు ప్రార్థన చేసుకొంటుంటారు. ఏటేటా బ్రాహ్మణులను నమ్మి, బ్రాహ్మణ వేషాలు వేసుకొని, కాలుడు దుంటిపోతున్నట్టుని తలచుకొంటారు.

కొందరు మనసులో నేనేం కాయగూరవారికార్యము అపహరించాను. ఉత్తమమైన బ్రాహ్మణాచారాలను ఎందుకు మట్టిలో కలిపినాను. మద ఘాంధులు అందరి ఎందుకు పాషండమతం అవలంబించాను. ఇంతటి పేరాశతో దానమెందుకు గ్రహించాను. నామటుద్రోహికి ఇట్టి దుష్కరమే ప్రాప్తించాలి అంటూ పశ్చాత్తాపంతో వస్తున్న ధ్యానిస్తారు అనుభవం దొంగలవారిని సంహరిస్తారు.

ప్రాతావసాన సమయంలో పేర్పులను తలచుకోవటంవల్ల అనంతర జన్మలో కోళ్ళుగా జన్మిస్తారు. కొందరు పక్షులు ఈ కోళ్ళనుకొని పచ్చి కాళ్ళలో విక్రయిస్తారు. అనిత్యం మణికర్ణికలో మునుగుతాయి. ముక్తిమంటపంలో మహేశ్వరుడు చేసే ప్రసంగాలు వింటాయి. విశ్వేశ్వర లింగమునకు ప్రదక్షిణలు చేస్తాయి. ఆలయద్వారంవద్ద పడిన బలి అన్నం మెతుకులను తిని జీవిస్తాయి. నాలుగుజాములు కొమిరసాటుని తలుచు కుంటూ కొక్కొరుకోయని ప్రణవనాదం చేస్తాయి.

పూర్వస్మృతితో ఈవిధంగా జీవితాలు గడిపి ఆ కుక్కుట జన్మములనుండి ముక్తిపొందుతాయి. కుక్కుటములకు ముక్తికలిగించే కారణంగా ఈముక్తిమంటపానికి కుక్కుటమంటపం అని పేరుకల్గుతుంది.

అగస్త్యమునీ! ఇది మాతండ్రి నాకు చెప్పినగాధ అని కుమారస్వామి కలశజునకు కాశీమాహాత్మ్యం సాకల్యంగా వివరించాడు.

అగస్త్యుడు లోపాముద్ర తమ జన్మలు పావనమైనట్లు భావించారు.

అనంతరం మునీశ్వరుని కోరికమీద దేవయాత్రావిధానం కుమారుడు వివరించాడు. చక్రపుష్కరిణిలో దేవపితృతర్పణాలు చేసి లోలార్కక్షేత్రమును సేవించి విశ్వనాథుని సేవ చేయవలె. అనంతరం ఓంకారేశ్వరాది లింగములను విఘ్నేశ్వరులను అర్చింపవలసి ఉంటుంది. ఇది దేవయాత్ర విధానం.

మహర్షీ! ఇది స్కాందమనే పర్వతంలో జనించిన కాశీమాహాత్మ్య పవిత్రధార. దీనియందు మునిగినవారి పాతకములు హరించి విశ్వనాథుడు ముక్తినిస్తాడు. కాశీ విశాలాక్షి ఇహలోక సౌఖ్యములతో బాటు ఆముష్మిక ఫలసిద్ధి కలుగజేస్తుంది.

www.mohanpublications.com

మోహన్ పబ్లికేషన్స్‌లో లభించు

పుస్తకముల పట్టిక

(Book List)

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద, మంత్రశాస్త్రాది
అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి...

ఫేస్‌బుక్ **మోహన్ పబ్లికేషన్స్**
పేజ్ లైక్ చేయండి.

Like us to follow :

MOHAN PUBLICATIONS

Rajamahendravaram

MOHAN
PUBLICATIONS

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

అజంతా హోటల్ ఎదుట, కోటగుమ్మం,
రాజమహేంద్రవరము - 533101.
ఫోన్ : 0883 - 2462565
e-mail : mohanpublications@gmail.com

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

వ్రత కథలు - పూజలు

1.	శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ. 10-00
2.	శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3.	శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4.	సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5.	వరలక్ష్మీవ్రతం	10-00
6.	కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7.	త్రినాధ వ్రతం(కలర్)	10-00
8.	త్రినాధవ్రతం(సాదా)	5-00
9.	క్షీరాబ్ధి వ్రతం	12-00
10.	మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11.	వైభవలక్ష్మీవ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	25-00
12.	శ్రీలక్ష్మీకుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	25-00
13.	కనకమహాలక్ష్మీవ్రతం (కామేశ్వరీపాటతో)	25-00
14.	సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15.	ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16.	సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17.	శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18.	శివదీక్ష	10-00
19.	కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20.	సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	20-00
21.	తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	36-00
22.	స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
23.	స్త్రీలవ్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేదునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24.	పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరిపాటతో)	36-00
25.	సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26.	ఆరువ్రతాలు	30-00
27.	రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00
28.	తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29.	శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30.	శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00

31.	లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32.	శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33.	శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34.	కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35.	శివపూజ	10-00
36.	వీరభద్ర పూజ	10-00
37.	ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38.	నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39.	సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40.	రామదేవుని కథ	10-00
41.	శివదేవుని కథ	10-00
42.	లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43.	వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44.	బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	10-00
45.	సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46.	నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47.	రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48.	ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49.	శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50.	16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51.	పార్వతీకల్యాణం	25-00
52.	సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53.	పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54.	అష్టనాగపూజ	36-00
55.	పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56.	ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57.	ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58.	ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59.	ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60.	హనుమద్ వ్రతం	36-00
61.	పంచాయతన పూజ	63-00
62.	28 వ్రతములు	120-00
63.	కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150-00
64.	కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)	....
65.	హ్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	....
66.	గోమాత	40-00

స్తోత్రాలు సహస్రనామములు

1.	శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4.	స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5.	లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6.	స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రౌన్‌సైజు)కేస్‌బైండ్	108-00
7.	సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః (63)	24-00
9.	విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	25-00
10.	లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	36-00
11.	లలితా సహస్రనామములు	24-00
12.	లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13.	దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14.	ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15.	శివ సహస్రనామములు	24-00
16.	విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17.	గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18.	సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19.	గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21.	శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22.	సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23.	సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24.	శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25.	మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26.	సంధ్యావందనం	24-00
27.	మంత్రపుష్పమ్	....
28.	త్రిభాషా హనుమాన్‌చాలీసా	15-00
29.	హనుమాన్ చాలీసా	10-00
30.	మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31.	ఆరు చాలీసాలు	10-00
32.	శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33.	వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34.	ఆరుదండకాలు	5-00
35.	వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00

36.	అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37.	దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38.	సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39.	భగవద్గీత మూలం	27-00
40.	రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41.	స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42.	పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43.	పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44.	పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45.	పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46.	మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47.	శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48.	కుజదోషం	10-00
49.	కాలసర్ప దోషం	10-00
50.	మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51.	దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52.	పంచసూక్తములు	10-00
53.	సంధ్యావందనం	10-00
54.	రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55.	గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56.	హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57.	దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58.	ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59.	శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60.	నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61.	మహాన్యాసమ్	36-00
62.	సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63.	గోమాతపూజావిధానము	10-00
64.	ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
65.	ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66.	ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67.	శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68.	అర్చన	40-00
69.	నిత్యదేవతార్చన	40-00
70.	సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71.	శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72.	చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73.	శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74.	వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75.	శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1.	శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2.	సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3.	శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4.	శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
5.	శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
6.	నవనాథ చరిత్ర	99-00
7.	శ్రీసాయిచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8.	శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9.	సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10.	అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11.	భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12.	శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13.	శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14.	శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15.	శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16.	శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17.	"శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18.	"శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19.	శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20.	శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21.	శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22.	శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23.	హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00
24.	శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25.	ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26.	షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27.	సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28.	సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29.	నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30.	శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31.	హృదయంలో సాయి	15-00
32.	శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33.	గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72.00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	45.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి	12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	30.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	30.00
8. శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్	30.00
9. సాదా క్యాలండర్	5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19. పూర్వ పరాశరి	100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21. ప్రశ్న సింధు	99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24. దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00
25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్మబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00

41.	శుభశకునాలు	30-00
42.	హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43.	సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44.	ముహూర్త దీపిక	99-00
45.	పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46.	కలలు ఫలితాలు	30-00
47.	జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48.	మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49.	జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50.	గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51.	ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52.	ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53.	జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54.	అంగసాముద్రికం	36-00
55.	హస్త సాముద్రికం	63-00
56.	లాల్ కితాబ్	99-00
57.	శకునశాస్త్రం	63-00
58.	ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59.	పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00
60.	అష్టకవర్గు (కొండపల్లి)	63-00
61.	బృహత్‌జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62.	లగ్నరత్నాకరం	63-00
63.	షట్పంచాశిక	120-00
64.	40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65.	40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66.	40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67.	40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68.	40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69.	మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70.	కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71.	ముహూర్తచింతామణి	99-00
72.	సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73.	ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74.	అదృష్టరెమెడీస్	144-00
75.	గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76.	జ్యోతిష రెమిడీస్	300-00
77.	జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78.	జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79.	నాడీజ్యోతిషం	63-00
80.	నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00

81.	లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82.	గౌతమసంహిత	63-00
83.	హోరరత్నమాల	63-00
84.	జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85.	పుష్కర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86.	దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87.	వింత జోష్యములు	63-00
88.	షోడశవర్గులు	200-00
89.	రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90.	చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91.	కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92.	బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93.	గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94.	శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
95.	శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96.	రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97.	ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98.	ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99.	లఘుజాతకం	63-00
100.	జాతకాలంకారము	63-00
101.	మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102.	వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103.	మిధున లగ్న ఫలితములు	99-00
104.	కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105.	సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106.	కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107.	తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108.	వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109.	ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110.	మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111.	కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112.	మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113.	నారద సంహిత	200-00
114.	పంచాంగపీఠికలేఖికాగణితం	250-00
115.	తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116.	సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117.	రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118.	ఛాయాగ్రహములు	99-00
119.	జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్థరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతిః	75-00
129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహుర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ఠ సంహిత	360-00
156. పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్‌బైండ్)	200-00

వాస్తులు

1.	40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3.	వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4.	మీరూ మీ వాస్తు	63-00
5.	గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6.	వాస్తు పూజ	63-00
7.	వాస్తు సూత్రములు	63-00
8.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9.	గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10.	విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11.	విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12.	విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13.	ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14.	శుభవాస్తు	270-00
15.	వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16.	వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17.	హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18.	గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19.	వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20.	గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21.	జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22.	వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23.	వాస్తుశిరోమణి ,,	120-00
24.	వాస్తుసంగ్రహమ్ ,,	63-00
25.	పంచవాస్తు పారిజాతం ,,	120-00
26.	వాస్తుడిండిమమ్ ,,	63-00
27.	వాస్తుదుందిభి ,,	120-00
28.	విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్‌బైండ్)	250-00
29.	కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30.	జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31.	మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య)	120-00
32.	వాస్తు జ్యోతి	63-00
33.	మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34.	వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35.	వాస్తు దర్పణం	120-00

మంత్రశాస్త్రాలు

1.	మంత్రసాధన	63-00
2.	తంత్రజాలం	63-00
3.	మంత్రశక్తి	63-00
4.	దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5.	దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6.	తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7.	యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8.	మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9.	సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10.	మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11.	సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12.	సదాచార దీపిక	63-00
13.	యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14.	ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15.	బదనిక తంత్రమ్	63-00
16.	ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17.	గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18.	గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19.	సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20.	యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21.	పాశుపత తంత్రం	99-00
22.	పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23.	రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24.	మంత్రసిద్ధి	120-00
25.	పరశురామతంత్రమ్	108-00
26.	శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27.	శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28.	గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29.	మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30.	శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31.	మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32.	సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33.	హవన తంత్రం	250-00
34.	షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35.	శాక్తేయతంత్రం	250-00

36.	రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37.	లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38.	హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250-00
39.	మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40.	శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41.	స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42.	కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43.	శాంతితంత్రమ్	250-00
44.	యంత్రసిద్ధి	360-00
45.	శ్రీ లక్ష్మీ తంత్రమ్	360-00
46.	మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాకల్పమ్)	360-00
47.	మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాకల్పమ్)	360-00
48.	మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49.	ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50.	కామధేనువు తంత్రం	360-00
51.	శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52.	శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53.	కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54.	ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55.	సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1.	భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2.	భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3.	భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2.	గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3.	గణేశోపాసన 2	99-00
4.	నవగ్రహవైభవం	99-00
5.	నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6.	నవగ్రహ వేదం	99-00
7.	శనిగ్రహారాధన	99-00
8.	ఆదిత్యారాధన	99-00
9.	సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10.	శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11.	లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12.	హనుమదారాధన	99-00
13.	లలితారాధన	99-00

14.	శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15.	గాయత్రీ ఆరాధన	99-00
16.	వీరభద్రారాధన	99-00
17.	కుజగ్రహారాధన	99-00
18.	భైరవారాధన	99-00
19.	దైవారాధన	99-00
20.	గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21.	శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22.	హయగ్రీవారాధన	99-00
23.	లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24.	శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25.	దేవీ లీలామృతం	99-00
26.	పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27.	పురాణపండ రామాయణం	99-00
28.	పురాణపండ భారతం	99-00
29.	పురాణపండ భాగవతం	99-00
30.	(సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31.	కాలసర్ప యోగం	99-00
32.	నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33.	నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34.	వేదసూక్తములు	99-00
35.	వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36.	పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37.	సూక్తిరత్నాలు	99-00
38.	హనుమచ్చరిత్ర	99-00
39.	నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40.	నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41.	సాలగ్రామములు	99-00
42.	గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43.	శనిగ్రహరెమిడీస్	99-00
44.	జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45.	వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్‌మ్యాచింగ్‌గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46.	మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్) ,,	99-00
47.	మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్‌కరక్షన్ ,,	99-00
48.	న్యూమరాలజీ రెమిడీస్	99-00
49.	మూకపంచశతీ	99-00
50.	శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00
51.	రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52.	ఉపాసన విధానం	99-00
53.	పంచమవేదం మహాభారతం	99-00

54.	దేవుళ్ళు డాట్ కామ్		99-00
55.	గణపతిభాష్యం		99-00
56.	యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి		99-00
57.	నవయోగులు		99-00
58.	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు		99-00
59.	సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)		99-00
60.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్‌బైండింగ్)		216-00
61.	సకలదేవతా సహస్రనామములు		99-00
62.	ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి		99-00
63.	బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు		99-00
64.	సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు		99-00
65.	శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి		99-00
66.	శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం		99-00
67.	మార్షల్‌ఆర్ట్స్ (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)		99-00
68.	మ్యాజిక్‌గైడ్		99-00
69.	చదరంగం		99-00
70.	పంచముఖ హనుమత్ వైభవం		63-00
71.	గరుడపురాణం		40-00
72.	మాఘపురాణం		36-00
73.	శివపురాణం		36-00
74.	వైశాఖపురాణం		36-00
75.	కార్తీక పురాణం		36-00
76.	కార్తీక పురాణం (చిన్నది)		25-00
77.	సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ		63-00
78.	పెద్దబాలశిక్ష		50-00
79.	గాయత్రీ మహిమ		36-00
80.	వృక్షదేవతలు		63-00
81.	యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక		200-00
82.	సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్		150-00
83.	చతుర్వేదములు		120-00
84.	నవగ్రహారాధన		120-00
85.	తాళపత్ర సమాహార గోపురం		120-00
86.	మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్‌బైండు)		250-00
87.	మానవధర్మములు		120-00
88.	వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89.	సహస్రలింగార్చన		120-00
90.	శ్రీ శివగీత		120-00
91.	ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92.	పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్‌బైండ్)	250-00
	(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93.	బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94.	బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95.	బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00

96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు	63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు	63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని	36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్‌బైండింగ్)	270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని	99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర	36-00
102. భగవత్‌స్తుతి	63-00
103. సూర్యోపాసన	36-00
104. కాశీఖండం	250-00
105. దేవీభాగవతం	360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం	216-00
107. ధర్మసందేహాలు	216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు	250-00
109. రామాయణం	600-00
110. పోతన భాగవతం	900-00
111. శివమంత్రములు	63-00

వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00
9. సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10. ఆయుర్వేదమ్	36-00
11. ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
12. దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13. ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14. అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15. రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16. ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17. ఒబెసిటీ	99-00
18. హెల్త్‌గైడ్	99-00
19. ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20. ఫుడ్‌థెరపి	63-00

21.	న్యాచురల్‌థెరపి	99-00
22.	సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23.	కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24.	యోగామంత్ర	63-00
25.	యోగా మండే టు సండే	63-00
26.	హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే	99-00
27.	హెల్త్‌ఫైల్	108-00
28.	వస్తుగుణపాఠం	250-00
29.	రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30.	వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31.	నాటువైద్యం -(కేస్‌బైండ్)	360-00
32.	నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33.	ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1.	శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3.	శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4.	శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5.	హారతిగైకొనుమా	40-00
6.	శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00
9.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10.	భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11.	దేవీలీలామృతం	99-00
12.	శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13.	దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14.	భవానీదీక్ష P	10-00
15.	దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17.	అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

భజనలు - కీర్తనలు

1.	అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2.	శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3.	సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4.	వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5.	సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6.	సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7.	చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8.	జాతీయ గీతాలు	10-00
9.	దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10.	పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11.	గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12.	అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13.	పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14.	భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	36-00
15.	సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16.	బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17.	అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

హిట్ సాంగ్స్

1.	ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2.	ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3.	ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4.	పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00
5.	ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6.	ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7.	వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8.	సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	63-00
3.	శాకాహార వంటలు	30-00
4.	మాంసాహారవంటలు	30-00
5.	చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6.	అందానికి చిట్కాలు	30-00
7.	పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8.	పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శారీబోర్డర్స్	36-00
10.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11.	చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12.	పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	30-00
13.	పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	30-00
14.	వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15.	బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16.	పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17.	మైక్రోవోవెన్ వంటలు	99-00
18.	సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19.	పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20.	పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21.	మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22.	మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23.	నోరూరించే నాన్‌వెజ్‌వంటలు	99-00
24.	మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకములు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్‌బుక్ (క్రౌన్‌సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00
కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00

ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన ,,	250-00
నారద సంహిత ,,	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము ,,	60-00
మయమతము - వచనము ,,	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము ,,	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి	......
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)	....
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు ,,	....
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక ,,	....
మహాదశా పారిజాతం ,,	....
వాస్తు నారాయణీయం ,,	120-00
యోగావళీఖండం ,,	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (దావూద్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి... ,,	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి ,,	200-00
ఆరతిసాయిబాబా ,,	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్‌బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

సుమారు 100 సం॥రాలు నాటి ప్రాచీన ప్రతులు (జిరాక్స్ ప్రింట్)

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ది కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00
హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00

మావద్ద లభించు గ్రంథములు...మోహన్ పబ్లికేషన్స్, కోటగుమ్మం,రాజమహేంద్రవరం.

గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్ధాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్ధ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00
వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00

శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యావత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చిన్తామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ఠ సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్తంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహుర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00